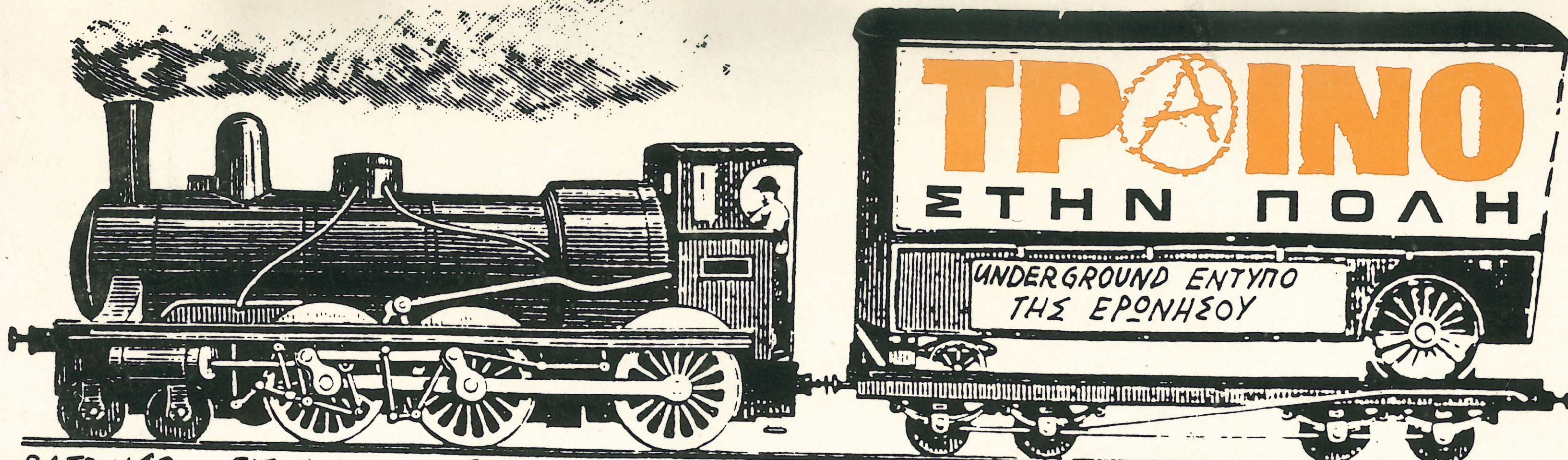

ΒΑΓΟΝΙ 10ο - ΕΙΣΗΤΗΡΙΟ £ 1.50

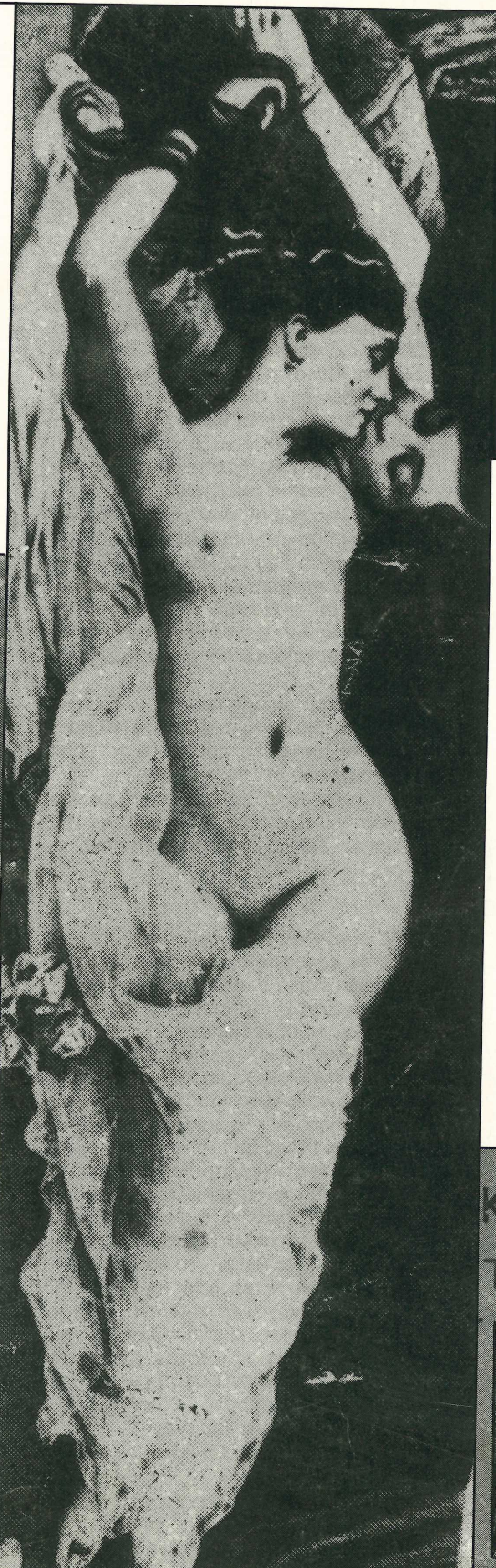
ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΕΜΕΣΟΥ

■ Η ΚΡΥΦΗ ΓΟΗΤΕΙΑ ΤΗΣ «ΠΟΡΝΗΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ»

■ Η ΑΛΛΗ ΕΟΚΑ: ΟΙ ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ ΤΩΝ ΜΑΣΚΟΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΓΡΙΒΑ ΤΟ 1958

■ ΜΑΥΡΕΣ ΤΡΥΠΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ο Ελληνισμός ξεθάβεται στην Κύπρο

ΜΕΤΑΞΥ ΣΤΟΜΑΧΟΥ ΚΑΙ ΠΡΩΚΤΟΥ

Η πατρίδα μας κινδυνεύει από έξωθεν επιβουλές και επικίνδυνους χειρισμούς, ανέφερε χθες ο Πασχάλης Πασχαλίδης, υποψήφιος του Μετώπου. Ο κ. Πασχαλίδης επέ... τους ανθυποψηφίους στο ... την πολιτική τους ... και ανέφερε ότι το ... κυπριακού λαού ... σικά σημεία ... Μετώπου.

ΠΟΝΗΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ "ΚΥΠΡΙΩΝ"

«Σκλάβα 33χρ. από Κύπρο πειθήνιο όργανο πρόθυμη να υποστεί πολλά»...

Μνήμες υποανάπτυξης: η δουλοπρέπεια της πανεθνικής

Υπουργός Παιδείας

Θα αξιολογηθούν οι προτεραιότητες και θα δοθεί ελληνοκεντρική κατεύθυνση στην Παιδεία.

ΚΑΝΕΝΑΣ ΔΕΝ ΞΕΧΝΑ
ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΞΕΧΝΙΕΤΑΙ

...Μετά από 3,000 χρόνια αποικιοκρατίας

■ ΜΙΚΡΗ ΕΡΩΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΙΑ

■ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΑΙΣΘΗΜΑ

■ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ Η ΘΑΝΑΤΟΣ

■ Η ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

Η ΑΛΛΗ ΚΥΠΡΟΣ

Αυτή η έκδοση δεν έχει ακόμα, επίσημα λογοκριθεί... γιατί κοντά στα τόσα κουφά που έχουμε δει και ακούσει τίποτα δεν αποκλείεται Έτσι κι αλλιώς από τον περασμένο Απρίλιο το Τραίνο βρίσκεται ουσιαστικά υπό καθεστώς έμμεσης λογοκρισίας μια και το πρακτορείο αποφάσισε να σταματήσει τη διανομή ένα μήνα μετά την πρώτη «επίσημη» στα περίπτερα. Στην αρχή τους ανησυχούσε το (Α), ύστερα το «αυτόνομη περιοχή» και στο τέλος μάλλον τους πήρε και αυτούς ο φόβος της τρομοκρατίας των εθνικιστών. Κατά συνέπεια αυτό το έντυπο πάει καλά. Η overground διαδρομή του μπλοκαρίστηκε ανάμεσα στο φόβο του κράτους και του έθνους... ωραία πράγματα, ευρωπαϊκά.

Το προηγούμενο τεύχος ήταν επιτυχία επιπέδου. Γιατί φυσικά, σε μια περίοδο που ο θρησκευτικός και ο εθνικιστικός φανατισμός (κοινώς εθνοκαφρισμός) επιμένει να σκορπά την νεκροφιλή δυσοσμία του, αφήνοντας πτώματα, ερείπια και εθνική αποβλάκωση από το Σεράγεβο μέχρι το Νέο Δελχί, «επιτυχία» δεν θα μπορούσε να ήταν τίποτα άλλο παρά η δημιουργία και η δημοσιοποίηση σκανδάλων... Σκανδάλων που κάνουν την αθλιότητα που μας περιβάλει ακόμα πιο επαίσχυντη... Σκανδάλων που πηγάζουν από τη δημοσιοποίηση της εξόριστης και ανείπωτης α-λήθειας που είναι εξ' ανάγκης «επαναστατική σε μια εποχή καθολικού ψέματος». Σκανδάλων που πηγάζουν από την επίκληση της ιστορικής μνήμης και της πραγματικότητας της ζωής απέναντι στην εξουσία και τη νεκροφιλία των εθνών.

Η αναζήτηση ταυτότητας (το αφιέρωμα του περασμένου τεύχους) έγινε τηλεοπτική εκπομπή τον Απρίλη του 92 με θέμα την κυπριακή ταυτότητα και υποσκέλισε μέχρι και τον Γκάλι για 3 βδομάδες. Ήταν όντως ηδονικό να βλέπεις τη συσσωρευμένη αθλιότητα της νεοεθνικοφροσύνης να στριγγλίζει και να απειλεί για να αποφύγει την ουσία και το διάλογο. Το ότι υπήρξε μια σχεδόν εντυπωσιακή αντίσταση, έστω και από τις στήλες των γραμμάτων των εφημερίδων, είναι σημάδι των καλών καιρών που θαρθούν μετά από τις παρούσες κακοτοπιές.

Εμείς φυσικά συνεχίζουμε τις διαδρομές μας. Στην (και για την) μαγική Ερώνησο. Αναγκαστικά αυτό το τεύχος θα διακινηθεί από χέρι σε χέρι. Αν το βρείτε σε περίπτερο οφείλεται στην καλοπροαίρεση (και ίσως την γενναιότητα) του περιπτερά. Μπήκαμε σε ανώμαλο οροπέδιο, αγαπητοί συνεπιβάτες, με την παγκόσμια νεκρανάσταση των ζόμπι του εθνικισμού και την προσωρινή κρίση οραμάτων ζωής αντί θανάτου. Εμείς όμως δεν έχουμε καμιά διάθεση να χάσουμε το κέφι μας. Μόνο βέβαια που το χιούμορ αποκτά άλλη διάσταση σε τέτοιους καιρούς... Τι άλλο εκτός από την α-λήθεια και τη μνήμη μπορείς να αντιπαρατάξεις στο οργανωμένο ψέμα των εθνών; Η αντίσταση στην ισοπέδωση είναι πράξη Ζωής πλέον.

Με αυτή την έννοια αυτό το τεύχος βγαίνει για την ιστορία. Σαν μνήμη του μέλλοντος που θάρθει. Σαν ιστορική αλήθεια που θα ανακαλυφθεί και θα ξανανακαλυφθεί... Γιατί είμαστε σίγουροι: Υπάρχει ένα κακό ξωτικό που ρουφά το φως και το μεταβάλει σε ένα σκοτάδι σ' αυτά τα τούνελ της εξουσίας. Στο τέλος όμως θα φτάσουμε στην Πόλη. Αυτή η έκδοση είναι κύτταρα αντι-σκοταδιτιστικής ουσίας.

Ειρωνικά χαμόγελα σε γελοίους, βλοσυρούς καιρούς.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: δεν υπάρχει

ΣΥΝΤΟΝΙΖΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ: Αντρέας Παναγιώτου. (Αρ. Φ. Ν876)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: **Τ.Θ. 7349** Λεμεσός. Κύπρος (Ανατολικά της Μεσογείου)

ΤΕΥΧΟΣ 10

ΑΝΟΙΞΗ - ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1993

ΤΙΜΗ (κόστος παραγωγής) διαδρομής: £ 1.50

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ:

Το τραίνο είναι κατ' αρχήν ενάντια στον ολοκληρωτισμό της γραμματικής και της ορθογραφίας. Αν όμως βρείτε τέτοια λάθη υπάρχουν και για κάποιο λόγο. Δημοσιεύουμε

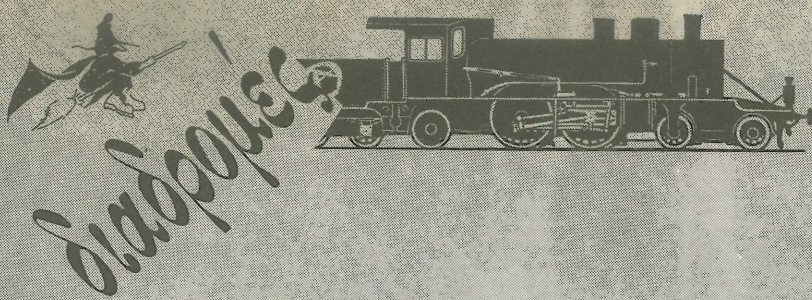
κάτι για όλους και πάντα υπάρχουν άνθρωποι που ψάχνουν μόνο για λάθη.

Λόγω πληθώρας ύλης αναβάλλονται οι στήλες η γωνιά του Kitsch και rock clips. Στο επόμενο τεύχος θα γίνει επίσης παρουσίαση των Ελληνικών αντιεξουσιαστικών περιοδικών που μας έχουν σταλεί καθώς και παρουσίαση μοντέλων συνύπαρξης...

Για τον Άκη

Καλό ταξίδι, αν υπάρχει πλέον ταξίδι, σε ένα φίλο, που αποφάσισε να φύγει. Μέσα στο Bar της απόδρασης, δεν πρόκειται πια να ανταμωθούμε, να μιλήσουμε, να τσακωθούμε, δεν θα μεθύσουμε, δεν θα χορέψουμε ξανά μαζί σε κάποια δισκοθήκη της Πάφου, που αποφασίσαμε να πάμε η ώρα μια το πρωί. Δεν θα μοιραστούμε ψευδαισθήσεις, θυμούς αγωνίες, έχθρες, ή αγάπη πια. Ίσως όμως να ξαναανταμωθούμε σε άλλες διαστάσεις, σε άλλες οπτασίες.

Καληνύχτα, όνειρα γλυκά Άκη... Ίσως ο θάνατος, νάναι ένας γλυκός ύπνος. Από όλη την παρέα, καλό ταξίδι ...

«Στο τελευταίο μυθιστόρημα του Μπέλοου, The Dean's December, υπάρχει μια όμορφη εικόνα. Το κύριο πρόσωπο του μυθιστορήματος ο Dean Corde, ακούει κάπου ένα σκυλί να γαυγίζει. Με τη φαντασία του νοιώθει ότι το γάβγισμα είναι η διαμαρτυρία του σκύλου για τον περιορισμό της εμπειρίας του. «Για όνομα του Θεού» λέει το σκυλί «ανοίξτε το σύμπαν λιγάκι πιο πολύ». Και επειδή ο Μπέλοου δεν αναφέρεται βέβαια στα σκυλιά ή τουλάχιστον όχι μόνο στα σκυλιά, νιώθω ότι η οργή του σκύλου καθώς και η επιθυμία του είναι και δικές μου, όπως είναι και δικές σας.
ΓΙΑ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, ΑΝΟΙΞΤΕ ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ ΛΙΓΑΚΙ ΠΙΟ ΠΟΛΥ»

Salman Rushdie

Οι δεκαετίες του 1960 και του '70 παραμένουν ακόμα η κρυφή αλήθεια του μεταμοντέρνου σκηνικού που ξεδιπλώνεται μπροστά μας σε παγκόσμια κλίμακα. Είναι τα μηνύματα εκείνης της εποχής που κουβαλούσε η εξέγερση του Λος Άντζελες και η Ινδιάνικη αντίσταση στα 500 χρόνια του Κολόμβου το '92. Οι δειλές πανευρωπαϊκές απεργίες του '93 και η βουβή οργή του κινήματος των απλών πολιτών ενάντια στο νεοναζισμό στη Γερμανία. Απόηχοι του παρελθόντος σαν κραυγές του μέλλοντος.
Ζούμε ακόμα την παγκόσμια αντεπανάσταση ενάντια στο Μάη του '68 και την αυτονομία του '77. Και όσο η ηλεκτρονική επανάσταση απλώνεται, κουβαλώντας μέσα της - σαν ιστορική προοπτική - την κατάργηση των συνόρων και τη δημιουργία ενός νέου χωροχρόνου εμπειριών, η εξουσία του παρελθόντος γαντζώνεται από το παρόν με τη δύναμη που της δίνει η απελπισία του μελλοθάνατου.
Πρέπει να ξανανακαλύψουμε τις αλήθειες του μέλλοντος που μπήκαν για μια στιγμή ορμητικά στο προσκήνιο της ιστορίας, από το '65 μέχρι το '78. Για την Κίνα ήταν η πολιτιστική επανάσταση, για τη Γαλλία ο Μάης, για την Ιταλία η αυτονομία, για την Αμερική τα κινήματα των διαφορετικών. **Για μας στην Κύπρο ήταν η Ανεξαρτησία** - σαν πολιτική κατάσταση αυτονομίας, σαν πολιτιστική κατάσταση αξιοπρέπειας, σαν υπαρξιακή κατάσταση ελευθερίας... Αυτό το τεύχος είναι αφιερωμένο στην Κύπρο του σήμερα, με το μάτι εκείνης της δεκαετίας που τολμήσαμε να αντισταθούμε και να αμφισβητήσουμε. Έστω και στη μικρή κλίμακα αυτού του νησιού. Αυτού του νησιού που το αποκάλεσαν τότε «πόρνη της Μεσογείου», αδυνατώντας να καταλάβουν ότι η ανεξαρτησία και η κυπριακή συνείδηση ήταν και είναι η μοντέρνα έκφραση 3,000 χρόνων ιστορίας σε μια γέφυρα πολιτισμών.
Τόλμησε τότε η κυπριακή κοινωνία να ονειρευτεί τον εαυτό της να αυτοκαθορίζεται σαν μια πλουραλιστική κοινωνία ανάμεσα στην ανατολή και τη δύση. Εκείνα τα χρόνια - της αντίστασης στην ΕΟΚΑ Β', στο πραξικόπημα, στον καθημερινό φασισμό του ελληνοχριστιανισμού - εθνικισμού στο σχολείο, στο στρατό.. - ήταν τα πρώτα ιστορικά σημάδια, τα πρώτα graffiti των γενιών της ανεξαρτησίας. Της γενιάς που μεγάλωσε με τη χαμένη ευκαιρία της αυτοκυβέρνησης το '47 και την ταξική σύγκρουση του '48 και της γενιάς που μεγάλωσε με την ανεξαρτησία του '60 σαν υπόσχεση ελευθερίας. Κι αυτό το πάθος για αυτοκαθορισμό, αυτοκυβέρνηση, ανεξαρτησία, έφτασε στο οριακό του σημείο στα τέλη της δεκαετίας του '70 και τη δεκαετία του '80 σαν αίτημα για αυτοδιαχείρηση. Σαν υπόσχεση του μέλλοντος. Αυτό είναι το παρελθόν που θα ανακαλυφθεί στο μέλλον. Από μια νεολαία που διακδικώντας την προσωπική της αυτονομία θα ξανανακαλύψει ότι «το προσωπικό είναι πολιτικό» από την ανάποδη. Ότι δηλαδή η προσωπική αυτονομία και η κοινωνική αυτοδιαχείρηση είναι η προέκταση της ανεξαρτησίας στο εσωτερικό της κοινωνίας. Σαν εκπλήρωση της ιστορικής υπόσχεσης.
Σήμερα αυτός ο λόγος - όσο φολκλορικό και αν ακούγεται για μια εποχή ηλεκτρονική - είναι ένας **ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ**. Αντίστασης στη δουλοπρέπεια που θέλει να επιβάλει η νεοεθνικοφροσύνη.

Αυτή η διαδρομή περνά από τους συνηθισμένους γνώριμους δρόμους των σχολίων για μια πραγματικότητα που επιμένει να κρατά τη ζωή εξόριστη, για τις πρωτοβουλίες πολιτών, τις προσπάθειες δηλαδή να συγχρονιστεί ο Ιστορικός χρόνος του νησιού με τον παγκόσμιο. Αυτή η διαδρομή, σαν διαδρομή ολοκλήρωσης κάνει μια προσπάθεια συνολικής φωτογράφησης της κυπριακής κοινωνίας από την προσεκτική λογοκρισία των media μέχρι τις κραυγές των γηπέδων, από την αναζήτηση της αθωότητας της αρχέγονης κοινότητας, μέχρι τους διαλόγους για το νεοθρησκευτικό αίσθημα, από τον καταπιεσμένο ερωτισμό της ομοφυλοφιλίας μέχρι την εναγώνια προσμονή του εραστή που δεν έρχεται. Τι είναι λοιπόν η κυπριακή εμπειρία παρά η εναγώνια προσμονή;... η προσμονή μιας ελπίδας που μπορεί και να υπάρχει ήδη στους κρυφούς ψιθύρους αυτής της κοινωνίας. Μιας ελπίδας, μιας απόδρασης, ενός ονείρου, μιας γοητείας που και να μην υπήρχε θα έπρεπε να την εφεύρουμε... όπως την ομοσπονδία. Γιατί σε τελική ανάλυση μόνο εμείς πληρώνουμε την ιστορική μας αλλοτρίωση σαν ιθαγενείς. Ναι, σε τελική ανάλυση το θέμα είναι απλό, και αυτό είναι και η ουσία αυτού του τεύχους, ίσως και όλων αυτών των 10 διαδρομών. Για την αξιοπρέπεια.....

Τα παιδιά του μεσονυκτίου
Για την ακρίβεια ήταν μεσάνυκτα. Οι δείκτες του ρολογιού ενώθηκαν ευλαβικά για να χαιρετίσουν τη γέννηση μου. Σιγά, σιγά... εξηγήσου καλύτερα. Γεννήθηκα εκείνο ακριβώς το λεπτό που η Ινδία αποκτούσε την Ανεξαρτησία της. Αναδύθηκα στον κόσμο ενώ γύρω μου ακούγονταν λαχανιάσματα και έξω απ' το παράθυρο ακούγονταν πυροτεχνήματα και γυροφέρνουν πλήθη ανθρώπων (...). Εκείνη τη νύκτα το πεπρωμένο μου δέθηκε άρρηκτα με το πεπρωμένο της χώρας μου και οι δείχτες του ρολογιού, που χαιρέτισαν ευλαβικά τη γέννηση μου, σημάδεψαν αμετάκλητα αυτόν τον δεσμό. Στα επόμενα 30 χρόνια δεν υπήρχε καμιά περίπτωση διαφυγής. Οι μάγοι είχαν προφητέψει τη γέννησή μου, οι εφημερίδες χαιρέτισαν την άφιξη μου και οι πολιτικοί επικύρωσαν την αυθεντικότητα μου. Εγώ όμως δεν είχα κανένα λόγο σ' όλα αυτά... είχα μπλεκτεί με τη Μοίρα - και μερικές φορές αυτό το μπλέξιμο θα αποδεικνυόταν επικίνδυνο».
«Τα παιδιά του Μεσονυχτίου»

Η θλιμμένη πόλη
Μια φορά και ένα καιρό (...) ήταν μια θλιμμένη πόλη, η πιο θλιμμένη απ' όλες τις πόλεις, μια πόλη τόσο καταστροφικά θλιμμένη, ώστε είχε ξεχάσει το όνομά της. Βρισκόταν δίπλα σε μια πένθιμη θάλασσα, γεμάτη ανοστόψαρα που η γεύση τους ήταν τόσο άθλια που έκανε τους ανθρώπους να ρέονται από μελαγχολία...
Στα βόρεια της θλιμμένης πόλης βρίσκονται τα μεγάλα εργοστάσια που κατασκευάζουν (...) την ίδια τη θλίψη. Ύστερα τη συσκεύαζαν και την έστελναν σ' ολόκληρο τον κόσμο που φαίνεται δεν τη χόρταινε ποτέ. Μαύροι καπνοί ξεχύνονταν απ' τα φουγάρα των εργοστασίων της θλίψης και κρέμμονταν πάνω απ' την πόλη σαν κακά μαντάτα.
«Ο Χάρουν και η θάλασσα των Παραμυθιών»

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΟΥ ΣΤΗ ΘΛΙΜΜΕΝΗ ΠΟΛΗ

Με αυτό το τεύχος το Τραίνο ολοκληρώνει μια πενταετία, δέκα διαδρομών. Είναι, εν μέρει, άξιο απορίας πως επιβίωσε αυτό το έντυπο σε μια εποχή άγονη, σε ένα τόπο, ακόμα, αποικιοκρατούμενο. Ξεκινήσαμε, για όσους θυμούνται την πρώτη διαδρομή, σαν μια άρνηση συμβιβασμού, σαν ένα χαμόγελο ενάντια στη ξηρασία της δεκαετίας του 80'. Επιμέναμε στην μαγεία της άνοιξης, στην γοητεία της Επανάστασης όπως την γνωρίσαμε τα τέλη της δεκαετίας του '70 και στα υπόγεια της δεκαετίας του '80. Όπου και όπως την γνώρισε ο καθένας και η καθεμιά. Σαν απόηχο «της ζωής που είναι αλλού» μετά από ένα βιβλίο για το Μάη του '68. Σαν ερωτικό χάδι σε κάποιο μπαράκι, «κάποια συγκέντρωση», κάποιο σπίτι κάπου στη Λευκωσία, τη Λεμεσό, την Αθήνα,την Λυών, το Λονδίνο... Σαν ανακάλυψη της χαμένης κοινότητας σε κάποια διαδήλωση, σε κάποια ομάδα που έγραφε συνθήματα στους τοίχους, αργά το βράδυ. Και ίσως όλα αυτά να ηταν και μια συνομωσία για τη διαφύλαξη του ότι απέμεινε απ' την βιασμένη αθώοτητα της παιδικότητας.

Η γενιά της Ανεξαρτησίας

Είναι δύσκολο ώρες ώρες να συνειδητοποιήσουμε τι σήμαιναν για μας, σαν Κύπριους της γενιάς της Ανεξαρτησίας και μετά, όλα αυτά. Εμείς που γεννηθήκαμε λίγες «ώρες» πριν, λίγες «ώρες» μετά, από εκείνη τη χρονιά που σημάδεψε το τέλος 3000 αποικιοκρατίας. Γεννηθήκαμε σε μια κοινωνία με υποθηκευμένη ανεξαρτησία, με ένα νεοαποικιακό κράτος, με βάσεις και πυραύλους και με γραμμές αίματος απ' την Αθήνα ως την Άγκυρα. Ίσως να γεννηθήκαμε σε ένα σικέ παιγνίδι. Εμείς, και εδώ έχουμε την αίσθηση ότι μιλάμε για ολόκληρη τη γενιά της Ανεξαρτησίας και όχι απλά για την ομάδα του Τραίνου, ερωτευθήκαμε αυτή την υπόσχεση ελευθερίας που έκφραζε η Ανεξαρτησία. Όπως το θέτει και ο Τάκης ο Χατζηγεωργίου, η Ανεξαρτησία μας φάνηκε σαν κάτι το απόλυτα φυσιολογικό, σαν κάτι που υπήρχε πάντοτε, και θα υπήρχε εσάει. Και ξαφνικά βρεθήκαμε μπροστά στο '74 - το τραύμα και την απελευθέρωση από τα νεοαποικιακά σύνδρομα.

Ναι λοιπόν, ας διεκδικήσει κάποιος την καθαρτική αλήθεια που περιείχαν οι τελετουργίες καψίματος των σημαιών στα μαθηματικά συλλαλητήρια της δεκαετίας του '70. Το να καίεις την Αγγλική, την Ελληνική και την Τουρκική σημαία ήταν μια πράξη κάθαρσης, ελευθερίας. Στο βάθος (όπως και η κυπριακή ταυτότητα σήμερα) ήταν μια πράξη αξιοπρέπειας. Τότε, όμως, ήταν και έκφραση οργής. Και ιστορικής αναγκαιότητας, για την ενηλικίωση μιας ολοκλήρου κοινωνίας.

...ερωτευτήκαμε αυτή την υπόσχεση ελευθερίας που έκφραζε η Ανεξαρτησία...

Πώς πέρασαν ύστερα μπροστά απ' τα μάτια μας τόσες εικόνες - αλλόκοτες και παράξενες για τα παιδιά μιας ημι-αγροτικής, τριτοκοσμικής κοινωνίας. Βιβλία σε παράξενους σχηματισμούς οραμάτων, κώδικες δύσκολοι, ανεξιχνίαστοι. Έρωτες στη γωνία ενός πάρτυ, τα πρώτα αγγίγματα σε γυμνά κορμιά, και ατέρμονες συζητήσεις για μια επανάσταση που σαν νεράιδα χανόταν κάθε φορά που νομίζαμε ότι την αγγίζαμε. Τελικά δεν ήταν, δεν την βρήκαμε ούτε στο οδόφραγμα των εξαρχείων, ούτε στην κατάληψη του Λονδίνου, ούτε στην πορεία της Νέας Υόρκης. Ή μήπως ήταν; Μήπως την βρήκαμε και μας συνοδεύει μέχρι σήμερα σαν νεράιδα/ερινύα;

Στην επιστροφή μερικοί μαζεύτηκαν δίπλα στην πράσινη γραμμή και ξανάγιναν ένα με τα χρώματα των σημαιών που έκαιγαν κάποτε. Η φωνή τους (όπως στην μεταλλαγμένη στα έργα επιστημονικής φαντασίας που βλέπαμε με τόσο πάθος κάποτε) άρχισε να παραμορφώνεται, να βγάζει ήχους άγνωστους αρχικά, ώσπου άρχισε πάλι να βγάζει λόγους, λόγους γνωστούς, φρικτούς, όπως τα λόγια που ακούγαμε και φτύναμε τα διαλείμματα στα γυμνάσια και στο στρατό. Αλλά αυτοί δεν άκουγαν τους εαυτούς τους. Άκουγαν μόνο τα χειροκροτήματα της εξουσίας για την επιστροφή του ασώτου. Η γαλανόλευκη ξανάγινε το σύμβολο της υποταγής - οι τέως επαναστάτες έγιναν οι κήρυκες της δουλοπρέπειας.

Άλλοι ακολούθησαν πιο πιστά το πνεύμα της εποχής - γαντζώθηκαν σε κομματικές άγκυρες, κρατικές θέσεις, επιχειρηματικά πόστα. Έγιναν κανονικοί yuppies χωρίς να περάσουν τη διαδικασία αυτοεξευτελισμού που πέρασαν και περνούν οι νεοεθνικόφρονες για μια θέση στην τηλεόραση του αρχιεπισκόπου και μια σελίδα στην εφημερίδα του κυπριακού νεοφασισμού στη Σημερινή). Και όμως, πιστεύουμε, ή θέλουμε να πιστεύουμε ότι η σιωπηλή πλειοψηφία εκείνης της γενιάς (και των νεωτέρων που ακολούθησαν) δεν είπε ακόμα την τελευταία της λέξη. Σιωπά, ακόμα στριμωγμένη από τον ξύλινο λόγο της εξουσίας, του εθνικού προβλήματος, της γεροντοκρατίας. Αυτές οι νεοκυπριακές γενιές όμως ξέρουν περισσότερα - και το κυριώτερο γεννήθηκαν με μια υπόσχεση ελευθερίας. Κάποτε αυτά τα παιδιά του Μεσονυκτίου θα διεκδικήσουν την αρχαίγονη υπόσχεση της ανεξαρτησίας. Και της αξιοπρέπειας που συνεπάγεται αυτή η υπόσχεση.

Το Τραίνο: Το να έχεις απογοητευτεί σημαίνει ότι κάποτε είχες γοητευτεί

Το Τραίνο γεννήθηκε από ένα κομμάτι εκείνης της γενιάς που γαντζώθηκε στα παράλια της Λεμεσού νοσταλγώντας τον κόσμο που είναι αλλού και κρατώντας μια απόσταση απ' την Κύπρο σαν κοινωνία του Kitsch και σαν παζάρι ξεπουλήματος της άγριας αθώοτητα των ονείρων.

Αξίζει να απορήσει κανείς - ήταν το Τραίνο η πιο ριζοσπαστική έκφραση της γενιάς της Ανεξαρτησίας η μια γέφυρα ανάμεσα στην τριτοκοσμική πραγματικότητα και μια εναλλακτική κουλτούρα του μέλλοντος; Η γενετήσια πράξη καταγραφής αυτού του διφορούμενου φαινομένου ήταν ίσως η πορεία

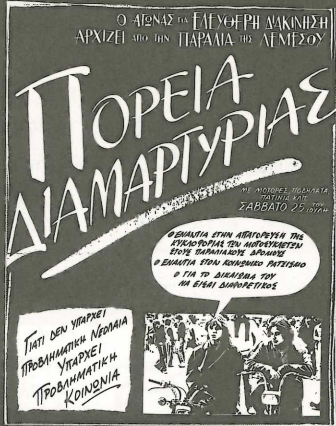
για το «δικαίωμα να είσαι διαφορετικός», το 1987. Η μετέπειτα διαδρομές κράτησαν μια ισορροπία εμπλοκής και απόστασης από μια πραγματικότητα που άνθιζε και έπνιγε τα λουλούδια της πριν προλάβουν να στολίσουν τους δρόμους. Το Τραίνο γιόρτασε τα κρυφά ακούσματα της rock σαν αγγέλους του μέλλοντος και ειρωνεύτηκε σαρκαστικά τον εθνικισμό σαν νεκροφιλία. Ονειρεύτηκε ελεύθερες γυναίκες και άνδρες να κάνουν έρωτα στις φλόγες των λεωφόρων και περιμένει ακόμα εκστατικά, «το κρασί που μας υποσχεθήκατε, το νέο κρασί», όπως θά' λεγε και ο Morrison. Μια νέα γενιά αγγέλων/διαβόλων που θα λατρέψουν στην πολυχρωμία του διαφορετικού τον θάνατο του ενός και μοναδικού Θεού - είτε αυτός λέγεται έθνος, είτε λέγεται κράτος, είτε λέγεται ιστορία. Το Τραίνο πέρασε από το τείχος του Βερολίνου τη στιγμή της επανάστασης για να απορήσει μετά γι' αυτή τη νέα τραγωδία της ηττημένης επανάστασης - τη μεταρρύθμιση των σούπερμαρκετ, επιμένοντας στο ερώτημα που το γέννησε - Do you remember revolution? Γιόρτασε τη ζωή στη διαδήλωση ενάντια στον πόλεμο στον Κόλπο και έψαξε τα όνειρα του απ' τους αναρχικούς της Σενεγάλης ως τους Ινδιάνους της Αμερικής, απορώντας και αναζητώντας ταυτότητα σε τέτοιους μεταμοντέρνους καιρούς, σε τέτοιους άγονους τόπους ανατολικά της ΕΔΕΜ.

Θα μπορούσε κάποιος να δει αυτές τις 10 διαδρομές η και τη γενικότερη παρουσία του «χώρου της Λεμεσού» αυτά τα τελευταία 10-15 χρόνια σαν μια αναζήτηση στο χώρο τον ίδιο... Για την ανακάλυψη ή τη δημιουργία μιας εικόνας της Κύπρου που να ταιριάζει με την υπόσχεση του Μεσονυκτίου (του τέλους της αποικιοκρατίας) και της εσωτερικής κάθαρσης μετά το '74. Απ' τα μαθητικά κινήματα της δεκαετίας του 70 μέχρι τις πορείες, τα φυλάδια, τα graffiti, τις πρωτοβουλίες πολιτών της δεκαετίας του 80, απ' την εμπειρία της Χρυσαλλίδας μέχρι τις αντιεθνιστικές ομάδες, όλα έμοιαζαν σαν μια αναζήτηση μιας κρυφής μαγείας, μιας ανείπωτης γοητείας... Μιας γοητείας που και να μην υπήρχε θα έπρεπε να δημιουργηθεί. Γιατί το θεωρούσαμε εξευτελιστικό να είμαστε οι βάρβαροι επαρχιώτες ιθαγενείς των εθνικών κέντρων. Ήταν και είναι θέμα αξιοπρέπειας.

«Το Τραίνο είναι η ξανανακάλυψη της ανατολικής ρίζας της Αφροδίτης σαν γυναίκας και σαν θεάς του Έρωτα - του λαϊκού / περιθωριακού Διονυσιασμού απέναντι στη σοβαροφάνεια του Απολλώνιου διανοουμενισμού των μικροαστών - του κυπριακού αναρχισμού του Ζήνωνα ενάντια στα κράτη, τις σημαίες και τους στρατούς τους...» (Τεύχος 3)

Έτσι το Τραίνο ξεκίνησε τις διαδρομές του από μια άγνωστη, απόκρυφη χώρα που

Η μνήμη σε αυτόν τον τόπο είναι μια επικίνδυνη υπόθεση. Μια εξόριστη αλήθεια, μια εμπειρία χωρίς όνομα, ένα σκάνδαλο...

να καταλαμβάνει σήμερα τον ίδιο χώρο με την μυθική Ερώνησο (ή με τη μικρή και μακρυνή Ακουάντα όπως θάλεγε και ο ποιητής). Οπότε το Τραίνο έφτανε στην Κυπριακή ενδοχώρα υπήρχε εκείνη η παράξενη αίσθηση του αγνώστου - γνωστού. Η επιστροφή στον τόπο σου που δε φαίνεται να είναι δικός σου. Η Κύπρος τέλη του 20ού αιώνα: Τόπος φανταχτερός με neon lights και άνθρωποι φοβισμένοι. Μακρυνοί απόγονοι, ίσως, μιας φυλής που τραγουδούσε στα βασανιστήρια όπως θάλεγε και ο Ρέμπω. Άφησαν βαθειά σημάδια αυτά τα 3000 χρόνια αποικιοκρατίας. Σ' αυτές τις διαδρομές ψάχναμε για εκείνα τα ιστορικά απολιθώματα, τις μνήμες, τα καταπιεσμένα όνειρα, τις απωθημένες επιθυμίες που έχουν αποτυπωθεί σ' αυτό το νησάκι απ' τη συνάντηση του (κάποτε, σε κάποιες πιο τρυφερές στιγμές) με την μυθική Ερώνησο.

Η μνήμη του μέλλοντος: Διαδρομή ολοκλήρωσης

Η αναζήτηση αυτής της κρυφής γοητείας είναι βέβαια και μια αντίσταση στην αθλιότητα της νεοεθνικοφροσύνης

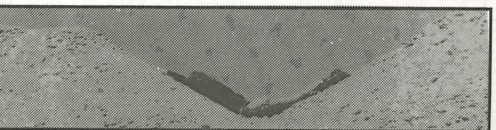
Αυτών που στο όνομα ενός γαλανόλευκου γιαππισμού και μιας χυδαίας δίψας για εξουσία και αυτο-προβολή θέλουν να μας υποβιβάσουν και πάλι στο επίπεδο της αποικίας των εθνικών κέντρων. Αυτή η διαδρομή είναι μια κατάθεση ιστορικής μνήμης του παρελθόντος στο παρόν, του παρόντος για το μέλλον. Με αυτή την έννοια είναι μια διαδρομή αντίστασης. Μια επικίνδυνη διαδρομή...

Γιατί η μνήμη σ' αυτόν τον τόπο ήταν και είναι πάντοτε μια επικίνδυνη υπόθεση. Μια εξόριστη αλήθεια, μια εμπειρία χωρίς όνομα, ένα σκάνδαλο απωθημένο στα άδυτα των επιθυμιών - και των πληγών - του υποσυνείδητου. Είναι η μνήμη μιας άλλης Κύπρου - μιας Κύπρου που εσάει θα είναι ανεξάρτητη, αυτόνομη. Μιας Κύπρου προγόνου των νεο-κυπριακών γενιών του 60 και μετά. Της Κύπρου των εξεγερμένων χωρικών του 1804 και του 1833 που σφάκτηκαν με διαταγή των αγάδων και των παπάδων. Των πρώτων κουμμουνιστών που διαδήλωναν ενάντια στην ένωση από την δεκαετία του 20, των δολοφονημένων από την ΕΟΚΑ και την ΤΜΤ, εργατών του 1958, που συμπληρώνουν το ήθος του Αυξεντίου και του Μάτση. Της κρυφής αλήθειας των συνθημάτων «Η Κύπρος για τους Κύπριους» της δεκαετίας του '60. Της αντίστασης της διαλέκτου στην ισοπεδωτική γλώσσα των Αθηνών.

Των μικρών αντιστάσεων στα μεγάλα ψέματα. Των μικρών απαιτήσεων για ζωή και αυτονομία απέναντι στην νεκροφιλία της εξουσίας.

Αυτό το τεύχος είναι αφιερωμένο σ' αυτές τις κρυφές ανείπωτες αλήθειες. Ίσως να είναι και μια διαδρομή ολοκλήρωσης. Ένας λόγος για την Κυπριακή πραγματικότητα που ξεκινά από το ίδιο το σκάνδαλο της ύπαρξης ενός τέτοιου εντύπου σε ενα χώρο με 6 στρατούς, 6 σημαίες, 3 κράτη και μια μεσαιωνική εκκλησία.

Υπάρχει, λοιπόν, κυπριακός εναλλακτικός λόγος;

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΤΟΠΟΣ ΣΑΣ

ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Εν μέσω λιρών και Εθνών

Θα κάνει νέα επιχείρηση «σκούπα» στη Λεμεσό η Αστυνομία για αλλοδαπούς εργάτες. Οι εθνικιστές διαμαρτύρονται γιατί δεν φέρνουμε Πόντιους να μας δουλεύουν που είναι ομοεθνείς και ομογάλακτοι. Ο Αρχιεπίσκοπος βγάζει εγκύκλιους ενάντια στους γάμους ξένων με κυπρίες - ε όχι και να μας χαλάσουν και τη φυλετική καθαρότητα τώρα που παρολίγο να την βρούμε.

Μια φίλη μου έλεγε προχτές ότι μια γνωστή της αντέδρασε ως εξής στην παρατήρηση της ότι δεν πρέπει να φωνάζει στην Φιλιππινέζα υπηρέτρια: «Άκου να δεις, εγιώ τουλάχιστον εν τη δέρνω, όπως οι άλλες». Τελικά την έδειρε ύστερα από λίγες μέρες. Νέα ήθη, νέων τάξεων.

Εν τω μεταξύ το εθνικό καρναβάλι συνεχίζεται. Νεόπλουτοι, απόγονοι του «Κατωθκιόν της Μαδαρής» επισκέπτονται τακτικά τας Αθήνας όπου σπάζουν τα νεύρα του μέσου Έλληνα με την υπεροψία τους. «Σιόρ, τούτοι οι καλαμαράες εν έχουν να φάσιν». Μετά επιστρέφουν στην Κύπρο όπου ντύνονται τα γαλανόλευκα και σεργιανίζουν στην παλιά Λευκωσία πίνοντας «Βυζαντινούς» καφέδες. Εκεί βγάζουν πύρινους λόγους ενάντια στους νεοκύπριους που θέλουν να μας αφελληνίσουν. Σύντομα, όπως φημολογείται, ο σταθμός της εκκλησίας, ο Λόγος, θα αποκαλύψει ότι αυτοί οι νεοέλληνες της Κύπρου είναι οι μόνοι γνήσιοι Έλληνες. Ίσσιαλαχ.

Καλά είμαστε, τι να κάνουμε;

Όλα είναι εντάξει, όλα είναι μια χαρά. Ο Δημήτρης δεν έχει να πληρώσει ενοίκιο, δυο μήνες άεργος το παιδί και όταν το ρώτησα τι κάνει μου είπε είναι καλά.

Ο κ. Χρίστος ένα μήνα στο νοσοκομείο από δυστύχημα και είναι μια χαρά.

Η κ. Χρυστάλλα εργάζεται 12 ώρες την ημέρα, έχει 4 παιδιά, και αυτή καλά είναι.

Του Λάκη πέθανε ο πατέρας του αλλά δηλώνει καλά. Της κ. Άννας της έφυγε ο άντρας αλλά είναι καλά. Το ίδιο καλά και η κόρη της η Γιώτα. Πάει δυο εβδομάδες που είδε περίοδο το κορίτσι και χαμογελάει, είναι μια χαρά, μεγάλωσε.

Είδες μικρέ; Φάε το αυγό σου, θα πρέπει να μεγαλώσεις, είναι τόσο ωραίος ο κόσμος, και όλοι στον κόσμο είναι καλά.

Τόσο τους έμαθαν να καταλαβαίνουν το καλό από το κακό και το άσχημο από το όμορφο, τόσο τους αποκτήνωσαν που ξεστομίζουν όλοι τα ίδια. Στην πραγματικότητα δεν είναι αυτοί που μιλάνε, μιλάει ο πόνος και η αγανάκτηση.

Γεια σου κ. Μαρία, τί κάνεις; καλά; καλά είσαι ε; ωραία.

Η κ. Μαρία δεν ήτανε ποτέ καλά αλλά πάντοτε έλεγε πως ήτανε καλά. Φυσικά, όποιον ρωτήσεις «τί κάνεις»; Θα σου πει -«καλά»- ή «Έ είμαι καλά», ή το άλλο «καλά είμαι, τί να κάνουμε;».

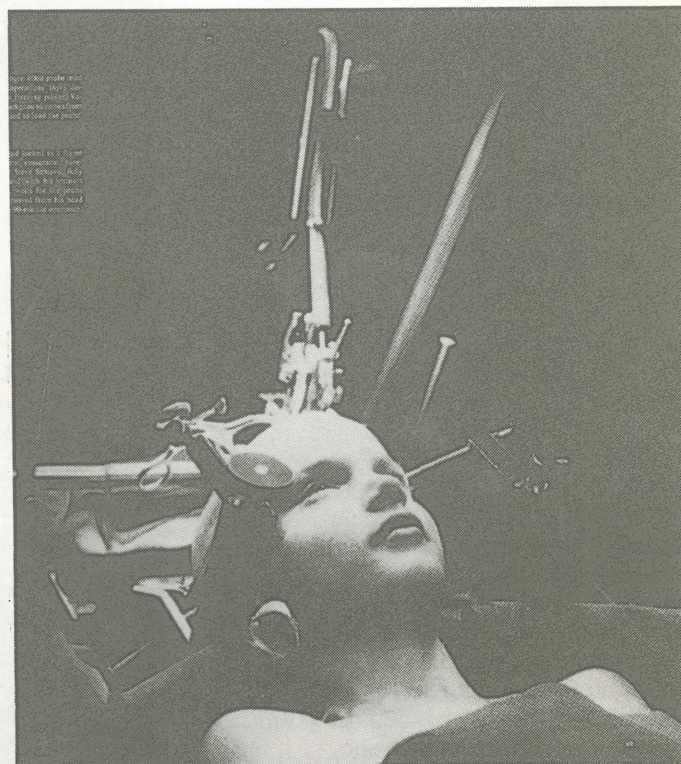
Βαρέθηκα να ρωτάω και να με ρωτάνε αν είμαι καλά, τι κάνω και άλλες προσποιήσεις.

Όλη η γειτονιά είναι καλά, όλη η λεωφόρος καλά, οι πάροδοι; και αυτοί καλά και στους καφενέδες πάλι το ίδιο. Όλα είναι μια χαρά και δυο μέτριους στα παιδιά ρε Κώστα.

Έρχονται:

Γεια σου κ. Κώστα τί κάνεις; Καλά, ρε παιδιά, καλά. Όλοι καλά είναι, κατάλαβα, όλοι σου λένε καλά. Το μόνο που διαφέρει είναι η εισαγωγή ή το κλείσιμο. Το -«καλά»- περιέχεται από όλους. Εσύ ρε μικρέ καλά είσαι; - όχι - όχι; άρχισες από τώρα να λες ψέματα; μια χαρά είσαι, όλος ο κόσμος είναι μια χαρά. Ναι ρε μικρέ όλοι είναι καλά, πολύ καλά, μάλλον καλά κ.λ.π.

Hair

Φτερωτές Σαύρες

Τώρα πια δεν έχουμε σκλάβους. Έχουμε σκλάβους πολιτισμένους. Οργανωμένους σε συντεχνίες και κόμματα. Θρησκείες και ομάδες. Έχουμε σκλάβους με στολές και χρυσά κουμπιά, ασύρματους και βιβλιάρια τραπέζης! Εξελιχθήκαμε, αναπτυχθήκαμε, είμαστε σκλάβοι ευπαρουσίαστοι, χαμογελαστοί, επαναστατημένοι, κάνουμε απεργίες, διαδηλώσεις, ζητούμε τα δικαιώματα μας. Είμαστε υπηρέτες με πιστεύω και αξίες. Σαύρες φτερωτές!

Στέλλα

Ο κλάδος ελαίας, της αμνησίας, το θράσος, ω εθνοκαφροι*

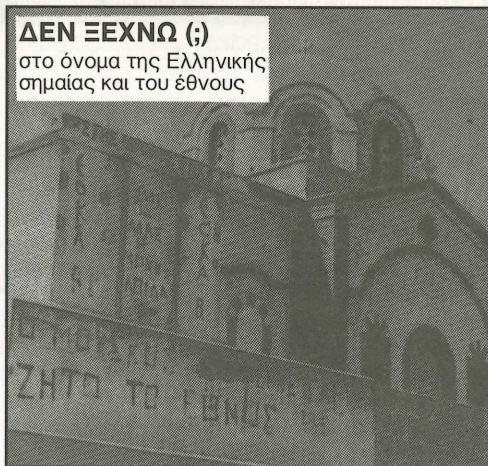
Επειδή οι εφημερίδες που εκδόθηκαν την 15η Ιουλίου 1974 έχουν εξαφανιστεί από τις βιβλιοθήκες και επειδή εξαφανίστηκαν επίσης όλες οι ταινίες εκείνης της εβδομάδας από το ΡΙΚ (με εξαίρεση ένα φιλμάκι 4 λεπτών) και επειδή κανένας δεν αναλαμβάνει πλέον ευθύνη για το πραξικόπημα (όλοι, βλέπετε, βρέθηκαν τυχαία έξω από το ΓΕΕΦ και τους έκαναν πρόεδρους και υπουργούς για να μας σώσουν) και επειδή η ισοπέδωση της μνήμης φτάνει πλέον στο σημείο να θωρείται πράξη ενάντια στην «εθνική ενότητα» το να μιλάς για την 15η Ιουλίου - δηλώνουμε υπεύθυνα και είμαστε έτοιμοι να πάμε σε δικαστήριο για να το αποδείξουμε:

Την 15η Ιουλίου 1974, οι Έλληνες αξιωματικοί της εθνικής φρουράς μετά από διαταγές της Ελληνικής κυβέρνησης και σε συνεργασία με την νεοφασιστική οργάνωση ΕΟΚΑ Β την οποία ίδρυσε ο Γεώργιος Γρίβας και την οποία χρηματοδότησε η CIA. οργάνωσαν πραξικόπημα ενάντια στην Κυπριακή Δημοκρατία με στόχο να τη διαλύσουν και να προσαρτήσουν την Κύπρο στην Ελλάδα. Η σημαία του πραξικοπήματος ήταν η Ελληνική σημαία και ο ύμνος του, ο Ελληνικός εθνικός ύμνος. Με το πραξικόπημα συνεργάστηκαν πολλοί επιφανείς εθνικά σκεπτόμενοι εθνικόφρονες της Κύπρου. Στο πραξικόπημα αντιστάθηκαν δημοκρατικοί Κύπριοι, πολλοί από τους οποίους σκοτώθηκαν ή δολοφονήθηκαν εν ψυχρώ. Μετά από την πάροδο 18 χρόνων κανένας στρατιωτικός ή κυβερνητικός υπάλληλος των Αθηνών δεν λογοδότησε - ούτε καν συγνώμη δεν ακούστηκε. Το πραξικόπημα ήταν το πρώτο μέρος των στρατιωτικών επεμβάσεων των εθνικών κέντρων στην Κύπρο που οδήγησε στις 20 Ιουλίου στην επέμβαση του Τουρκικού κράτους και τον εθνικο/γεωγραφικό διαχωρισμό του νησιού».

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΦΑΣΙΣΜΟ ΤΗΝ 15Η ΙΟΥΛΙΟΥ ΥΠΗΡΞΕ Η ΘΕΜΕΛΙΑΚΗ ΠΡΑΞΗ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

*Εθνόκαφρος: από το εθνικόφρων - εθνοάφρων (Καραμανλής 74) εθνόκαφρος (μετά από ανάγνωση της Σημερινής το 1992)

ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ (;)
στο όνομα της Ελληνικής σημαίας και του έθνους

Μιχαλάκης Μιχαήλ: τον έκαψαν ζωντανό οι εθνικόφρονες «Έλληνες» το 1974.

ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ

Η αποφυλάκιση του Σαμψών:

Δεν σου ζητήσαμε να πιεις κώνιο Νικόλαε

Ο Νίκος Σαμψών, ο πρόεδρος του πραξικοπήματος, είναι ελεύθερος και μάλιστα βγάζει και εφημερίδα. Άμα έχεις πλάτες, κάνεις πραξικόπημα, μετά λες ότι τυχαία σε βρήκαν στο δρόμο και σε έκαναν πρόεδρο, σε φυλακίζουν για 17 χρόνια, το σκας κανονικότατα και επιστρέφοντας απαιτείς κιόλας να σου χαρίσουν την υπόλοιπη ποινή. Και μετά βρίσκονται και μερικοί τυπάδες που σου δίνουν μισό εκατομμύριο να βγάλεις εφημερίδα. Έτσι είναι μάγκες, μην παραπονιέστε, είναι δίκαιος ο κόσμος - είναι της ΕΟΚΑ το παιδί βλέπετε, είναι και χριστιανό και το αγαπάει ο Αρχιεπίσκοπος, είναι και Έλληνας και την αγαπάει και η Ελληνική πρεσβεία. Σουτ, όχι πικρόλογα - είπαμε είμαστε η κοινωνία του ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ».

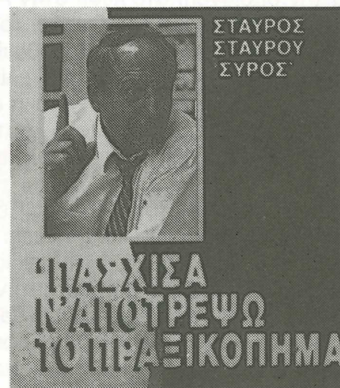
Πιστεύω ωστόσο ότι αυτό που έγινε ήταν μια συνωμοσία για την υπονόμευση του ελληνισμού του αγαπητού Νίκου. Διότι, με βάση τα ελληνικά έθιμα (βλέπε Μικρασιατική καταστροφή, εκτελέσεις ΕΟΚΑ κλπ) αυτός που αποτυγχάνει στην αποστολή του στήνεται στα 6 μέτρα. Ο Σαμψών, λέει, ανέλαβε για να μας σώσει - ας το δεχτούμε. Απέτυχε. Αρα... τι στρατιώτης του Γρίβα είναι αυτός που δεν δέχεται τον θάνατο σαν τιμωρία της αποτυχίας του;

Αλλά ας πούμε ότι, πάει διαβρώθηκε ο πιο αγωνιστικός Ελληνισμός του, λόγω Επαφής μ' αυτό το νησί των νεοκυπρίων. Ας έκανε τουλάχιστον όπως τον Σωκράτη. Όταν η Αρχαία Αθήνα καταδίκασε τον Σωκράτη σε θάνατο, ο τελευταίος όχι απλά διαφωνούσε αλλά θεωρούσε το όλο πολιτικό σύστημα της Αθήνας απαράδεκτο. Και όμως, αρνήθηκε να αποδράσει και ήπιε το κώνιο. Βεβαίως ο Σαμψών δεν είναι ο Σωκράτης. Αλλά δεν ζητήσαμε να πιει και κώνιο... Λίγη αξιοπρέπεια και ανάληψη ευθύνων για το άταφο πτώμα της 15ης Ιουλίου περιμέναμε.

Γαλανόλευκος Γιαππισμός

Ο πρόεδρος της βουλής κ. Γαλανός όταν πρωτομπήκε στη βουλή, ο υπουργός του πραξικοπήματος, ο κ. Παρισινός, σκιζόταν γιατί ήταν απαράδεκτο ηθικά, έλεγε, ένας αυτουργός του «εγκλήματος της 15ης του Ιούλη» να βρίσκεται στη βουλή. Τότε ο Παρισινός ήταν βουλευτής του ΔΗΣΥ και ο Γαλανός του ΔΗΚΟ και τα 2 κόμματα ήταν στα μαχαίρια. Το 1993 ο Γαλανός φρόντισε να ψηφίσει η ηγεσία του ΔΗΚΟ τον Κληρίδη και ο Παρισινός σαν επιλάχων ξαναεπέστρεψε στη βουλή. Ο κ. Γαλανός σιώπησε. Να πει τι; Πως για την εξουσία ξεπούλησε τη μνήμη του; Εδώ ο Κυπριανού ο αρχηγός του κόμματος του ξεπούλησε 30 χρόνια ιστορία για να υπουργοποιήσει το γιο του και θα σκεφτεί ο Αλέξης την Ιστορική μνήμη; Εδώ κάποιοι άλλοι (επαναστάτες και βάλε) που θα αναγεννούσαν (έλεγαν) την κυπριακή λογοτεχνία, που θα αμφισβητούσαν τα πάντα και τους πάντες τη δεκαετία του 70, κατάντησαν απολογητές του Αρχιεπισκόπου την δεκαετία του '90 και συ ψάχνεις για αξιοπρέπεια; Εδώ ο Ευσταθίου της ΕΔΕΚ όχι μόνο δούλεψε για να εκλεγεί ο Κληρίδης αλλά δήλωσε ότι η «σημερινή» (η εφημερίδα που αποκάλεσε το πραξικόπημα «επάναγκες») επιτελεί εθνικό έργο, και είναι ακόμα βουλευτής της ΕΔΕΚ - έλπιζε φαίνεται σε κανένα υπουργείο ο άνθρωπος. Και το ΡΙΚ επιμένει στο «ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ». Αγαπητοί συνεπιβάτες να τα θυμάστε όλα αυτά. Και να θυμάστε ότι αυτοί οι χαμολεοντισμοί για τα ψίχουλα από το τραπέζι της εξουσίας γίνονταν και γίνονται κάτω από τη σκιά και τη δικαιοδοσία της γαλανόλευκης. Της ίδιας με τη σημαία της 15ης Ιουλίου 1974.

ΠΑΡΙΣΙΝΟΣ: Εγώ πραξικοπηματίας;

Ο Υπαρχηγός της ΕΟΚΑ Β και ο υπουργός του πραξικοπήματος!

Μετεκλογικά, Πανεθνικές, Μεραρχίες και άλλες Ελληνοκεντρικές φαιδρότητες

ΜΝΗΜΕΣ ΥΠΟΑΝΑΠΤΥΞΗΣ... *κανεί σιόρ!*

«Τι θα πει αυτός ο όρος πανεθνική; Εμείς και οι Κύπριοι είμαστε το ίδιο έθνος;» Χαρίλαος Φλωράκης

Η ιδεολογία της Κυπριακής δεξιάς έχει φυσικά εξελιχθεί στο στυλ (αποδέχεται εκφραστικά τουλάχιστον τη δημοκρατία, την ανεξαρτησία κλπ.). Η βαθύτερη ουσία της ωστόσο παραμένει αναλλοίωτη από τη δεκαετία του '20. Είναι μια ιδεολογία ραγιαδισμού - δουλοπρέπειας που χρησιμοποιεί τον Ελληνοκεντρικό εθνικισμό για να δημιουργεί ένα κλίμα αυταρχισμού και υποταγής ώστε να προωθεί η άρχουσα τάξη (που είναι βασικά αγγλόφιλη και δυτικόφιλη όπως και η Ελληνική) τα οικονομικά και πολιτικά της συμφέροντα. Η απρόσμενη εκλογική νίκη της δεξιάς το Φεβράρη του '93 για χίλιους ψήφους θα μας φέρει και πάλι αντιμέτωπους με αυτή τη σούπα της υποανάπτυξης. Οι διακηρήξεις για «πανεθνικές», «μεραρχίες» κ.λ.π. είναι ένα ιδεολογικό πλαίσιο που προωθεί η δεξιά για να επιβάλει ουσιαστικά ένα πνεύμα υποταγής στο λόγο της και εθνικιστικής κάλυψης για τις επιλογές της δυτικόφιλης ηγεσίας της. Ως συνήθως κάποιοι θα τρώνε γαλανόλευκη και θα ηδονίζονται γιατί υπακούουν και κάποιοι άλλοι θα αποφασίζουν και θα διευρύνουν την εξουσία τους και τους τραπεζικούς τους λογαριασμούς. Θα δίνουν βέβαια και λίγο ρουσφέτι στους υποτακτικούς. Ας αναλύσουμε λοιπόν τον άξονα της πολιτικής της νέας δουλοπρέπειας - τις διακηρύξεις για πανεθνικές μεραρχίες κλπ.

Η «ΠΑΝΕΘΝΙΚΗ» ΣΑΝ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.

Αυτές οι διακηρύξεις που βομβαρδίζουν τον ανυπεράσπιστο πολίτη από τα ελεγχόμενα ΜΜΕ εμφανίζονται για την ώρα σαν υπαλλακτικά μέτρα. Αν φύγει ο ΟΗΕ θα έρθει η μεραρχία, αν συμφωνήσουν όλοι θα γίνει η πανεθνική. Πίσω βέβαια από τη διστακτικότητα των νέων κυβερνώντων, βρίσκεται ο φόβος της ιστορικής μνήμης. Η αρχή «η Κύπρος αποφασίζει...» είναι ένα κεκτημένο των Κυπρίων από το '74 και τους αγώνες ενάντια στις παρεμβάσεις των εθνικών κέντρων στην Κύπρο. Είναι άλλωστε γενικά πλέον παραδεκτό ότι η μεραρχία (όταν ήταν στην Κύπρο το '64 - '67) ήταν αντιπαθής στους Κύπριους που την έβλεπαν σαν όργανο της κυβέρνησης των Αθηνών για να επιβληθεί η διχοτόμηση (βλ. ακόμα και τις εθνικόφρονες εφημερίδες «Σημερινή» και «Αλήθεια» τον Απρίλη του '93). Πρέπει να προετοιμαστεί λοιπόν ψυχολογικά το έδαφος με ιστορίες για κινδύνους αφανισμού και προκατασκευασμένα αδιέξοδα.

Η βαθύτερη ουσία της πανεθνικής είναι βέβαια η ανάγκη της κυβέρνησης της δεξιάς και των τοπικών ελίτ να αποφύγουν την ευθύνη για τη λύση του Κυπριακού. Τέτοιες κινήσεις «επανεθνικοποίησης» του Κυπριακού θα βοηθήσουν την ντόπια εξουσία να εθνοπαπαγαλίζει από τη μια και από την άλλη να φορτώνει τις ευθύνες για την οποιανδήποτε λύση στην Αθήνα. Εδώ βρίσκεται και η ουσία της διστακτικότητας των Ελληνικών κυβερνήσεων - η προθυμία της Κυπριακής εθνικοφροσύνης και της ελίτ της εξουσίας να τεθεί υπό την νεοαποικιακή σκεπή των Αθηνών συνεπάγεται και μεγάλο κόστος. Η Αθήνα πρέπει να αναλάβει και πάλι μόνη της τις ευθύνες της «λύσης» (όπως το '59 και το '72-'74). Θα βγουν πάλι οι «καλαμαράδες» ένοχοι και οι Κύπριοι εθνικόφρονες και η ηγεσία τους, κούππα άπαννη - ως συνήθως. Η Κυπριακή ελίτ ξέρει πολύ καλά να διαπραγματεύεται την τύχη του νησιού για ανταλλάγματα από αποικιακά και νεοαποικιακά κέντρα εξουσίας. Άσε που στο παιχνίδι των ανταλλαγών θα μπει και η δέσμευση της ελληνικής ελίτ να ανοίξει τους δρόμους της κυπριακής για την ΕΟΚ. Και έτσι θα δικαιολογηθεί και «εθνικά» μια νεοφιλελεύθερη οικονομική πολιτική.

Από την Ελλάδα φαίνεται να εμφανίζονται και πάλι ορισμένοι «πρόθυμοι προστάτες» του νησιού. Ήδη το ΠΑΣΟΚ απέδειξε ότι το Κυπριακό και η εθνοκαπηλία γενικά, μπορούν να αποδειχθούν χρήσιμες ιδεολογικές φαντασιώσεις για να επιβάλουν τη δικιά τους ορθολογικοποίηση της εξουσίας με ελληνικά χρώματα. Ολίγος «αριστερίζων» εθνικισμός βοηθά στην κατανάλωση της οικονομικής κρίσης στα Βαλκάνια. Βέβαια το πρόβλημα της λύσης παραμένει και το χειρότερο για τις δύο ελίτ, της Λευκωσίας και της Αθήνας, τα περιθώρια έχουν στενέψει επικίνδυνα. Οι λύσεις είναι δύο και ξεκάθαρες: Ομοσπονδία ή διχοτόμηση. Το πρόβλημα της Κυπριακής δεξιάς ιδιαίτερα, όσο προβάλλουν ξεκάθαρα αυτές οι δύο προοπτικές, είναι ότι πλησιάζει η ώρα της αλήθειας. **Διότι, ως γνωστό, όλα εδώ πληρώνονται.** Και η Κυπριακή δεξιά θα βρεθεί αργά ή γρήγορα μπροστά στο φάντασμα της 15ης του Ιούλη η οποία οδήγησε σ' αυτές τις δύο επιλογές. Και όσο κι αν τσιρίζει ότι «η Κύπρος είναι ελληνική» θα αναγκαστεί να δεκτεί είτε μια διακοινοτική ομοσπονδία (με το δικαίωμα των ελληνόφωνων να κατοικούν στην Β. Κύπρο) είτε τη διχοτόμηση που θα οδηγήσει (με την υπογραφή των εθνικοφρόνων μας) στη προσάρτηση της Β. Κύπρου στο Τουρκικό κράτος. Εκτός βέβαια και αν μας παρασύρουν οι εθνικιστές σε πόλεμο. Σε τέτοια περίπτωση όμως δεν πρέπει να στείλουν μόνο στρατό από την Αθήνα, αλλά και φέρετρα και πλοία για νέους πρόσφυγες.

Αξίζει ωστόσο να εξετάσουμε και τα δομικά - ιστορικά συνεπαγόμενα μιας νέας διαδικασίας εξάρτησης της Κύπρου από την Αθήνα.

Η ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΕΟ-ΑΠΟΙΚΙΑΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ: πώς η ένωση έφερε τη διχοτόμηση

Η εμπειρία της κυπριακής ιστορίας είναι εκφραστική μιας γενικότερης ή δομικής αλήθειας. Η εμπλοκή του Ελληνικού κράτους στην Κύπρο έφερνε πάντα μαζί της και την εμπλοκή του Τουρκικού κράτους. Το αίτημα για ένωση έφερε το αίτημα για διχοτόμηση. Η Κυπριακή κοινωνία σύρθηκε στη σημερινή τρισάθλια κατάσταση διότι αντί να ζει στο δικό της ιστορικό χρόνο υποχρεώθηκε να ζει με τους ηλίθιους εθνικούς καυγάδες των αναγνωστικών του δημοτικού της Αθήνας και της Άγκυρας. Αντί να διεκδικούμε σήμερα το δικαίωμα για πραγματική ζωή και κοινωνική απελευθέρωση, αναγκαζόμαστε ακόμα και ασχολούμαστε με τα χρώματα των σημαιών στην Πύλα.

Μέχρι το 1955 το κυπριακό ήταν ζήτημα αποικιοκρατίας - ένα ζήτημα δηλαδή ανάμεσα στους κατοίκους της Κύπρου και την Βρεττανική Αποικιοκρατία. Η μετατροπή του κυπριακού αντιαποικιακού κινήματος όμως σε αίτημα προσάρτησης της Κύπρου σε κάποιο άλλο κράτος (της Αθήνας ή της Άγκυρας) είχε βαθειές ρίζες. Πήγαζε σε ένα μεγάλο βαθμό απ' την μακροχρόνια προσπάθεια των κυρίαρχων ομάδων της κυπριακής κοινωνίας (εκκλησιαστική ελίτ, το στρώμα των νέων διανοουμένων που σπούδασαν στην Αθήνα και διψούσαν για εξουσία, τις νέες αστικές τάξεις των Τουρκόφωνων και Ελληνόφωνων) να διασπάσουν την ταξική ενότητα των κατωτέρων τάξεων (χωρίζοντας τους σε Έλληνες και Τούρκους), και να επιβάλουν το δικό τους λόγο-εξουσία στον πληθυσμό. Ταυτόχρονα όμως αυτή η μεταστροφή πήγαζε και από την έλλειψη αποτελεσματικών αντιστάσεων. Έτσι ενώ οι κομμουνιστές, οι τοπικιστές και αρκετοί φιλελεύθεροι έβλεπαν με αντιπάθεια ή σκεπτικισμό το ζήτημα της ένωσης από την δεκαετία του 1920, προοδευτικά σύρθηκαν σε μια υποταγή στον Ελληνο-ενωτικό λόγο από το 1930 ως το 50. Οι αντιστάσεις και ο σκεπτικισμός έμειναν στα υπόγεια μέχρι το 1960. Εμφανίστηκαν για ένα διάστημα (έστω και έμμεσα) στις μαζικές εκδηλώσεις για την Αυτοκυβέρνηση το 1947 για να υποχωρήσουν πάλι όταν η ηγεσία της Αριστεράς σύρθηκε στο εθνικιστικό πλαίσιο συζήτησης της δεξιάς («ένωση και μόνο ένωση»). Σήμερα βέβαια είναι εύκολο να ακούσεις το σχόλιο «εγιώ ενόμιζα ότι η Ανεξαρτησία ήταν καλύτερη λύση τζιαι πριν το 60». Δημόσια όμως κανείς δε μιλούσε. Το 1950 (είτε με ενθουσιασμό είτε με απειλές αφορισμού) η τεράστια πλειοψηφία των ελληνόφωνων ζήτησε ένωση οριστικοποιώντας τη μεταστροφή του αντιαποικιακού κινήματος σε κίνημα προσάρτησης στο κράτος των Αθηνών.

Η Εθναρχία (η ηγεσία της δεξιάς ουσιαστικά) επέμενε στην εθνικοποίηση του αντι-αποικιακού αγώνα εν μέρει για να διασφαλίσει την ηγεμονία της και εν μέρει για να εμποδίσει την άνοδο της Αριστεράς. Έτσι επέμενε στην εμπλοκή του Ελληνικού κράτους αρνούμενη ακόμα και το 1954 την πρόταση της Ινδίας να εγείρει το ζήτημα στον ΟΗΕ με στόχο την Ανεξαρτησία. Κάτι το οποίο θα αποδεχόταν το 1960 κάτω από πίεση και με χειρότερους όρους.

Σήμερα οι εθνικόφρονες θέλουν να ξεχνούν πως παρέμβηκε τότε το ελληνικό κράτος (ή το «εθνικό κέντρο» γι' αυτούς). Τον Αύγουστο του 1955, 5 μήνες μετά την ΕΟΚΑ, η Μεγάλη Βρεττανία διοργάνωσε μια τριήμερη διάσκεψη στο Λονδίνο ανάμεσα στην Αγγλία, Ελλάδα και την Τουρκία - αποκλείοντας τους Κυπρίους. Εκείνη η διάσκεψη (που απέτυχε αρχικά) ήταν η πρώτη επίσημη εμπλοκή της Τουρκίας στην Κύπρο τον 20όν αιώνα. Ότι ακολούθησε με το δικαίωμα μονομερούς επέμβασης στη συμφωνία του 60 και το πραξικόπημα και την εισβολή του 74 πήγαζαν δομικά και νομικά απ' εκείνη τη διάσκεψη του 1955. Ή για να το πούμε πιο καθαρά και πιο σκληρά - **Το Ενωτικό κίνημα προσκάλεσε την Ελλάδα να παρέμβει και η Ελλάδα παρεμβαίνοντας έφερε μαζί της και την Τουρκία.** Αυτή την αλήθεια (όπως και το γεγονός ότι το κράτος των Αθηνών συνηγόρησε επανειλημμένα για την διπλή ένωση τη δεκαετία του 60) προσπαθεί να κρύψει η παιδαριώδης επιμονή στον «Τουρκικό επεκτατισμό» σαν την εξήγηση του τι πήγε στραβά στην κυπριακή ιστορία. Υπήρχε και υπάρχει Τουρκικός κρατικός επεκτατισμός όπως υπάρχει και Ελληνικός κρατικός επεκτατισμός. Και επειδή και τα δυο κράτη είναι μέλη του Δυτικού συστήματος εξουσίας η παρέμβαση του ενός θα έφερνε αναπόφευκτα και τον άλλο. Με δεδομένο τον πολιτιστικό πλουραλισμό της Κύπρου και το ανεξαρτησιακό αίσθημα που εμφανίστηκε ανοικτά τη δεκαετία του 60, η διχοτόμηση ήταν το πιο λογικό επακόλουθο του ενωτισμού.

ΚΑΝΕΙ ΣΙΟΡ!

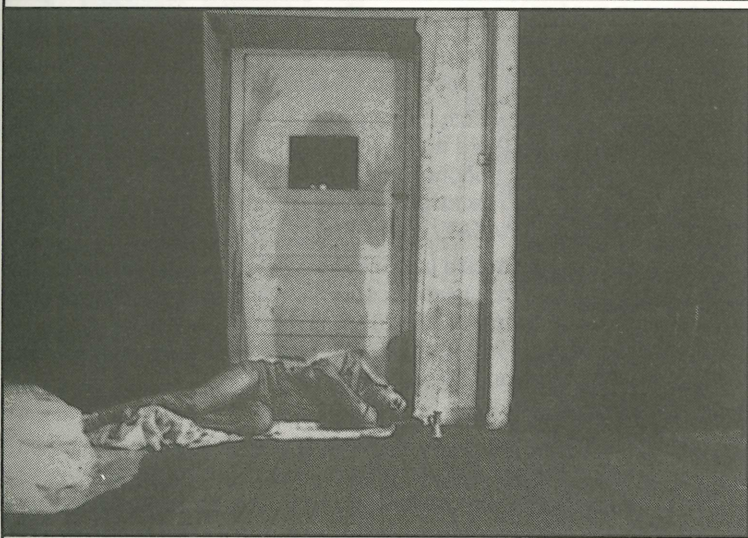
Η πανεθνική θα είναι φιάσκο όπως ήταν και η τριμερής του '55 αλλά θα δέσει την Κύπρο πιο στενά στο αποικιακό άρμα των Αθηνών και θα δικαιολογήσει την παραπέρα παρέμβαση της Άγκυρας στη Β. Κύπρο. Ταυτόχρονα θα είναι και μια προσπάθεια να εμπεδωθεί και η τοπική εξουσία των εθνικιστών. Το «η Κύπρος αποφασίζει...» το μισούν γιατί ακριβώς εκφράζει τη διάθεση των Κυπρίων για αυτοκαθορισμό. Ενώ η πανεθνική όπως και η ένωση παλιά ήταν και είναι δηλώσεις δουλοπρέπειας. «Εμείς πάντως θα αντισταθούμε, όσοι και νάναι», όπως έγραψε και ο Δώρος Λοϊζου. Ή για να το πούμε και πιο απλά και Κυπριακά **«κανεί σιόρ, κανεί. Εν δικαιούμαστε τζιαι μεις ένα τόπο να αναπνέουμε ελεύθεροι»; Μεγαλώστε επιτέλους. Γιατί είναι και οιδοιπόδειο το πρόβλημα.**

Π Ο Λ Ι Τ Ι Κ Ο Σ Χ Ο Λ Ι Ο

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ Η ΘΑΝΑΤΟΣ

γιατί ακόμα και αν δεν υπήρχε ομοσπονδία θα έπρεπε να την εφεύρουμε

Αυτό το κείμενο γράφτηκε προεκλογικά αλλά παραμένει επίκαιρο σε μια εποχή που οι «συνοικιακές παρεΐτσες» των κομματαρχών επιμένουν να παραγνωρίζουν το 70-80% των Κυπρίων που ψήφισαν ομοσπονδία την πρώτη Κυριακή των εκλογών

Περιμένοντας τη λύση

Είναι γεγονός που δε χωρεί καμμιάν αμφισβήτηση ότι κάθε φορά που πλησιάζουμε σε κάποιας μορφής λύση στην Κύπρο, ή που διαφαίνονται, έστω, στον ορίζοντα - όπως συνηθίζεται να λέγεται - κάποια σημάδια, λύσης, εμφανίζονται λογής-λογής «μέτωπα», είτε αυτά λέγονται «εθνικά» ή «εθνική σωτηρίας» που έχουν σκοπό να διαλύουν τες όποιες ελπίδες συνεννόησης και συμβίωσης σ' αυτόν τόν τόπο. Και δυστυχώς για όλους μας συνήθως τα καταφέρνουν. Επίτευγμα τους δυστυχώς είναι και η κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε σήμερα. Κατάφεραν όλοι αυτοί που ανεμίζουν τα λάβαρα του εθνικισμού και του μίσους - και από τις δυο πλευρές - μέσα σε δυο ουσιαστικά, δεκαετίες να μοιράσουν το νησί και να μας φέρουν σε μια κατάσταση όπου ένας ενδεχόμενος πόλεμος με τις όποιες γνωστές συνέπειες (συνέπειες που είναι γνωστό ποιος τις πληρώνει κάθε φορά και φυσικά και το 1974) να κρέμεται απειλητικά πάνω από τα κεφάλια μας.

Η Κύπρος δεν είναι ούτε Ελληνική ούτε Τουρκική. Όσες γαλανόλευκες και αν ανεμίσουμε στην πράσινη γραμμή αυτό το γεγονός δεν πρόκειται να αλλάξει..

Σήμερα λοιπόν, μέσα από κάποιες διαδικασίες - διαδικασίες που δεν μας βρίσκουν κατ' ανάγκην σύμφωνους - βρισκόμαστε πάλι μπροστά στην προοπτική μιας ενδεχόμενης λύσης. Μιας λύσης με βάση την ομοσπονδία αυτή τη φορά. Καί όπως ήταν περίπου αναμενόμενο ένα καινούργιο μέτωπο «εθνικής σωτηρίας» κάμνει την εμφάνιση του. Ένα μέτωπο μάλιστα που δηλώνει ξεκάθαρα ότι μόνο σκοπόν έχει την παρεμπόδιση της υπογραφής ενδεχόμενης λύσης. Αυτό το μέτωπο με τη μυστήρια ομολογουμένως σύνθεση, αφού ξεκινά από την ΕΔΕΚ και το ΔΗΚΟ και καταλήγει στους εοκαβητατζήδες μέσω αρχιεπισκοπικής έχει, ανάλογα με, την περίπτωση ενωτικές αλλά προπάντων φαντασιώσεις που έχουν να κάνουν με την προ την 74 κατάσταση όπου είχαμε στην κυριολεξία πλήρη Ελληνοκυπριακή κυριαρχία και τους Τουρκοκύπριους σε ρόλο κομπάρσου στριμωγμένους σε μια γωνιά - λέγε θύλακες - να πληρώνουν ουσιαστικά μέσα στη φτώχεια και την εξαθλίωση την όλη κατάσταση. Αυτό το μέτωπο έχει επίσης είτε το θέλει είτε όχι, είτε το παραδέχεται είτε όχι, την αγάπη του Ντεκτάς και της κλίκας του αφού ούτε αυτοί - για τους δικούς τους λόγους φυσικά - δεν θέλουν την ομοσπονδία.

Είναι γι' αυτό που, τριχοτομόντας την τρίχα, μέσα από εθνεγερτικούς αλαλαγμούς και αστήριχτα επιχειρήματα προσπαθούν να μας πείσουν ότι ξέρετε, μπροστά μας δεν έχουμε μια λύση ομοσπονδίας αλλά συν-ομοσπονδίας και γι' αυτό και για κείνο δεν θα λειτουργήσει και τελικά ξέρετε δεν θέλουμε να λειτουργήσει και τελικά θα ήταν καλύτερα ξέρετε να αφήσουμε τα πράματα όπως είναι μέχρι να βρούμε την ευκαιρία να πάρουμε και πάλι το πάνω χέρι και που ξέρεις, ίσως, όλα μπορούν να συμβούν σ' αυτό τον κόσμο, πάλι με χρόνια με καιρούς...

Για πολλούς, ακόμα και ανάμεσα στους υποστηριχτές της ομοσπονδίας η προ του 74 κατάσταση με το νησί τάχα μου ενωμένο είναι μια ευκταία κατάσταση, είναι το ιδεώδες δηλ., και αν τάσσονται υπέρ της ομοσπονδίας είναι γιατί βλέπουν ότι η επιστροφή σε κείνη την κατάσταση πραγμάτων είναι πλέον αδύνατη. Αυτή η προσέγγιση είναι εντελώς λανθασμένη. Πρέπει επιτέλους να καταλάβουμε ότι υπάρχει σ' αυτό το νησί και μια άλλη κοινότητα που θέλει και έχει το δικαίωμα να ζήσει και ότι η επιστροφή στην προ του 74 κατάσταση είναι όχι μόνο ανέφικτη αλλά απευκταία και καταστροφική γιατί θα οδηγούσε και πάλι μέσα σε σύντομο χρόνο σε συγκρούσεις, καταστροφές και σκοτωμούς. Είναι γι' αυτό που πρέπει, πέραν από φαντασιώσεις «εθνικής ολοκλήρωσης» και άλλες τέτοιες αηδίες, να συνειδητοποιήσουμε ότι η ομοσπονδία, δεν είναι και δεν πρέπει να είναι λύση ανάγκης αλλά η ιδεώδης λύση. Όσο πιο γρήγορα το καταλάβουμε αυτό τόσο το καλύτερο.

Φυσικά, θα ήταν ευχής έργο αν μπορούσε να υπάρξει μια πραγματική ομοσπονδία σε μια ελεύθερη κοινωνία ελεύθερων ατόμων. Αυτό θα εσήμαινε αποκέντρωση της εξουσίας και αυτοδιοίκηση των διαφόρων κοινοτήτων (όχι μόνο των Εθνικών). Αυτή την πιθανότητα την κατάστρεψε (για την ώρα) η ίδια λογική που δημιουργεί σήμερα τα μέτωπα «εθνικής σωτηρίας». Η μόνη ρεαλιστική εφαρμογή ή έστω πλησίασμα αυτού του ευκταίου στόχου σήμερα είναι η διζωνική ομοσπονδία όπου οι «εθνικοί εχθροί» που έφτιαξαν τους εθνικιστές θα μπορούν τουλάχιστον να συμβιώνουν και να αυτοδιοικούνται. Σίγουρα υπάρχει πάντα η περίπτωση αποτυχίας. Αλλά αυτή η προσπάθεια είναι το ρίσκο που πρέπει να πάρουμε αν δεν θέλουμε να ζούμε μόνιμα αιχμάλωτοι των φαντασιώσεων και της δίψας για εξουσία των εθνικιστών. Η ομοσπονδία (διζωνική έστω) είναι ο μόνος τρόπος για επανένωση της κοινωνίας και δημιουργία προοπτικών για μια πραγματική επαφή των δυο κοινοτήτων και αμφισβήτησης των εξουσιών που τις καταπιέζουν στο όνομα των εθνικών εχθρών.

Σε ένα πιο πρακτικό και άμεσο επίπεδο - ιδιαίτερα σε μια εποχή που τα πυρηνικά θα πουλιούνται σύντομα απ' ότι φαίνεται και στα περίπτερα και σε μιαν εποχή που όσοι τυγχάνουν να έχουν το ίδιο επώνυμο κάνουν πόλεμο ζητώντας απόσχιση η ομοσπονδία, είναι μια απάντηση στην μανία των εξοπλισμών και στην προοπτική του πολέμου: γιατί κανένας πόλεμος δεν έλυσε οποιοδήποτε πρόβλημα, γιατί παρ' όλα τα «ηρωϊκά» παραληρήματα του Γ.Γ. της ΕΔΕΚ από Βουλής, πόλεμος δεν σημαίνει τίποτε άλλο από σκοτωμένους, ακρωτηριασμένους, ανάπηρους και αγνοούμενους, γιατί πόλεμος σημαίνει πείνα, κρύο και δυστυχία και γιατί τέλος πόλεμος σημαίνει πρωτοφανή και ανεπανόρθωτη οικολογική καταστροφή! (Αυτό, δώρο στους «εθνικιστές οικολόγους» - τους μοναδικούς ανά την υφήλιο - της Ελλάδας και της Κύπρου).

Είναι επιτακτική ανάγκη λοιπόν η ομοσπονδία για ένα σωρό λόγους αλλά και για τη ζωή, το γέλιο και τον έρωτα. Είναι ανάγκη αν νοιώθουμε όλους τους ανθρώπους συνανθρώπους μας χωρίς να τους χωρίζουμε σε Έλληνες και Τούρκους, σε ομόφυλους και βάρβαρους σε Ευρωπαίους και ανατολίτες. Είναι ανάγκη η ομοσπονδία γιατί δεν υπάρχει καμιά άλλη προοπτική για τους κατοίκους αυτού του νησιού αν θέλουν να δημιουργήσουν ένα μέλλον όσο πιο ειρηνικό και ευτυχισμένο γίνεται σ' αυτούς τους δύσκολους καιρούς που ζούμε. Ακόμα και αν δεν υπήρχε πουθενά στον κόσμο ομοσπονδία θα έπρεπε να την ανακαλύψουμε. Και μάλιστα αργήσαμε, αργήσαμε πάρα πολύ, έπρεπε να την είχαμε ανακαλύψει πολύ πριν το 74. Όμως, ότι έγινε-έγινε. Τουλάχιστον ας μην καταστρέψουμε αυτή την προοπτική καθηλωμένοι σε συναισθηματισμούς και παρασυρμένοι από υστερικά εθνικιστικά συνθήματα. Γιατί το ζήτημα δεν είναι ποιός εθνικισμός και ποια κοινότητα θα θριαμβεύσει και θα επικρατήσει, αλλά αν θα επιβιώσουμε όλοι τελικά.

Μάριος Τρότσκυ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ:

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΓΚΟΝΤΟ...

(εις γην εναλίαν βεβαίως, αλλά και τι άλλο θα μπορούσες να περιμένεις εδώ πέρα);

ΜΙΚΡΗ ΕΡΩΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΙΑ

του Βαάλ

Να μην το δω μπροστά μου Σπύρο, σου το λέω, θα τον σκοτώσω!

Μα το Θεό σου τ' ορκίζομαι θα τον πνίξω με τα ίδια μου τα χέρια. θα τον κάνω κομματάκια να τον πετάξω στους σκύλους να τον φάνε να λυσσάξουν και μετά θα πνίξω και τους σκύλλους, θα τους κάψω να γίνουν στάχτη και θα την ποδοπατήσω με μανία, ώσπου να γίνει σκόνη, να γίνει κουρνιαχτός να εξαφανιστεί κι αυτός από την όψη της γης να ησυχάσουμε. Να του δείξω εγώ να μάθει ο κύριος Δώρος, που δεν έχει ιδέα τι τράβηξα μαζί του τόσα χρόνια. Το σκουλίκι το σιχαμερό. Το σκατόμουτρο.

Ο ΑΝΑΙΣΘΗΤΟΣ, Ο ΠΙΘΗΚΟΣ, ΤΟ ΚΩΛΑΝΤΕΡΟ, Ο ΦΑΣΙΣΤΑΣ, Ο ΠΑΡΕ-ΔΩΣΕ, Ο ΗΛΙΘΙΟΣ, Ο ΠΑΤΡΩΝΟΣ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ, Η ΠΟΥΤΑΝΟΦΑΤΣΑ!!!

Εγώ ρε Σπύρο, εγώ; Μπορείς να φανταστείς ρε Σπύρο εγώ να έχω ερωτευτεί τούτο το κλίσμα, τούτο το παράπλασμα, τούτο το έκτρωμα, τούτη την κλανιά; Που ούτε παραλλαγή κωλόφατσας δε θεωρείται. Εγώ να έχω πάθει για τούτο το αρχίδι το παστό, τούτο το ξυνισμένο το καττιμέρι, τη μαδημένη φαραώνα; Τι σόϊ στραβάρα, μα τι στραβάρα μ' έπιασε Χριστέ μου, τι αμαρτίες πληρώνω μπορείς να μου πεις; Αντιλαμβάνεσαι ότι έχω δώσει τα πάντα σ' ένα ερπετό, ένα ιγκουάνα, ένα ξόανο, ότι έχασα τα καλύτερα μου χρόνια, περιμένοντας να γυρίσει να με δει ένας κοπρίτης, ένας λέπρης, τη στιγμή που άντρες και άντρες μ' έτρεχαν από πίσω. Κι εγώ ΤΟ ΧΟΡΤΟ ΕΓΩ αδιαφορώντας πέταξα από το παράθυρο τύχες και τύχες. Και για ποιον παρακαλώ; Για τούτο το κήτος Σπύρο, τούτο τον αγριάνθρωπο Σπύρο, που ένας Θεός ξέρει ποιο υψόμετρο κατέβηκε και μπήκε στην πόλη με τεντωμένο το μουσούδι του στον αέρα να οσφρύεται κρέας ωμό να βρει να φάει να κορέσει τα ένστικτα του τα πρωτόγονα ο σαλιάρης, ο στερημένος, ο κογκάς, ο φάντης, ΝΑΙ Ο ΦΑΝΤΗΣ, η μουτσούνα η πιττακωμένη, ο κώλος του δημάρχου, γιαχ, γιαχ, ο πετεινοζάμπης, ο μισιαρός ο ξιπετσισμένος, ο βλάκας, ο βλάκας, Ο ΒΛΑΚΑΣ!-

Όσο θυμούμαι ότι ο Περικλής... θυμάσαι τον Περικλή; Στη Μύκονο βρε το '89, δε θυμάσαι τον Περικλή, κείνο τον παίδαρο που με κυνηγούσε κι εγώ τίποτε; Όταν που λες τον θυμηθώ, έτσι μούρχεται να πάω να σκοτωθώ. Γιατί ο Γιώργος ο οδοντογιατρός! Κι ο Δημήτρης, ο Δημήτρης ο Παναγόπουλος από τη Θεσσαλονίκη! Ο Μάρτιν στη Σκωτία πέρσυ! Πόσοι και πόσοι. Και ιδού η κατάντια. Εγώ τώρα στα τριάντα μου και να μην έχω ξεκολλήσει από ποιόν παρακαλώ, από τον κύριο Δώρο τον κνίτη τον κρεατοκόλοκο, την μπομπονιέρα την κιτσαρία την αναγκέφαλη.

Ευχαριστώ, δε χρειάζομαι ποτό για να ηρεμήσω, αν θέλεις πιες εσύ. Τίποτε, τίποτε μια χαρά είμαι, θα σου πάρω μόνο ένα τσιγάρο.

Του τά' χω όμως μαζεμένα από καιρό και μόλις τηλεφωνήσει (άν τηλεφωνήσει τελικά) θα του τα πω με το νι και με το σίγμα, έτσι ήρεμα, όπως σου τα λέω εσένα αυτή τη στιγμή, και αντίο κύριε Δώρο. Να πας στο καλό. Και να μας αφήσεις στην ησυχία μας. Τέρμα.

Έχουμε κι εμείς στο κάτω κάτω την αξιοπρέπεια μας.

ΝΑ ΠΑΣ ΣΤΟ ΔΙΑΟΛΟ ΤΟΝ ΜΑΥΡΟ; ΣΚΟΥΠΙΔΙ ΑΧΡΗΣΤΟ, ΚΟΤΣΙΡΕ ΤΟΥ ΒΟΘΡΟΥ, ΔΙΕΣΤΡΑΜΜΕΝΕ ΚΟΤΣΙΡΕ ΤΟΥ ΒΟΘΡΟΥ, ΞΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΟΧΕΤΟΥ, ΣΚΟΥΛΗΚΙΑΣΜΕΝΟ ΠΟΛΥΜΠΙΦ!!! ΤΟ ΚΕΡΑΤΟ ΣΟΥ ΜΑΛΑΚΑ, ΤΟ ΚΕΡΑΤΟ ΣΟΥ, ΝΑ ΠΙΑΣΕΙΣ ΑΓΓΟΥΡΙ ΝΑ ΤΟ ΜΠΗΞΕΙΣ ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΞΕΡΕΙΣ ΤΙΠΟΤΕΝΙΕ, ΡΕ ΤΙΠΟΤΕΝΙΕ, ΜΗΔΑΜΙΝΕ, ΜΗΤΡΟΜΑΝΗ, ΡΕ ΞΕΦΤΙΛΑ, ΡΕ ΞΕΦΤΙΛΑ, ΡΕ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΣΟΓΕΙΑ; ΚΙΤΡΙΝΗ ΦΥΛΛΑΔΑ, ΜΜΑΔΙΤΗ, ΧΑΦΙΕ, ΠΕΡΟΝΟΣΠΟΡΕ, ΑΝΤΡΑΣ ΕΙΣΑΙ ΜΩΡΕ ΕΣΥ ΓΙΑ ΚΟΥΡΑΔΑ ΤΗΣ ΚΑΤΣΕΛΛΑΣ, ΠΟΥ ΘΑ' ΠΡΕΠΕ ΝΑ ΣΕ ΠΙΑΣΟΥΝ ΝΑ ΣΕ ΚΛΕΙΣΟΥΝ ΣΤΟ ΡΙΚ ΔΕΜΕΝΟ ΠΙΣΘΑΓΚΩΝΑ, ΜΑΪΜΟΥ ΛΙΓΔΩΜΕΝΗ ΠΟΥ ΝΑ ΛΥΩΣΕΙΣ ΣΑΝ ΣΚΟΥΡΙΑΣΜΕΝΟ ΚΟΝΣΕΡΒΟΚΟΥΤΙ, ΕΤΣΙ, ΑΡΓΑ-ΑΡΓΑ ΝΑ ΤΟ ΦΧΑΡΙΣΤΗΘΩ!!!

ΑΣΕ ΜΕ ΡΕ ΣΠΥΡΟ ΚΙ ΕΣΥ ΝΑ ΧΑΡΕΙΣ!

Εσύ να ηρεμήσεις, εγώ είμαι μια χαρά. Κι αν θέλω φωνάζω κι αν θέλω ούρωμαι κι όποιου δεν του αρέσει να σηκωθεί να φύγει.

Είπαμε είναι πια καιρός να δω κι εγώ τον εαυτό μου που τον παραμέλησα για το χατήρι του, του βλάκα που νομίζει ότι ο κόσμος είναι χωράφι του και είναι εκεί για να τον ποδοπατά ο κύριος Δώρος και να τον εκμεταλλεύεται αυτός ο δικτατορίσκος, το φασιστόμουτρο, ο ναζί, ο βλάκας, ο βλάκας, Ο ΒΛΑΚΑΣ, άσε με σου λέω!!!

Ρε Σπύρο μα για ποια υστερία μου λες; Αφού σου λέω, του είπα θα είμαι στου Σπύρου και μου λέει ωραία, θα σου τηλεφωνήσω εκεί στις εφτά, και τώρα είναι εφτά και τέ-ταρ-το. Εφτά και τέ-ταρ-το. Άκουσες εσύ τηλέφωνο να κτυπά; Ή λες να κουφάναμε κι οι δυο. Τελικά με ποιου το μέρος είσαι, σαν τι σοβαρό να τού ' τυχε δηλαδή;

Σπύρο.

Ότι, μα ό-τι και να του τύγχαινε, θα μπορούσε να τηλεφωνήσει στις εφτά να μου πει πως θα καθυστερήσει να μου τηλεφωνήσει να μην αγωνιώ. Όχι να μη μπορώ να συγκεντρωθώ σε τίποτε και να με τρώει το άγχος. Μ' έχει φάει πια το άγχος. Ποτέ, μα ποτέ εγώ δεν θα έκανα κάτι τέτοιο, ίσα ίσα που αν ήταν να τηλεφωνήσω εγώ θα τηλεφωνούσα και πιο νωρίς για να μην ανησυχεί. Μα τι μου λες τώρα; Ε και; Τί σχέση έχει αν εκείνος δεν είναι ερωτευμένος μαζί μου; Εγώ σου λέω ότι είναι και δεν το καταλαβαίνει. Δεν το συνειδητοποιεί δηλαδή. Κάπου υποσυνείδητα μπορεί και να προβάλει μιαν αντίσταση, μέσα από μια προδιάθεση που έχει πάντα ο Δώρος, να καταστρέφει οτιδήποτε θα μπορούσε να τον κάνει ευτυχισμένο. Μη νομίζεις, υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις το ξέρω από τη Σαπφώ που είναι η δουλειά της. Κι ο Δώρος ξέρεις είναι αυτοκαταστροφικός.

Αλλά είναι και βλάκας ο ηλίθιος! ΤΟ ΞΕΡΑΣΜΑ, Ο ΒΟΘΡΟΣ, ΤΟ ΑΠΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟ, Η ΜΟΥΝΟΨΕΙΡΑ Η ΑΛΟΥΤΗ, ΤΟ ΣΟΥΒΕΝΙΡ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ!!! Μα τι θέλει τέλος πάντων από μένα και με στήνει έτσι, το κωλόχαρτο, στα ξένα σπίτια; Πες ότι εσύ ήθελες αυτή τη στιγμή να βγεις, τι θα έκανες; Λέω, ας υποθέσουμε ότι εσύ έπρεπε για οποιοδήποτε λόγο να βγεις, τι θα γινόταν; Θα με άφηνες εδώ μέσα να περιμένω ή θα με κλείδωνες έξω. Αλλά που να τα σκεφτεί αυτά ο κύριος Δώρος, μ' εκείνο το σπόρο που έχει για μυαλό, που να σκεφτεί το βλήτο, το ρεπάνι το βερνικωμένο, ο τρίφτης της κουζίνας, που να σκεφτεί η κουτάλα η ζαβή, ο κώλος του δημάρχου, που να τον πιάσει η διάρροια και μόνο γυαλόχαρτο να βρίσκει να σκουπίζεται ο βλάκας!

Ωχ ρε Σπύρο έχεις ένα νυχοκόπτη, που να τον πάρει ο διάολος, έσπασα το νύχι μου, αμάν πια τα βάσανα! Που να κολλήσει λέπρα, να τον ζώσει ο έρπης να σέρνεται χάμω εκεί που ανήκει το σκουλήκι το σιχαμένο. Έτσι, να πιάσουν οι κατάρες μου ρε Σπύρο να τον δω υπουργό εσωτερικών κι ας πεθάνω, ειλικρινά. Τον βλάκα, τον βλάκα!!

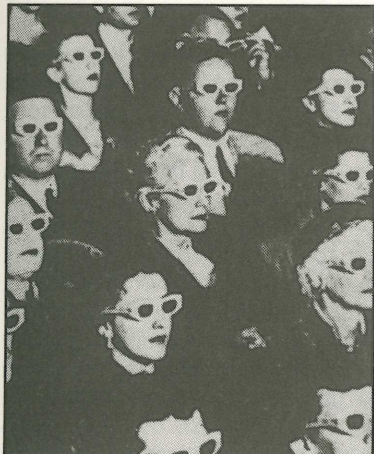
Αμάν. Το τηλέφωνο. Αυτός... αυτός είναι σίγουρα. Θεέ μου, Σπύρο απάντα εσύ και πες του ότι βγήκα για τσιγάρα, έλα ρε Σπύρο να χαρείς, Σπύρο... Σπύρο πού πας;...

Εμπρός,... έλα Δώρο μου εσύ είσαι;... Όχι, γιατί;... Μα σοβαρά πήγε εφτά και είκοσι; Ούτε που το πήραμε είδηση, πιάσαμε την κουβέντα με τον Σπύρο....... Μα που καλέ;... Καλά η ρεζέρβα σου;... Άκου σταμάτα κανέναν να σε βοηθήσει να το σπρώξετε στην άκρη κι έρχομαι τώρα αμέσως να σε πάρω... Ναι, ναι... ξεκινώ αμέσως... Γεια σου αγόρι μου... Γεια, γεια.

MEDIA

ΜΑΥΡΕΣ ΤΡΥΠΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Ζήνων Αφροδίνης

Από το 1960 μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί πολλές δεκάδες χιλιάδες φύλλα ημερήσιων εφημερίδων και άλλων εντύπων. Έχουν γραφεί εκατοντάδες χιλιάδες άρθρα από πολλές εκατοντάδες δημοσιογράφων. Κοιτάζοντας κανείς πρόχειρα τους τόνους αυτού του χαρτιού εύκολα διαπιστώνει ότι μια σειρά θέματα απουσιάζουν ή εντελώς ή σχεδόν ή αναφέροντας κάπως, εξαιρετικά έμμεσα ανάμεσα στις γραμμές. Ουσιαστικά από τα ελληνοκυπριακά media είναι αδύνατο να ανασυγκροτήσει κανείς άμεσα την κυπριακή ιστορία. Θα πρέπει πρώτα με διάφορες μεθόδους να ανασυγκροτήσει το περιεχόμενο μιας σειράς από μαύρες τρύπες που διαπερνούν το δημοσιογραφικό στερέωμα, τόσο συχνά, που το κάνουν να μοιάζει με κεφαλοτύρι.

Χωρίς πολλή προσπάθεια μπορεί ο καθένας να βρει άρθρα δημοσιογράφων στις ξένες εφημερίδες, που προβληματίζονται για τη δουλειά τους, που αγωνιούν για το ρόλο τους ως άνθρωποι που πληροφορούν τους άλλους και συμμετέχουν στη διαμόρφωση γνώμης, που επενεργούν θετικά ή ανασταλτικά στις πολιτικές εξελίξεις. Ως άνθρωποι που συμμετέχουν σ' ένα γιγάντιο σύστημα πλανητικής πληροφόρησης, που σχετίζεται ολοένα και περισσότερο με την αυτοματοποίηση και την ταχύτητα αλλά και την εξάρτηση απ' όλο και πιο λίγα οικονομικά-πολιτικά κέντρα πληροφόρησης.

Μπορεί, λοιπόν, κάποιος να διαβάσει άρθρα γνωστών δημοσιογράφων όπου οι άνθρωποι αγωνιούν μήπως βοήθησαν στην έκρηξη του πολέμου, εναντίον του Ιράκ, παρουσιάζοντας το τελευταίο σχεδόν ως μια υπερδύναμη, ενώ βεβαίως ο ίδιος ο πόλεμος απέδειξε το αντίθετο. Πως λοιπόν παραπλανήθηκαν πρώτα οι ίδιοι παραπλανώντας στη συνέχεια και τον κόσμο; Αλλά και για τον ίδιο τον πόλεμο υπάρχει προβληματισμός. Πρώτα γιατί έγινε αποδεκτή η προληπτική λογοκρισία των ανταποκρίσεων από τις στρατιωτικές αρχές, (οι ανταποκριτές που δεν την δέχτηκαν έμειναν στο ράφι) και ύστερα για τον τρόπο γενικά που μεταδόθηκε αυτός ο πόλεμος από τα media.

Ακόμα θα βρει κανένας, αρκετούς προβληματισμούς για τον τρόπο που μεταφέρεται, η κρίση των Ανατολικών χωρών από τα Μέσα Ενημέρωσης. Για παράδειγμα τι ακούει κανείς για τη Ρωσσία εκτός από μερικές δηλώσεις και πράξεις της κυβέρνησης και του Γιέλτσιν, άντε και του Γκορπατσώφ. Τί αλήθεια γίνεται σ' αυτό το καινούργιο χάος;

Ακόμα πιο πρόσφατα μπορεί κάποιος να διαβάσει την έκφραση μιας προβληματικής που δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια αξιοπρέπειας στο δημοσιογραφικό επάγγελμα. Για παράδειγμα κείμενα που αναφέρονται στο γεγονός ότι σχεδόν σύσσωμα τα γαλλικά media ψήφισαν «oui» στο Μάαστριχ, διοργανώνοντας κατά κανόνα πάνελ συζήτησης, μετά δίδοντας ανταποκρίσεις, κ.λ.π., που οδηγούσαν αναπόφευκτα στο «ναι», ενώ ο μισός πληθυσμός ήταν εναντίον (όπως απέδειξε στην κάλπη) και απών από τα media (ή σχεδόν απών).

Ή ακόμα μια πρόσφατη συζήτηση, που σχετίζεται με την ευρωπαϊκή ενοποίηση, αναφέρεται στην ενοποίηση της νομοθεσίας των media. Στις χώρες όπου η νομοθεσία είναι χαλαρή π.χ. Μεγάλη Βρεττανία, ο σκανδαλοθηρικός τύπος κάνεις θραύση, αμοιβόμενος αδρά μάλιστα από το κοινό, δηλαδή πουλώντας.

Πολύ πρόχειρα αυτά, για τον δυτικοευρωπαϊκό τύπο και μάλιστα σημειώνω για να μην έχουμε παρεξηγήσεις, ότι αναφέρθηκα σε κείμενα σοβαρών, μεν αλλά καθόλου περιθωριακών εντύπων.

... Και στην Κύπρο... μακαρία σιγή! Ιδιωτική ραδιοφωνία, λόγοι και λιβανίσματα για μια ψευδοπολυφωνία (ή έστω πολυφωνία αν προτιμάτε) και ένας αριθμός εντύπων που αφήνει τους ξένους άφωνους. «Μα μισό εκατομμύριο άνθρωποι βγάζετε τόσες ημερήσιες εφημερίδες»; Πράγματι βγάζουμε (!) και από μια πρώτη ματιά μοιάζουμε με εφημερίδες. Έχουμε και πολλούς ραδιοσταθμούς και τρία κανάλια τηλεόρασης. Πόσο και πως πληροφορούν όλα αυτά τα Μέσα είναι ένα μεγάλο θέμα, που γίνεται τεράστιο όταν φθάσουμε στο πως αναλύονται τα γεγονότα και ποιες απόψεις μπορούν να «περάσουν» και να δημοσιοποιηθούν.

Εδώ θα ασχοληθώ κυρίως με την απόκρυψη γεγονότων, ειδήσεων και απόψεων που αφορούν τα Κυπριακά πράγματα, από τα Ελληνοκυπριακά Μέσα Ενημέρωσης. Δεν θα ασχοληθώ δηλαδή με τις επιλογές των απόψεων που προωθούνται αλλά με το γεγονός ότι μια σειρά γεγονότα αποκρύβονται μεθοδικά και μια σειρά απόψεις που εκφράζονται μέσα στην κοινωνία (είναι δηλαδή γεγονότα ήδη όσον αφορά τα Μέσα Ενημέρωσης) παρασιωπούνται, μπλοκάρονται, ή διαστρεβλώνονται. Ο αρχισυντάκτης δηλαδή κρατά μια πέννα στο χέρι και τραβά γραμμές, διαγράφει από το πεδίο του αναγνώστη ή του ακροατηρίου μια σειρά πληροφορίες έτσι ώστε να μην επιτρέπεται η χρησιμοποίηση τους στη διαμόρφωση άποψης. Η διαγραφή αυτή χαρακτηρίζει όλα τα ελληνοκυπριακά Μέσα ανεξαίρετα αν κι όχι στον ίδιο ακριβώς βαθμό και υπακούει στην ίδια λογική, μια λογική που θα αναζητήσουμε καθ' οδόν.

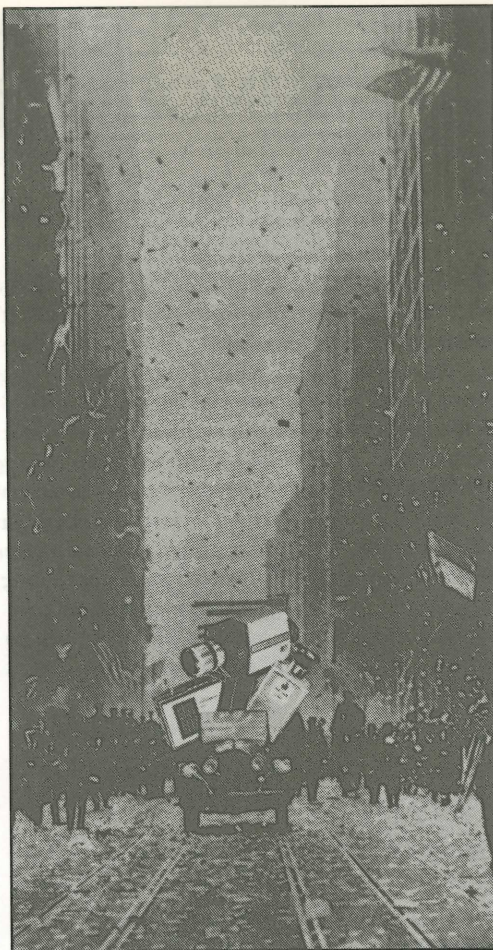
Να δούμε όμως πρώτα στα γρήγορα τους τομείς της απόκρυψης, όπως μπόρεσα να τους καταγράψω, αρκετά πρόχειρα.

Τουρκοκύπριοι

Η πρώτη ομάδα αγνοουμένων θεμάτων αφορά τους Τουρκοκύπριους. Η Τουρκοκυπριακή Κοινότητα δεν είναι γνωστή ως έχει. Ένα πολύπλοκο φίλτρο με διάφορα επίπεδα κατακρατεί στοιχεία γεγονότα και εικόνες. Λογικά θα μπορούσε κάποιος να υποθέσει ότι οι Τουρκοκύπριοι θα έπρεπε κανονικά να είναι θέμα πρώτου ενδιαφέροντος για τα Ελληνοκυπριακά ΜΜΕ, διότι σχετίζονται άμεσα με το Κυπριακό, διότι είναι ο ένας από τους συνεταίρους της υπό κυοφορία ομοσπονδίας, η εις ότι αφορά τους αντιομοσπονδιακούς, είναι ο εχθρός που θα πρέπει να αντιμετωπισθεί.

Όμως είδαμε με δέος τα ιερά τέρατα της ελληνοκυπριακής δημοσιογραφίας να εκφράζουν την έκπληξη τους από τηλεόρασης τον Νιόβρη του 1989, (μετά την πρώτη επίσημη επίσκεψη των Ε/Κ δημοσιογράφων στα κατεχόμενα), μπροστά στο γεγονός ότι οι Τουρκοκύπριοι... κτίζουν. Ένα γεγονός βέβαια που ο κάθε κάτοικος που γειτονεύει με την πράσινη γραμμή το βλέπει και θα τόβλεπε κάθε μέρα με γυμνό οφθαλμό. Σημειολογικά μιλώντας, το ρήμα χτίζω σημαίνει βέβαια προοδεύω, τα καταφέρνω, πάω καλά, σημαίνει οικονομικό θαύμα. Αμάν λοιπόν χτίζουν κι αυτοί, «βουράτε χωρκανοί για λύση» οι ρεαλιστές: άμαν χτίζουν αλλά ας μην υπερτιμούμε τα πράγματα οι λεγόμενοι «αγωνιστές». Βέβαια κανείς δεν ένοιωσε την ανάγκη να κάνει μια αυτοκριτική η να αισθανθεί κάπως άσχημα γιατί για 15 χρόνια «έκτιζε» την εικόνα του Τουρκοκύπριου που όχι μόνο δεν κτίζει αλλά είναι επιπλέον πεινασμένος και ρακένδυτος. Ουσιαστικά δηλαδή συνέχιζε να προεκτείνει μέσα στο χρόνο και μετά το 74, την εικόνα που όντως χαρακτήριζε τους Τουρκοκυπρίους, αν και όχι σε τόσο υπερβολικό βαθμό, πριν το 74, και στήριζε την παρελκυστική πολιτική του Μακάριου στις τότε διακοινοτικές συνομιλίες, ο οποίος περίμενε τους Τουρκοκύπριους να πέσουν στο καλάθι του σαν ώριμο φρούτο.

Το παράδειγμα που ανάφερα είναι ένα από τα πολλά που δείχνουν ότι ο ελληνοκυπριακός τύπος, δεν γνωρίζει ο ίδιος και ασφαλώς δεν μεταδίδει την πραγματική εικόνα της Τουρκοκυπριακής κοινότητας. (Οικονομία, κοινωνική ζωή, πολιτιστική κίνηση, πολιτική ζωή, σκέψεις, αισθήματα και προβληματισμοί). Κάποια ρήγματα έχουν γίνει τελευταία με τις επισκέψεις κυρίως πολιτικών ηγετών, οι οποίοι μετέφεραν τέλος πάντων τις απόψεις

μερικών πολιτικών επιτελείων. Αυτά τα λίγα όμως πολύ λίγο μπορούν να σημαίνουν γνώση της άλλης κοινότητα και εν πάση περιπτώσει η δημοσιογραφία δεν μπορεί να πει ότι επιτέλεσε το έργο της επειδή διαμετακόμισε (τσιγγούνικα μάλιστα θάλεγα) μερικές ομιλίες και μερικές συνεντεύξεις).

Οι βαρβαρότητες εις βάρος των Τ/Κ

Από την δεκαετία του 50 μέχρι και το 1974, μια σειρά φόνοι, απαγωγείς, ιντρικες, θυματοποιήσεις σηματοδότησαν ένα γενικό κλίμα οικονομικής και κοινωνικής καταπίεσης εις βάρος των Τουρκοκυπρίων, με κορωνίδα ένα από τα πιο φρικιαστικά γεννήματα του ανθρώπινου νου, το σχέδιο Ακρίτας.

Η μνήμη αυτών των εγκλημάτων ζει μέσα από την προφορική επικοινωνία ανάμεσα σε πολλούς Ε/Κ, με τρόπο όμως ανισόμετρο και αποκεντρωμένο. Ο καθένας γνωρίζει αυτά που γνωρίζει το περιβάλλον του ή αυτά που έγιναν στην περιοχή που ζούσε. Κάθε χωριό σχεδόν έχει τα δικά του να πει, για την περίοδο της ελληνοκυπριακής υπεροχής. Αυτά όλα όμως απουσιάζουν από τον Ελληνοκυπριακό τύπο σχεδόν παντελώς. Είναι ζήτημα αν μπορεί να βρει κανείς δυο-τρεις περιπτώσεις «μικρών» εγκλημάτων, που επιβεβαιώνουν απλά τον κανόνα. Δεν υπάρχει τίποτε ούτε καν ως ισχυρισμοί των Τ/Κ. Θα πήγαινε επομένως πολύ να ζητήσει κάποιος και διερευνητική δημοσιογραφία στο θέμα.

Μετά το 1974 μερικοί επίσημοι, Παπανδρέου και Θεοδωράκης για παράδειγμα, δήλωσαν ότι έχουν και οι Ελληνοκύπριοι το μερίδιο τους στα κακά της Κύπρου, όμως πουθενά στον ελληνοκυπριακό τύπο, δεν θα βρεις τεκμηρίωση τέτοιων παραδοχών. Παρόλα αυτά οι «αγωνισταί» δημοσιογράφοι δεν θα πουν ότι τα λεγόμενα του κ. θεοδωράκη είναι ψευδή, θα του επιτεθούν όμως ως εθνικού μειοδότη, θα του επιτεθούν δηλαδή γιατί «τα είπε». Τέτοιες γενικές παραδοχές - κάναμε και μεις τα δικά μας, ή οι δικοί μας οι φασίστες έκαναν τα δικά τους - μπορεί να γίνονται προφορικά. Επαναλαμβάνουμε όμως ότι αν κάποιος θελήσει να κάνει μια έρευνα μέσα στον Ε/Κ τύπο γι' αυτά τα εγκλήματα θα βρει σχεδόν τίποτα, μια άλλη μεγάλη τρύπα.

Θα μπορούσε κάποιος να αναμένει ότι τουλάχιστον εκ των υστέρων κάποιοι από τους δημοσιογράφους θα έκανε ίσως κάποια αυτοκριτική ή να εκφράσει κάποιου είδους επαγγελματική αγωνία για το πως χρησιμοποίησε τα χρόνια τα οποία σπατάλησε με την υπόσχεση να πληφοφορεί και μάλιστα μεταδίδοντας και τις «δυο» απόψεις. Όμως δεν υπάρχει κανείς, παρά το ότι στο πολιτικό επίπεδο υπάρχουν παραδοχές για πολιτικές ευθύνες και από δημοσιογράφους. Δεν γίνονται δεχτές δημοσιογραφικές ευθύνες. Αυτό δείχνει απλά ένα άλλο γεγονός: ότι δεν υπάρχουν ακριβώς δημοσιογράφοι, δηλαδή άνθρωποι με επαγγελματική συνείδησηση στον τομέα. Ενώ πολλές φορές οι δημοσιογράφοι μας ζητούν αυτοκριτική από τους πολιτικούς, κανείς ακόμα απ' αυτούς δεν υποψιάστηκε ότι στο δικό του επαγγελματικό επίπεδο, υπάρχει μια αυτοκριτική να γίνει. Μπορώ να πω, ότι μόνο μέσα από μια τέτοια κρίση, θα μπορεί να ελπίζει κανείς, ότι είναι δυνατόν να γεννηθεί μια κυπριακή δημοσιογραφία η οποία να αξίζει το όνομα της.

Εν πάση περιπτώσει επειδή ο τουρκοκυπριακός τύπος χαρκτηρίζεται από την ίδια αντίληψη προς αντίθετη βέβαια κατεύθυνση, πολλά ελληνοκυπριακά εγκλήματα είναι καταγραμμένα στα τούρκικα κι ασφαλώς κάποτε θα γίνουν γνωστά στην ολότητα τους.

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ

Συνηθισμένη κουβέντα στους διαδρόμους των εφημερίδων και των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών: «Έκαμα ένα ρεπορτάζ πόμπα! Θα το περάσει όμως αυτός ο μαλάκας»; Αυτός ο μαλάκας βέβαια είναι ο αρχισυντάκτης ή ο υπεύθυνος του ειδησεογραφικού. Και ο δημοσιογράφος που εκφράζει έτσι την αγωνία του δεν είναι κανένας «εξεγερμένος». Είναι ένας συνηθισμένος ανθρωπάκος, δεξιός ή αριστερός (κάνετε δική σας χρήση των εισαγωγικών κατά βούληση) που μάχεται με τον τρόπο του να πρωτοτυπήσει λίγο, να βγάλει καμιά ειδησούλα δική του, να προβάλει κάποια άποψη (κανενός «επιστήμονα» συνήθως), να γράψει λίγο αλλοιώς τα πράγματα, κάτι να κάνει τέλος πάντων ο άνθρωπος για να βγει λίγο από την επανάληψη του εαυτού του, του χιλιοειπωμένου μάστρου του, να κολυμπήσει λίγο έξω από το βάλτο της στασιμότητας των κυπριακών ΜΜΕ να σπάσει λίγο το ξύλινο νάρθηκα που αρθρώνει το λόγο του «κυπριακού προβλήματος», να σνομπάρει λίγο το ψευδοχριστιανικό κοίταγμα των κοινωνικών προβλημάτων. Να αναζητήσει τέλος πάντων την «πολυφωνία» στο μελάνι και τον αέρα, μιας και είναι θεσμοθετημένη (νομίζει)! Κι ίσως, συνήθως μάλιστα, έχει στη βάση του μια απλή επαγγελματική ανάγκη. Χρειάζεται στο επάγγελμα να φτιάξει λίγο ένα δικό του image, να κατοχυρώσει μια εικόνα δική του, αλλιώς θα πρέπει να περιμένει να πεθάνουν οι γέροι για να προχωρήσει στη θέση τους.

Χωρίς καμιά υπερβολή, μπορούμε να πούμε ότι το βασικό πρόβλημα ενός δημοσιογράφου που δεν έχει θέση στην ιεραρχία του «Μέσου», είναι πως να «περάσει» το θέμα του στον αναγνώστη ή τον ακροατή, (που συνήθως ταυτίζεται κιόλας με την «κοινή γνώμη» εκλαμβανόμενη βέβαια ως μια και αδιαίρετη). Έτσι σπαταλά ο άνθρωπος ένα μεγάλο μέρος του χρόνου και της φαιάς του ουσίας για να ξεχωρίσει από το σωρό των θεμάτων που συναντά στο δρόμο του εκείνα που θα μπορούσαν να γίνουν δεκτά από το μάστρο. Ύστερα ένα άλλο μεγάλο μέρος της δουλειάς του, πάει στο ντύσιμο της ιστορίας, έτσι ώστε να εγκριθεί κι αυτό. Όσο το θέμα βγαίνει από τα καλούπια, τόσο το ντύσιμο πρέπει να είναι έντεχνο, να προσφέρει το σωστό καμουφλάζ, να γίνεται σχολαστικό με τη δεοντολογία, μήπως εξορκιστεί η πέννα του τέρατος που καιροφυλακτεί στο επόμενο δωμάτιο, έτοιμη και εξουσιοδοτημένη να τζιζάρει λέξεις, φράσεις, παραγράφους, κεφάλαια και βέβαια ολόκληρα κείμενα. Να αφαιρέσει φωτογραφίες, να αλλάξει φωτογραφίες, να αλλάξει λεζάντες, να αναμορφώσει, να διαμορφώσει, να παραμορφώσει τον τίτλο. Να του αλλάξει τα φώτα και τον αδόξαστο, να το καταχωνιάσει στις εσωτερικές σελίδες με γράμματ των 7pt. Πολύ συχνά, όλα αυτά, για θέματα μάλιστα τελείως ανώδυνα, διότι απλά ο άνθρωπος με την πέννα έχει ήδη πάρει μια κεκτημένη ταχύτητα. Άλλωστε όλα αυτά γίνονται «ήπια και ανθρώπινα». Ο άνθρωπος «κάνει τη δουλειά του, καλυτερεύει τα κείμενα, βοηθά τον δημοσιογράφο», κι αν ο τελευταίος δεν επιδέχεται μαθήσεως πάει απ' εκεί πού ήρθε.

... Και βέβαια είναι και οι δημοσιογράφοι που έχουν «σκαλιάσει». Που ανήκουν στη «σχολή». Κάθε εφημερίδα έχει τον Κωνσταντινίδη και τα Κωνσταντινιδάκια της, τον Λυκαύγη και τα Λυκουδάκια της... Η καριέρα τους εξαρτάται από την καλή επανάληψη του αυτού.

Οι αγνοούμενοι: ένα ακόμα αγνοούμενο θέμα

Και περνούμε σε μια άλλη τρύπα εξ' ίσου μαύρη. Αφορά τους αγνοούμενους, ένα θέμα-στυλοβάτη της Ελληνοκυπριακής διαφώτισης, προς το εξωτερικό και λέϊτμοτίβ χιλιάδων ομιλιών και κειμένων.

Από καιρού εις καιρό, οι εφημερίδες ανακαλύπτουν ζώντες ελληνοκυπρίους αγνοούμενους στην Τουρκία. Το θέμα επανέρχεται αραιά μεν αλλά σταθερά, κατσιαρίζει για λίγες μέρες και... σταματά.

Ωστόσο θα έχετε ασφαλώς προσέξει ότι καμιά εφημερίδα και κανένας δημοσιογράφος σε κανένα κείμενο δεν έχει εντοπίσει κάποιο νεκρό αγνοούμενο, ούτε Ελληνοκύπριο ούτε Τουρκοκύπριο. Καμμιά ένδειξη και καμμιά μαρτυρία δεν έχει παρουσιασθεί στον τύπο, και σίγουρα κανείς δεν προσπάθησε (χωρίς να σημαίνει ότι χρειάζεται και μεγάλη προσπάθεια).

Είναι σαφές ότι έχει οργανωθεί μια ακόμα μαύρη τρύπα. Κάθε δημοσιογράφος που δεν διερευνά το θέμα συμμετέχει στο βασανισμό εκείνων των οικογενειών (όσες και αν είναι) που ακόμα περιμένουν τους αγνοούμενους τους, και στις δυο κοινότητες.

Είναι αρκετά ακόμη ενδεικτικό το γεγονός ότι δεν υπάρχει ούτε ένα ρεπορτάζ, ανάμεσα στις οικογένειες των αγνοουμένων, στο οποίο να τίθεται η ερώτηση: πιστεύετε ότι οι δικοί σας ζουν; Ή ακόμα: έχετε ενδείξεις ότι οι δικοί σας δεν ζουν;

Και βέβαια κανείς δημοσιογράφος δεν ασχολήθηκε ποτέ με το πως δουλεύει η Επιτροπή για τους Αγνοούμενους. Μαζεύει στοιχεία, τι στοιχεία μαζεύει, τι τα κάνει αυτά τα στοιχεία. Γιατί δεν ανακάλυψε μετά από 18 χρόνια ούτε ένα αγνοούμενο, Ε/Κ. Είναι δυνατό αυτό το πράγμα; Πώς είναι δυνατόν!

Η αντικομμουνιστική δράση και εγκλήματα της ΕΟΚΑ

Η νικηφόρα ΕΟΚΑ (έστω και αν η νίκη της στη Ζυρίχη δεν θεωρήθηκε ως νίκη από την ίδια, αλλά ως μια νικηφόρα μάχη) ανέλαβε ως κράτος και ως παρακράτος την ηγεσία της κάπως ανεξάρτητης Κύπρου. Όποιος φτωχός ή πλούσιος συγγενής υπήρχε (ιδίως αν είχε πηδήσει και κανένα τοιχαρούι στη διάρκεια του αγώνα) βρήκε την θεσούλα του στη δημόσια και ημικρατική υπηρεσία. Όλοι αυτοί σήμερα βρίκονται στις ψηλές βαθμίδες των υπηρεσιών τους. Της συμπολιτευτικής στάσης του ΑΚΕΛ βοηθούσης, ήταν φυσικό ότι τα άπλυτα του Γρίβα και της ΕΟΚΑ πριν το 60 αλλά και τα επόμενα χρόνια έπρεπε να καταχωνιαστούν μέσα σε μια μαύρη τρύπα, όπως καταχωνιάστηκαν ακριβώς περισσότεροι Κύπριοι των δυο κοινοτήτων παρά Άγγλοι. Το σκοτεινό αυτό κεφάλαιο που διατηρείται ως γνώση μέσω του λαϊκού ψιθύρου, θα πρέπει να είναι και είναι κεφαλαιώδους σημασίας όχι μόνο για λόγους ηθικούς, όπως λέει ο Δημήτρης Χριστόφιας, αλλά για λόγους κατανόησης της πρόσφατης ιστορίας μας και της σύγχρονης πολιτικής στη χώρα μας. Πέρα από αυτά και κατά τρόπο πολύ πρακτικό θέτει σε αμφισβήτηση την ακεραιότητα της κυπριακής δικαιοσύνης τουλάχιστον σε ότι αφορά τα μετά το 1960 εγκλήματα, μια αμφισβήτηση που θα εκτεινόταν αν η κοινωνία λειτουργούσε κάπως πιο ελεύθερα και ομαλά, μετά στα εγκλήματα εναντίον των Τουρκοκυπρίων και μετά στα εγκλήματα της ΕΟΚΑ-Β.

Τα κυπριακά ΜΜΕ όχι μόνο αρνήθηκαν να διαδραματίσουν και σ' αυτό τον τομέα τον ρόλο τους αλλά και στις λίγες περιπτώσεις που κατά λάθος ουσιαστικά, ξεμύτισε η μύτη του παγόβουνου, αρνήθηκαν να υπερασπίσουν το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης και εργάστηκαν στη συντριπτική τους πλειοψηφία, χέρι με χέρι με τις πολιτικές ηγεσίες, για να το καταπνίξουν.

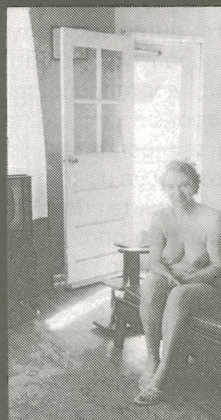
Παρά το ότι οι εργασίες τεκμηρίωσης της φονικής πτυχής του αντικομμουνιστικού μένους της ΕΟΚΑ λείπουν, εν τούτοις είναι φανερό από τις αντιδράσεις στις μερικές προσπάθειες που κατά καιρούς έγιναν προς την κατεύθυνση της διερεύνησης τέτοιων θεμάτων, ότι πρόκειται για μαύρη τρύπα, που αν φωτιστεί, πολλές καρέκλες θα χάσουν τα πόδια τους.

Όμως κανείς δημοσιογράφος δεν φαίνεται να βρίσκει ενδιαφέρον στο πεδίο αυτό, και κανείς αρχισυντάκτης δεν ρίχνει τα τσακάλια του στα πολλά «λαυράκια» υποσχόμενα ίχνη. Το δε διερευνητικό μένος του Αλέκου Κωνσταντινίδη, κάνει τζόγκινγκ ανάμεσα στην υπόθεση του Μεγάλου Εγκεφάλου, της υπόθεσης των αερίων και του γνωστού θορυβώδους ζώου στο Πεντάκωμον.

«όποιος διαφωνεί με τη γραμμή για την εθνική μας ταυτότητα να βγει στους δρόμους και τις πλατείες να το πει, όχι να το εκφράζει μέσα από τα ΜΜΕ». Α. Καννάουρος Πρόεδρος της ένωσης συνταχτών Κύπρου Άνοιξη 92

Φθινόπωρο 92: Κατάθεση πρότασης νόμου για ποινικοποίηση της έκφρασης «ενδοτισμού» και «ηττοπάθειας» από τον Ντ. Μιχαηλίδη, τότε βουλευτή του ΔΗΚΟ και τώρα υπουργό εσωτερικών

Μετεκλογικά η συμπολιτευόμενη εφημερίδα Σημερινή απαιτεί την «αχρήστευση» και «απομόνωση» διαφωνούντων δημοσιογράφων

Αναζητείται Ελλάς

Ως μήτηρ-πατρίς η Ελλάς θα έπρεπε να συγκεντρώνει όλα τα χαρακτηριστικά της Παρθένου Μαρίας. Να είναι παντοδύναμη σίγουρα, πάναγνη, πάνσοφη, πανάγαθη, παρθένος βέβαια και εν πάση περιπτώσει να μην ιδρώνει και να μη χέζει. Γι' αυτό ως πολύ πρόσφατα η πληροφόρηση που έφτανε στην Κύπρο από την πολύ μακρινή αυτή Βαλκανική χώρα περνούσε μέσα από τα πολλαπλά φίλτρα που έθετε στο διάβα της η δημοσιογραφική δεοντολογία με μπροστάρηδες-δασκάλους, τους εκλεκτούς Ρικάδες- του Γιωρκάτζη (αυτού κι αν είναι μαύρη η τρύπα του). Γινόταν λοιπόν μια έντονη προσπάθεια οι ειδήσεις να εξυπηρετούν τα πιο πάνω χαρακτηριστικά με αποτέλεσμα το πλατύ κοινό να τρίβει τα μάτια του μετά την είσοδο της Ε.Τ. στην Κύπρο. Βέβαια σήμερα ακριβώς λόγω της σύνδεσης αλλά και λόγω των ιδιωτικών ραδιοσταθμών που βρίσκουν εύκολη και φθηνή συνεργασία στην Ελλάδα η κατάσταση τείνει να αλλάξει ραγδαία. Παρόλα αυτά μια πρόχειρη σύγκριση του δελτίου ειδήσεων του ΡΙΚ μ' αυτό της Ε.Τ. δείχνει ότι σημαντικά νέα από την Ελλάδα, δεν περνούν ή περνούν κακώς ιεραρχημένα και πολύ σύντομα στο ΡΙΚ.

...Όμως ο «κρυφός πόλεμος» παραμένει κρυφός έστω κρυμμένος πίσω από το μικρό δάχτυλο, του ενός χεριού, ενώ τα media αγωνίζονται απεγνωσμένα να κρατήσουν την «μητρική παρθενία».

Ο κρυφός πόλεμος Αθηνών - Λευκωσίας

Όπως το κρυφό σχολειό γίνεται νύκτα. Μια εκ των υστέρων ανασκόπηση και ανάλυση έκανε για την περίοδο μέχρι το 1974 ο κ. Κρανιδιώτης. Από τότε;

Από τότε, δεν συγκράτησε τα νεύρα του ο κ. Βασιλείου στο Νταβός από τις πρωτοβουλίες Μητσοτάκη, ενώ τα ίδια περίπου έπαθε και ο κ. Κυπριανού από τον κ. Παπανδρέου. Και ο Χρυσόστομος Σοφιανός οδηγήθηκε στην παραίτηση από τον πολύ κ. Δούντα, ενώ ακόμα και προχθές ο πρεσβευτής της Ελλάδας Αποστολίδης επιτρέπει στον εαυτό του, μια συμπεριφορά νομάρχη έχοντας γνώμη και για τα γλωσσικά προβλήματα των Κυπρίων και για το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Γεγονότα που απλά ξεφεύγουν από τα σκοτεινά δωμάτια της διπλωματίας στα οποία μάχεται η Κύπρος για να κρατήσει ένα κάποιο περιθώριο Ανεξαρτησίας, από τις μητρικές, λεγόμενες, αγκάλες. Ποιός δημοσιογράφος και ποια εφημερίδα όμως διερευνά ή αναλύει το ζήτημα; Ένα ζήτημα που έχει τις καθημερινές του εκδηλώσεις και πτυχές. Ο Τύπος αντίθετα με όλα τα μέσα που διαθέτει μάχεται στην ολότητα του μέσα από μια μεσαιωνική νοοτροπία και σε παράλληλη δράση με τις πολιτικές ηγεσίες εναντίον ενός φαινομένου που ωστόσο φαίνεται αθάνατο και άφθαρτο.

Είχα μια αδελφή...

... κουκλίτσα αληθινή! Τη λένε Βόρειο Ήπειρο, την αγαπώ πολύ! Ταραμ-ταράμ τατά... Οι χούντες έχουν πέσει κι έχουν φύγει, τα Μέσα εις ότι αφορά τα λεγόμενα «εθνικά προβλήματα» μένουν μονοδιάστατα και άχαρα σαν στρατιωτικό εμβατήριο. Σ' ένα μικρό αρθράκι που πέρασε πρόσφατα στην «Καθημερινή» των Αθηνών, ένας δημοσιογράφος κλαυθήμιζε πως οι ξένοι δημοσιογράφοι και διπλωμάτες όχι μόνο δεν παίρνουν τους Έλληνες συναδέλφους τους στα σοβαρά, όταν αναφέρονται στο «μακεδονικό», αλλά επιπλέον γελούν πάνω στη ράχη τους. Στην πραγματικότητα έχω την εντύπωση, ότι χαχανίζουν ασυγκράτητα, όμως ο αρθρογράφος της Καθημερινής επέλεξε νάναι κάπως κόσμιος.

Τώρα πρακτικά μιλώντας, όσα κείμενα είδα σε εφημερίδες της Ευρώπης για το Μακεδονικό, αναφέρονται στη Δημοκρατία της Μακεδονίας χωρίς εισαγωγικά. Αντίθετα όταν πρόκειται να παραθέσουν τις απόψεις των Ελλήνων, μιλούν για Δημοκρατία των Σκοπίων μέσα σε εισαγωγικά. Δεν θα έπρεπε να είναι υποχρέωση των εφημερίδων να αναδημοσιεύουν στο κάτω-κάτω ένα άρθρο και ένα ρεπορτάζ ή μια ανάλυση κάποιου ξένου δημοσιογράφου που αναφέρεται στο πρόβλημα. Ή στο κάτω-κάτω, να στείλουν ένα δημοσιογράφο στα Σκόπια να μαζέψει και να μεταδώσει τις απόψεις των Σκοπιανών; Οι αναγνώστες δεν θα ενδιαφέρονταν γι' αυτό;

Περιττό να αναφέρουμε ότι τα κυπριακά media ακολουθούν τα ελληνικά με την πρέπουσα δουλοπρέπεια.

Οι αταξίες των μεγάλων επιχειρήσεων

Είναι γνωστό ότι ο τύπος και η ραδιοτηλεόραση εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα διαφημιστικά κονδύλια των επιχειρήσεων. Όσο πιο μεγάλη είναι η επιχείρηση τόσο πιο πολύ έχει εξασφαλισμένη την εύνοια και την «διακριτική» μεταχείρηση του τύπου, κι' όσο πιο μικρή είναι η εφημερίδα τόσο πιο πολύ «γλύφει» τα μεγάλα αφεντικά. Κατά συνέπεια αυτό το ίδιο το φαινόμενο δεν συζητείται στα «Μέσα», και αμέτρητα κείμενα δεν γίνονται και αμέτρητες πληροφορίες πετιώνται στον κάλαθο. Το ζήτημα είναι γνωστό και δεν χρειάζεται να επεκταθώ άλλο για τις ανάγκες αυτού του κειμένου. Μια ενδελεχής έρευνα πάνω στο θέμα όμως θα αποκαλύψει σίγουρα συνταρακτικά πράγματα και πολλές αταξίες των μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται θαμμένες στην δική τους μαύρη τρύπα.

Η διπλή γλώσσα των πολιτικών του διχοτομικού μετώπου κι όχι μόνο

Πρόσφατα ο Νίκος Ρολάνδης άνοιξε με πολλή θόρυβο μια πόρτα ανοικτή μεν για τον κοινό νου μεσαίου βεληνεκούς, κλειστή όμως ερμητικά από (και για) τα ΜΜΕ της χώρας. Διαφορετικά παρουσιάζεται το κυπριακό πρόβλημα προς τα έξω και διαφορετικά προς τα μέσα. Η δε «επανατοποθέτηση στην πραγματική του βάση» κι άλλες φωνασκίες των ούτω καλουμένων ηγεσιών του λεγάμενου απορριπτικού μετώπου γίνεται μόνο όταν οι ακροατές-αναγνώστες είναι Κύπριοι. Όταν οι αγαπητοί μας ηγέτες βρίσκονται στο εξωτερικό πιπιλούν όλοι τα ψηφίσματα του ΟΗΕ και τις συμφωνίες κορυφής από τα οποία και τις οποίες η λέξη κατοχή απουσιάζει παντελώς. Όλα τα άλλα είναι φιλολογίες της κακιάς ώρας. Αυτό δεν εμποδίζει τους πολιτικούς μας να τραβούν μέχρις εσχάτων και σ' όλα τα επίπεδα τη δημαγωγία τους έτσι ώστε να έχει εμπεδωθεί μια πλήρως σχιζοφρενική συμπεριφορά των δημοσίων ανδρών που ουσιαστικά έχει φέρει την πολιτική στο επίπεδο της σαπουνόπερας (άραγε θα καταλάβει ο πρωταγωνιστής ότι πίσω από το πέπλο κρύβεται η μάνα του;)

Τα ΜΜΕ μεταφέρουν και αναπαράγουν αυτή τη σχιζοφρένεια καθημερινά και αυτόματα υποκρίνονται ότι δεν την προσέχουν κι ότι πρόκειται ας πούμε για μια «πολιτική ανάγκης».

Οι ειδήσεις που απαγορεύονται και οι ειδήσεις που κατασκευάζονται

ΣΑΛΟΣ

Ο Κληρίδης προειδοποιεί το ΡΙΚ με ακύρωση της εισφοράς

Έμμεση, αλλά σαφή προειδοποίηση ότι ο ΔΗΣΥ δεν θα διστάσει να ακυρώσει το δεύτερο μέρος της εισφοράς προς το ΡΙΚ, διατυπώνει ο κ. Κληρίδης σε γραπτή δήλωσή του για το πρόγραμμα «Χωρίς

ΜΑΘΗΤΗΣ ΤΑ ΛΕΕΙ ΟΛΑ:

Κάναμε ιεροτελεστίες στο νεκροταφείο Αγ. Νικολάου

ΜΑΥΡΗ ΜΑΓΕΙΑ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ

ΟΙ ΣΥΝΤΕΧΝΙΕΣ ΤΟΥ ΡΙΚ

Ταυτόχρονα προεοδποιούν ότι οι δύο συντεχνίες δε θα διστάσουν να καλέσουν τα μέλη τους και στη λήψη μέτρων, αν το ΣυμΒούλιο και η Διεύθυνση του ΡΙΚ δεν προβούν σε όλες τις αναγκαιες ενέργειες για την ανακοπή της κατηφορικής προς τον εξευτελισμό πορείας της εκπομπής «Χωρίς Πλαίσια».

«Θα πάω να συναντήσω τον Τζιμ Μόρισον και σε 15 μέρες θα έρθω να πάρω και σένα...».

Αλωνεύτης:

• Εμετικά τα όσα μεταδόθηκαν από την εκπομπή του ΡΙΚ «Χωρίς πλαίσια», για την Εθνική μας καταγωγή και τους Ελλαδίτες αξιωματικούς. Θα θέσω το θέμα που δημιουργήθηκε στο Υπουργικό και θα ζητήσω τη λήψη όλων των μέτρων που θ' αποτρέψουν επανάληψη του θλιβερού, αντεθνικού, ανεπίτρεπτου και απαράδεκτου φαινομένου.

• Πλήρες ρεπορτάζ στη σελ. 2.

•Της Γιάννας Ιακώβου

Ταινία βασισμένη στη ζωή τού σατανιστή Αμερικανού τραγουδιστή Τζιμ Μόρισσον, του οποίου το όνομα συνδέθηκε με το θάνατο της 16χρονης μαθήτριας Ελπίδας Μανώλη από τη Λεμεσό, προβλήθηκε πρόσφατα σε κινηματογράφο της Λεμεσού. Οπως διαφάνηκε από τις δηλώσεις της οικογένειας της άτυχης μαθήτριας, αλλά και συμμαθητών και στενών φίλων της, η Ελπίδα είχε ως ίνδαλμα τον Αμερικανό τραγουδιστή, ο οποίος ήταν σατανιστής και βαθιά μυημένος στη μαύρη μαγεία, η οποία πιστεύεται ότι οδήγησε την Ελπίδα στην αυτοκτονία.

Ο φόβος του διαφορετικού.

Η επαρχιώτικη αντίληψη της «κοινής λογικής και του καθώς-πρεπισμού»

Τα χρόνια που περνούμε είναι ασφαλώς μεταβατικά και αρκετά πράγματα θα αλλάξουν μεταξύ άλλων και λόγω του πολλαπλασιασμού των Μέσων και λόγω της διαφοροποίησης της λειτουργίας τους, λόγω της αυτοματοποίησης και υπερεθνοποίησης και λόγω του διαφορετικού τρόπου λειτουργίας της πληροφορίας μέσα στην κοινωνία που προδιαγράφεται. Στην Κύπρο περνούμε και μια περίοδο όπου τα παραδοσιακά στελέχη της δημοσιογραφίας συνταξιοδοτούνται ραγδαία. Για ν' αρχίσουμε από την καλή πλευρά των στελεχών αυτών, όπως απορρέει από μια νοοτροπία καθώς-πρεπισμού και άμεσης σχέσης (κοινωνικής εννοώ) με το περιβάλλον, αναφέρουμε την σχετική διακριτικότητα του κυπριακού τύπου αναφορικά με την προσωπική ζωή των πολιτών. Λέω σχετική βέβαια, γιατί να μεν για παράδειγμα παρασιωπάται το όνομα κατά το δυνατό μιας απατημένης συζύγου ενώ δεν παρασιωπάται το όνομα ενός νεαρού που έσπασε τα τζάμια ενός αυτοκινήτου. Ή ακόμα όταν πριν λίγα χρόνια άρχισαν οι κυπριακές εφημερίδες να δημοσιεύουν φρικιαστικές φωτογραφίες τροχαίων κατά μίμηση των καλαμαρίστικων, έγινε πολύ λίγη συζήτηση και σταμάτησαν σύντομα.

Όμως για να πάρουμε μια άλλη πτυχή αυτής της πραγματικότητας ας δούμε ένα άλλο παράδειγμα. Είδατε στον τύπο πολλά ρεπορτάζ για τους γιορτασμούς της 1ης Οκτωβρίου για παράδειγμα. Ασφαλώς δεν είδατε ποτέ σας κορίτσια να λένε στον, ή την, ρεπόρτερ, ότι «ήλθαμε στην παρέλαση για να φλερτάρουμε με τα αγόρια». Αυτό δεν περνά όχι για λόγους πολιτικούς αλλά για λόγους κοσμιότητας. Ακόμα πολιτικές απαντήσεις όπως «αυτά τα πράγματα είναι μαλακίες για να μας αποκοιμίζουν» δεν θα περάσουν βασικά λόγω κοσμιότητας. Αν ο ερωτώμενος είναι αρκετά ευέλικτος για να απαντήσει κάπως δικολαβίστικα και κάπως θεωρητικά, η απάντηση του είναι πιθανόν να περάσει (όχι στον τίτλο αλλά μέσα στο κείμενο). Κι' όπως είπαμε ακόμα το τι είναι κόσμιο και το τι θίγει την κοινή γνώμη αποφασίζεται από ένα γέρο ο οποίος κάποτε ήταν «προοδευτικός και φιλομαθής γυμνασιόπεις ή δάσκαλος» και σιγά-σιγά ανήλθε στην ιεραρχία.

Η κυπριακή ταυτότητα

Πρόσφατα η Ελευθεροτυπία των Αθηνών περιείχε ένα ρεπορτάζ από την Κύπρο όπου αναφερόταν μεταξύ άλλων ότι πολλοί Ελληνοκύπριοι θα προτιμούσαν να ζουν με τους Τουρκοκύπριους παρά με τους Ελλαδίτες. Μεθ' εκπλήξεως ο δημοσιογράφος της εφημερίδας ανακάλυπτε λοιπόν την τασινόπιττα.

Όμως δεν είναι εκπληκτικό το ότι καμμιά κυπριακή εφημερίδα δεν σκέφτηκε να θέσει αυτό το ερώτημα σε κάποια από τα «γκαλόπ» της; Κι ακόμα στο κάτω-κάτω γιατί να μην ερωτήσει κάποιος τους Ελληνοκυπρίους με τρόπο πιο ευθύ: τι προτιμάτες, την διπλή ένωση ή την ομοσπονδία; Ή ακόμα πως και δεν σκέφτηκε κάποια εφημερίδα να ερωτήσει τους Κύπριους: η Ελληνική μεραρχία θα προωθήσει την ανεξαρτησία ή τη διπλή ένωση;

Ωστόσο ένα έρπον φασιστοειδές δήλωνε πρόσφατα ότι η κυπριακότητα είναι φαινόμενο έρπον με επικίνδυνες διαστάσεις. Γιατί δεν βρέθηκε κάποιος να διερευνήσει αυτό το «έρπον φαινόμενο» και τις διαστάσεις τους, ενώ χιλιάδες σελίδες διερευνούν, όπως και ο Έλληνας πρεσβευτής, τους κινδύνους που επικρεμμούνται ως δαμόκλειος σπάθη από τη χρήση της αγγλικής. Και γιατί κάποιος δεν μελετά τις ζημιές που έκανε ο εθνοκεντρισμός στην Κυπριακή διάλεκτο; Και γιατί παρακαλώ η διάλεκτος δεν είναι βασικό στοιχείο συλλογικής ταυτότητας;

Γιατί ακόμα δεν ερωτά κάποιος τον «ακαδημαϊκό» Νίκο Αναστασιάδη, ποιού είδους συλλογική συνείδηση συνδέει τους Ε/Κ και τους Τ/Κ που θέλουν να ζήσουν κάτω από μια ομοσπονδιακή στέγη, ή ακόμα ποιά θα τους συνδέει όταν επιτέλους φτάσει η στιγμή να υλοποιηθεί η πολιτική που υποστηρίζει ο ίδιος εδώ και 20 χρόνια για τη λύση του Κυπριακού.

Η μαύρη αυτή τρύπα στα Κυπριακά media είναι η πιο περίτεχνη γιατί είναι και η πιο ηλίθια, και ουσιαστικά η πιο... διάφανη, με την έννοια ότι η καθημερινή ζωή την... ξεμαυρίζει από μόνη της. Όμως οι καλοί μας δημοσιογράφοι επιμένουν να κολυμπούν μέσα σ' ένα ψέμα που κατά κάποιο τρόπο είναι γενικά αποδεκτό και από τον κόσμο: ας τους να λένε ότι θέλουν, μην και ενοχληθεί το Κύριο στήριγμα του αγώνα μας, η Ελλάς. Στο κάτω-κάτω... δημοσιογράφοι είναι, κατ' αναλογία του παπάδες είναι για τα θεία θα μιλούν ή δάσκαλοι είναι για τη δόξα των ελληνικών θα μιλούν κ.λ.π.

Το ΡΙΚ δεν αποκαθιστά και να το ξέρετε

Πρόσφατα στο έγκυρο δελτίο ειδήσεων του ΡΙΚ ένα, (στο οποίο συνεχίζεται ακόμα ο πόλεμος δημοσιογράφων και τηλεπαρουσιαστών) παρουσίασαν την είδηση ότι ο Δημήτρης Χριστόφιας Γ.Γ. του ΑΚΕΛ παρέστη στο μνημόσυνο του Νεόφυτου Κλεάνθους στη Χλώρακα... κι έβαλαν τελεία. Η είδηση μεταδόθηκε στις «άλλες τοπικές και αθλητικές ειδήσεις» και μάλιστα πίσω από ένα άλλο μνημόσυνο κάποιου γνωστού ήρωα της ΕΟΚΑ στο οποίο μίλησε και ο πρόεδρος (ή κάτι τέτοιο) του ΣΑΠΕΛ και είπε σύμφωνα με το δημοσιογράφο ότι η θυσία του ήρωα αποτελεί φάρο για τις επερχόμενες γενιές. (τα λόγια δικά μου το νόημα πάντως ήταν κάτι τέτοιο).

Παρασιωπήθηκε ασφαλώς, το γεγονός ότι ο Νεόφυτος Κλεάνθους εκτελέστηκε ως προδότης από τους εθνοσωτήρες της ΕΟΚΑ και ότι κάποια στελέχη της οργάνωσης συγκατένευσαν στην αποκατάσταση του ονόματος του. Παρασιωπήθηκε επίσης ο λόγος του Χριστόφια, σύμφωνα με τον οποίο δεκάδες άλλοι νεκροί αριστεροί περιμένουν αποκατάσταση. Δηλαδή ο υπεύθυνος φαλκίδωσε την είδηση με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελεί κιόλας ένα δευτερεύων γεγονός που να μην δικαιολογεί καν την παρουσία του στο δελτίο, και την καταχώνιασε πίσω από το μνημόσυνο του ήρωα της ΕΟΚΑ, γεγονός που ασφαλώς δεν αποτελεί είδηση. (δηλαδή δεν έγινε ούτε λέχθηκε κάτι το νέο). Όπερ εστί ότι ο Γιωρκάτζης, και νεκρός νικά κάθε μέρα.

Κοντά στις δέκα μαύρες τρύπες που αναφέραμε υπάρχουν και πολλές, πάρα πολλές άλλες. Για παράδειγμα μια ουσιαστική διερεύνηση της διακυβέρνησης Μακαρίου, της ΕΟΚΑ Β πριν το 74, οι ΕΟΚΑβήτες μετά το 74, οι τόσες ίντριγκες εναντίον του Κυπριανού όταν ήταν πρόεδρος, η Κύπρος ως περιφερειακό κέντρο παρανομιών κ.λ.π., κ.λ.π.

Και βέβαια τίθεται το ερώτημα! Ποιος είναι ο μηχανισμός φιλτραρίσματος και διασκευής της είδησης και πως λειτουργεί έτσι ώστε όλα τα Μέσα να λειτουργούν με την ίδια ουσιαστικά λογική. Να δέχονται ουσιαστικά τις ίδιες μαύρες τρύπες και να τις συντηρούν, με περίπου τον ίδιο τρόπο.

Παρά το ότι δεν μπορώ σ' αυτό το κείμενο να δώσω συγκεγκριμένη και ολοκληρωμένη απάντηση θα δώσω επιγραμματικά μερικές σκέψεις υπό τύπο ουσιαστικά επιλόγου.

α) **Ο κομματικός τύπος** και ο τύπος που πρόσκειται ανοιχτά και εκφράζει κάποια κόμματα παραμένει μέσα στα πλαίσια της αντιπαράθεσης μεταξύ των κομμάτων όπως καθορίζονται απ' αυτά. Η αντιπαράθεση ή μάλλον οι αντιπαραθέσεις που υπάρχουν είναι ελεγχόμενες από τις κομματικές ηγεσίες: «Μην ανοίξετε εσείς αυτό το θέμα και σε αντάλλαγμα δεν θα ανοίξουμε εμείς το άλλο θέμα».

β) Είναι γενικά γνωστό ότι η Κύπρος πάσχει από **κρατισμό** (χρησιμοποιώ τον όρο στην πολιτικο-κοινωνική του σημασία). Όμως στην Κύπρο, υπάρχουν τρία βασικά κέντρα εξουσίας: η κυβέρνηση, η ελληνική πρεσβεία και η εκκλησία. Κάθε ΜΜΕ είναι προσδεδεμένη προς ένα απ' αυτά, ή σε μερικά απ' αυτά, μέσω κάποιων δημοσιογράφων. Αυτό είναι διαπιστώσιμο εν μέρει και από τις κατ' «αποκλειστικότητα» ειδήσεις που βγάζει ο κάθε δημοσιογράφος.

(γ) **Η έλλειψη επαγγελματικής συνείδησης** από τους δημοσιογράφους. Ουσιαστικά πρόκειται για μια έλλειψη συνθηκών που θα επέτρεπαν μια τέτοια συνείδηση. Βασικά ο Κύπριος δημοσιογράφος είναι περισσότερο πραχτορας δημοσίων σχέσεων μιας ή μερικών από τις πολιτικές εξουσίες.

(δ) **Η οικονομική στενότητα των ΜΜΕ γενικά.** Μερικά πλούσια «Μέσα» μπορούν χωρίς να ξοδεύουν πολλά να συναγωνίζονται τους μικρούς, ενώ τα ίδια μεταξύ τους έχουν ένα συναγωνισμό περισσότερο, ας πούμε ιδεολογικό και σχεδόν καθόλου ειδησεογραφικό ή έστω γενικά δημοσιογραφικό. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο συναγωνισμός μεταξύ των ραδιοσταθμών δεν οδηγεί σε νέα πεδία έρευνας αλλά στην προσπάθεια κάλυψης των στοιχειωδών αναγκαίων συνδυασμένης μ' ένα κάποιο ύφος που αντιστοιχεί σ' ένα μέρος της αγοράς. Κατά πάσα πιθανότητα όμως ο συναγωνισμός θα ενταθεί, και ίσως δημιουργηθούν κάποια μείγματα.

(ε) Στις περισσότερες μαύρες τρύπες υπάρχει μια **γενική συναίνεση** που περιφουρείται από τους αρχισυντάκτες εθελοντικά. Οι ίδιοι αρχισυντάκτες αντιστοιχούν σ' αυτή την κατάσταση καθώς είναι όλοι τους αναγιωμένοι σε μια δημοκρατία που ουσιαστικά ακόμα να λειτουργήσει. Και λέω «ακόμα» διότι ίσως επιβιώσει και ίσως λειτουργήσει.

Σίγουρα όμως, όταν συμβαίνουν κάποιες ανορθογραφίες πάνω σε μερικά θέματα, όπως αγνοουμένων, ασφαλείας κ.λ.π. θα πρέπει να υπάρχουν και κάποιοι διακριτικοί τρόποι παρέμβασης και πίεσης από πλευράς κρατικού μηχανισμού.

Ελληνοκυπριακά Media: επιλεκτική τύφλα

Από το τέλος του 1989 μέχρι σήμερα μεσολάβησαν εκατοντάδες επισκέψεων ελληνοκυπρίων δημοσιογράφων στα κατεχόμενα. Θα έπρεπε ασφαλώς να ήταν πολύ περισσότερες. Απ' ότι αντιλαμβάνομαι οι επισκέψεις αυτές δεν περιορίστηκαν μόνο λόγω των δυσκολιών που τίθενται από τις τουρκοκυπριακές αρχές αλλά και λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος από τους ελληνοκύπριους δημοσιογράφους. Ας δούμε όμως και τι έκαναν οι Ελληνοκύπριοι δημοσιογράφοι στις επισκέψεις τους αυτές. Στις περισσότερες φωτογράφισαν χωριά και εκκλησίες και συνόδευσαν τις φωτογραφίες τους με μερικούς αναστεναγμούς και δάκρυα. Θεμιτό κι αυτό ως ένα βαθμό. Ικανοποίησαν μια πρώτη ανάγκη των προσφύγων. Είδαν αν θέλετε με τα δικά τους μάτια. Μετά μερικοί δημοσιογράφοι, οι πιο πολιτικοποιημένοι ας πούμε, συνάντησαν και μίλησαν με τις ηγεσίες των προσεγγιστικών κομμάτων και συντεχνιών, με αποτέλεσμα δυο-τρεις δεκάδες τέτοιων συνεντεύξεων. Υπάρχουν ακόμα μερικά παραδείγματα που δεν εντάσσονται στις παραπάνω δυο κατηγορίες, όπως δυο ή τρεις συνεντεύξεις με τον κ. Ντεκτάς μερικές δηλώσεις δεξιών πολιτικών και δυο τρία ρεπορτάζ στα οποία επιτέλους υπάρχουν και μερικοί απλοί Τουρκοκύπριοι. Μετά λοιπόν από εκατοντάδες σελίδες κειμένων και ξοδευμένων λεφτών οι Τουρκοκύπριοι παραμένουν «αυτοί οι άγνωστοι», ένα απροσέλευτο πεδίο έρευνας. Με το δίκιο της η τουρκοκυπριακή ηγεσία διαμαρτύρεται διότι οι απόψεις της ή οι απόψεις μεγάλου μέρους των Τουρκοκυπρίων δεν περνούν στα Ε/ΚΜΜΕ. Βέβαια ούτε η ίδια βοηθά για να ξεπεραστεί αυτή η κατάσταση η οποία άλλωστε επικρατεί στα Τ/Κ ΜΜΕ προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Επειδή μια πρόχειρη δικαιολογία που μπορεί να ακούσει κάποιος γι' αυτή τη μεγάλη μαύρη τρύπα στα κυπριακά media είναι ότι ο κόσμος δεν τα τραβά, ή δεν τα σηκώνει ή δεν τα αντέχει ή δεν τ' αγοράζει (δικαιολογία που ουσιαστικά δείχνει πόσο λίγο ο εκδότης ή ο δημοσιογράφος ξέρει τη δουλειά του αφ' ενός, αλλά και το αίσθημα περιφρόνησης που τρέφει ουσιαστικά για τον αναγνώστη του) μπορούμε πρόχειρα να ερωτήσουμε: ποιος ελληνοκύπριος αναγνώστης δεν θα ενδιαφερόταν να διαβάσει μια συνέντευξη μ' ένα στέλεχος, της ΤΜΤ, ή των «Γκρίζων Λύκων», ένα ρεπορτάζ ανάμεσα στους εποίκους, ή ακόμα τους Τούρκους, στρατιώτες, ή για τις «γεωργικές και κτηνοτροφικές ασθένειες στα κατεχόμενα που απειλούν συνεχώς τις ελεύθερες περιοχές» μέσω του λαθρεμπορίου; Ποιός δεν θα ενδιαφερόταν για ένα ειλικρινές ρεπορτάζ για το πως οι Τουρκοκύπριοι βλέπουν τους Ελληνοκύπριους, για το τι περιμένουν από τη λύση, όσοι τη θέλουν, για το πως βλέπουν την Τουρκία ή την Ελλάδα, για το πως βλέπουν το μέλλον; Ποιος Ελληνοκύπριος δεν θα ενδιαφερόταν για το πως οι Ελληνοκύπριοι έσφαξαν τον παιδικό και γυναικείο πληθυσμό της Μαράθας, της Αλόα και του Σαλαντάρη, ή για το μοναδικό στον κόσμο χωριό των ορφανών ή των γυναικών δηλαδή στο οποίο ζουν οι επιζώντες Τουρκοκύπριοι της Τόχνης; Ποιος ακόμα Ελληνοκύπριος δεν θα ενδιαφερόταν να διαβάσει ένα ρεπορτάζ για τα πολιτιστικά ενδιαφέροντα των Τ/Κ, για το ποιους Έλληνες τραγουδιστές ακούν ή ποιους θεατρικούς συγγραφείς ανεβάζουν; Ποιος δεν θα ενδιαφερόταν να μάθει πως οι Τουρκοκύπριοι αντιμετωπίζουν το κάθε Ε/Κ κόμμα ή για την ιστορία της διαφωνίας μεταξύ Ρεπουπλικανού Κόμματος και ΑΚΕΛ. Κάθε ένα από τα πιο πάνω κείμενα θα διαβαζόταν πολύ και θα προκαλούσαν ακόμα πιο πολλές συζητήσεις. Είναι αρκετά σαφές ότι η παρασιώπηση τέτοιων θεμάτων δεν προκύπτει από κάποιου είδους επιχειρηματική αναγκαιότητα. Το αντίθετο οπωσδήποτε συμβαίνει.

Ο κόσμος θα μπορούσε να διαβάζει περισσότερο. Όμως κάποια αόρατα χέρια ή κάποιο μαγικό ραβδί διαφυλάττει τα κυπριακά media από τις κακοτοπιές με μια συνέπεια που μόνο οι σοβιετικές εφημερίδες στα χρόνια του σταλινισμού θα μπορούσαν να ζηλέψουν.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ:

Ο Τάκης Χατζηγεωργίου Χωρίς Πλαίσια

Δηλώνει ποιητής αν και λειτουργεί σαν δημοσιογράφος. Ίσως ο συνδυασμός των 2 να είναι η πηγή μιας από τις κορυφαίες (και μοναδικές ακόμα) στιγμές της κυπριακής δημοσιογραφίας. Για 2 χρόνια περίπου ο Τάκης Χατζηγεωργίου σαν παρουσιαστής του προγράμματος «Χωρίς Πλαίσια» στο ΡΙΚ δημιούργησε και άφησε πίσω του μια εντυπωσιακή ιστορία διερευνητικής δημοσιογραφίας και αμεσότητας του τηλεοπτικού λόγου.

Η εκπομπή ανακηρύχθηκε επανειλημμένα πρώτη σε ακροαματικότητα παρά τις αντιδράσεις που δημιούργησε. Ο ίδιος θέλει να πιστεύει ότι έκανε αυτό που πρέπει να κάνει η τηλεόραση - να επιστρέφει στην κοινωνία το πρόσωπο της, να λειτουργεί σαν καθρέφτης και σαν δημόσιο βήμα για την έκφραση «των κρυφών ψιθύρων του κυπριακού λαού».

Μέσω του προγράμματος εμφανίστηκαν για πρώτη φορά από την κρατική τηλεόραση οι ανείπωτες αλήθειες της κυπριακής κοινωνίας: Οι εξόριστοι και οι περιθωριακοί - ένας χρήστης ναρκωτικών και μια πόρνη μίλησαν για την εμπειρία τους. Καθημερινές αλήθειες του δρόμου - μια δωδεκάχρονη έκφρασε τη γνώμη των Κυπρίων για τα εκατομμύρια και το προφίλ του αρχιεπισκόπου. Πολιτικά «ανορθόδοξες» θέσεις - ένας Τουρκοκύπριος ανέπτυξε την δικιά του οπτική γωνία πάνω στο κυπριακό. Λογοκρινόμενες ιστορικές αλήθειες - οι εκτελέσεις στελεχών της ΕΟΚΑ από την οργάνωση. Το αίσθημα της κυπριακής ταυτότητας.

Η εκπομπή άρχισε να τελεί υπό καθεστώς λογοκρισίας μετά την εμφάνιση του πατέρα ενός από τα ηγετικά στελέχη της ΕΟΚΑ (που κατηγόρησε ονομαστικά άλλα στελέχη της ΕΟΚΑ για τη δολοφονία του γιου του) και μπήκε σε καραντίνα μετά την εκπομπή της 7 Απριλίου για την κυπριακή ταυτότητα. Τελικά ο ίδιος ο Χατζηγεωργίου σταμάτησε μόνος του την εκπομπή τον Σεπτέμβρη του 1992.

Φυσικά θα ήταν πολύ δύσκολο να αντέξει μια τέτοια εκπομπή σε ένα σταθμό που είναι ακόμα φέουδο των τομεαρχών του Γρίβα και σε μια κοινωνία της οποίας οι ίδιοι οι δημοσιογράφοι απαιτούν λογοκρισία, ενώ ο πρόεδρος της ένωσης συντακτών, ο κ. Καννάουρος, καθορίζει ότι η ελευθερία της έκφρασης μπορεί να υπάρχει μόνο στον προφορικό λόγο και όχι στον γραπτό ή τον ηλεκτρονικό. Το «Χωρίς Πλαίσια» έκφρασε μια μικρή άνοιξη (άνοιξη... όπως λέμε άνοιξη της Πράγας, άνοιξη του Πεκίνου κλπ) ελευθερίας την οποίαν έτρεξαν αμέσως να βάλουν πίσω από τα σίδερα οι χρόνιοι ζαπτιέδες της συνείδησης στην Κύπρο. Με αυτήν την έννοια, ο Τάκης Χατζηγεργίου έκφρασε κάτι πολύ γενικότερο στην Κυπριακή κοινωνία. Κρυφούς ψιθύρους, κρυφή οργή ή κρυφή ενηλικίωση.

Η συνομιλία που ακολουθεί έγινε το φθινόπωρο του '92. Γνώρισα τον Χατζηγεωργίου την προηγούμενη άνοιξη όταν μου τηλεφώνησε να πάω στην εκπομπή του. Πριν τον συναντήσω είχα ανάμικτα αισθήματα για τον τηλεοπτικό star του Χωρίς Πλαίσια. Γενικά αντιπαθώ τους star αλλά δεν μπορούσα να αρνηθώ δυο πράγματα: τη μοναδικότητα του σαν δημοσιογράφου που «δημιουργούσε γεγονότα» (σχεδόν μια στις τρεις εκπομπές του δημιουργούσαν συζητήσεις στις εφημερίδες στην επόμενη) και το ιδιάζον στυλ των συνεντεύξεων του. Δεν είχε ούτε το επίσημο-στημένο στυλ του μέσου δημοσιογράφου του ΡΙΚ που ερωτά ρητορικές ερωτήσεις για να πάρει συγκεκριμένες απαντήσεις ούτε το στυλ του νάρκισσου του σκυλλάδικου (όπως καλή ώρα ο Παναγιωτόπουλος που μας έφεραν από την Καλαμαριά οι παπάδες στον Λόγο) που μετατρέπει την τηλεοπτική συνέντευξη σε παλαίστρα αυτοπροβολής. Ο Χατζηγεωργίου στο «κουτί» φαινόταν ειλικρινά να θέλει να μάθει. Αμφισβητούσε κρατώντας μια απόσταση από τη χυδαιότητα των σκυλλάδικων δείχνοντας ένα ύστατο σεβασμό στο συνομιλητή του. Είχε κάτι το παράξενα κυπριακό αυτή η ντροπαλή αλλά σταθερή διαδικασία εκμαίευσης απόψεων. Ο Χατζηγεωργίου λειτουργούσε σαν ένας αγωγός επικοινωνίας. Η ταύτιση του ακροατή μαζί του λειτουργούσε μέσω της περιέργειας του μέσου ατόμου. Η διαλογική συζήτηση των συνεντεύξεων λειτουργούσε με αυτή την έννοια (όπως πρόδιδε και ο τίτλος άλλωστε) σαν λαϊκό παράθυρο στο σπίτι της λογοκρισίας. Χωρίς Πλαίσια.

Τον γνώρισα πολύ καλύτερα μετά την εκπομπή για την κυπριακή ταυτότητα. Πριν την εκπομπή ήταν αρκετά formal (και επαγγελματικός) μαζί μου και το μόνο που πρόσεξα ήταν το πείσμα του να γίνει η εκπομπή παρά τις αντιρρήσεις της διεύθυνσης. Μετά χαλάρωσε και ήταν χαρακτηριστικό το χιούμορ του εκείνες τις βδομάδες της υστερίας του Απρίλης. Άρχισα να σκέφτομαι για την συνέντευξη όταν πια αποφάσισε να σταματήσει την εκπομπή και αφού είχα διαβάσει την ποιητική του συλλογή. Ο Τάκης Χατζηγεωργίου μπορεί να έκφρασε την άνοιξη (που ήρθε και θα ξανάρθει) αλλά η ίδια η πορεία του στο χρόνο είναι ίσως εκφραστική ενός ποιητή, όντως, που θέλησε να κάνει την ποίηση πράξη, ή να αποκαταστήσει την αρχέγονη αγνότητα όπως τη βίωσε στην συμβολική Κύπρο της Πάνω Ακουρδάλιας.

Ανδρέας Παναγιώτου

«ας αναλάβει επιτέλους και η θάλασσα τις ευθύνες της»

«Αποφάσισα να σταματήσω αυτό το πρόγραμμα γιατί εσείς δεν μπορείτε να το συνεχίσετε»

Α: Ας ξεκινήσουμε που το τέλος του Χωρίς Πλαίσια...

Τ: Σήμερα άκουσα ένα ευθημολόγημα πας τούτη την υπόθεση. «Μα εφάαν το Χωρίς Πλαίσια»; Ερώτησε με ένας εκ των διευθυντών του ιδρύματος. «Εφάαν το»; λαλώ του. «Εφάετε το... Αφού είσαι τζιαι συ μες την διεύθυνση». «Εφάαν το, που να φαΐζουνται» λαλεί μου. Η αλήθεια είναι ότι η τελική απόφαση να σταματήσει, ήταν δική μου, αλλά υπαγορεύθηκε από τη βεβαιότητα ότι ο έλεγχος θα ήταν τέτοιος που δεν θα επέτρεπε πια να ήταν το πρόγραμμα, όπως ήταν προηγουμένως. Όπως τους είπα σε μιαν επιστολή που τους έλεγα: «Αυτό το πρόγραμμα αποφάσισα να το σταματήσω εγώ, επειδή εσείς δεν μπορείτε να το συνεχίσετε».

Α: Καλά, τι άλλαξε στο ΡΙΚ; Είχαμε μια περίοδο, γύρω στο 89-91 που έμοιαζε με μια Άνοιξη...

Τ: Ναι, **εμπήκα στο ΡΙΚ σε μια εποχή που το διοικητικό συμβούλιο ευαγγελιζόταν μιαν άνοιξη** και επειδή αυτή η άνοιξη υπήρχε μέσα μου, την είδα αμέσως, την είδα αν θέλεις, να υπάρχει ήδη. Επρότεινα τότε το «Χωρίς Πλαίσια» έχοντας μέσα στο μυαλό μου που θα πάει το πράμα. Πολλοί έλεαν, μάλιστα, ότι το ΡΙΚ προωθεί αυτές τις ιδέες ή ότι είμαστε κατευθυνόμενοι. Στην πραγματικότητα το πρόγραμμα αυτό γινόταν παρά τη θέληση, του ΡΙΚ σε πολλές περιπτώσεις. Γιατί εγινόταν; Επειδή μέσα στο ΡΙΚ υπάρχουν πολλές δυνάμεις-δεξιές, αριστερές, κεντρώες - και εκατάφερνα να ελίσσομαι. Μέσα απ' αυτές τις αντιθέσεις και με δεδομένα ότι η εκπομπή κατάφερε γρήγορα να αποκτήσει μια δύναμη και μια δυναμική μόνη της, εν εμπορούσαν εύκολα να λεν όχι. Που την στιγμή όμως που πολλές εξουσίες τούτου του τόπου εστράφηκαν εναντίον, έδωσαν την ευκαιρία στις δυνάμεις του ΡΙΚ που δεν ήθελαν το πρόγραμμα να καταφέρουν να αποκτήσουν τον πλήρη έλεγχο...

Α: Δηλαδή, ποια ήταν τούτη η δύναμη και η δυναμική που, από ότι λαλείς, εδίαν σου την δυνατότητα να διαπραγματεύεσαι;

Τ: Επειδή ο κόσμος έφκαλλεν την πρώτη σε ακροαματικότητα και όλες οι εξουσίες έδειχναν να είναι υπέρ της ήταν δύσκολο να πουν όχι σε προτάσεις, και αν έλεγαν «όχι» υπήρχε πάντα τρόπος να αποσπάσεις το «ναι» τους... Εν του χαρακτήρα μου... δεν υποχωρώ εύκολα.. αν νοιώθω κάτι πως εν σωστό, πρέπει να πολεμήσω για τούτο ως το τέλος.

Α: Αυτή τη στιγμή όμως, τη στιγμή που παραιτείσαι... τι σημαίνει;

Τ: Σημαίνει απλώς ότι δεν θα πρέπει να δώσω το δικαίωμα σε κάποιους άλλους να κάμνουν την εκπομπή όπως θέλουν εκείνοι. Όταν φτάσεις σ' αυτό το σημείο, είναι και πάλι σοφή κίνηση να την σταματήσεις, παρά να την αφήσεις να αυτοεξευτελισθεί, να γελοιοποιηθεί, να

αυτοεκμηδενιστεί. Ταυτόχρονα αφήνεις να λειτουργεί και η απόσταση σου. Η απόσταση μου από την οθόνη. Πιστεύκω ότι μες τον κόσμο λειτουργεί θετικά το γεγονός ότι έκλεισε η εκπομπή. Ο κόσμος νοιώθει πως έπρεπε να κλείσει γιατί σε κάποια στιγμή το κατεστημένο προσπάθησε να την ελέγξει. Έτσι και αλλιώς αυτή η εκπομπή δεν θα διαρκούσε αιωνίως. Δεν την έβλεπα έτσι, εγώ τουλάχιστον, από την αρχή. Έβλεπα ότι θα είσιεν ένα τέλος.

Απειλές κατά της ζωής του παρουσιαστή από στέλεχος της ΕΟΚΑ Β΄!

Σοβαρότατη υποχώρηση στην πνευματική και φυσική τρομοκρατία θεωρεί η Κ.Ε. του ΑΚΕΛ την απόφαση του Δ.Σ. του ΡΙΚ για αναστολή της τηλεοπτικής εκπομπής «Χωρίς πλαίσια». Η Κ.Ε. του ΑΚΕΛ χαρακτηρίζει την όλη εξέλιξη σαν πλήγμα κατά των δημοκρατικών θεσμών στον τόπο.

Ποίηση, δημοσιότητα και οι κρυφοί ψίθυροι της κοινωνίας

Α: Σε μια συνέντευξη που είσιες δώσει είσιες πει ότι θα έφκαλες ένα βιβλίο με τίτλο «εγχειρίδιο ποίησης» ή «Χωρίς Πλαίσια». Το «Χωρίς Πλαίσια» ήταν μια απόπειρα ποίησης ή μια απόπειρα διερευνητικής δημοσιογραφίας;

Τ: Νομίζω ήταν μια σύγκραση των δυο. Η διερευνητική δημοσιογραφία ήταν απότοκο της ποιητικής διάθεσης που υπήρχε μέσα μου. Εγώ δεν πιστεύκω ότι ο ποιητής εν κάποιος που εν να κάτσει σπίτι του τζιαι εν να γράψει ωραίους στίχους. Ο ποιητής πρέπει να δράσει μες την κοινωνία, να την αλλάξει να την προωθήσει, να προκαλέσει, να ερεθίσει. Και αφού σ' αυτόν τον τόπο οι ποιητές χλευάζονται και δεν δημιουργούν τίποτε, δεν αναταράζουν τίποτε, χωρίς να ξέρω τι φταίει, μπορεί να φταίουν οι αναγνώστες, μπορεί να φταίουν οι ίδιοι, οφείλει ο ποιητής να βρει τρόπο να δράσει ως ποιητής.

Ο ποιητής είναι εκείνος που επεκτείνει τα πράματα, τα μεγαλώνει και τα αφήνει να διαχυθούν μέσα στο χώρο του.

Α: Και τι είναι ο ποιητής Τάκη;

Τ: Πιστεύω ότι οι ποιητές μπορούν να είναι οι καλύτεροι πολιτικοί, μπορούν να είναι οι καλύτεροι δημοσιογράφοι, μπορούν να είναι οι καλύτεροι επιστήμονες... Εν ηξέρω αν μπορείς να δώσεις ένα ορισμό για την ουσία των πραγμάτων... που για την ποίηση, είναι μη αναλυόμενη, αυθύπαρτη. Η ποίηση είναι υπέρβαση, σπάσιμο των δεδομένων. Ο ποιητής είναι εκείνος ο οποίος αντιλαμβάνεται γρήγορα, επεκτείνει τα πράματα, τα μεγαλώνει και τα αφήνει να διαχυθούν μέσα στο χώρο του. Και αυτή η παρέμβαση να προκαλέσει μια εξέλιξη, μια μετάβαση σε ένα στάδιο παρακάτω...

Α: Στοιχεία που φαντάζομαι βλέπεις να χαρακτηρίζουν τζιαι την ποιητική σου συλλογή «Για την Μικρή και Μακρυνή Ακουάντα»;

Τ: Ναι, αλλά πιστεύκω ότι ο τόπος τούτος έσιει πολλούς ποιητές, όχι αυτούς που φκάλλουν ποιητικές συλλογές κατ' ανάγκη, έσιει ελάχιστους και μες τούτον το χώρο, αλλά έσιει πολλούς ποιητές μέσα στον κόσμο μας που μπορεί να είναι γεωργός, μπορεί βοσκός, μπορεί να είναι ο άνθρωπος μες τον καφενέ που με την φράση του ξαφνικά βλέπεις να ερεθίζει και να κινητοποιεί τη συζήτηση ή να προκαλεί τον ερεθισμό στη συγκέντρωση των ανθρώπων...

Α: Με τούτα τα δεδομένα, και με τον τρόπο που λειτούργησε το Χωρίς Πλαίσια σαν τηλεοπτική ποίηση εν εν σαν να έχουμε μια επιστροφή του παραδοσιακού ποιητάρη σε μεταμοντέρνο φόντο; Δηλαδή ο ποιητάρης ήταν ο δημοσιοποιός των γεγονότων στην παραδοσιακή κυπριακή κοινωνία. Αν εσύ, συνειδητά σήμερα, αναλαμβάνεις το ρόλο και την ευθύνη της δημοσιοποίησης των γεγονότων, σαν ποιητής, μέσα από το κυρίαρχο μέσο επικοινωνίας, την τηλεόραση, δεν είναι σαν να συνεχίζεις την Ιστορική πρακτική του ποιητάρη που συνδύαζε την τέχνη, την ποίηση με την επικοινωνία, τη δημοσιοποίηση των κοινών και τις καθημερινότητες; Μιλώ αν θέλεις για την κοινωνιολογική λειτουργία παρά για την ίδια τη μορφή της τέχνης...

Τ: Δεν το είχα σκεφτεί ποτέ... και αυτό έρχεται να επιβεβαιώσει το μη-αναλυόμενο που σου ελάλουν πριν. Αλλά αφού με βάζεις σ' αυτήν την οπτική γωνία, σε κάποιο βαθμό νομίζω ότι πρέπει να ήταν έτσι. Θα ήμουν, για τούτα τα θκιο χρόνια, ο άνθρωπος που αντανακλούσε την εικόνα του κόσμου, γιατί πιστεύκω ότι ο κόσμος είναι σε πολύ πιο ψηλό επίπεδο από τις εξουσίες, από τους δημοσιογράφους, από τους ανθρώπους που παρουσιάζουν προγράμματα. Ελπίζω ότι εκατάφερα με τούτες τις εκπομπές να έδειξα το πρόσωπο του κόσμου μες την οθόνη, να είδε δηλαδή τον εαυτό του σε κάποια στιγμή και να αισθάνθηκε ότι θωρεί το πρόσωπο του, θωρεί το είναι του. Γιατί έτσι αρχίζει μια ουσιαστική λειτουργία μεταξύ του ιδίου και της τηλεόρασης. Και τούτος πρέπει να είναι και ο στόχος της τηλεόρασης - να εκπέμψει προς τα πίσω αυτό που είναι ο κόσμος που την παρακολουθεί.

Α: Αν έβαλλα ένα αναλυτικό διαχωρισμό, ότι η Κυπριακή κοινωνία λειτουργεί σε θκιό επίπεδα - στην επιφάνεια ή το πρόσωπο το οποίο δείχνει κατά κύριο λόγο απέναντι στην εξουσία ή απέναντι στον επίσημο λόγο και στο επίπεδο του ψιθύρου αυτών που λέγονται «μεταξύ μας» στα καφενεία, στα σπίθκια, τες γειτονιές και σταματούν μόλις εμφανιστεί κάποιος ξένος ή κάποιος επίσημος...

Τ: Ναι, εγώ όταν λέω Κυπριακή κοινωνία αυτήν εννοώ, αυτήν των ψιθύρων όπως λες, γιατί μπορεί να εν κρυφοί ψίθυροι αλλά είναι η αλήθεια μας. **Η αλήθεια εν τούτη που λέγεται ψιθυριστά και σταματούμε, όπως λες, άμα εμφανιστεί η εξουσία. Όμως καταφέρνει ακόμα μέχρι σήμερα ο Κύπριος να κρατεί αυτόν τον ψίθυρο ως αλήθεια του.** Δεν επηρεάζεται εύκολα ούτε από την τηλεόραση, ούτε από τες εφημερίδες, ούτε από το τι λένε οι αρχηγοί του... Ίσως να ακούονται ρομαντικά τούτα, αλλά πιστεύκω ότι σε ένα μεγάλο είναι η πραγματικότητα.

Αμετανόητος εμφανίστηκε ο Τάκης Χατζηγεωργίου

Αμετανόητος εμφανίστηκε ο τηλεπαρουσιαστής κ. Τ. Χα-

αυτό τον έντονο τρόπο.

Ο τηλεπαρουσιαστής κ. Τά-

Καταβολές: Η αγνότητα της αυτόνομης κοινότητας.

Α: Αν δεχτούμε τούτον το πλαίσιο ανάλυσης, εσύ πόθεν έρκεσαι ρε Τάκη; Έχωμεν μια κοινωνία η οποία για 30 χρόνια ακούει να της απευθύνεται ένας λόγος της εξουσίας, όπως το λόγο του δασκάλου στα δημοτικά και ξαφνικά εμφανίζεται ένας νεαρός, έστω και στα πλαίσια μιας μικρής φιλελεύθερης άνοιξης, που φκάλει τους κρυφούς ψιθύρους τούτης της κοινωνίας στην τηλεόραση; Ποιος είσαι εσύ, πόθεν έρκεσαι; Και ρεαλιστικά και συμβολικά βέβαια...

Τ: Έρχομαι από ένα τόπον, όχι κατ' ανάγκη γεωγραφικό, αλλά και γεωγραφικό, ο οποίος είναι μια μικρογραφία του τόπου. Εμεγάλωσα σε ένα χωρκό μικρόν που είχε την πλήρη έννοια της κοινότητας. Ήταν ένας χώρος με πολλές ελευθερίες. Δεν υπήρχε η έννοια του κινδύνου έτσι ώστε να σε κάμνει να είσαι ένα κλειστός άνθρωπος και αμυνόμενος. Μάλιστα κάποτε μαθαίνοντας για το πως οραματίζετπυν η κυρία Μοντεσσόρι τα σχολεία για τους μαθητές, ρε, λέω, μα εμείς σαν να μου εμιαλύναμεν σε σχολείο Μοντεσσόρι. Δηλαδή ήταν ένα σχολείο μες την φύση. Στα διαλείμματα εχανούμαστεν στις περιοχές γυρόν του σχολείου... Εκτός του χώρου της κοινότητας υπήρχε και το μόριον μέσα στο οποίο εμεγάλωσα, η οικογένεια. Ήταν που τες πιο ελεύθερες μες το χωριό η δική μου. Και αυτό ίσως να ήταν και η ειδοποιός διαφορά. Οι γονιοί μου εν μας έδερναν σιόρ... Εθύμωναν τους δασκάλους, ας πούμε, εάν μας έδερναν.

Α: Ξέρεις, συνήθως υπάρχει η αντίληψη ότι οι μικρές κοινωνίες οι παραδοσιακές κοινότητες, εν πολλά καταπιεστικές για την ατομικότητα...

Τ: Τούτον νοιώθω το σε άλλες κοινότητες που πάω, τώρα που εμεγάλωσα. Εν ηξέρω γιατί υπήρχε τούτη η διαφορά στο δικό μου χωρκό, ή μπορεί να την ενόμιζα εγώ έτσι, αλλά εν πάσει περιπτώσει από τη στιγμή που την ενόμιζα υπήρχε, για μένα τουλάχιστον. Αλλά εν νομίζω να εν μόνο το ότι ενόμιζα. Ναι, βλέπω ότι άλλες κοινότητες είχαν τούτη την έννοια της καταπίεσης, το μουρμούρημα, το ψου-ψου-ψου. Εμένα ο δικός μου ο γονιός όταν κάποιος ελάλεν του «μεν μιλάς δυνατά, εν να σε ακούσει ο γείτονας» εφώναζε του νάρτη να ακούσει ίντα που λέμε... Αλλά ήταν και η γεωγραφία και ο συμβολισμός της, καθοριστικά. Η Πάνω Ακουρδαλία δεν περικλείεται από βουνά γύρω γύρω για να έχεις την αίσθηση του κλεισίματος. Είναι ένα χωριό που έχει πίσω του κάποιους λόφους που μοιάζουν με βουνά και απέναντι του είναι η θάλασσα. Είναι ανοικτός τόπος, έσιεις πρόσβασιν οπτικήν και προς το βουνό και προς τη θάλασσα. Είναι ένας μικρόκοσμος της Κύπρου.

Α: Και η Ιστορία; Αυτή η ελευθεριακή κοινότητα, έστω ο μικρόκοσμος της Κύπρου πώς βιώνει την ιστορική εμπειρία των τελευταίων 30-40 χρόνων;

Τ: Για μας ήταν πάντα καθαρά τα δεδομένα. Η Ακουρδαλία ζει για την Ανεξαρτησία σαν απόλυτα φυσιολογική

κατάσταση, σαν μια κατάσταση που υπήρχεν προ αιώνων και θα συνεχίσει να υπάρχει και όλους τους αιώνες που ακολουθούν. Θυμούμαι όταν εσκοτώθην ο Γιωρκάτζης εμείς διερωτηθήκαμεν «μα πως εσκοτώθην ο Γιωρκάτζης αφού ήταν πόψε μες τον καφενέν», γιατί είχαμε ένα Γιωρκάτζη μες το χωρκό. Επιδρούσε η Ιστορία πάνω μας, πως να μεν επιδρούσεν; Αλλά ταυτόχρονα παράμενε η κοινότητα ένας χώρος αυτόνομος, ονειρικός... Και για αυτόν η ανεξαρτησία εφαίνετουν μας σαν να υπήρχε πολύ πιο πριν και θα υπήρχε για πάντα. Ύστερα ήρτε το 74. Εμείς εν είχαμεν καμιάν αμφιβολία για το τι έγινε.

A: Δηλαδή;

T: Το πραξικόπημα έγινεν από την Χούντα, έγινεν για να διχοτομηθεί η Κύπρος, έπρεπε να υπάρξει αντίσταση. Ξέρωμεν ποιοι φταίουν, αυτά είναι δεδομένα. Αλλού αντιλαμβάνομαι, γίνονται συζητήσεις για αυτά τα πράγματα. Εκεί είναι δεδομένα, αναμφισβήτητα. Σε τέτοιο βαθμό δεδομένα που ακόμα και σήμερα με τες τόσες συζητήσεις, τίποτε εν διαφοροποιείται μέσα μου. Το τι έγινε τον Ιούλη του 74 είναι δεδομένο.

Εγχειρίδιο ποίησης ή Χωρίς Πλαίσια: Η καταστροφή και το ξεπέρασμα των ορίων

A: Εντάξει. Με αυτά τα δεδομένα, την εμπειρία της ονειρικής κοινότητας της παιδικής ηλικίας και της αδιαπραγμάτευτης ιστορικής μνήμης πηγαίνεις στην Αθήνα, σπουδάζεις, γυρίζεις στην Κύπρο εργάζεσαι σαν δημοσιογράφος σε εφημερίδα αρχικά, μετά πηγαίνεις στο ΡΙΚ δημιουργείς το «Χωρίς Πλαίσια» και γίνεσαι ο πρώτος τηλεοπτικός star. Τώρα εδώ αρχίζουν τα παράξενα. Γιατί είναι όντως παράξενο για ένα άτομο που είχε φτάσει στο σημείο που έφτασες να τα ρισκάρει όλα με το να αγγίζει, ή να ενοχλεί, τις ιερές αγελάδες της εξουσίας εδώ πέρα... την εκκλησία, την ΕΟΚΑ, τους εθνικιστές... θα μπορούσες αφού έχεις καταξιωθεί να έκανες τους «αναγκαίους» ας πούμε συμβιβασμούς, όπως κάνουν όλοι...

T: Νομίζω υπάρχει μια αυτοκαταστροφική διάσταση, αν θέλεις. Να εξηγήσω ίντα που εννοώ με αυτοκαταστροφικό... Τούτη όλη η καταστροφή, η άρνηση συμβιβασμού όπως την είπες, δηλαδή μπορεί κάποιος να πει ότι εκατέστρεψα την εκπομπή, ότι εδιάλυσα ένα δεδομένο που είχα... τούτη όμως η τάση, η διάθεση να πάρεις τα πράματα μέχρι το σημείο που δεν πάνε άλλο, αυτό είναι η νίκη νομίζω. Εν γίνεται να μείνεις πίσω, να φοηθείς. Ύστερα ηταν σαν να εξέγραφα ότι έκαμα. Ο στόχος εν ήταν η επιτυχία, η εμπορική αν θέλεις. Ο στόχος ήταν η δημιουργία. Η ποίηση. Το ξεπέρασμα των ορίων. Εν εμπόρουν να κάμω πίσω. Έπρεπε να πάω μέχρι την άκρη, το τέλος. Όπως στις συνεντεύξεις..., έθελα να μάθω, να έβρω τα όρια και να προσπαθήσω να τα ξεπεράσω. Να δω ώσπου μπορώ να φτάσω.

Η περίπτωση του Ηλία Σαμάρα: «εκαταλάβαμεν Ηλία»

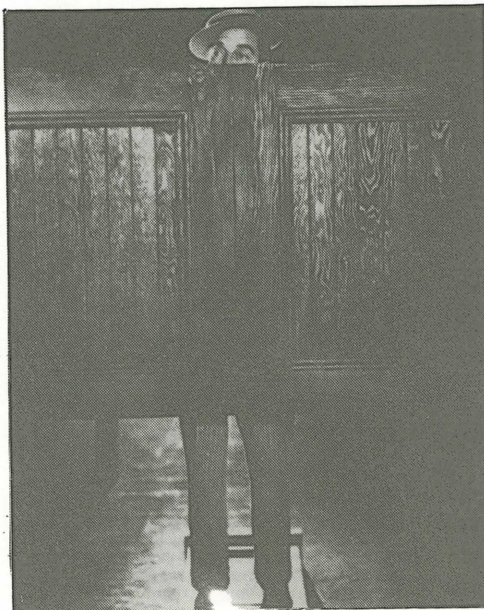
A: Ας έρτωμεν στες θκιο εκπομπές που έκαμες για την ΕΟΚΑ - για τον Ηλία Σαμάρα και το Γιαννάκη το Στεφανίδη. Η εκπομπή για το Σαμάρα έσιει πλέον περάσει στην Κυπριακή ιστορία. Οϊ μόνο γιατί αποκαταστάθηκε επίσημα ο Ηλίας αλλά και γιατί ήταν η πρώτη φορά που επέρασε μέσα του τα φίλτρα της λογοκρισίας τούτος ο κρυφός ψίθυρος, ότι δηλαδή η ΕΟΚΑ εκτός από αγώνα ενάντια στους Εγγλέζους ήταν ταυτόχρονα υπεύθυνη για το θάνατο πολλών Κυπραίων που θεωρούσε η ίδια προδότες... Μπορεί να πει κανένας ότι εξεκίνησεν μια διαδικασία όπου ακόμα και οι ίδιοι υπερασπιστές της ΕΟΚΑ αρκέψαν να παραδέχονται ότι μερικές, τουλάχιστον, από τις περίφημες «εκτελέσεις προδοτών» ήταν «λάθος». Που την άλλη όμως, μπορεί να εκέρδισες την Ιστορική δόξα, αλλά εκέρδισες και την αντιπάθεια πολλών σε πολλές θέσεις εξουσίας... Εσύ ίνταλως είδες τούτες τις υποθέσεις; Εν εκαταλάβαινες ότι εντζίζες ένα που τα ευαίσθητα σημεία του κυπριακού συγκροτήματος εξουσίας;

Μα τι ήταν ο ματωμένος γάμος του Λόρκα κοντά στην ιστορία του Ηλία Σαμάρα;

T: Δεν το είδα ούτε ιδεολογικά, ούτε πολιτικά το θέμα. Για τον Ηλία Σαμάρα... εμελέτησα την υπόθεσιν και αισθάνθηκα ότι είχαμεν να κάμωμεν με ένα παλληκάρι... και ταυτόχρονα αισθάνθηκα μια μεγάλη λύπη για τα όσα ετράβησεν και ο ίδιος και η οικογένεια του. Αν θέλεις αυτό το οποίο με εσυγκίνησε ήταν ο ηρωισμός, ο ακρατός, αυτής της οικογένειας, το μεγαλείον αυτής της ιστορίας που μοιάζει με αρχαία Ελληνική τραγωδία. Είδα αυτό το μεγαλείο του κυπριακού λαού και ήθελα να το βάλω μπρος του, να του το επιστρέψω.

A: Δηλαδή;

T: Ξέρεις η σκηνή... είναι συγκεκριμένες σκηνές. Η σκηνή της γυναίκας του που τον κρατά νεκρόν κάτω από μιαν συκιάν μες το χωρκό της... Αυτόν, ένα αγωνιστή της ΕΟΚΑ και περνούν οι χωρκανοί και τον βλέπουν. Το δράμα αυτής της γυναίκας με άγγιξε. Η σκηνή της περιγραφής μέσα από την γραπτήν επιστολήν στην ΕΟΚΑ, των βασανιστηρίων που επέρασε και

αναγκάστηκε να προδώσει, και το αίτημα του, του ιδίου να εκτελεστεί... Η σκηνή όπου επιστρέφει, μόνος του με δική του επιλογή και τον συλλαμβάνουν οι μασκοφόροι... τον χάνουμε για κάποιες βδομάδες και μετά εμφανίζεται... νεκρός. Η σκηνή της γυναίκας του που ξυπνά τη νύκτα αναίτια και λέει «εσκότωσαν τον Ηλία»... και η σκηνή που τον παίρνουν... νύχτα, να τον θάψουν. Τζιμάται ούλον το χωρκό, δηλαδή πιθανό να τζιμάται ολόκληρο το σύμπαν, μόνος ξύπνιος είναι ο ίδιος ο πεθαμένος... ακούεται το τρίξιμο της βοϊδάμαξας που τον παίρνει και ο παπάς του χωρκού ξύπνιος μες' την αυλήν του ακούεται ως μόνη φωνή να λέει «συγχωρεμένος νάσαι Ηλία». Όταν είδα αυτές τις σκηνές, αποφάσισα να κάμω το πρόγραμμα.

A: Μοιάζει με σενάριο ταινίας.

T: Ναι, και είναι κρίμαν για τούτον τον τόπο που δεν εβρέθηκεν ο σκηνοθέτης να σκηνοθετήσει έτοιμον έργον... Μα τι ήταν ο ματωμένος γάμος του Λόρκα, σιόρ κοντά σ' αυτό το πράμα; Εν κρίμα που τα παίρνουμε σαν δεδομένα αυτά που συμβαίνουν σ' αυτό τον τόπο.

A: Μοιάζει σαν την εξιλέωση του Ιούδα - η περιγραφή σου εννοώ. Ο Ηλίας Σαμάρας, ο αγνός αγωνιστής που λυγίζει στα βασανιστήρια ελπίζοντας ότι οι συντρόφοι του έχουν φύει, τελικά δεν τα έχουν καταφέρει, άρα γίνεται προδότης. Οι άλλοι πεθανίσκουν στη μάχη, ήρωες δηλαδή ανάμεσα τους και ο αρφός του. Ο Ηλίας όταν συνέρχεται διαπιστώνει την τραγωδία και παρά το ότι οι Άγγλοι τον παίρνουν στην Αγγλία, αυτός φεύκει και έρκεται για να τιμωρηθεί που την ΕΟΚΑ. Οι μασκοφόροι της ΕΟΚΑ τον σκοτώνουν χωρίς οίκτο, σαν Ιούδα, πετούν το πτώμα κάτω που μια συτζιά και απαγορεύουν την ταφή... Η εκπομπή φαίνεται σαν η εξιλέωση του Ιούδα η επιστροφή στην αγνότητα. Σαν να υπήρχε μια ύβρις, για να χρησιμοποιήσω την έννοια της αρχαίας τραγωδίας... Μια ύβρις που μπορεί να ήταν η προδοσία του Ηλία αλλά και η εκτέλεση του. Η κάθαρση για την πρώτη ύβρη, την προδοσία, προκάλεσε μια δεύτερη, την ασέβεια στο μεγαλείο του ανθρώπου που υπέφερε, την οποία θέλεις εσύ τελικά να αποκαταστήσεις... Μια νέα οριστική κάθαρση για να επέλθει η γαλήνη... η πρωταρχική αγνότητα...

T: Ναι, ναι, σίγουρα. Ο Ηλίας Σαμαράς υπερέβην την έννοια του Ήρωα. Δεν ξέρω, δεν μπορώ να κρίνω πως ή γιατί έπεσεν σ' αυτόν ο κλήρος αυτού του δράματος... αλλά μπορώ, και έκανα ότι μπορούσα, να του προσδώσω την αθωότητα που είσιε σιόρ, να του δώσω να καταλάβει, έστω και νεκρός που είναι, ότι εκαταλάβαμεν το τι επέρασεν. Ως άνθρωποι πια, πέραν της κυπριακής κοινωνίας, πέραν του αγώνα της ΕΟΚΑ, πέραν του κυπριακού προβλήματος. Μια ιστορία ενος ανθρώπου. Ναι αυτόν ήταν το μήνυμα της εκπομπής: «Ηλία Σαμαρά, εκαταλάβαμεν».

A: Εκείνη η εκπομπή εσυντάραξε τον κόσμο. Ο Ηλίας Σαμαράς αποκαταστήθηκε. Έγινε, μάλιστα, αν θυμούμαι καλά και επίσημο μνημόσυνο με τον αρχιεπίσκοπο κλπ. Οι σύνδεσμοι αγωνιστών πάντως δεν ενθουσιάστηκαν.

T: Ναι έφκαλαν μια ανακοίνωση η οποία ήταν κακή μεν αλλά ήταν μόνο μια ανακοίνωση

τζιαι εσιώπησαν. Δηλαδή έλεαν ότι «από χθες όλη η Κύπρος γνωρίζει ποιος ήταν ο προδότης» αλλά δεν εζήτησαν να σταματήσει η εκπομπή, διότι η αντίδραση του κόσμου ήταν πέρα από θετική. Αλλά εβάλαν το στην τζέπη τους.

Η περίπτωση του Γιαννάκη Στεφανίδη: «Τόση κακία... εν γίνεται σιόρ... Υπερβαίνει τα πλαίσια»

Α: Μετά υπήρχαν βέβαια και οι συνεχείς τριβές με την εκκλησία.

Τ: Με την ιεραρχία της Εκκλησίας... όϊ με την εκκλησία...

Α: Ναι, η διευκρίνηση είναι σαφής νομίζω. Ας πάμε στην περίπτωση του Στεφανίδη που ήταν νομίζω και η αρχή της επίθεσης λογοκρισίας... Εν εκαταλάβαινες ότι με τις προηγούμενες τριβές εστενεύκαν τα όρια; Η περίπτωση του Στεφανίδη ήταν πιο προκλητική αν θέλεις από την περίπτωση του Σαμαρά. Ο Στεφανίδης ήταν ηγετικό στέλεχος της ΕΟΚΑ που εκτελέστηκε από συναγωνιστές του χωρίς σαφή κατηγορία ή οτιδήποτε... Και μάλιστα στο τέλος του αγώνα. Έμπαινες δηλαδή σε βαθκειά νερά.

Τ: Είδα ότι πραγματικά θα εδημιουργείτο τεράστιο πρόβλημα με τους συνδέσμους αγωνιστών και με την Εκκλησία αφού είχαμεν τα προηγούμενα. Είδα πως θα εμεταφραζόταν το πρόγραμμα σαν προσπάθεια σπίλωσης του αγώνα της ΕΟΚΑ αλλά και πάλιν εκείνο το οποίο έπεισε να κάμω την εκπομπή ήταν ότι δεν μπορούσεν η συνείδηση μου να ανεκτεί το ότι κάποιοι άνθρωποι που ήταν συναγωνιστές με κάποιον, ανεξάρτητα αν ήταν της ΕΟΚΑ τούτοι οι άνθρωποι, μπορεί να ήταν από κάπου αλλού, κάποια άλλη οργάνωση σιόρ, κάποιον άλλο κράτος, από άλλο πλανήτη. Δεν μπορούσε η συνείδηση μου να ανεκτεί ότι κάποιοι άνθρωποι έτρωαν μ' ένα άνθρωπο, έπιναν, συνομίληκοι του, 20-25 χρονών πλάσματα και αποφάσισαν κάποια στιγμή να τον σκοτώσουν. Και τον εσκότωσαν με αυτόν τον απαίσιο τρόπο. Δηλαδή επροσπάθησαν στην αρκή να του βάλουν δηλητήριο μες την κόκα κόλα, άφρισεν η κόκα κόλα... εκατάστρεψε μάλιστα το τραπεζομάντηλο. Ύστερα έβαλαν δηλητήριο μες τον τραχανά, επήεν να δοκιμάσει, του εφάνην πικρός και είπεν «δεν θέλω». Είπασιν μετά να τον σκοτώσουν και να τον ρίξουν μέσα σ' έναν λάκκον αποχωρητηρίου. Αυτά τα πράγματα, πέραν του αν υπήρχεν εντολή που την ΕΟΚΑ, δείχνουν τόση κακία, τόση δυνατότητα κακίας από κάποιους από αυτούς τους ανθρώπους... Για μένα αυτά τα πράγματα είναι έξω από τα δεδομένα των ανθρώπων και ως γεγονότα που ήταν έξω απ' αυτά τα πλαίσια, εθεώρησα ότι άξιζαν για παρουσίαση στην εκπομπή. Υπερέβαινε το πλαίσιο σιόρ, εν γίνεται... ο φίλος σου, ο συναγωνιστής σου...

Α: Μήπως είναι πάλι κάθαρση μετά από ύβρη;

Τ: Νομίζω εν πιο απλά τα πράματα δαμαί. Αυτή η ιστορία όταν την έμαθα, με ενόχλησε πολύ. Εν η ενόχληση που με έπεισε να το κάμω. Παρά το ότι είχα επίγνωση του τι περίπου θα προκαλέσει και το τι περίπου θα δημιουργήσει.

Α: Ας πάρω μια απίθανη θέση για μένα. Αυτήν των υποστηρικτών της ΕΟΚΑ, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι υπάρχουν ορισμένα όρια του ιερού τα οποία δεν πρέπει να παραβιάζονται. Αναγνωρίζεις ότι υπάρχουν τέτοια όρια;

Τ: Να σου απαντήσω με τον Ιερό Αυγουστίνο αφού αναφέρεις τη λέξη ιερό. **Είπεν, λοιπόν ο Αυγουστίνος, ότι εάν με το να αποκαλύψεις μιαν αλήθεια θα δημιουργηθεί μέγα σκάνδαλο, θα πρέπει να αποκαλύψεις την αλήθεια ανεξάρτητα από το σκάνδαλο.**

Ο Μακάριος σαν ποιητής και οι μικροί απογόνοι

Α: Αφού είμαστε στα ιερά θάθελα να σε ρωτήσω για το Μακάριο. Έχω την εντύπωση ότι τον εκτιμάς βαθύτατα. Αν ανακάλυπτες ένα σκάνδαλο του Μακαρίου θα το έβκαλες στην επιφάνεια;

Τ: Ναι, βέβαια.

Α: Και ο Μακάριος ο ίδιος... τι σημαίνει ο Μακάριος σήμερα;

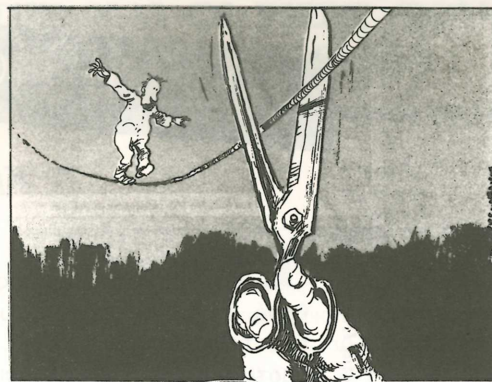
Τ: Πολλά κακά σ' αυτόν τόν τόπο επροήλθαν και θα προέλθουν από τα μικρά παιδιά του μεγάλου Μακαρίου. Μας έχει κληρονομήσει δυστυχώς ένα σωρό μικρά παιδιά που εκατάντησεν να θεωρούνται μεγάλοι ένεκα ακριβώς της θέσης τους κάποτε κοντά σ' αυτόν το μεγάλο. Και καταστρέφουν σιγά σιγά τον τόπο η και ότι έχει δημιουργήσει ο ίδιος.

Α: Καλά τι έχει δημιουργήσει ο Μακάριος; Τι είναι ο Μακάριος; Και προσωπικά και ιστορικά.

Τ: Όταν παρέλθει πολλύς καιρός χωρίς επαφή με το Μακάριο, χωρίς να διαβάσεις ένα κείμενο του, χωρίς να τον δεις εις την τηλεόραση, χωρίς να τον ακούσεις κυρίως, μπαίνω και εγώ πολλές φορές στην τάση της έντονης κριτικής... αλλά αρκεί νομίζω, για ένα καλοπροαίρετο άνθρωπο, να τον ακούσει για 10 δευτερόλεπτα για να αισθανθεί το μεγαλείο του... Μπορεί να έκαμε λάθη αλλά ήταν όμως ένας ποιητής... ένας μεγάλος ποιητής... Οι λόγοι που εκφωνούσεν ήταν μια ποίηση χωρίς ομοιοκαταληξία. Οι λόγοι του, το βάδισμα του, η κίνηση του, η αντίληψη του περί ομορφιάς, η αντίληψη του περί τελειότητας εις τον λόγον του, το κοίταγμα του, εις το να ερεθίζει το πλήθος... Ήταν ποιητικός. Αυτό νομίζω είναι που του αφαιρεί, στα δικά μου μάτια, τα λάθη του... Κάποτε σκέφτομαι ότι ο Μακάριος ήταν η συμπύκνωση σε ένα άνθρωπο όλων των Κυπρίων...

Η εκπομπή για την κυπριακή ταυτότητα «...ήταν δημοκρατικόν»

Α: Μια από τις κληρονομιές του Μακαρίου, του έργου του όπως λες, είναι και η Ανεξαρτησία. Απότοκο της οποίας, όχι κατανάγκη η και μόνο του Μακαρίου, είναι και η κυπριακή συνείδηση. Πίσω στο Χωρίς Πλαίσια λοιπόν. Μου τηλεφωνάς να έρθω να κάνουμε μια εκπομπή για την κυπριακή ταυτότητα. Αρχίζουν οι αναβολές και οι παρεμβάσεις της διεύθυνσης και θυμούμαι μάλιστα που σου είπα ότι αφού το μπλοκάρουν, άφηστο. Εν υπάρχει λόγος να κάθεσαι να σπάζεις. Θυμούμαι το πάθος το πείσμα σου: «Όϊ εν το κάμωμε». Έκαμεν μου εντύπωση, θέμας. Γιατί επέμενες; Αφού τα περιθώρια είχαν

στενέψει τόσον γιατί επέμενες να κτυπήσεις κέντρο. Αφού ξέρεις το ότι η κυπριακή ταυτότητα είναι ο μεγαλύτερος τους φόβος και η αλήθεια που φοούνται... το κέντρο του προβλήματος τους... πάεις...

Τ: ... πας το μασιέριν.

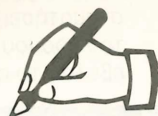
Α: Σε μιαν εποχή όντως ροψοκίνδυνη. Θυμάσαι οι εθνικιστές εξεκίνησαν την άνοιξη του 92 με συλλαλητήρια για τη Μακεδονία και μια έπαρσιν, ας πούμε, του νεοελληνισμού. Ίσως φολκλορική αλλά ήταν έντονη...

Τ: Αν θυμάσαι, εν κάτι που είπα στην αρχή της εκομπής... «Σε μιαν εποχή άνθισης του εθνικισμού, εμείς έχωμεν ένα άνθρωπο ο οποίος...». Η αλήθκεια είναι ότι δεν επρόβλεψα τέτοιαν τεράστιαν έκρηξη αντίδρασης... Συνήθως υπολογίζω σωστά τις αντιδράσεις. Δαμαί έκαμα λάθος στην πρόβλεψη για τις αντιδράσεις των εξουσιών. Επειδή ακριβώς δεν ήμουν ποτέ σ' αυτούς τους κύκλους. Τώρα γιατί έκαμα την εκπομπή; Εν η ίδια ιστορία όπως πριν... Ακόμα και τη στιγμή που μου είπες εσύ να μεν κάμωμεν αν δέχομαι πιέσεις, και είδες πάθος, κατά που λες, εμένα με επρόσβαλε αυτό το πράμα, δηλαδή πρέπει να εσκέφτηκα, εν θυμούμαι ακριβώς τη σκηνή, «τούτος ο άνθρωπος θεωρεί ότι εγώ, επειδή εν να μου πουν να μεν το κάμω, εν θα το κάμω;» Δεν δέχομαι να μου πει ο άλλος ίντα που εν να κάμω. Αλλά ιδιαίτερα όταν ξέρω ότι αυτό που κάμνω είναι σωστό. Εγώ επίστευκα πως ήταν πολλά σωστό να έχω μια συζήτηση μαζί σου για πολλούς λόγους. Πρώτα από όλα διότι εξεφράζεις κάποιες θέσεις που τες εκφράζεις σαν άτομο αλλά εγώ τις άκουσα πάρα πολλές φορές. Πιστεύκω ότι τουλάχιστον 3% του κόσμου έχουν απόλυτα τες δικές σου θέσεις και τουλάχιστον 35-40% είναι στην περιφέρεια αυτών των θέσεων. Άρα εκάμναμεν κάτι που ήταν απόλυτα δημοκρατικό. Από τη στιγμή που ήταν έτσι δεν ετίθετο θέμα αν ήταν σωστό να το κάμνωμεν ή λάθος. Εάν είχες θέσεις στις οποίες έκφραζες μόνο τον εαυτό σου ή άλλους 100 θα εσκεφτόμουν την πιθανότητα αν αξίζει τον κόπο. Αλλά από τη στιγμή που έβλεπα την έκταση του θέματος, γιατί να μεν λειτουργήσουμε με την δημοκρατικότητα του πράγματος; Οι αντιδράσεις βέβαια έδειξαν τούτον που σου είπα προηγουμένως. Ότι ο κόσμος μας εν πολλά πιο μπροστά από τες εξουσίες μας και το γεγονός ότι εσιώπησαν κάποια στιγμή απότομα να φωνάζουν, να κραυγάζουν ουσιαστικά, κάποιες εφημερίδες και κάποιες οργανωμένες εξουσίες, ήταν γιατί αντελήφθησαν ότι εν τους ακολουθά ο κόσμος. Όχι μόνο δεν τους ακολουθούσε αλλά κάποιαν στιγμή άρχισεν η αντίστροφη πορεία και τους επίεζεν...

Η ΚΡΥΦΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΕΠΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ή

η κρυφή γοητεία της πόρνης της Μεσογείου

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Επιμέλεια Ανδρέας Παναγιώτου

Για όσους νεοέλληνες ιθαγενείς (στην Κύπρο ή στην Ελλάδα) μπορούν να διαβάζουν θα είναι καθαρό ότι το ακόλουθο αφιέρωμα όχι μόνο δεν είναι «ανθελληνικό» αλλά αντίθετα ελπίζει να εκφράσει τον κοινό πόνο των ιθαγενών της Ανατολικής Μεσογείου... Και τον αγώνα τους για αξιοπρέπεια. Όσοι θεωρούν ότι η Ιστορική αλήθεια και η κριτική του νεοελληνικού εθνικισμού είναι «ανθελληνισμός» ας μην διαβάσουν αυτό το αφιέρωμα. Δεν θα βρουν παρηγοριά για τη «δυστυχία τους». Ούτε και θα καταλάβουν.

Το αφιέρωμα επικεντρώνεται στη σχέση των Ελληνόφωνων Κυπρίων με τον νεοελληνικό εθνικισμό. Όπως δείχνουν όμως οι εξαιρετικές μελέτες/άρθρα/λογοτεχνία της μετά το 74 γενιάς των Τουρκοκυπρίων διανοουμένων (που είναι βέβαια και αυτοί παιδιά του Μεσονυκτίου της Ανεξαρτησίας) ανάλογες αναλύσεις θα μπορούσε να κάνει κανείς και για τη σχέση των Τουρκόφωνων Κυπρίων με το νεοΤουρκικό εθνικισμό. Η τελική σύνθεση παραμένει ακόμα κρυμένη σε κάποια χαραμάδα της «νεκρής ζώνης», της Πράσινης Γραμμής.

Ένας Κύπριος μουσικός έθεσε το ζήτημα αρκετά καθαρά σε μια πρόσφατη συνέντευξη: «Είμαστε αδικημένοι από την φύτρα μας», είπε. Όλοι μας ήθελαν και εμείς είμαστε πάντα πολύ λίγοι, μικροί για να τους αντιμετωπίσουμε. Ή ίσως να έπρεπε να το θέσουμε και λίγο διαφορετικά: Όχι απλά όλοι ήθελαν αυτό το νησί αλλά τα τελευταία 100 χρόνια έχουν αποδυθεί όλοι σε ένα εκπληκτικό αγώνα να μας πείσουν ότι εμείς, οι ιθαγενείς κάτοικοι αυτού του νησιού, δεν πρέπει να θέλουμε να είμαστε εδώ. Έπρεπε και πρέπει να θέλουμε να είμαστε κάπου αλλού - στην Αθήνα, την Άγκυρα, το Λονδίνο, κάπου στην Ευρώπη αλλά όχι εδώ. Έπρεπε και πρέπει, λέει η επίσημη ιδεολογία, να νοιώθουμε Έλληνες, Τούρκοι, Άγγλοι, Φοίνικες... οτιδήποτε εκτός από Κύπριοι. Αυτό είναι ίσως η ύστατη μορφή Ιστορικής αλλοτροίωσης.

«Εμείς, λέει η Ιστορία των κρατών, δεν είχαμε μοντέρνα πάθη. Το κέντρο ήταν πάντοτε κάπου αλλού. Όπου και να ανήκεις είσαι ξένος εδώ πέρα».

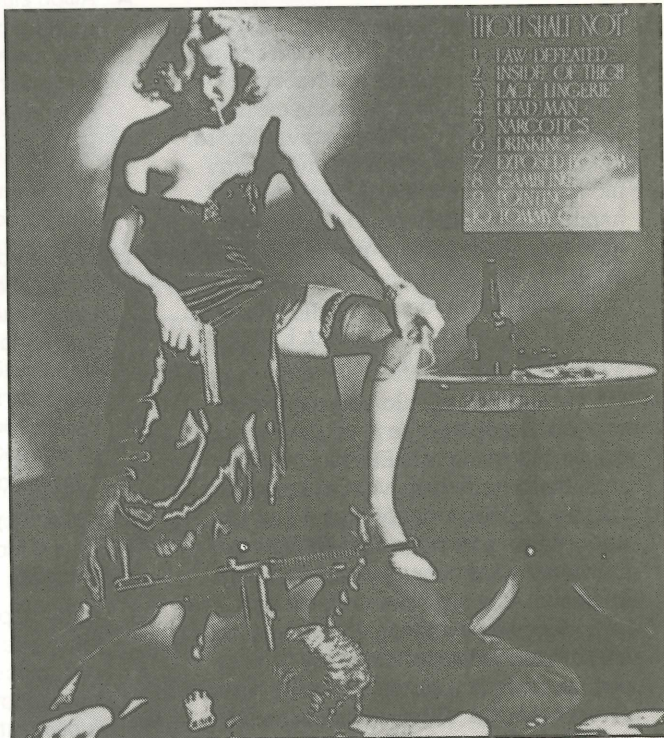
Η Μοντέρνα Εποχή ήταν και είναι (για όσους την ζουν ακόμα) μια έκρηξη ρήξης με το παρελθόν. Η αρχή μιας εποχής όπου οι αλυσιδωτές κρίσεις οδηγούν μέσα από την κρυφή διαλεκτική της Ιστορίας, στην οικοδόμηση ή στην Ελπίδα οικοδόμησης ενός κόσμου βασισμένου στην ελευθερία, την Αυτονομία, την «καλή και ωραία κοινωνία». Ο μοντέρνος ανθρώπος είναι ένας νέος Προμηθέας που κλέβοντας τη φωτιά από τους Θεούς προσπαθεί σαν τον Φάουστ να ζήσει την ανθρώπινη εμπειρία στα ύστατα όρια της. Εμείς τι ζήσαμε;

Η επίσημη Ιστορία επιμένει ότι είμαστε απλά ένα ξεκομμένο μέρος κάποιου έθνους (Ελληνικού, Τουρκικού, Ευρωπαϊκού) που ξέμεινε σ' αυτόν τον βράχο από κάποια λεπτομέρεια της Ιστορίας. Εμείς, λέει η Ιστορία των κρατών, δεν είχαμε μοντέρνα πάθη. Το κέντρο ήταν πάντα κάπου αλλού. Εμείς είμαστε απλά η περιφέρεια, οι ιθαγενείς - μια χριστιανική όαση σε ένα μουσουλμανικό ωκεανό, μόλις 40 μίλια από την Τουρκία η μια μουσουλμανική μειοψηφία σε ένα Ελληνικό νησί. Όπου και να ανήκεις είσαι ξένος.

Δεν είναι θέμα πατριωτισμού. Έχουν εισαχθεί αρκετοί τόνοι συσκευασμένης εθνικής βλακείας από την Αθήνα και την Άγκυρα για να χρειάζεται και ντόπια παραγωγή. **Είναι θέμα αξιοπρέπειας.** Απλής, ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Αξιοπρέπειας που σηματοδοτεί η στάση του ανθρώπου που θεωρεί τον εαυτό του ελεύθερο υποκείμενο που δημιουργεί την ιστορία του και όχι δουλοπάροικο που γλείφει τις εξουσίες στην Αθήνα και την Άγκυρα για να τον αναγνωρίσουν. Γιατί η Ιστορία των εισαγόμενων εθνικισμών στην Κύπρο είναι πάνω από όλα η θλιβερή Ιστορία της αναδόμησης της εξουσίας και της κατασκευής υποταχτικών της εθνικής Αποικιοκρατίας. Το είπε χωρίς ντροπή ένας νεοεθνικόφρονας τελευταία: «Προτιμώ να είμαι ο χιλιοστός Έλληνας ποιητής παρά ο δέκατος Κύπριος». Πόσο μίσος γι' αυτό τον τόπο (και για τον εαυτό σου) πρέπει να έχεις για να εκφράζεις τόση δουλοπρέπεια;

Η Κυπριακή εμπειρία είναι μια εξόριστη αλήθεια, μια εμπειρία χωρίς όνομα - είναι η ίδια εμπειρία με την εμπειρία εκατομμυρίων ιθαγενών μέσα και έξω από την Ευρώπη των οποίων η ιστορία, η γλώσσα, οι αγώνες, η ίδια η ύπαρξη βιάστηκαν στο όνομα των μεγάλων Αφηγήσεων των εθνών.

Σήμερα μέσα στην παγκοσμιότητα του Οικουμενικού χωριού (που πρόβλεψε άλλωστε ο Κύπριος φιλόσοφος Ζήνωνας), οι ιθαγενείς πρέπει να διεκδικήσουν τις δικές τους αλήθειες, το δικό τους ιστορικό χρόνο, την αυθεντικότητα της δικιάς τους εμπειρίας ενάντια στην ισοπέδωση και την ομοιογενοποίηση του έθνους-κράτους.

Σωστά το μαντέψατε:

Στον μεταμοντέρνο χώρο χρόνο (όπως και στο παρελθόν) οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι είναι αδέλφια - ετεροθαλή.

Αυτό το αφιέρωμα είναι μια προσπάθεια διεκδίκησης της μνήμης, της μικρής ιστορίας αυτού του τόπου. Της κρυφής γοητείας του συνδρόμου επιβίωσης και αντίστασης σ' αυτήν την γέφυρα των πολιτισμών. Γιατί η Κύπρος της Μεταμοντέρνας πλέον εποχής δεν είναι ούτε έθνος, ούτε χώρα. Είναι μια πόλη. Μια διχοτομημένη πόλη. Μια νησιώτικη πλουραλιστική πόλη. Και όσες ανοησίες και φασιστικούς κροασμούς και αν εξαπολύουν τα εθνικόφρονα ανθρωπάκια των εθνικών σημαιών, αυτός ο χώρος άντεξε και θα αντέξει. Σαν ενιαίος χώρος με όριο τη θάλασσα. Ένας Έλληνας πολιτικός αποκάλεσε την Κύπρο «πόρνη της Μεσογείου» την δεκαετία του '60. Φυσικά ήταν ένας ανέραστος. Που να καταλάβει την κρυφή γοητεία της εμπειρίας του χώρου, των ιθαγενών, του Μεταμοντέρνου τώρα και αύριο; Γιατί μπορεί την Μοντέρνα εποχή να την περάσαμε υπό σκιάν, αλλά στον Μεταμοντέρνο χώρο-χρόνο της αποσπασματικής ολότητας, της απο-κεντρωμένης εμπειρίας, της συνύπαρξης των διαφορετικών η εμπειρία των Κύπριων ιθαγενών βρίσκεται ήδη μπροστά απ' τους δεινόσαυρους της άθλιας υποταγής (ακόμα) σε Εκκλησία, κράτος και εθνική σημαία.

Σωστά το μαντέψατε:

Στον μεταμοντέρνο χώρο χρόνο (όπως και στο παρελθόν) οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι είναι αδέλφια - ετεροθαλή.

Εικονογραφημένη αφήγηση της ανακάλυψης της εθνικής αγνότητας

Η ΕΦΕΥΡΕΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΡΑΤΗ

Το κείμενο που ακολουθεί είναι επιλεγμένα αποσπάσματα από το άρθρο του Πασχάλη Κιτρομηλίδη **«Φαντασιακές κοινότητες και Οι ρίζες του Εθνικού Προβλήματος στα Βαλκάνια»** που δημοσιεύτηκε στο έντυπο European History Quarterly τον Απρίλη του 1989. Δυστυχώς το άρθρο είναι πολύ μεγάλο για αναδημοσίευση έτσι μεταφράσαμε τα κυριότερα σημεία (ελπίζουμε. Κάναμε μια μικρή προσπάθεια για να ευκολυνθεί η στρωτή ανάγνωση του κειμένου αλλά διατηρήσαμε κατά βάση το ύφος και τη δομή της γλώσσας του Κιτρομηλίδη. Τώρα τι γυρεύει ένα φαινομενικά ακαδημαϊκό άρθρο εδώ πέρα; Πιστεύουμε ότι τέτοιου είδους άρθρα (ακαδημαϊκά ή μη) είναι το απαραίτητο αντίδοτο στην εθνικιστική υστερία. Σε τελική ανάλυση η Ιστορική αλήθεια είναι ο καλύτερος σύμμαχος απέναντι στα ψέματα των εθνικιστικών μύθων.

Ο συγγραφέας δείχνει καθαρά τη σύγκρουση Ορθοδοξίας και Νεοελληνικού έθνους όπως δείχνει επίσης καθαρά ότι η εθνική ταυτότητα των νεοελλήνων δεν είναι μεγαλύτερη από 200 χρόνια. Εμφανίστηκε, μετά από την επίδραση του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης στα Βαλκάνια σαν πρωτοποριακή ιδέα από μια ομάδα διανοουμένων που προχώρησαν στον διαχωρισμό της Βαλκανικής κοινωνίας σε έθνη με βάση τις γλωσσικές διαφορές. Δεν «αφυπνίστηκε» κανένα έθνος το 1821. Αντίθετα, η εξέγερση των Ρωμιών του 1821 οδήγησε στο ελληνικό κράτος-βασίλειο το οποίο μετά «ελληνοποίησε» στον πληθυσμό, ομοιογενοποιώνταςτον (καταπιέζοντας δηλαδή τον πολιτιστικό πλουραλισμό που υπήρχε), μέσω του στρατού, της εκπαίδευσης και της δικαστικής εξουσίας. Είναι η αντιφατική ιδεολογία της εθνικής ενότητας, που δημιούργησε αυτό το κράτος για την εσωτερική του σταθερότητα, που εξήχθηκε μετά για να «Ελληνοποιήσει» άλλους πληθυσμούς (στην Κύπρο, τη Μ. Ασία ή τα Βαλκάνια). Σ' αυτήν τη διαδικασία «εθνικής συγκρότησης και ολοκλήρωσης (αυτή τη διαδικασία δημιουργίας/οικοδόμησης της ιδέας του έθνους) το ελληνικό έθνος ήρθε σε σύγκρουση με το οικουμενικό Πατριαρχείο ακριβώς γιατί οι ιδέες για έθνη και φυλές συνιστούσαν ουσιαστικά μια νέα πολιτιστική ταυτότητα στα Βαλκάνια που κατάστρεφε οριστικά και αμετάκλητα την υπερεθνική ορθόδοξη Ρωμέικη κοινότητα και παράδοση. Όταν την ίδια διαδικασία «εθνικής συγκρότησης» ακολούθησαν και άλλες Βαλκανικές γλωσσολογικές ομάδες, δημιουργήθηκαν και οι ρίζες της σημερινής σχιζοφρένειας απ' την Μακεδονία ως τη Βοσνία. Αυτή η διαδικασία εθνικιστικών διαχωρισμών απέτρεψε την πραγματοποίηση του ονείρου του Ρήγα Φερραίου για μια πλουραλιστική Βαλκανική Ομοσπονδία. Μια ομοσπονδία που θα ήταν η ιστορική (και απελευθερωτική) συνέχεια αιώνων πολιτιστικής συνύπαρξης και αλληλεπίδρασης στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο. Τα έθνη είναι Ιστορική ανωμαλία και όχι ιστορική συνέχεια, σ' αυτή την περιοχή. Και για τους Κυπρίους αυτό το άρθρο, ίσως να κουβαλάει και μερικές πρόσθετες αλήθειες πέρα από την απογύμνωση της μυθολογίας του εθνικισμού. Ίσως καταλάβουν λ.χ. γιατί το Ελληνικό κράτος επιμένει με τόσο πάθος να ελέγχει τον κυπριακό στρατό και εκπαίδευση. Όπως μπορούν να αποκτήσουν και μερικές πρόσθετες υποψίες για το ρόλο της Ελληνικής πρεσβείας και ίσως να προσφέρει και μερικές ερμηνείες για όσους απορούν ακόμα πως γίνεται αυτοί που διεκδικούν ότι είναι απόγονοι των Αρχαίων Αθηναίων να πέφτουν συνέχεια σ' αυτά τα κώματα υστερίας και αυταρχισμού. Ο αυταρχισμός είναι εγγενής στην ίδια την ιδεολογία του νεοελληνικού εθνικισμού. Όσο για τα παραμύθια για την «κοινή καταγωγή» και την υποτιθέμενη ιστορική συνέχεια από τον Όμηρο στον Μητσοτάκη ελπίζουμε ότι τα ένθετα μιλούν μόνα τους, όπως και η ιστορία.

ΦΑΝΤΑΣΙΑΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Π. ΚΙΤΡΟΜΗΛΙΔΗ

α) Η νέα εθνογραφία των Βαλκανίων του 18ου αιώνα:

Η Βαλκανική κοινωνία πριν την εμφάνιση των εθνικών ιδεολογιών, όπως είχε ενοποιηθεί πολιτικά απ' την οθωμανική κατάκτηση και όπως είχε ομοιογενοποιηθεί πολιτιστικά απ' την ορθόδοξη εκκλησία, κρατιόνταν μαζί ψυχολογικά και ιδεολογικά, με τους δεσμούς και τις παραδόσεις της Ανατολικής Ορθοδοξίας. Υπό την ηγεσία της Μεγάλης Εκκλησίας της Κωνσταντινούπολης, (που ήταν ανώτερο κέντρο της πνευματικής και πολιτικής εξουσίας), και με την προσοχή της στραμμένη στην παλιά Αυτοκρατορική πρωτεύουσα των Ανατολικών Ρωμαίων Αυτοκρατόρων και των Οθωμανικών Σουλτάνων, η Βαλκανική κοινωνία παρέμεινε, υπό αυτή την κάλυψη ο κληρονόμος των οικουμενικών ιδεών του Μεσαιωνικού Βυζαντίου.

Οι μοντέρνες ιδέες του κοσμικού κράτους και της εθνικότητας που συνδέονταν με τις ιδέες του Διαφωτισμού και του Δυτικού ορθολογισμού ήρθαν και υπονόμευσαν (...) τόσο την οθωμανική διοίκηση όσο και την Ορθόδοξη Ενότητα των Βαλκανίων. Οι, τελικώς αντιμαχόμενοι, εθνικισμοί που ξεπήδησαν απ' αυτή την ιδεολογική μεταμόρφωση ήταν οι δυνάμεις που έφεραν το τέλος της κοινής Βυζαντινής παράδοσης των Βαλκανίων.

Οι πρώτες ενδείξεις αυτής της πολιτιστικής αλλαγής μπορούν να ανιχνευτούν στην καταγραφή των εθνικιστικών διαχωρισμών που συναντούμε στα κείμενα που καταγράφουν για πρώτη φορά μια νέα συνείδηση που άρχισε να αναπτύσσεται (τον 18ο αιώνα) ανάμεσα στους διανοουμένους των Βαλκανίων - ότι η κοινωνία τους θα μπορούσε να γίνει αντιληπτή σαν ένα μωσαϊκό από εθνότητες παρά σαν μια ενοποιημένη Χριστιανική κοινότητα...

Η αναγνώριση του γεγονότος ότι η Βαλκανική Ορθοδοξία αποτελείτο από μια ποικιλία ομάδων οι οποίες διαχωρίζονται κατά κύριο λόγο με τη γλώσσα, φαίνεται απ' την εντύπωση γραμματικών και λεξικών που προσπαθούσαν να κωδικοποιήσουν σε γραπτό λόγο τις προφορικές διαλέκτους που μιλούσαν μερικές απ' αυτές τις ομάδες. Οι προσπάθειες να δημιουργηθεί ένα γραπτό μέσο γι' αυτές τις προφορικές γλώσσες, η προσπάθεια να δημιουργηθεί αλφάβητο και να κωδικοποιηθεί η γραμματική και το λεξικό, συνιστούσαν αναγνώριση της ύπαρξης εθνικιστικών διαφορών στη βάση της γλώσσας ανάμεσα στους Ορθόδοξους των Βαλκανίων. Έτσι οι Αλβανοί, οι Βλάχοι και οι Βούλγαροι μπήκαν στο δρόμο της αναγνώρισης και του αυτοπροσδιορισμού τους σαν συλλογικότητες χάρη στις γλωσσολογικές τους ιδιομορφίες. Η δημοσίευση ενός Ελληνο-Βλαχο-Αλβανικού λεξικού από το Θεόδωρο Καβαλιώτη το 1770 είναι η πρώτη εξέλιξη που έχουμε για κάτι τέτοιο.

Η σύνδεση ανάμεσα στο διαφωτισμό, τη γλώσσα και την εθνότητα αναπτύχθηκε με ένα ολοκληρωμένο τρόπο κατά τη δεκαετία του 1780 από τον Δημήτριο Καταρτζή. (...) Ο Καταρτζής ήταν ίσως ο πρώτος συγγραφέας που χρησιμοποίησε τη λέξη «έθνος» στη νεοελληνική γλώσσα, για να περιγράψει μια συλλογικότητα που διαχωριζόταν καθαρά λόγω της γλώσσας και της πολιτιστικής της κληρονομιάς...

Φυσικά αυτή η νέα εθνογραφία είχε και πολιτικές προεκτάσεις. Αυτό ήταν πολύ ξεκάθαρο στο επαναστατικό κάλεσμα του Ρήγα Φερραίου στις υποδουλωμένες εθνότητες των Βαλκανίων και της Μικράς Ασίας, συμπεριλαμβανομένων και των Τούρκων, να ξεσηκωθούν ενάντια στον Οθωμανικό δεσποτισμό «Βούλγαροι και Αλβανοί, Αρμένηδες και Έλληνες» καλούνται να προτάξουν το σπαθί της ελευθερίας, αλλά και οι Λαζοί και οι Αιγύπτιοι καλούνται να ενωθούν στον αγώνα ενάντια στο Δεσποτισμό. Η επίδραση της Σερβικής εξέγερσης του 1804, ιδιαίτερα ανάμεσα στους Έλληνες, χρωστούσε τον ψυχολογικό της δυναμισμό

στην πολιτικοποίηση της νέας εθνογραφίας. Έτσι ο ανώνυμος πατριώτης που δημοσίευσε την Ελληνική νομαρχία το 1805 τόνιζε εμφατικά το ηθικό παράδειγμα των Σέρβων...

[Η αντίδραση της εκκλησίας σ' αυτή την πρώτη εμφάνιση τωνιδεών του Διαφωτισμού και του Δυτικού ορθολογισμού ήταν αρνητική. Η στάση της εκκλησίας εκφράστηκε αρκετά καθαρά απ' τον Αρχιεπίσκοπο Ιγνάτιο στην ιστορική απάντηση του στο Νεόφυτο Δούκα που προέτρεπε την εκκλησία να αναλάβει την ηγεσία του Ελληνικού εθνικού κινήματος].

Παρά τό ότι ο Ιγνάτιος ήξερε τα σύγχρονα Ιστορικά γεγονότα επέμενε ωστόσο στην παραδοσιακή αντίληψη της κοινότητας των πιστών.

«Οι Έλληνες, οι Βούλγαροι, οι Βλάχοι, οι Σέρβοι και οι Αλβανοί είναι σήμερα έθνη, το κάθε ένα με τη δική του γλώσσα. Όλοι αυτοί οι λαοί όμως, καθώς και αυτοί που κατοικούν στην Ανατολή, ενωμένοι με την πίστη και την εκκλησία είναι ένα σώμα και ένα έθνος με το όνομα Γραικοί ή Ρωμιοί. Έτσι, όταν η οθωμανική κυβέρνηση απευθύνεται στους Χριστιανούς Ορθόδοξους τους αποκαλεί γενικά Ρωμιούς και τον Πατριάρχη τον αποκαλεί πάντα Πατριάρχη των Ρωμαίων» (...)

Ο διάλογος Δούκα-Ιγνάτιου ο οποίος βασιζόταν πάνω στη νέα εθνογραφία που ανακάλυψε στα Βαλκάνια η κοινωνική σκέψη του Διαφωτισμού, είναι η πιο ενδιαφέρουσα θεωρητικά και σίγουρα μια απ' τις πρώτες εκφράσεις της σύγκρουσης ανέμεσα στον εθνικισμό και την Ορθοδοξία.

β) Τα κράτη οικοδομούν τά έθνη:

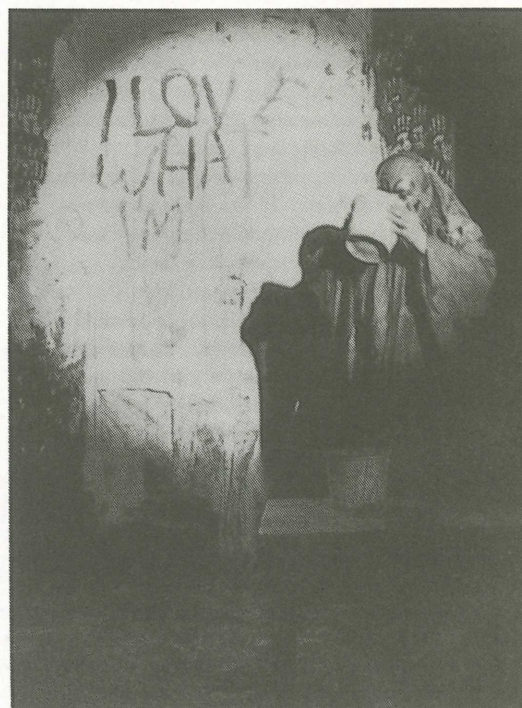
Εθνική συγκρότηση μέσα απ' τους μηχανισμούς του στρατού, του σχολείου και των δικαστηρίων

Η φαντασιακή οικοδόμηση των εθνικών κοινοτήτων στα κείμενα των διανοουμένων των Βαλκανίων των αρχών του 19ου αιώνα ξεκίνησε αυτό που θα γινόταν η κεντρική ιδεολογία των ανεξαρτήτων κρατών της Βαλκανικής κατά τη διάρκεια του υπόλοιπου αιώνα, ενάντια στην υπόθεση της «εθνικής αφύπνισης», η οποία κυριαρχεί στην ιστοριογραφία της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, θα ήθελα να υποστηρίξω ότι αυτό που πραγματικά συνέβηκε το 19ο αιώνα ήταν η σταδιακή οικοδόμηση των εθνών από τα κράτη. **Οι έννοιες της εθνικής ταυτότητας που εφευρέθηκαν από τις «πρωτοπορείες» των διανοουμένων, επιβλήθηκαν μετά πάνω σε κοινωνικές ομάδες των οποίων η εθνική ταύτιση θα μπορούσε να εξελιχθεί με διαφορετικούς τρόπους** αναλόγως των περιστάσεων. Με αυτή την οπτική γωνία η εθνική συγκρότηση ήταν μια δυναμική διαδικασία οχι «εθνικής αφύπνισης» αλλά σφυρηλάτησης μιας συλλογικής ταυτότητας σαν μέρος μιας δημιουργίας μιας αίσθησης κοινότητας, η οποία ήταν αναγκαία για την κοινωνική συνοχή των νέων εθνών-κρατών του 19ου αιώνα. Αυτό βέβαια δεν είναι μια βαλκανική ιδιομορφία. Συνέβαινε σ' όλη την Ευρώπη την ίδια περίοδο ακόμα και στα γηραιότερα ανεξάρτητα έθνη - κράτη όπως η Γαλλία.

Η καλλιέργεια της εθνικής ταυτότητας έγινε ένα συστατικό μέρος της εσωτερικής και της εξωτερικής πολιτικής των κρατών. Παρά το ότι μπορούμε να δούμε παράλληλες διαδικασίες και στην ιστορία των άλλων Ευρωπαϊκών κρατών - Σερβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, και τελικά στην Αλβανία - η διαδικασία (οικοδόμησης του έθνους) άρχισε στην Ελλάδα πολύ πιο πριν και εξελίχθηκε σε δυο διαστάσεις. Η μια ήταν εσωτερική και αποτελείτο από στάδια και πρωτοβουλίες για την εθνική συγκρότηση του ανεξάρτητου βασιλείου της Ελλάδας. Η άλλη ήταν εσωτερική και περιλάμβανε την πολιτική του Ελληνικού κράτους προς τις περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας [...] που θεωρούνται σαν αναπόσπαστο μέρος της κληρονομιάς του ελληνισμού.

Ο εθνικός στρατός έγινε ένα από τους κύριους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους η Ελληνική κοινωνία κοινωνικοποιήθηκε στις αξίες του εθνικισμού. Στο ανώνυμο μυθιστόρημα **Στρατιωτική ζώνη στην Ελλάδα (1870)** έχουμε μια διορατική και άμεση μαρτυρία για τους τρόπους με τους οποίους η διαδικασία κοινωνικοποίησης έφερνε μαζί άνδρες από όλα τα στρώματα του πληθυσμού, από διαφορετικές κοινωνικές εμπειρίες, ακόμα και από διαφορετικές εθνικιστικές ρίζες και τους εμφυσούσε με μια κοινή νοοτροπία και κοινές αντιλήψεις για το εθνικό κράτος.

Ένας άλλος, πιο εμφανής, μηχανισμός για την ανάπτυξη της εθνικής ταυτότητας ήταν το εκπαιδευτικό σύστημα... Αυτό που επιτεύχθηκε μέσα από τη διδασκαλία των δημοτικών και των γυμνασίων του Ελληνικού βασιλείου ήταν η γλωσσική ομοιγενοποίηση του πληθυσμού. Αυτό επιτεύχθηκε μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα σε ένα βαθμό που θα φαινόταν αδιανόητος το 1830. Ο βαθμός του προβλήματος της γλωσσικής πολυμορφίας ακόμα και μέσα στα περιορισμένα σύνορα του τότε βασιλείου της Ελλάδας είναι εμφανής σε ένα από τα πιο δημοφιλή σατιρικά θέατρα της σύγχρονης Ελλάδας, τη Βαβυλωνία την οποία έγραψε ο Δημήτριος Βυζάντιος το 1836. Το

Μύθος 1: «Η Κοινή Ιστορία»:

Η ιστορική συνέχεια του Ελληνοχριστιανικού Πολιτισμού ή τι γνώμη είχαν οι κάτοικοι της σημερινής Ελλάδας για τους Έλληνες πριν τους μάθει το νεοελληνικό κράτος ότι έπρεπε να λέγονται Έλληνες

«Αδελφοί μου, έμαθα πως με τη χάριν του Κυρίου μας Ιησού Χριστού και Θεού δεν είσθε Έλληνες, δεν είσθε ασεβείς, αιρετικοί, άθεοι, αλλά ορθόδοξοι Χριστιανοί»

Κοσμάς ο Αιτωλός, 1779

(σήμερα, βέβαια, η κρατική παιδεία παρουσιάζει τον Κ. Αιτωλό σαν «πρόδρομο» του Έθνους» - η ιστορική αλήθεια, ως γνωστό, δεν είναι εθνική Αρετή)

«Εδώ ό,τι πρέπει να ξέρουμε είναι πως στο Μεσαίωνα κάθε συνειδητός δεσμός ανάμεσα στον Ελληνικό λαό και στην αρχαία Ελλάδα είχε λείψει. Έλλην σήμαινε τον ειδωλολάτρη και τίποτα άλλο, μια σημασία που κρατήθηκε ζωντανή ως σήμερα ακόμα στην Κρήτη. **Οι ίδιοι ήταν Ρωμιοί, Γραικοί, Χριστιανοί, μια φορά όχι Έλληνες».**

Ι.Θ.Κακριδής, μελετητής Ελληνικής λαογραφίας

«Μια γριά Αντριώτισσα που ήξερε παλιές ιστορίες μας είπε πως οι γενιές των αν θρώπων ήταν τέσσερις.Πρώτα έζησαν οιΔράκοι, **έπειτα οι αλλόπιστοι Έλληνες,** ύστερα οι Βενετσιάνοι και ύστερα οι Τούρκοι».

Άνδρος 19ος αιώνας

«Τι, φώναξε (η γριά) εσύ δεν πιστεύεις για τους Έλληνες πως έζησαν; **Μα ήταν γίγαντες, τόσο ψηλοί που όταν έπεφταν δεν μπορούσαν πια να σηκωθούν γι' αυτό και χάθηκαν»**

Θεσσαλία, 19ος αιώνας

Παλιόν καιρό οι-γι-άνθρωποι ήταν πολύ μεγάλοι. Μεγαλύτεροι απ' όλους ήταν **οι Ελληνέδες. Αυτοί ήταν κακοί άνθρωποι, γι' αυτό ο Θεός έστειλε κάτι κουνούπια μεγάλα με μύτες σιδερένιες και τους κυνήγαγαν».**

Ήπειρος, 20ός αιώνας

Στους βοσκούς γύρω από το ναό του Απόλλωνα στις Βάσσες ζει ακόμα σήμερα το όνομα των Ελλήνων. Η απλοϊκή σκέψη αυτών των βοσκών **θεωρεί τους Έλληνες προγόνους των Φράγκων,** ξένους τεχνίτες που κάποτε κρατούσαν τον τόπο αυτό».

Αρκαδία 19ος αιώνας

Ι.Θ. ΚΑΚΡΙΔΗΣ, «Οι Αρχαίοι Έλληνες στην νεοελληνική λαϊκή παράδοση».

Αυτά τα πιστεύω δεν ήταν απλά αποτελέσματα άγνοιας και έλλειψης μόρφωσης. Εκτός από το γεγονός ότι ο Ελληνικός πολιτισμός ήταν τόσο αρχαίος (2000 χρόνια) που έμοιαζε με ιστορία παραμυθιού (γίγαντες, θεόρατοι) για τους περισσότερους κατοίκους των Βαλκανίων, η συγκεκριμένη αντίληψη ότι οι Έλληνες ήταν «κακοί», «μισάνθρωποι», «αλλόπιστοι» κλπ. ήταν η επίσημη θέση της Ορθόδοξης εκκλησίας μέχρι τον 19ο αιώνα. Ο Κοσμάς ο Αιτωλός ο οποίος αγωνίστηκε ουσιαστικά για την αναβίωση της Ορθοδοξίας απηχεί αυτή την ιστορική αλήθεια με την καταδίκη του Ελληνισμού (μόλις 30 χρόνια πριν την επανάσταση του 21), σαν «ασέβειας», «αθεϊσμού» κλπ. Ο Βυζαντινός - Χριστιανικός πολιτισμός διαπνεόταν από ένα άσβεστο μίσος για τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό. Με αυτήν την έννοια όχι μόνο δεν υπήρξε ιστορική συνέχεια αρχαιότητας - Βυζαντίου αλλά αντίθετα έκφραζαν 2 αντίθετα πνεύματα. Τον αρχαίο Ελληνικό πολιτισμό τον διέσωσαν οι Άραβες, μετά τον κληρονόμησαν οι Ευρωπαίοι (από όπου και άντλησαν τις ιδέες του φιλελευθερισμού, του ανθρωπισμού και του ορθολογισμού). Στην ανθρωπολογική του μελέτη «Ours once more» ο R. Clogg παρατήρησε ότι η αντιπαράθεση Έλληνα - Ρωμιού υπάρχει ακόμα στην Ελλάδα. Και το Ελληνικό κράτος αγωνίζεται βέβαια ακόμα εναγωνίως να πείσει τους υπηκόους του ότι τα 1000 χρόνια αντιπαράθεσης δεν υπήρξαν... Και ίσως βέβαια να μην είναι τυχαίο ότι η κορυφαία (και πιο φανατική) απόπειρα καθιέρωσης του Ελληνοχριστιανισμού σαν κουλτούρας έγινε το 67-74. Το Kitsch του Παττακού ήταν ίσως η μόνη αυθεντική στιγμή μιας αδύνατης σύνθεσης.

θέατρο παρουσιάζει τις συνέπειες της πολυμορφίας των διαλέκτων που ομιλούντο σε διάφορα μέρη της Ελλάδας - μια πολυμορφία που έκανε αδύνατη την επικοινωνία ανάμεσα σ' αυτούς που θα ήταν μέλη της νέας πολιτικής κοινωνίας.

Η αδυναμία επικοινωνίας λόγω της πληθώρας Ελληνογενών διαλέκτων και ιδιωμάτων δεν εξαντλούσε το πρόβλημα. Το νέο βασίλειο περιλάμβανε στα σύνορα του ξένες γλωσσολογικά ομάδες, οι οποίες δεν μιλούσαν καθόλου Ελληνικά με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τους Αλβανόφωνους Ορθόδοξους της ηπειρωτικής Ελλάδας, μερικών νησιών και της Πελλοπονήσου οι οποίοι έπρεπε να ενταχθούν στην εθνική κουλτούρα του νέου κράτους. Το πρόβλημα αναφέρεται και από το συγγραφέα της Στρατιωτικής ζωής, από τις αναφορές του οποίου φαίνεται ότι ο στρατός ήταν ένας αποτελεσματικός μηχανισμός για τη γλωσσολογική Ελληνοποίηση των στρατιωτών. Η ανάπτυξη της Ελληνικής εκπαίδευσης έκανε τα υπόλοιπα... Ένας άλλος μηχανισμός εθνικής συγκρότησης ήταν η δικαστική εξουσία [...] Τα δικαστήρια ήταν ένα πανίσχυρο ιδεολογικό όπλο για την αποκήρυξη και την τιμωρία, (σαν κοινωνικής παρεκτροπής) τρόπων συμπεριφοράς που δεν προσαρμόζονται στην εθνικιστική κουλτούρα του κράτους.

Η εξάπλωση του ελέγχου του κράτους πάνω στην κοινωνία μέσα από τη συγκεντροποίηση της εξουσίας, την καταστροφή της τοπικής αυτονομίας και τη διερεύνηση της γραφειοκρατίας βασιζόταν σ' αυτούς τους μηχανισμούς της εθνικής συγκρότησης. Με τη σειρά της η εθνικιστική ρητορική χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα για να νομιμοποιήσει αυτή τη διαδικασία - προωθώντας την ιδέα της εθνικής ενότητας για να κινητοποιηθούν όλες οι δυνάμεις του έθνους για την επιτυχία των εξωτερικών του στόχων. Δεν είναι εκπληκτικό λοιπόν... ότι το εθνικιστικό δόγμα της «Μεγάλης Ιδέας» αναπτύχθηκε σαν αντίδραση σε μια εσωτερική διαμάχη (από τον Κωλέτη το 1844).

γ) Η εξαγωγή της εθνικής συνείδησης του κράτους των Αθηνών

Οι δυο ξεκάθαρα ιδεολογικές πρωτοβουλίες με τις οποίες το Ελληνικό κράτος προσπάθησε να σταθεροποιήσει την εθνική του ταυτότητα ήταν η δημιουργία της αυτοκέφαλης εθνικής εκκλησίας και η εγκαθίδρυση ενός εθνικού πανεπιστημίου στην πρωτεύουσα.

Η κύρια κατεύθυνση του πανεπιστημίου (...) προς τους Ελληνικούς πληθυσμούς έξω απ' την Ελλάδα ήταν συμπτωματική του γενικού ιδεολογικού δόγματος της εθνικής ενότητας... Το δόγμα της εθνικής ενότητας, το οποίο θα αναπτυσσόταν κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, λειτουργούσε σε 3 επίπεδα. Στο κοινωνικό επίπεδο τόνιζε την ανάγκη για εθνική ενότητα μέσα στην Ελλάδα με έμφαση στην ομοιομορφία και την ομοιογενοποίηση... σε ένα γεωγραφικό επίπεδο τόνιζε την ενότητα του Ελληνισμού... του Ελληνικού έθνους σαν συνόλου... μέσα και έξω από τα σύνορα και σε ένα ιστορικό επίπεδο τόνιζε τη διαχρονική ενότητα του ελληνικού έθνους... τονίζοντας την αδιάκοπη συνέχεια του διαμέσου των αιώνων από τον Όμηρο, στο Βυζάντιο, στη Μοντέρνα Εποχή. Αυτό το πολυεπίπεδο δόγμα αντιπροσώπευε μια κλασσική περίπτωση ιδεολογήματος... έκρυβε σοβαρά και συχνά ασυμβίβαστα δομικά και πολιτιστικά ρήγματα.

Στο κοινωνικό επίπεδο έκρυβε βαθειές συγκρούσεις και διαιρέσεις... στο γεωγραφικό επίπεδο αντιπροσώπευε την επιθυμία για μια κατάσταση του έθνους ριζικά διαφορετική από τον πραγματικό πολιτικό κατακερματισμό του Ελληνικού κόσμου τον 19ο αιώνα... στο ιστορικό επίπεδο η θεωρία της ιστορικής συνέχειας προσπαθούσε να προσπεράσει τις ανασφάλειες γύρω απ' την εθνική ταυτότητα που ξεκινούσαν από τις πολιτιστικές αντινομίες και αντιφάσεις ανάμεσα στα κύρια στοιχεία της Ελληνικής Ιστορίας: Την κλασσική Ελλάδα και το Χριστιανικό Βυζάντιο.

Η [Ιδεολογική] **προτροπή για εθνική ενότητα δημιούργησε μια γενική έλλειψη ανοχής στην Ελληνική πολιτική σκέψη** η οποία σταδιακά καθιέρωσε τις αναγκαιότητες του εθνικισμού σαν τη μόνη αποδεκτή ιδεολογική ορθοδοξία.

Η εξωτερική διάσταση της εθνικής συγκρότησης περιλάμβανε την εξαγωγή των νέων εθνικών ιδεών, των νέων τρόπων εθνικής ταύτισης και εθνιστικού ορισμού... Το ανεξάρτητο βασίλειο της Ελλάδας ανέλαβε σιγά σιγά το ρόλο του εθνικού κέντρου.

Το όραμα της εθνικής εκπαίδευσης πέρα από τα σύνορα του Ελληνικού κράτους ισοδυναμούσε με τη διερεύνηση των συμβολικών συνόρων της Ελληνικής εθνότητας μέσω της υιοθέτησης κοινωνικών ομάδων οι οποίες λόγω της γλώσσας ή της θρησκείας μπορούσαν να διδαχθούν να ταυτίζονται με τη γενικότερη φαντασιακή κοινότητα του Ελληνικού Έθνους. Αυτή η διαδικασία έγινε μέσω των δραστηριοτήτων 2 θεσμικών δικτύων - το ένα κάτω απ' τον άμεσο έλεγχο του Ελληνικού κράτους και το άλλο στηριζόμενο σε Ελληνόφωνες ή Χριστιανικές Ορθόδοξες κοινότητες. Και τα δυο όμως ήταν επανδρωμένα από στελέχη εκπαιδευμένα στην Αθήνα. Το ένα ήταν το δίκτυο των Ελληνικών προξενείων και υποπροξενείων το οποίο από το 1836 και μετά απλώθηκε από πόλη σε πόλη στα Βαλκάνια και τη Μικρά Ασία. Το άλλο ήταν το δίχτυο των Ελληνικών σχολείων που οργανώθηκε από τοπικές κοινότητες ακολουθώντας όμως τα εκπαιδευτικά μοντέλα που εισάγονταν από το Ελληνικό κράτος... **Η πιο σημαντική συνέπεια αυτής της εκπαιδευτικής εκστρατείας ήταν η γλωσσολογική ελληνοποίηση μεγάλων ορθόδοξων πληθυσμών.**

Όπου οι ορθόδοξες κοινότητες μιλούσαν Αλβανικά, Βλάχικα ή Σλαβικά στα Βαλκάνια ή Τούρκικα και Αρμένικα στη Μικρά Ασία, η εξάπλωση του δικτύου των ελληνικών σχολείων οδήγησε μέσα σε μια, δυο γενιές στην αναβίωση της Ελληνικής γλώσσας.

Η αναβίωση της γλώσσας φυσικά άνοιξε τον δρόμο για την καλλιέργεια αισθημάτων εθνιστικής ταύτισης, της πολιτικοποίησης της μνήμης και τη σταδιακή μεταμόρφωση των παραδοσιακών θρησκευτικών ταυτίσεων σε εθνικές. Σύντομα τους δασκάλους τους ακολούθησαν και άλλες ομάδες που ευεργετήθηκαν από τη δυνατότητα ανώτερης εκπαίδευσης που παρείχε η ανεξάρτητη Ελλάδα. Δικηγόροι, γιατροί, δημοσιογράφοι... έγιναν πρωταγωνιστές στη μεταφορά της πολιτικής κουλτούρας του Ελληνικού κράτους στους χριστιανούς υποτελείς του οθωμανού Σουλτάνου.

δ) Η τελική σύγκρουση:

Η εθνικοποίηση των Ορθοδόξων Εκκλησιών και το τέλος της Βαλκανικής κοινωνίας

Παρά την αποτελεσματικότητα της, η διαδικασία της εθνικής συγκρότησης διαμέσου της φαντασιακής οικοδόμησης μιας αίσθησης εθνικιστικής κοινότητας, έφερε στο προσκήνιο την ουσιαστική και θεωρητικά αναπόφευκτη αντινομία ανάμεσα στην Ορθοδοξία και τον Εθνικισμό. Τα πρώτα σημάδια της ρήξης πηγαίνουν πίσω στη σύγκρουση της Εκκλησίας με τους υποστηρικτές της πολιτιστικής και ιδεολογικής αλλαγής που συνδεόταν με το Διαφωτισμό. Η σύγκρουση εκφράστηκε μετά το 1789 όταν έγινε φανερό στους παραδοσιακούς θρησκευτικούς ηγέτες προς τα που πήγαιναν οι αλλαγές και οι φιλελεύθερες ιδέες του Διαφωτισμού. Η ενεργητική αντίθεση του Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης και ιδιαίτερα του Πατριάρχη Γρηγορίου 5ου (1797-8, 1806-8, 1818-21) στην εξάπλωση του Διαφωτισμού στην Ελληνική εκπαίδευση και κουλτούρα και στο ελληνικό εθνικό κίνημα... συνιστούν την πιο φανερή έκφραση της αντινομίας ανάμεσα στην Ορθοδοξία και τον Εθνικισμό. Ο Γρηγόριος

Μύθος 2: Η κοινή καταγωγή και η ανύπαρκτη φυλετική αγνότητα

Ο μύθος της «κοινής Ιστορικής πορείας» ενδιαφέρει ιδιαίτερα τους διανοούμενους γιατί μέσα από την κατασκευή ενός τέτοιου «έργου» γίνονται αρχικά οι πρωτοπόροι μιας ιδέας και μετά οι αδίσταχτοι εφαρμοστές της μέσω της κρατικής εξουσίας. Η «κοινή ιστορία», η «κοινή μοίρα» είναι ο μύθος που κάνει την ιδεολογία του έθνους μοντέρνα - της προσδίδει την ιδιότητα της εξέλιξης στο χρόνο. Η «κοινή καταγωγή» από την άλλη είναι λαϊκός μύθος. Έχει να κάνει με την πίστη ότι κάπως το έθνος είναι μια οικογένεια αίματος και άρα το «αδέλφια μου Έλληνες» ή το «μητέρα πατρίδα» δεν είναι απλά σχήματα λόγου αλλά πραγματικότητα.

Οι εθνικόφρονες διανοούμενοι βέβαια γνωρίζουν ότι οι δεσμοί αίματος είναι παραμύθια. Κανένα έθνος δεν αποτελείται από μια αιματολογική-βιολογική ομάδα. Όλα τα έθνη είναι μείγματα και μπασταρδέματα αιματολογικών γραμμών. Δεν έχει βέβαια νόημα να μιλήσει κανείς για βιολογική ενότητα των εθνών της Αμερικής που δημιουργήθηκαν από μετανάστες. Αλλά και τα ιστορικά (δηλαδή αυτά που είναι 2-3 αιώνων) έθνη της Ευρώπης, όπως η Γαλλία, αποτελούνται από ποικίλες διασταυρώσεις. Μια πρόσφατη έρευνα στη Γαλλία έδειξε ότι ο σημερινός πληθυσμός της χώρας είναι απόγονοι αλλοδαπών κατά το 1/3 τουλάχιστον.

Η πιο ακραία μορφή ιδεολογικής έκφρασης της πίστης στη βιολογική καταγωγή είναι ο ρατσισμός και ο φασισμός. Γι' αυτό και μετά το 1945 αυτές οι θεωρίες υποχώρησαν κάπως. Σήμερα επανέρχονται παρά την έκδηλη ανοησία που τις χαρακτηρίζει. Η ρίζα αυτής της πίστης βρίσκεται στην ίδια τη συναισθηματική αυταπάτη που προβάλλει το κράτος για να καλύψει το γεγονός ότι το έθνος είναι η ιδεολογία του. Το κράτος μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα προβάλει έντονα την εικόνα **έθνος=οικογένεια**. άρα:

κράτος=πατέρας
πατρίδα= μητέρα
παιδιά της πατρίδας/έθνους=πολίτες

γιοι της πατρίδας που θα την υπερασπιστούν από το βιασμό των βαρβάρων.

Αυτή η φαντασιακή δομή εξουσίας αντλεί τη συναισθηματική της φόρτιση από τα αξεπέραστα οιδιποδεια αλλά κατά κύριο λόγο από τις ιστορικές δομές της πατριαρχικής εξουσίας. Ουσιαστικά το κράτος προβάλει σαν ο παραδοσιακός πατριάρχης που επιτάσσει στους «γιους» την προστασία των γυναικών και ιδιαίτερα της «μάνας». Πίσω από αυτό το συναισθηματικό πέπλο αυταπάτης, το κράτος μπορεί να συνεχίζει την αυταρχική τεχνοκρατική διαχείριση σαν ο πατέρας - προστάτης - Θεός της φυλής.

καταδίκασε τόσο το Ρήγα το Βελεστινλή το 1798 όσο και την Ελληνική Επανάσταση το 1821 με βάση τις αρχές του Ορθοδόξου δόγματος. Η κλασσική Εκκλησιαστική θέση περιέχεται στο κείμενο «Πατερική διδαχή» (1798).

[Τον 19ο αιώνα] καθώς οι περιφερειακές εκκλησίες των Βαλκανίων εθνικοποιούνταν... το οικουμενικό πατριαρχείο κρατούσε τις αποστάσεις του από το νέο εθνικισμό.

[Ενας παρατηρητής] ο Ubicini σημείωσε το 1850 ότι οι κληρικοί στην Τουρκία, όπως και αλλού, «είναι του Εκκλησιαστικού κόμματος και μόνο αυτού». Ήταν αυτό το κόμμα που ήταν ενάντια στους νέους εθνικιστές «το κόμμα του Ελληνισμού» οι υποστηρικτές του οποίου σύμφωνα με τον Ubicini «ήθελαν απλά να προσαρτηθούν στην Ελλάδα». Το Πατριαρχείο μέσα από μια σειρά από πράξεις και ανακοινώσεις της Ιεράς Συνόδου επισημοποίησε την αντίθεση του στον εθνικισμό...

Παρόλο που η πρώτη φορά που αντέδρασε έτσι το Πατριαρχείο (καταδικαστικά) ήταν στην περίπτωση της ανακήρυξης του Αυτοκέφαλου της Ελληνικής Εκκλησίας (1833) η ξεκάθαρη δημόσια καταδίκη της προώθησης εθνικών στόχων στους κόλπους της Εκκλησίας προκλήθηκε απ' το Βουλγαρικό Σχίσμα του 1870. Τον Αύγουστο του 1872 οι ορθόδοξοι πατριάρχες της Αλεξάνδριας, της Αντιόχειας και της Ιερουσαλήμ μαζί με τον οικουμενικό πατριάρχη και τον αρχιεπίσκοπο Κύπρου συγκάλεσαν μια Μεγάλη Σύνοδο η οποία καταδίκασε το «φυλετισμό» με τον οποίο εννοούσε βασικά τον εθνικισμό.

«Όλες οι Χριστιανικές εκκλησίες που ιδρύθηκαν τα πρώτα χρόνια της πίστης ήταν τοπικές και περιλάμβαναν τους Χριστιανούς μιας συγκεκριμένης πόλης ...χωρίς φυλετικούς διαχωρισμούς.... Αποκηρύσσουμε και καταδικάζουμε το φυλετισμό, τις φυλετικές διακρίσεις, τις εθνικές διαμάχες, τα μέσα... στην εκκλησία του Χριστού...»

Οι εκκλήσεις στο Χριστιανικό δόγμα και στις Ορθόδοξες παραδόσεις, όμως, δεν μπορούσαν να σταματήσουν τις νέες δυνάμεις της Παγκόσμιας ιστορίας. Η εθνικοποίηση των περιφερειακών ορθοδόξων εκκλησιών συνεχίστηκε αμείωτη. Η Βουλγαρική Εκκλησία έγινε ο κύριος μοχλός για την προώθηση των Βουλγαρικών εθνικών στόχων στη Μακεδονία, στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Για να το αντιμετωπίσουν αυτό οι Έλληνες Επισκόποι άρχισαν να παίρνουν αυξανόμενες εθνικιστικές στάσεις σε τέτοιο βαθμό που οι Εθνικοί αγώνες στη Μακεδονία μετατράπηκαν σε ένα μεγάλο βαθμό σε αγώνες για τον έλεγχο εκκλησιών και ενοριών. Σύντομα προσθέθηκαν στο σκηνικό και οι Αλβανοί επίσκοποι ...σαν οι ηγέτες του Αλβανικού εθνικιστικού κινήματος.

[Στις αρχές του 20ου αιώνα εμφανίστηκε μια νέα γενιά εθνικιστών επισκόπων[ανάμεσα στους οποίους ήταν ο Γερμανός της Καστοριάς και ο Χρυσόστομος της Δράμας που διακηρύττουν ανοικτά πλέον ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία στην Οθωμανική Αυτοκρατορία έπρεπε να υπακούει στις εντολές του εθνικού κέντρου της Αθήνας. Ο οικουμενικός Πατριάρχης Ιωακείμ III (1878-84 και 1901-12) τήρησε μια σταθερή στάση ενάντια στους νέους επισκόπους και επέμενε στην Ανεξαρτησία του Πατριαρχείου από την Αθήνα. Η βίαιη σύγκρουση που ακολούθησε ανάμεσα στον Πατριάρχη και τους εθνικιστές επισκόπους ήταν χαρακτηριστική της προσπάθειας να «εθνικοποιηθεί» ακόμα και το κέντρο της υπερεθνικής Ορθοδοξίας.

Την ίδια περίοδο ανάλογες συγκρούσεις συνέβαιναν και σε άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες της Μέσης Ανατολής... Ακόμα και η μικρότερη απ' τις Ορθόδοξες Εκκλησίες, η Εκκλησία της Κύπρου, ήταν θύμα των πιέσεων του εθνικισμού. Μια παρατεταμένη διαμάχη για την διαδοχή του αρχιεπισκοπικού θρόνου... (1900-1909) έληξε με την εκλογή του Εθνικιστή Κύριλου II (1909-16).

Από αυτό το σημείο και πέρα η Εκκλησία της Κύπρου ανέλαβε την ηγεσία του Κυπριακού εθνικιστικού κινήματος ...για ένωση με την Ελλάδα.

Μύθος 3: Η Εθνική Αφύπνηση ή οι Ρωμιοί, οι Αρβανίτες, οι Βλάχοι και οι Σλάβοι που απελευθέρωσαν την Ελλάδα!

Τον 19ο αιώνα ένα μεγάλο μέρος της Ελληνικής Ιστοριογραφίας αναλώθηκε σε μια προσπάθεια να αποδειχθεί ότι οι νεοΈλληνες ήταν γνήσιοι βιολογικοί απόγονοι των αρχαίων. Ο απόηχος εκείνης της αστείας προσπάθειας βασανίζει ακόμα το νεοελληνικό έθνος (και τους εν Κύπρω «δυστυχισμένους» ομοεθνείς των Αθηναίων) που σε περιόδους υστερίας (όπως η σημερινή) ανεμίζουν με τόσο πάθος τη σημαία της φυλετικής καθαρότητας και της βιολογικής καταγωγής που όντως αρχίζεις να απορείς ποιες βαθύτερες ψυχαναλυτικές ανησυχίες μπορεί να εκφράζει αυτός ο φόβος του μπασταρδέματος. Τα νέα, βέβαια, από το μέτωπο της Ιστορικής έρευνας είναι ιδιαίτερα άσχημα. Ιδού τι αναγκάζεται να παραδεχθεί ένας σύγχρονος Ελληνοπαθής Ιστορικός που θέλει ντε και καλά να απο δείξει ότι η νεοελληνική εθνική ταυτότητα δημιουργήθηκε από τον 15ο αιώνα.

«Μετά από ιδιαίτερα μακρούς και σκληρούς αγώνες υπετάγη στους Τούρκους το 1461 και η Πελλοπόνησος. Στην αντίσταση της έπαιξαν ιδιαίτερο ρόλο **οι Αρβανίτες, οι Σλάβοι και οι Τσάκωνες...** Μέσα σ' αυτές τις συγκρούσεις οι Αρβανίτες, οι Σλάβοι και οι Τσάκωνες συγχωνεύονται στην νεοελληνική εθνότητα. Οι Σλάβοι του Ταΰγετου είχαν διατηρήσει ως τότε τη γλώσσα και την ιδιαιτερότητα τους».

Περικλή Ροδάκη - «Τότε» αρ..22.

Ας μην μπούμε στις λεπτομέρειες ότι μέχρι τον 18ο αιώνα ο Ρήγας Φερραίος κάνει έκκληση στους Τσάκωνες της Πελοποννήσου. Αντιλαμβάνεστε τι σημαίνει αυτό για την αγνότητα του ελληνικού έθνους; Ότι οι γενναίοι Έλληνες του Μωρηά, της Μάνης, της Πελλοπονήσου μπορεί να είναι και απόγονοι Σλάβων και Αρβανιτών! Να σταματούσε όμως τουλάχιστον εκεί το κακό. Φαντάζεστε ότι η πλειοψηφία των ηρώων του 1821 δεν ήταν καν Ελληνικής καταγωγής; Και όμως...

«Στο Ελληνικό έθνος περιλαμβάνονται όλες οι ομάδες που βρέθηκαν στον Ελλαδικό χώρο και αγωνίστηκαν κατά της τουρκικής κυριαρχίας. Οι Αρβανίτες που είχαν εγκατασταθεί σε διάφορα σημεία του Ελλαδικού χώρου και πολέμησαν τους Τούρκους έγιναν βασικά και δυναμικά στοιχεία του νεοελληνικού έθνους(...)

Πολλοί απ' τους ήρωες των εθνικών μας αγώνων ήταν αρβανίτες ή Βλάχοι ή και Σλαβικής καταγωγής όμως ένοιωσαν οι ίδιοι ότι ανήκαν σ' αυτό το έθνος. Το νεοελληνικό έθνος δεν είναι φυλετικό. Κανένα έθνος στον κόσμο δεν είναι καθαρά φυλετικό... **Οι Σουλιώτες, οι Υδραίοι και οι Σπετσιώτες είναι Αρβανίτες στην καταγωγή** αλλά είναι απ' τα βασικά στηρίγματα του νεοελληνικού έθνους.

Κανένας δεν μπορεί να φανταστεί νεοελληνικό έθνος χωρίς τους Υδραίους και τους Σπετσιώτες ναυμάχους, **χωρίς τον Κολοκοτρώνη, τον Καραϊσκάκη και τους μεγάλους αρματωλούς που στην καταγωγή είναι Αρβανίτες ή Βλάχοι».**

Περικλή Ροδάκη (ο.π.)

Η ΚΥΠΡΟΣ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΠΟΤΕ (μόνο) ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Πώς οι Κύπριοι εμαθαν ότι είναι Έλληνες

ή

για την καλλιέργεια της εθνικής συνείδησης μέσα από την ισοπέδωση της ιστορικής μνήμης

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Στην αρχαιότητα η Κύπρος είχε ένα αυτόχθονα πολιτισμό που φαίνεται να άνθισε από το 8,000 μέχρι το 1000 π.Χ. (είχε δηλαδή πολύ πιο μεγάλη ιστορία από οποιονδήποτε μετέπειτα). Οι αυτόχθονες Κύπριοι είχαν δική τους γλώσσα και γραφή και όπως δείχνουν οι πρόσφατες ανασκαφές στη Μέση Ανατολή είχαν αναπτυγμένες εμπορικές σχέσεις με τις γειτονικές χώρες. Μετά το 2000 π.Χ. άρχισαν οι εποικισμοί των Αχαιών και άλλων λαών της περιοχής (Φοίνικες) και η Κύπρος μετατράπηκε σε ένα νησί με πλουραλιστική φυλετική και πολιτιστική σύνθεση. Αυτός ο κυπριακός πλουραλισμός φαίνεται καθαρά από τις αναφορές τόσο του Ηρόδοτου όσο και του γεωγράφου Σκυλακα που ταξίδεψε στην περιοχή τον 4ο αιώνα π.Χ. Από την αναφορά του τελευταίου φαίνεται ότι οι αυτόχθονες Κύπριοι εξακολουθούσαν να υπάρχουν σαν αυτόνομη κοινότητα με έδρα την Αμαθούντα, μέχρι τότε.

Οι αυτόχθονες Κύπριοι είχαν δική τους γλώσσα και γραφή.

Γενικά από ότι φαίνεται από τις αναφορές η συνύπαρξη των διαφόρων κοινοτήτων ήταν ειρηνική. Οι Κύπριοι διαχωρίζονταν με βάση την πόλη καταγωγής τους (Σαλαμιναίοι, Αμαθούσιοι κ.λ.π.), ενώ σαν σύνολο προσδιορίζονταν σαν Κύπριοι. Αυτό φαίνεται καθαρά από τις αναφορές των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων για την Κύπρο (βλ. ένθετο).

Η σημερινή αντίληψη ότι οι αρχαίοι Κύπριοι ήταν μέρος του Ελληνικού έθνους είναι μια προβολή των ιδεολογιών του 20ού αιώνα προς τα πίσω, όπως είχε δείξει στο κλασσικό του άρθρο **«Factoids in ancient History» ο F. Maier.** Αναμφίβολα οι κυπριακές πόλεις επηρεάστηκαν από τις Ελληνικές πόλεις. Παρ' όλα αυτά οι επιδράσεις ήταν ανάλογες με τις παγκόσμιες επιδράσεις που έχει σήμερα ο ηγεμονικός δυτικός πολιτισμός, δεδομένου το ότι ο Ελληνικός πολιτισμός της κλασσικής και Ελληνιστικής περιόδου ήταν ηγεμονικός στην Ανατολική Μεσόγειο. Και σίγουρα οι αρχαίες επιδράσεις στην Κύπρο δεν περιορίστηκαν μόνο στις Ελληνικές. Η Κυπριακή αρχαιολογία, όμως, μετά το 1960 έχει ουσιαστικά ρίξει όλο το βάρος της στους χώρους με εμφανή στοιχεία Ελληνικής επίδρασης, για «εθνικούς» λόγους. Αντίθετα οι επιδράσεις άλλων πολιτισμών αγνοήθηκαν. Η δε Αμαθούντα, το πολιτιστικό κέντρο των αυτόχθονων Κυπρίων που είχαν δική τους γλώσσα και γραφή, αφέθηκε μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 70 στην ημι-παραγνώριση ώσπου άρχισαν οι ξενοδόχοι να κτίζουν και να θάβουν στα θεμέλια των ξενοδοχείων τους την ιστορική μνήμη. Βεβαίως σε θέματα μνήμης τίποτα δεν είναι τυχαίο - ιδιαίτερα όταν εμπλέκονται οι εθνικιστές που είναι φανατικοί για την δικιά τους «μνήμη».

ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ

Οι απόγονοι του Χεττίμ, οι Ρωμιοί και ο θρησκευτικός πλουραλισμός.

Κατά την Χριστιανική περίοδο οι Κύπριοι πέρασαν από διάφορες εναλλαγές κυβερνητών (Βυζαντινοί, Άραβες, Λατίνοι, Οθωμανοί). Ο τοπικισμός των Κυπρίων ήταν χαρακτηριστικός και σ' αυτή την περίοδο. Οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί της Κύπρου ήταν οι πρώτοι (και οι μόνοι μέχρι τον 19ο αιώνα) που κατάφεραν να κερδίσουν Εκκλησιαστική αυτονομία από τα πατριαρχεία - η Εκκλησία της Κύπρου κηρύχτηκε Αυτοκέφαλη τον 4ο αιώνα μ.Χ. Ο τοπικισμός ήταν βέβαια προϊόν της γεωγραφίας (του νησιώτικου χαρακτήρα) παρά της βιολογίας.

Οι εποικισμοί συνεχίστηκαν όπως και η βιολογική ανάμειξη των φυλών. Εκτός από τη μουσουλμανική μειονότητα, τους Αλβανούς, τους Εβραίους, τους Μαρωνίτες, τους Αρμένηδες και τους Λατίνους υπήρχαν οι Ορθόδοξοι (που ήταν τις περισσότερες φορές η πλειοψηφία) και οι οποίοι ονομάζονταν Ρωμιοί. Ανεξαρτήτως θρησκείας όμως οι κάτοικοι ονομάζονταν συλλογικά Κύπριοι. Απλά οι θρησκευτικές - πολιτιστικές ομάδες αντικατέστησαν τις πόλεις - βασίλεια σαν εσωτερικοί όροι διαχωρισμού.

«Οι κύπριοι έλαβον την αρχήν αυτών και γέννησιν από τον πρώτο οικιστή της Νήσου... Χεττίμ».

Αυτή η κατάσταση συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια της Λατινικής και Οθωμανικής περιόδου. Η αλλαγή αποικιοκρατίας από τους Λατίνους στους Οθωμανούς σήμαινε τη δραστική μείωση της καθολικής κοινότητας (που καταδιώχθηκε) και την αλματώδη άνοδο της Ορθόδοξης Εκκλησίας (των Ρωμιών) που ανακηρύχθηκε σαν η μόνη νόμιμη Χριστιανική εξουσία από τους Οθωμανούς. Ταυτόχρονα αυτή την περίοδο αναπτύχθηκε και η κοινότητα των Λινοβαμβάκων που ήταν ένα πολιτιστικό μείγμα Χριστιανισμού - μουσουλμανισμού.

Η πρώτη «μοντέρνα» ιστορία της Κύπρου γράφτηκε το 1776 από τον **Αρχιμανδρίτη Κυπριανό.** Αυτή η Ιστορία αποτελεί ένα μοναδικό ντοκουμέντο εκείνης της μεγάλης Ιστορικής περιόδου όπου η Κύπρος γνώρισε έναν πλουραλισμό πολιτιστικών-θρησκευτικών ομάδων μέσα στη συνολική γεωγραφική ταυτότητα του Κυπρίου. Σ' αυτά τα πλαίσια η αναζήτηση της καταγωγής των Κυπρίων πήγαινε πίσω στην Βίβλο. Στην Εβραϊκή-Χριστιανική παράδοση οι Κύπριοι εθεωρούνταν απόγονοι του Χεττίμ. Ουδεμία αναφορά βεβαίως σε Έλληνες - και είμαστε μόνο 200 χρόνια πριν από το 1992. Λέει λοιπόν ο Κυπριανός: «Πόθεν έχουσιν την αρχήν των οι Κύπριοι».

Εξ αρχής οι Κύπριοι έλαβον μετά τον κατακλυσμόν την αρχήν αυτών, και γέννησιν, από τον πρώτον οικιστή της Νήσου χεττίμ, έγκονον του Νώε, εις τον καιρόν όμως των βασιλέων θεών, ήνθησαν άνθρωποι πολλά ευγενείς εις ωραιότητα και ευταξίαν του σώματος, τους οποίους οι ξένοι ονόμαζον θεούς και θεάς· και κατά αλήθειαν ωσάν να μην ήτον γεννημένοι από ανθρώπους θνητούς, λέγει ο σοφός ιστορικός Γουλιέλμος εκ Παριζίου, και γράφει εις τα συγγράμματά του, πως οι Κύπριοι έλαβον την γενεαλογίαν των από δαίμονας, όχι μόνον διά το κάλλος, και την ευάρμοστον αρμονίαν του σώματος, αλλά προς τούτοις διατί έβλεπε, πως οι άλλοι ξένοι λαοί, ήτον σχεδόν ωσάν αναγκασμένοι να σέβονται, και να προσκυνούσιν αυτούς τους ημίθεους Κυπρίους. Κατά δε τους χρόνους του μεγάλου Κωνσταντίνου, επειδή σχεδόν ερημώθη η Κύπρος από κατοίκους, ο Μ. Κωνσταντίνος εκάλεσεν από τα πρός της Νήσου ανθρώπους, διά να εργάζονται την γην, οι οποίοι ήταν όλοι Ρωμαίοι, και ούτω πάλε εκατοικήθη η Νήσος, οι δε μετοικήσαντες εις αυτήν, άλλοι ήλθον από την Αίγυπτον, άλλοι από την Ιουδαίαν και Συρίαν, και Κιλικίαν, Καππαδοκίαν, και Παμφυλίαν, και πολλοί άλλοι ήλθον από την Κωνσταντινούπολιν.

Και μια μικρή ιστορική αναφορά στη δημογραφία: Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που παραθέτει ο Κυπριανός οι Χριστιανοί ήταν μειοψηφία τότε (1776).

ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΕΠΟΧΗ

Αναζητώντας ταυτότητα - Έλληνες; Ποιοί είναι αυτοί;

Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, η δημιουργία ενός Χριστιανικού - Ορθόδοξου κράτους στην Ελλάδα άρχισε να λειτουργεί ελκυστικά για ένα μέρος της άρχουσας τάξης της Κύπρου. Η Εκκλησία όμως παρέμεινε διχασμένη. Κάτω από τους Οθωμανούς η Εκκλησία είχε αποκτήσει τεράστια εξουσία (και περιουσία) αλλά ποτέ δεν έπαψε να βρίσκεται σε ανταγωνισμό με την τοπική μουσουλμανική ελίτ. Έτσι ενώ από την μια δελεαζόταν από την ιδέα να μείνει μόνη κυρίαρχη δύναμη (με την ένωση με το χριστιανικό κράτος των Βαλκανίων) από την άλλη ανησυχούσε ιδιαίτερα για τις επιπτώσεις του εθνικισμού - σαν κοσμικής ιδεολογίας - στην εξουσία. Παρά τον αυξανόμενο δελεασμό, το 1870 η Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Κύπρου πήρε μέρος στη Μεγάλη Σύνοδο που καταδίκασε τον Φυλετισμό (Εθνικισμό). Και όταν ήρθε ο πρώτος άγγλος κυβερνήτης, ο Αρχιεπίσκοπος τον προσφώνησε εκ μέρους των Χριστιανών (όχι των Ελλήνων) αλλά έκφρασε και την επιθυμία της εθνικιστικής ελίτ για ένωση με την Ελλάδα.

Γενικά στην αρχή της Βρεττανικής αποικιοκρατίας (τέλη του 19ου αιώνα) τα πράγματα δεν ήταν καθόλου ξεκάθαρα, όσον αφορά την εθνική ταυτότητα και τους

πιθανούς πολιτικούς προσανατολισμούς της Κυπριακής ελίτ. Όπως αναφέρει ο Κ. Κύρρης (στο άρθρο **οι πνευματικές αναζητήσεις της εποχής της Αγγλοκρατίας**) μερικοί μάλιστα ήθελαν επιστροφή στους Λουζινιανούς!

«Είναι πρόδηλον ότι οι επιδιώξεις της πνευματικής και της πολιτικής ηγεσίας του τόπου είναι ακόμη τότε ασαφείς, δεν είναι κατασταλαγμένες. Γι' αυτό στο Νέον Κίτιον και σε άλλες εφημερίδες υπάρχει και εκστρατεία υποστηρίξεως της προσπάθειας κάποιου απογόνου των Λουζινιάν για να έλθη στην Κύπρο και να αναλάβει τη διακυβέρνηση της νήσου από τους Άγγλους».

Αυτές οι διανέξεις που πήγαζαν εν μέρει από την αντιπαράθεση Ορθοδοξίας - Ελληνισμού πήραν νέα τροπή κατά τη διάρκεια της Εκκλησιαστικής κρίσης στις αρχές του 20ού αιώνα. Τότε η ρήξη μεταξύ της νέας ταυτότητας του Ελληνισμού που προωθείτο από την Ελλάδα και υποβοηθείτο από τον εκμοντερνισμό που εισήγαγε η Βρεττανική Αποικιοκρατία και της παραδοσιακής ταυτότητας των Ορθοδόξων - Ρωμιών έφτασε στο αποκορύφωμα της. Οι οπαδοί του μητροπολίτη Κιτίου (ανάμεσα τους και ο ηγέτης των εθνικιστών Ν. Καταλάνος) κατηγορούσαν τους οπαδούς του Μητροπολίτη Κερύνειας (τον οποίον υποστήριζε ο πατριάρχης Ιωακείμ) ότι είχαν προσλάβει τον ιεροκήρυκα Τεκνόπουλο για να προπαγανδίζει υπέρ τους. Τα κηρύγματα του Τεκνόπουλου τα οποία γίνονταν δεκτά (σύμφωνα με τον Καταλάνο) με ενθουσιώδη χειροκροτήματα, πήγαζαν από ένα χυδαίο ανθελληνισμό ο οποίος έκφραζε την προσπάθεια των παραδοσιακών να πολεμήσουν την εικόνα του Ελληνισμού και της ένωσης σαν υπόσχεσης απελευθέρωσης: Έλεγε λοιπόν ο Τεκνόπουλος:

«Η Ελλάς δυστυχώς ευρίσκεται εις ηθικήν και εθνική παρακμή εις την οποίαν ουδέν άλλον έθνος Χριστιανικό ευρίσκεται.... Τα τρία τέταρτα των Ελλήνων είναι ζωοκλέπται. Οι Έλληνες είναι ψεύται και δολιεύονται εις το εμπόριο... Οι Έλληνες πρωθυπουργοί και υπουργοί, διευθυνταί τραπέζων και άλλοι αξιωματικοί συλλαμβάνονται καταχρασταί - εις το Πανεπιστήμιον οι καθηγηταί διδάσκουσι τον υλισμόν. Οι Έλληνες ορκίζονται διά το τίποτε». (Λιμπουρίδης, Μελέτες για την Αγγλοκρατία).

Οι Εθνικιστές επικράτησαν στην Εκκλησιαστική κρίση και η Εκκλησία μετατράπηκε σε ηγετική δύναμη του εν Κύπρω Ελληνισμού ξεχνώντας με απίστευτη ευκολία την προηγούμενη αντιπαράθεση. Ο δε Πατριάρχης Ιωακείμ έγραψε μια κάποια πικρία για τη νίκη των αντιπάλων του: «Ζήτω ο Πατριάρχης των Κυπρίων Ζεμπέρλεη και οι πολιούχοι των στοών» υπονοώντας ότι ο Κιτίου κέρδισε με τη βοήθεια των Άγγλων και των Μασόνων. Το πρόβλημα ωστόσο ήταν βαθύτερο. Η Ελληνοποίηση των άρχουσων ομάδων της Κυπριακής κοινωνίας ολοκληρώθηκε μέχρι το 1910, αλλά ο πληθυσμός, στο λαϊκό επίπεδο είχε ακόμη Ρωμεϊκή παρά Ελληνική συνείδηση. Ακόμα και όρος Έλληνας του ήταν άγνωστος σαν όρος εθνικής ταυτότητας μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα.

«Ότι οι Έλληνες ήταν μισάνθρωποι ή το λιγότερο ακοινώνητοι φαίνεται να το πιστεύουν και οι Κυπριώτες· έτσι στη Λεμεσό οποιος κατοικεί απόμερα, μακριά από τους συνοικισμούς παραβάλλεται με

Έλληνα: Κάθεται σαν τον Έλληναν. Υποστηρίχτηκε πως η παρομοίωση αυτή κατάγεται από τους πρώτους Χριστιανικούς αιώνες, τότε που οι λίγοι που είχαν απομείνει ειδωλολάτρες Έλληνες ζούσαν απομονωμένοι αποφεύγοντας τους οικισμούς των Χριστιανών. Μια άλλη εξήγηση είναι νομίζω πιο πιθανή. Την ώρα που οι Κύπριοι έβλεπαν και αυτοί στους Έλληνες άγριες υπεράνθρωπες αδάμαστες υπάρξεις, κάπως σαν τους παλιούς Γίγαντες και τους σημερινούς Δράκους, τι παράξενο αν τους φαντάζονταν να.ζουν αγειτόνευτοι μακριά από τα χωριά;» Ι.Θ. Κακριδής, «Οι αρχαίοι Έλληνες στη νεοελληνική λαϊκή παράδοση».

Η Ελληνοποίηση των άρχουσων ομάδων της Κυπριακής κοινωνίας ολοκληρώθηκε μέχρι το 1910, αλλά ο πληθυσμός στο λαϊκό επίπεδο είχε ακόμα Ρωμέϊκη παρά ελληνική συνείδηση

Φυσικά η εκπαίδευση και η εκκλησία θα αναλάμβαναν όχι απλά να διαπαιδαγωγήσουν τους Κυπρίους στην Ελληνική ταυτότητα - αλλά και να δημιουργήσουν ένα σύστημα τρομοκρατίας ενάντια σε όποιον το αμφισβητούσε ή το αμφισβητεί. Παρά την εμφάνιση του ρεύματος της Κυπριακής συνείδησης σαν της αυτόχθονης μοντέρνας ταυτότητας, η ρωμεϊκή Ορθόδοξη διατηρήθηκε (και διατηρείται ακόμα ανάμεσα στους γηραιότερους) σαν μνήμη ενός κόσμου που χάθηκε οριστικά. Οι όροι Ρωμιός και Οθωμανός χρησιμοποιούνται κατά περιστάσεις μέχρι τη δεκαετία του 50, οπότε εξαφανίζονται με την ολοκλήρωση των εθνικών ταυτοτήτων στην Κύπρο μέσα από το λουτρό αίματος του 1958.

Αναφορές Ελλήνων και Λατίνων συγγραφέων για την Αρχαία Κύπρο (ή πως οι αρχαιολόγοι μας επιμένουν να μην βλέπουν τα κείμενα που μεταφράζουν).

ΕΘΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ο Ηρόδοτος για την Κυπριακή εθνολογία λέει:

Αυτών των Κυπρίων πάλι είναι τόσες εθνότητες· άλλοι κατάγονται από τη Σαλαμίνα και τες Αθήνες, άλλοι από την Αρκαδία, άλλοι από την Κύνθο, άλλοι από τη Φοινίκη, κι άλλοι από την Αιθιοπία, όπως αυτοί οι ίδιοι οι Κύπριοι λεν.

Ο γεωγράφος Σκύλαξ στον «Περίπλουν» γράφει:

Κατά την Κυλικία είναι η νήσος Κύπρος και πόλεις σ' αυτήν οι εξής: η Σαλαμίς Ελληνική... η Καρπάσεια, η Κερύνεια, η Λάπηθις των Φοινίκων, οι Σόλοι... το Μάριον Ελληνικές, η Αμαθούς (οι κάτοικοι της είναι ντόπιοι αρχαίοι) (πβ. το 14.7)... Υπάρχουν κι άλλες στο εσωτερικό μη Ελληνικές.

Αισχύλος: ΙΚΕΤΙΔΕΣ:

Η Κύπρος ανάμεσα στην Ινδία και την Αιθιοπεία
Δείχνουν απίστευτα όσα λέτε, ξένες,
πως η γενιά σας από δω κρατάει.
Μοιάζετε πιότερο με τις γυναίκες
της Αφρικής και διόλου με τις ντόπιες.
Ο Νείλος θα μπορούσε τέτοια φύτρα
να θρέφει, ή με Κυπρέικο χαρακτήρα,
θά' λεγα πως τεχνίτες άντρες όμοιες
μ' εσάς χάραξα θηλυκές μορφές. Ακόμη και
στις Ινδίες ακούω [γυναίκες τέτοιες υπάρχουν].

Ο ΚΙΜΩΝΑΣ.. που τελικά ήρθε στην Κύπρο να πολεμήσει τους βαρβάρους και όχι να την απελευθερώσει.

Ο Πλούταρχος στο βίο του Κίμωνος λέει πως ο Κίμων αποφάσισε την τελευταία του εκστρατεία στην Κύπρο:

Μετά που έγινε ειρήνη, ο Κίμων, βλέποντας πως οι Αθηναίοι δεν μπορούσαν να καθίσουν ήσυχοι, παρά ήθελαν να δημιουργούν ταραχές και να μεγαλώνουν τα πλούτη τους με τις εκστρατείες, **για να μην ενοχλούν τους Έλληνες,** μήτε γυρνώντας πάνω-κάτω στα νησιά ή στην Πελοπόννησο με πολύ στόλο, να προκαλούν στην πόλη των Αθηνών κατηγορίες για εμφύλιους πολέμους κι' αφορμές παραπόνων από μέρους των συμμάχων, (2) γέμισε διακόσια καράβια με πληρώματα και στρατιώτες με τη σκέψη **να εκστρατεύσει ξανά εναντίον της Αιγύπτου και της Κύπρου,** θέλοντας, από τη μια να κρατά τους Αθηναίους σε συνεχείς στρατιωτικές ασκήσεις με τους **αγώνες των εναντίον των βαρβάρων,** κι από την άλλη να έχουν δίκαια ωφελήματα **με το να φέρνουν στην Ελλάδα τα πλούτη των φυσικών εχθρών τους.**

Τη διπλή νίκη των Αθηναίων με αρχηγό τον Κίμωνα να πως την περιγράφει ο Αίλιος Αριστείδης στον «Παναθηναϊκόν» του:

Και δεν παρέλειψαν καμμιά ευκαιρία **οι Αθηναίοι που να μη δώσουν δείγμα της δικής των ανδρείας πολεμώντας στη θάλασσα με τους Φοίνικες και τους Κίλικες και τους Κυπρίους μαζί,** και μέσα στο απέραντο Αιγυπτιακό πέλαγος, παίρνοντας σαν λάφυρα ολάκερους στόλους κι αντιμετωπίζοντας τον κίνδυνο της μάχης στη στεριά προς όλους μαζί τους υπηκόους των Περσών (152) καταστρέφοντας κι αιχμαλωτίζοντας αριθμούς εθνών έναντι αριθμού ανθρώπων, που έχασαν αυτοί. Και στο τέλος ήρθαν δυο τρόπαια σε μια μέρα και η ναυμαχία εξισώθηκε με μια πεζομαχία.

ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΥΑΓΟΡΑ: Ο παρ' ολίγον Έλληνας - ή πως οι Αθηναίου αντάμειψαν τον Κύπριο για τον φιλελληνισμό του

Ο Ισοκράτης γράφει πως ο Ευαγόρας τιμήθηκε από τους Αθηναίους για το φιλελληνισμό του: Για τον Κόνωνα οι Αθήνες ήταν η φυσική του πατρίδα, μα τον Ευαγόρα τον έκαμαν επίτιμο πολίτη για τις πολλές και μεγάλες του ευεργεσίες.

Στη συνέχεια ο Ισοκράτης λέει πως ο Ευαγόρας έκαμε τη Σαλαμίνα κέντρο φιλελληνισμού: (49) Πριν πάρει το θρόνο ο Ευαγόρας οι κάτοικοι τόσο ακοινώνητοι και δύσκολοι ήταν, που νόμιζαν πως εκείνοι από τους κυβερνήτες ήταν οι καλύτεροι, που συνέβαινε να μεταχειρίζονται τους Έλληνες με τον πιο σκληρό τρόπο. (50) Ενώ τώρα τόσο πολύ έχουν αλλάξει, ώστε να **συναγωνίζονται ποιοι απ' αυτούς θα φανούν πιο φιλέλληνες** και να τεκνοποιούν παίρνοντας γυναίκες οι περισσότεροι **από μας,** και να βρίσκουν περισσότερη ευχαρίστηση και στα πράγματα και **στα έθιμα τα Ελληνικά παρά στα δικά τους,** κι οι περισσότεροι απ' αυτούς, που καταγίνονται με τα γράμματα και την άλλη μόρφωση, να μένουν σ' αυτούς τους τόπους, παρά εκεί που συνήθιζαν πρωτύτερα να μένουν. Και γι' αυτά όλα δεν υπάρχει κανείς που δεν θα παραδεχόταν, πως αιτία δεν ήταν ο Ευαγόρας.

από τον Χατζηιωάννου
«Η Κύπρος στις αρχαίες Ελληνικές πηγές»

ΕΝΑ ΜΩΡΟ ΜΕ ΔΥΟ ΚΕΦΑΛΙΑ

ή

πως η Μεγάλη Βρεττανία έφτιαξε το νεοελληνικό εν Κύπρω μωρό

Η μητέρα του νεοελληνισμού στην Κύπρο είναι ως γνωστό η Ελλάδα, το κράτος, δηλαδή, των Αθηνών το οποίο προμήθευσε τα βιβλία τους δασκάλους και τους πρεσβευτές απ' τους οποίους οι Κύπριοι έμαθαν ότι λέγονταν Έλληνες. Είναι όμως εξίσου σημαντικό να μάθουν επιτέλους ότι αυτό το «μωρό» (ο νεοελληνικός εθνικισμός) είχε ακόμα ένα γονιό (πατέρα κατά πάσα πιθανότητα). Την Βρετανική Αποικιοκρατία που για 50 χρόνια συντηρούσε και ανάτρεφε αυτό το μωρό στο «σπίτι της». Ας αποδώσουμε δικαιοσύνη λοιπόν. Σύγχρονοι νεοέλληνες ιδού ο πατέρας. Για να μη συγχίζεστε σήμερα μπροστά στους Άγγλους στρατιώτες και τη σημαία τους στη Δεκέλεια και στο Ακρωτήρι. Υπό τη σκιά της Αυτοκρατορίας τους, ανακαλύψατε (ή σας έμαθαν) για όλα αυτά τα γλυκά παραμυθάκια της γαλανόλευκης. Σεβασμό λοιπόν.

Η κάθοδος των Άγγλων στην Κύπρο το 1878 σηματοδότησε σε ένα μεγάλο βαθμό, την αρχή του εκμοντερνισμού της Κυπριακής κοινωνίας. Αποτέλεσε ταυτόχρονα και την αρχή του διαχωρισμού των κυπρίων σε εθνικές ομάδες. Αυτό το «μικρό μυστικό», ότι δηλαδή είναι οι Άγγλοι που διαχώρησαν τους κυπρίους σε «Έλληνες» και «Τούρκους», το κρύβουν τόσο καλά οι ιστορικοί μας που παρασύρουν ακόμα και τους νεοεθνικόφρονες διανοούμενους μας, σε αστείες δηλώσεις ότι οι Άγγλοι ήθελαν λέει, να αφελληνίσουν τους Έλληνες. Μερικοί μάλιστα έφτασαν σε σημείο να γράφουν και δημόσια ότι οι Άγγλοι ήθελαν να επιβάλουν τον διαχωρισμό «Οθωμανοί-Ρωμιοί». Και όμως θα αρκούσε μια απλή ανάγνωση των εκκλησιαστικών μυνημάτων για να τους πείσει ότι ο όρος Έλληνας ήταν ανύπαρκτος πριν το 1878. Φυσικά κανένας δεν τολμά να τους πει δημόσια ότι είναι άσχετοι. Δεν είναι μόνο η ελεύθερη έκφραση και η ακαδημαϊκή ελευθερία που ενοχλούν τους «νεοέλληνες» - η ίδια η κυπριακή ιστορία είναι παράνομη σ' αυτόν τον τόπο στο όνομα της εθνικής τους συνείδησης.

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν χωρισμένη σε 4 μιλλέτ. Το Ορθόδοξο-Ρωμαϊκό, το Αρμενικό, το Εβραϊκό και το Σουνιτικό (Μουσουλμάνοι). Αυτά millet δεν είχαν καμιά σχέση με τα σύγχρονα έθνη. Σαν παραδοσιακές κοινότητες βασίζονταν στην θρησκεία και όχι στην γλώσσα η στην μυθολογία μιας κοινής ιστορίας. Κάτω απ' τους Οθωμανούς η θρησκευτική συμμετοχή καθόριζε τη νομική θέση του ατόμου. Ένας Ελληνόφωνος λ.χ. ονομαζόταν «Τούρκος» απλά επειδή ήταν μουσουλμάνος. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν πλουραλιστική και όχι εθνική. Η Αγγλική Αποικιοκρατία αντίθετα διαχώρησε 2 «εθνικές» κοινότητες με βάση τη σύνδεση θρησκείας-γλώσσας και ενθάρρυνε την ανάπτυξη της Ελληνικής συνείδησης. Οι λόγοι ήταν πολλοί και σύνθετοι, αλλά μπορεί κανείς να διαχωρίσει 2 βασικούς παράγοντες: Σαν Ευρωπαίοι οι Άγγλοι ευνοούσαν τον Ελληνικό εθνικισμό για πολιτιστικούς λόγους. Όπως έχει αναλύσει εκτενέστατα ο M. Bernal στο βιβλίο του «Μαύρη Αθηνά», ο 19ος αιώνας ήταν η εποχή που οι Ευρωπαίοι μετακίνησαν την υποτιθέμενη αρχή του πολιτισμού τους από την Αίγυπτο στην Αρχαία Ελλάδα. Η Ελλάδα σαν Ευρωπαϊκή, χριστιανική, λευκή κουλτούρα ήταν φυσικά πιο αποδεχτή, απ' την Μουσουλμανική, αφρικανική Αίγυπτο σαν η «πηγή» του Ευρωπαϊκού πνεύματος. Κατά συνέπεια, ιδιαίτερα οι φιλελεύθεροι κύκλοι της Βρεττανικής κοινής γνώμης, ένοιωθαν μια συμπάθεια για την Ελλάδα και για τις φαντασιώσεις της «Μεγάλης Ιδέας».

Σ' ένα πολιτικό επίπεδο το γεγονός ότι η Κύπρος είχε παραχωρηθεί στην Μ. Βρεττανία προσωρινά απ' την Οθωμανική Αυτοκρατορία, οδηγούσε την τελευταία σε μια προσπάθεια να αποκτήσει ερείσματα στον ντόπιο πληθυσμό. Η ανάπτυξη μιας Ελληνικής συνείδησης από την Ορθόδοξη πλειοψηφία ήταν μια απαραίτητη άμυνα απέναντι σε μελλοντικές απαιτήσεις των Οθωμανών για επιστροφή της Κύπρου. Έτσι από το 1880 μέχρι το 1930 οι Άγγλοι ενθάρρυναν τον Ελληνικό εθνικισμό. Μετά το 1930, όταν είχαν πλέον αποκτήσει και νομική κυριαρχία στην Κύπρο (το νησί είχε κηρυχθεί Αποικία του στέμματος το 1925), άρχισαν να ενθαρρύνουν τον άλλο εθνικισμό - τον Τούρκικο - ελπίζοντας να ισοζυγίσουν και πάλι τις διεκδικήσεις και να μείνουν κυρίαρχοι στο νησί. Ας δούμε όμως τα ιστορικά ντοκουμέντα.

«ένα ελληνοαγγλοαναθρεμμένο μούσμουλο»

Οι Άγγλοι χρηματοδοτούσαν όχι απλά την εκμάθηση της Ελληνικής γλώσσας αλλά και της εθνικιστικής προπαγάνδας που ερχόταν μέσω των εισαγωμένων βιβλίων από την Αθήνα.

Το 1880 οι Άγγλοι έκαναν μια έρευνα για την εκπαίδευση στην Κύπρο και αποφάσισαν να χορηγήσουν οικονομική βοήθεια για την ανάπτυξη των σχολείων. Ο απώτερος στόχος βέβαια (όπως και σε άλλες αποικίες), ήταν να δημιουργηθεί μια φιλοαγγλική ελίτ και ένας πληθυσμός που θα αποδεχόταν την νομιμότητα (και τη λογική) της αγγλικής «ορθολογικής (rational) διακυβέρνησης.

Ο Τζιωρτζ Σπένσερ που έκανε την έκθεση εισηγήθηκε τη χρήση της αγγλικής γλώσσας στα δημοτικά (όπως γινόταν και σ' άλλες αποικίες. Αυτή η εισήγηση απορρίφθηκε ωστόσο μετά από αντιδράσεις της εκκλησίας και των προϋχόντων. Οι Άγγλοι όχι απλά υποχώρησαν αλλά και δικαιολόγησαν την χρήση της Ελληνικής με τρόπο που σίγουρα δεν έκαναν για άλλους αποικιοκρατούμενους πληθυσμούς. Ο λόρδος Κίμπερλεϋ, υπουργός Αποικιών, έγραψε στον διοικητή της Κύπρου:

«έχοντας υπ' όψιν την πλούσια και ποικιλώτατη φιλολογία της Αρχαίας Ελλάδος και τη μεγάλη επίδοση που πήρε η καθομιλούμενη ελληνική από το 1821, πιστεύω ότι η γλώσσα η Ελληνική, που ομιλείται από τους περισσότερους κατοίκους της νήσου, αν ληφθή σαν μέσο εκπαίδευσης, θα παρέχη μέσα κοινωνικής αγωγής και ύψιστης πνευματικής αναπτύξεως».

Κανένας αποικιοκράτης δεν θα «υποχωρούσε» τόσο εύκολα μπροστά στους ιθαγενείς αν δεν έβλεπε την στρατηγική σημασία της συμμαχίας Ελληνισμού-Βρεττανικής Αποικιοκρατίας.

Οι Άγγλοι έβλεπαν στους Ορθόδοξους που θα μεταμορφώνονταν σε Έλληνες με την ταύτιση θρησκείας-γλώσσας και την διαπαιδαγώγηση στην μυθολογία της Ελληνικής ιστορίας, τους τοπικούς τους σύμμαχους που δεν ήθελαν να αποξενώσουν.

Αυτή η θέση των Άγγλων εφαρμόστηκε χωρίς αλλαγές κατά τις επόμενες δεκαετίες. Η ίδια η εξάρτηση του κράτους των Αθηνών από τη Μεγάλη Βρεττανία έκανε τους Κύπριους ενωτικούς να είναι ιδιαίτερα διπλοπρεπείς επαναλαμβάνοντας μόνιμα ότι η «μεγάλη, ευγενής, φιλελεύθερη κ.λ.π.» Μεγάλη Βρεττανία θα μπορούσε να παραχωρήσει την Κύπρο στην Ελλάδα.

Οι Βρετανοί από την άλλη χρησιμοποιούσαν τις μεταρρυθμίσεις για να κερδίσουν μέρος των μεσαίων στρωμάτων προς μια φιλελεύθερη, διαλλακτική στάση απέναντι τους και το νομικό επιχείρημα ότι η Κύπρος ανήκε επίσημα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία για να αποφεύγουν πιέσεις από τους Ενωτικούς. Έτσι όταν το 1907 ο Γουίντσιν Τσέρτσιλ επισκέφθηκε την Κύπρο σαν υπουργός αποικιών, επιβεβαίωσε την Ελληνική προπαγάνδα με τρόπο θριαμβευτικό: «Θεωρώ πολύ φυσικό να επιζητεί η πλειονότης των κατοίκων η οποία έχει Ελληνική καταγωγή, θρησκεία και γλώσσα, την πολιτική της ένωσης, με θάρρος και επιμονή, μετά των ομόφυλων αδελφών τους. Τέτοια αισθήματα αποτελούν παράδειγμα πατριωτισμού που χαρακτηρίζει πάντοτε το Ελληνικό Έθνος και η κυβέρνηση θα αποβλέπει με σεβασμό προς το αίσθημα αυτό».

Θα δυσκολευτεί κανείς να βρει τέτοιες δηλώσεις υποστήριξης ενός υποτιθέμενου «αντιαποικιακού» κινήματος σ' άλλες χώρες. Ο Τσιώρτσιλ δεν είχε ενδοιασμούς να πει στους ενωτικούς «τους εθνικούς σας πόθους ευρίσκω πολύ φυσικούς και τους αναγνωρίζω ως δίκαιους» απλούστατα γιατί η Μεγάλη Βρεττανία θα είχε την Κύπρο στην σφαίρα επιρροής της είτε σαν Αποικία είτε με την ένωση με μια εξαρτωμένη Ελλάδα στο βαθμό που απότρεπε την επιστροφή της στους Οθωμανούς. Και βλέποντας την επερχόμενη άνοδο του κινήματος των νεοτούρκων (οι οποίοι ανέβηκαν στην εξουσία το 1908) που ήθελαν να εκμοντερνίσουν και να διατηρήσουν την Οθωμανική Αυτοκρατορία - και την αυξανόμενη γερμανική επιρροή σ' αυτή, ήταν φυσικό να βλέπουν στην Ελληνοποίηση της Κύπρου ένα παράγοντα σταθερότητας για την διατήρηση της παρουσίας τους. Το 1912 μάλιστα εισηγήθηκαν ξεκάθαρα στην Ελ-

ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΗΤΑΝ ΟΙ ΕΥΓΕΝΕΙΣ ΣΥΜΜΑΧΟΙ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΘΝΙΚΙΣΤΩΝ

Οι νεοεθνικόφρονες του Ελληνισμού στην Κύπρο αρέσκονται για φολκλορικούς λόγους να λένε ότι οι Άγγλοι ήθελαν να αφελληνίσουν τους Έλληνες Κύπριους. Πέρα από την Ιστορική άγνοια του γεγονότος ότι οι Κύπριοι του 19ου αιώνα δεν θεωρούσαν τους εαυτούς τους Έλληνες, ο μύθος του αγγλικού ανθελληνισμού είναι από τα πιο μεγάλα ψέματα της σύγχρονης κυπριακής ιστορίας. Οι Άγγλοι όχι απλά βάφτισαν τους χριστιανούς Κύπριους, Έλληνες, αλλά έπλεκαν διθύρομβους στον Ελληνισμό σαν κάτι το ανώτερο με το οποίο οι Κύπριοι ιθαγενείς θα έπρεπε να ταυτιστούν. Οι Άγγλοι μέχρι το 1920 (και παρά τις περιστασιακές ανησυχίες) ενθάρρυναν τον Ελληνισμό στην Κύπρο γιατί τον θεωρούσαν ακίνδυνο ή τον «λιγότερο επικίνδυνο» εθνικισμό και περίμεναν τη στιγμή να δώσουν την Κύπρο στην Ελλάδα. Θαυμάστε τον «ανθελληνισμό» της Βρεττανικής πολιτικής ηγεσίας.

1878: «Η Κύπρος είναι Ελληνική» - Οι Άγγλοι το αποφάσισαν πριν τους Κύπριους.

Ο Άγγλος Πρωθυπουργός Γλάδστων δεν εδίστασε να επικρίνει την αδικίαν που έγινε εις βάρος της Ελλάδος και εδήλωσεν ότι η συνθήκη είναι μια «χονδροειδής πράξις παρανομίας και ασυγχώρητος παράβασις του Διεθνούς νόμου»

«Διεθνείς πολιτικές Συνθήκες...», Εκδόσεις ΓΕΣ, Αθήνα.

1893: Για την επιμόρφωση των ιθαγενών στο ανώτερο ελληνικό έθνος

«Οι Ελληνόφωνοι έχουν ένα μεγάλο πλεονέκτημα **πάνω από όλα τα άλλα έθνη** της μεταγενέστερης Ευρώπης και τούτο συνίσταται στο ότι κληρονομούν **σχεδόν αμετάβλητη γλώσσα** που αποτέλεσε το ευγενέστερο όργανο της έκφρασης των ανθρωπίνων διανοημάτων που δημιούργησε ποτέ ο κόσμος».

Κυβερνήτης Σένταλ στα Εγκαίνεια του Παγκυπρίου Γυμνασίου

Οπωσδήποτε δεν είναι δήλωση Αποικιοκράτη προς Αποικιοκρατούμενους. Οι Έλληνες λέει ο κυβερνήτης είναι «ανώτεροι». Κάτι τέτοιο φυσικά δεν θα διανοήτο να το πει στους Ινδούς, τους Άραβες κλπ. - ούτε βέβαια στους Τούρκους. Και φυσικά ούτε στους Κύπριους ιθαγενείς οι οποίοι μιλούσαν την δικιά τους διάλεκτο που σίγουρα δεν ήταν η ίδια «αμετάβλητη γλώσσα» των αρχαίων. Η Αγγλική Αποικιοκρατία ουσιαστικά ευλογούσε την εκστρατεία Ελληνοποίησης των Κυπρίων ιθαγενών που θα τους έκανε μέλη της «ανώτερης φυλής» των Ελλήνων.

1897 Η πρωθυπουργία Γλάδστωνος (αυτός είχε συνδέσει το όνομα του με την ένωση των Ιόνιων νήσων με την Ελλάδα), περνά άκαρπος και αυτός ένα χρόνο πριν πεθάνει (1897) έκαμε την ακόλουθη εξομολόγηση: «Αναλογίζομαι - έγραφε - τι ικανοποίηση θα αισθανόμουν αν είχα την τύχη πριν από το τέρμα της μικράς μου ζωής να ιδώ τον πληθυσμόν αυτής της Ελληνικής Νήσου (της Κύπρου) να ενσωματωθεί, ύστερα από φιλικόν διακανονισμόν, με τους αδελφούς του του βασιλείου της Ελλάδος».

«Διεθνείς Πολιτικές Συνθήκες...»

1900: Οι πρώτες ανησυχίες... αλλά ο Ελληνικός Εθνικισμός είναι λιγότερο επικίνδυνος.

Δεν είμαι καθόλου σίγουρος αν μερικά μέτρα δεν θα πρέπει να σταματήσουν την Παν-ελληνική προπαγάνδα, όμως είναι δύσκολο να βρούμε πως πρέπει να γίνει αυτό. Αν τα παιδιά μορφώνονται μέσα σ' αυτήν σε λίγα χρόνια θα γίνει μια πολύ αξιόλογη και ενοχλητική δύναμη, έστω λιγότερο επικίνδυνη σε σχέση με τους Έλληνες παρά με οποιαδήποτε άλλη εθνότητα».

Τσάμπερλαιν - πρωθυπουργός

1907: «Είσαστε Έλληνες, σας συγχαίρω που θέλετε ένωση»

«Είναι νόμιζω καθ' ολοκληρίαν φυσικόν, το ότι ο λαός της Κύπρου, όστις έχει Ελληνικήν καταγωγήν, θεωρεί την συγχώνευσιν μετά της δυνάμενης να θωρηθή μητρός του ως ιδεώδες, οπέρ δέον να περιθαλπήται περιλήψως, ευσεβώς και ενθέρμως. Τοιούτον αίσθημα είναι παράδειγμα πατριωτικής αφοσιώ-σεως της τόσον ευγενώς χαρακτηρίζουσης το Ελληνικόν έθνος».

Γ. Τσιώρτσιλ τότε υφυπουργός Αποικιών

Αυτές οι δηλώσεις είχαν σαν υπόβαθρο τις στενές σχέσεις Γερμανίας-Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και την πρόθεση της Βρεττανίας να ενισχύσει την διεκδίκηση της Κύπρου - και μετά (όπως έκανε το 1912-15) να την προσφέρει στην Ελλάδα για ανταλλάγματα. Αλλά η μήτηρ ήτο αμετάπειστη.

1906 - 1919: Γιατί η Βρεττανική ηγεσία αγαπούσε τους Έλληνες

1906-1916 - -1919. - «Διαφωνώντας τελείως με τον κ. Λουντ Τζιωρτζ πάνω στα ελληνοτουρκικά ζητήματα, του ζήτησα επανειλημμένως κατά τη διάρκεια αυτών των ετών να μου εξηγήσει τους λόγους, πάνω στους οποίους θεμελίωσε την πολιτική του. Μου τους απεκάλυψε με τη συνηθισμένη του καλή διάθεση και το σεβασμό προς τη γνώμη ενός συναδέλφου, χρησιμοποιώντας τις εξής περίπου εκφράσεις και λέξεις:

Οι Έλληνες είναι ο λαός του μέλλοντος στην ανατολική Μεσόγειο. Είναι γόνιμοι και γεμάτοι από ενεργητικότητα. Αντιπροσωπεύουν τον χριστιανικό πολιτισμό απέναντι στην τουρκική βαρβαρότητα. Η πολεμική τους αξία υποτιμάται χονδροειδώς από τους στρατηγούς μας. Μια μεγαλύτερη Ελλάς θ' αποτελέσει ανεκτίμητο πλεονέκτημα για τη βρετανική αυτοκρατορία. Οι Έλληνες εκ παραδόσεως, από συμπάθεια και από συμφέρον, διάκεινται φιλικώς προς εμάς. Είναι σήμερα ένας λαός πέντε ή έξι εκατομμυρίων και σε πενήντα χρόνια, αν μπορέσουν να κρατήσουν τα εδάφη που τους έχουν επιδικασθεί, θα είναι ένα έθνος είκοσι εκατομμυρίων. Είναι καλοί ναυτικοί. Θα αναπτύξουν ναυτική δύναμη. Θα κατέχουν τα σημαντικότερα νησιά της ανατολικής Μεσογείου. Τα νησιά αυτά μπορούν να γίνουν οι βάσεις των υποβρυχίων του μέλλοντος. Καλύπτουν τα πλευρά των συγκοινωνιών μας διά της διώρυγος του Σουέζ με τις Ινδίες, την Άπω Ανατολή και την Αυστραλιανή ήπειρο. Οι Έλληνες έχουν έντονο το αίσθημα της ευγνωμοσύνης και αν εμείς είμαστε οι σταθεροί φίλοι της Ελλάδος κατά την περίοδο της εθνικής της επέκτασης η Ελλάς θα αποτελέσει μια από τις διασφαλίσεις για να διατηρηθούν οι βασικές εσωτερικές γραμμές συγκοινωνίας της βρετανικής αυτοκρατορίας. Μια μέρα το ποντικάκι μπορεί να ροκανίσει τα σχοινιά που δένουν το λιοντάρι». (βλ. **Winston Churchil «The Aftermath»**, 1929, σελ. 391).

λάδα την παραχώρηση της Κύπρου με αντάλαγμα μια ναυτική βάση στην Αργολίδα. Το Ελληνικό κράτος απέρριψε την εισήγηση όπως έκανε και το 1915 με τη νέα προσφορά των Άγγλων για ένωση. Αυτές οι προσφορές της Κύπρου από την Αγγλία προς την Ελλάδα φυλάττοντας βέβαια σαν κρατικά μυστικά απ' τους νεοέλληνες εθνικιστές, όχι απλά γιατί η Ελλάδα απέρριψε την Ένωση αλλά γιατί δείχνουν ξεκάθαρα την ουσία της μέχρι τότε Βρεττανικής Πολιτικής. Η Μ. Βρεττανία ενίσχυε τον Ελληνικό εθνικισμό για να αποσπάσει την Κύπρο απ' την Οθωμανική Αυτοκρατορία και για να την χρησιμοποιήσει σαν διαπραγματευτικό ατού για την επιρροή της στην Ελλάδα.

Αυτή η πολιτική δεν άλλαξε ριζικά ούτε στην αρχή της δεκαετίας του '20. Η Μεγάλη Βρεττανία πίστευε ακόμα ότι το δημιούργημα της στην Κύπρο (ο Ελληνικός Εθνικισμός) θα την στήριζε με ευγενικές παρακλήσεις για Ένωση. Η σχεδόν άμεση διασύνδεση της ανάπτυξης του Ελληνο-ενωτικού εθνικισμού και της Βρεττανικής Αποικιοκρατίας φαίνεται καθαρά και στην προσωπική πορεία ένας από τους κορυφαίους εθνικιστές της περιόδου - του Νεοπτόλεμου Πασχάλη. Το 1921 ο Πασχάλης ήταν ο εμπνευστής μιας πιο δυναμικής αντιπαράθεσης με την Μ. Βρεττανία ώστε να πραγματοποιήσει τις «υποσχέσεις» της για την ένωση. Εισηγήθηκε την πολιτική της αποχής απ' τις εκλογές η οποία υιοθετήθηκε απ' το εθναρχικό συμβούλιο αλλά απέτυχε στην πράξη. Όταν απέτυχε και ο ίδιος να εκλέγει βουλευτής το 1925 δέχθηκε την θέση του «Γενικού Δημόσιου Κατήγορου» στην Βρεττανική διοίκηση. Και το '31 προάχθηκε σε Σύμβουλο του Στέμματος!

Όταν το 1925 η Κύπρος κυρήχθηκε επίσημα αποικία του στέμματος η Αγγλική πολιτική άρχισε να μεταβάλλεται. Ανέλαβε το 1926 σαν κυβερνήτης ο Storrs ο οποίος βρέθηκε στην ειρωνική θέση να είναι ο συνεχιστής της μέχρι τότε φιλελληνικής πολιτικής των Βρεττανών (μια και ο ίδιος δήλωνε φιλέλληνας) και ταυτόχρονα ο αποδέχτης μιας αυξανόμενης πίεσης από το υπουργείο Αποικιών να ελεχθεί ο Ελληνο-ενωτικός εθνικισμός. Αυτό ήταν σίγουρα κάτι το νέο. Όπως παρατηρεί ο κ. Γιωργαλλίδης στο ογκώδες έργο «Cyprus and the governorship of sir Ronald Storrs».

«Ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της συζήτησης για το κυπριακό σύνταγμα ήταν η έμφαση του υπουργείου Αποικιών στον κίνδυνο από το ενωτικό κίνημα. Αυτό ήταν **ένα εκπληκτικό νέο στοιχείο** στη θέση του υπουργείου προς την Κύπρο δεδομένου ότι μέχρι τότε έκρινε τις εκδηλώσεις υπέρ της Ένωσης χωρίς σημασία».

Έτσι παρά το γεγονός ότι τις εκλογές του 1925 τις είχαν κερδίσει οι μετριοπαθείς που υποστήριζαν ενίσχυση της Αυτοκυβέρνησης και μεταρρυθμίσεις, οι Βρεττανοί άρχισαν να ανησυχούν για ένα κίνημα που ξεκίνησε με την κάθοδο τους στην Κύπρο και το οποίο ενίχυαν μέχρι τότε με δηλώσεις και σχόλια για την Ελληνικότητα του νησιού. Δικαιολογημένα ο κυβερνήτης Στορς παρατήρησε ότι οποιαδήποτε μέτρα ενάντια στον εθνικισμό θα φαίνονται παράξενα δεδομένων.. «των δημοσίων διακυρήξεων τριών

Βρεττανών πρωθυπουργών, ενός υπουργού εξωτερικών και ενός υπουργού αποικιών καθώς και άλλων επιφανών προσώπων και διαφόρων βρεττανικών εντύπων ποικίλων πολιτικών αποχρώσεων, οι οποίοι εκφράζουν ανοικτή συμπάθεια για την ένωση με την Ελλάδα».

Μόλις έφθασε ο Στορς φρόντισε να δείξει εντονα τα φιλελληνικά του αισθήματα σε βαθμό που ένας απ' τους ηγέτες των εθνικιστών ο Ν. Κ. Λανίτης αρχικά τον θεώρησε φίλο του και τον συνόδευε σε επισκέψεις σχολείων. Οι σχέσεις τους ωστόσο οξύνθηκαν καθώς η Βρεττανική διοίκηση και ιδιαίτερα το υπουργείο Αποικιών συνέχιζε να πιέζει τον Στορς να πάρει μέτρα ενάντια στην ανάπτυξη του Ελληνοενωτικού εθνικισμού ιδιαίτερα στην εκπαίδευση. Ουσιαστικά όπως παρατηρεί ο Γιωργαλλίδης οι Βρετττανοί εχασαν εκείνη την εποχή μια μοναδική ευκαιρία να προωθήσουν ένα συμβιβασμό Αυτοκυβέρνησης και Αποικιοκρατίας. Ο λόγος τον οποίον ο Γιωργαλλίδης αποφεύγει ουσιαστικά να κατονομάσει (και αναφέρεται γενικά σε «εκπληκτική αλλογή») είναι ότι η Βρεττανία δεν χρειαζόταν πλέον τον Ελληνικό εθνικισμό (όπως τα προηγούμενα 50 χρόνια) για να κρατήσει την Κύπρο. Η Κύπρος ανήκε πλέον και νομικά στην Βρεττανική Αποικιοκρατία. Ο ίδιος ο Στορς σαν ο τελευταίος εκπρόσωπος μιας πολιτικής που δεν ήταν πλέον χρήσιμη επέμενε με έντονο φιλελληνικό πάθος να δικαιολογεί (με την υποβάθμιση της σημασίας του) τον Ελληνικό εθνικισμό - τον οποίο θεωρούσε απόλυτα φυσιολογικό. Σε μια αναφορά του λ.χ. για την κατάσταση στα σχολεία αναφέρει ότι αυτά τα ιδρύματα ήταν ουσιαστικά και πρακτικά προέκταση του Ελληνικού κράτους στην Κύπρο: Αλλά ξεκινά την αναφορά του με την διαβεβαίωση, ότι δεν υπάρχει πρόβλημα.

«Δεν μπορεί να ειπωθεί ότι υπάρχει οτιδήποτε καθαρά αντι-αγγλικό στο πρόγραμμα των σχολείων, αλλά όλα προσπαθούν ενεργητικά να Ελληνοποιήσουν τον πληθυσμό. Όλα τα Ελληνικά δημοτικά σχολεία χρησιμοποιούν το «Αναλυτικό πρόγραμμα» που δημοσιεύτηκε στην Ελλάδα [..]. Σ' αυτά τα σχολεία δεν επιτρέπονται βιβλία που δεν έχουν εγκριθεί από την «Κριτική Επιτροπή» στην Αθήνα. Τα γυμνάσια κάθε πόλης και το Παιδαγωγικό Κολλέγιο αναγνωρίζονται από το Ελληνικό Υπουργείο Παιδείας και εργάζονται κάτω απ' τους δικούς του κανονισμούς. Στους τοίχους των τάξεων υπάρχουν πορτραίτα του βασιλιά Κωνσταντίνου, της βασίλισσας Σοφίας του Βενιζέλου και άλλων διάσημων Ελλήνων, μαζί με λεπτομερείς χάρτες της Σύγχρονης Ελλάδας, ενώ αυτός της Κύπρου, εάν βρίσκεται καθόλου, είναι μικρός, απηρχαιωμένος, εξεφτισμένος και συνήθως πεταγμένος πίσω απ' τον πίνακα». (Γιωργαλλίδης, σ. 71).

Σίγουρα η Βρεττανική Αποικιοκρατία που χρηματοδοτούσε εν μέρει αυτό το εκπαιδευτικό σύστημα δεν ένοιωθε την Ελλάδα και τον Ελληνικό εθνικισμό σαν εχθρό ακόμα. Έτσι παρά τους ενδοιασμούς του Υπουργείου Αποικιών μετά το 1925 το υπουργείο εξωτερικών του 1928 συνηγόρησε με τον Στορς ότι οι Ελληνικές σημαίες στην Κύπρο δεν ήταν πρόβλημα για την Βρεττανική Αποικιοκρατία - όπως πρόβλημα δεν έπρεπε να θεωρείται και η συλλογή χρημάτων στα σχολεία για την Ελληνική Αεροπορία (η συλλογή χρημάτων, δηλαδή, από τα σχολεία μιας Αυτοκρατορίας για κάποιο άλλο κράτος!). Έλεγε χαρκτηριστικά το μήνυμα του Υπουργείου Εξωτερικών:

«[Η ανοχή] είναι η πιο επιθυμητή πορεία σε σχέση με τις εισφορές για την Ελληνική Αεροπορία δεδομένου των φιλικών σχέσεων ανάμεσα στη Μεγάλη Βρεττανία και την Ελλάδα οι οποίες συνιστούν μια εξαιρετική συμβολή στον χαρακτήρα της πολιτικής που ακολουθείται στην Κύπρο».

Τρία χρόνια αργότερα βέβαια, στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης οι εθνικιστές θα αναλάμβαναν την ηγεσία της εξέγερσης των Οκτωβριανών του 1931, απαιτώντας Ένωση δυναμικά. Η Αγγλική διοίκηση σκλήρυνε τότε τη στάση της αλλά ήταν πια αργά. Η σκλήρυνση της στάσης των Άγγλων οδήγησε σε μια ταύτιση του Ελληνικού εθνικισμού με το αντιαποικιακό κίνημα παρά το ότι οι ηγέτες των εθνικιστών εξακολουθούσαν να εργάζονται στην Αγγλική κυβέρνηση του νησιού. (Οι «διορισμένοι» όπως αποκαλούνταν τότε). Η Ελληνική κυβέρνηση, όμως, συνέχισε την στάση ανοχής της Βρεττανικής διοίκησης και της ταυτόχρονης ενίσχυσης των εθνικιστών ελπίζοντας ότι κάποτε η «προστάτιδα» της θα της έδινε την Κύπρο σαν δώρο. Έτσι ο Βενιζέλος αποκάλεσε τους εξεγερμένους Κύπριους του 1931 «εγκληματικά στοιχεία» και η κυβέρνηση των Αθηνών, το 1945, αποκαλούσε «εαμοβουλγάρους» όσους ζητούσαν να εγερθεί το θέμα της Κύπρου στην διάσκεψη των νικητών του β' παγκόσμιου. Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή του 1922 η Ελλάδα είχε ουσιαστικά συμπληρώσει την «εθνική της ολοκλήρωση». Η Κύπρος έμεινε ντε φάκτο εκτός νύμφωνος ιδιαίτερα σε μια εποχή που οι Άγγλοι και οι Αμερικανοί ήταν τα μόνα δεκανίκια της εξουσίας στην Αθήνα. Το Ελληνικό κράτος βεβαίως δεν είχε εγκαταλείψει τα όνειρα του για «δωρεά της Κύπρου» αλλά τόνιζε στους Κυπρίους ενωτικούς ότι ήταν αδύνατο να ανακινήσει το ζήτημα με την Αγγλία λόγω εξάρτησης. Το ενωτικό κίνημα στην Κύπρο ωστόσο είχε αποκτήσει πια μια δικιά του αυτόνομη δυναμική λόγω των εσωτερικών συγκρούσεων της Κυπριακής κοινωνίας. Είναι αυτή η δυναμική που οδήγησε στην ένοπλη αναμέτρηση της δεκαετίας του 50, την οποία το Ελληνικό κράτος προσπάθησε μετά να σταματήσει όπως-όπως.

Οι Άγγλοι είχαν αρχίσει από τη δεκαετία του 40 να ενιχύσουν τον Τουρκικό εθνικισμό τον οποίον αντιπαράβαλαν στον ενωτισμό μετά. Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι μέχρι και την «ύστατη στιγμή» οι κυρίαρχες ομάδες της κυπριακής κοινωνίας έβλεπαν τον Ελληνοχριστιανισμό σαν την ιδεολογία που αναπτύχθηκε και θα προστατευόταν απ' την Βρεττανική διοίκηση. Έτσι ο ακροδεξιός Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Β' δήλωνε απερίφραστα την περίοδο της ταξικής αντιπαράθεσης 1947-48:

«ο αγών κατά του κομμουνισμού είναι πλέον επείγον, παρά ο αγών για την ένωση... ή

«ουδέποτε θα αγωνισθούμε εναντίον των Άγγλων διά την ένωση της Κύπρου μετά της Ελλάδος».

Και τα αισθήματα από την άλλη πλευρά συνέχισαν μέχρι, σχεδόν, το τέλος να είναι πατερναλιστικά. Στην δεκαετία του 1930 παρά τα μέτρα ενάντια στον ενωτισμό, ο κυβερνήτης έγραφε στον υπουργό αποικιών «Προς το παρόν η εκκλησία μ' όλη της την διαφθορά είναι αντικομμουνιστική και αυτό είναι ένας μεγάλος θησαυρός. Και στις 23 Νοεμβρίου 1936 ο υπουργός Αποικιών έκφραζε ως εξής τη νέα χρησιμότητα του ενωτισμού - σαν ιδεολογίας ενάντια σε ένα αυτοχθόν αντιαποικιακό κίνημα. «Θα ήταν σημαντικό για την πολιτική μας άνεση στην Κύπρο να θέσουμε τη διοίκηση της πάνω σε επαρχιακή βάση (excepts excipiendis) ώστε η πιθανότητα ενίσχυσης του κυπριακού εθνικισμού, που όπως είναι σίγουρο θα υποκαταστήσει την ένωση όταν αυτή θα έχει χάσει την αξία της, να απωθηθεί όσο το δυνατό περισσότερο στο μέλλον».

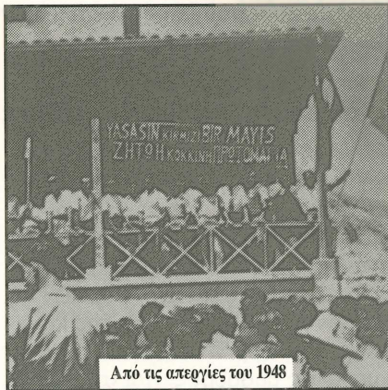
Ο ίδιος ο υπουργός Αποικιών, Amery, που εισηγήτο να παρθούν μέτρα, είχε προηγουμένως (όπως γράφει στην Αυτοβιογραφία του) σκεφθεί την πιθανότητα συγκυριαρχίας Ελλάδας-Βρεττανίας στην Κύπρο.

Ακόμα και την επαύριο του ενωτικού δημοψηφίσματος του 1950 (στις 17 του Γενάρη) ο Φιλέλληνας Άγγλος βουλευτής Francis Noel Baker με ομιλία του στο BBC προειδοποίησε πατρικά την εθναρχία και τους «υγιείς» Έλληνες (αναγνωρίζοντας βέβαια το δίκαιο του αιτήματος για την Ένωση) ότι η σύμπλευση τους με τους κομμουνιστές στο δημοψήφισμα ήταν επικίδνυνη για όλους για τη Δυτική συμμαχία δηλαδή. Η ιδεολογία του κυπριακού ελληνισμού και ο εθνικιστές εθεωρούνταν η απ' την Αποικιοκρατία σύμμαχοι ενάντια στον κουμμουνισμό. Αυτές οι δηλώσεις-εξελίξεις (όπως η συμμαχία Εθναρχίας-εθνικιστών-Αποικιοκρατίας ενάντια στους απεργούς το 1948) δεν θα έπρεπε να φαίνονται παράξενες. Ο Ελληνοχριστιανισμός στην Κύπρο ήταν η ιδεολογία της Άρχουσας τάξης που επιβλήθηκε σαν ηγεμονική κουλτούρα στην κοινωνία. Οι Βρεττανοί εκμοντέρνισαν την κοινωνία και ενθάρρυναν αυτήν την ιδεολογία σαν ιδεολογία αναδόμησης της εξουσίας - μια αναδόμηση που την χρειάζονταν και οι ίδιοι και οι αρχικές τάξεις για να κρατούν την κοινωνία υπό τον έλεγχο τους.

Άλλωστε οι Άγγλοι ήταν αρκετά σαφείς το 1955 όταν κήρυξαν την Αριστερά εκτός νόμου. Θεωρούσαν ότι η Αριστερά και το ταξικό κίνημα που εκπροσωπούσε ήταν ο κύριος υπεύθυνος για τη διάβρωση της κοινωνικής σταθερότητας. Κατηγορούσαν ουσιαστικά το ΑΚΕΛ ότι με τη δράση του παρέσυρε και την νόμιμη εθνικοφροσύνη στην παράνομη δράση. Η ΕΟΚΑ που οδήγησε σε ρήξη τις «οικογενειακές» σχέσεις ανάμεσα στην Αποικιοκρατία και την κυπριακή εθνικοφροσύνη, ήταν ως ένα σημείο και η εξέγερση του γιου ενάντια στον πατέρα. Για να δούμε πόσο καιρό θα πάρει η αυτονόμηση απ' την μητέρα και το ξεπέρασμα του οιδιποδείου.

Βιβλιογραφία: G.S. Georgallides, Cyprus and the governorship of sir Ronald Storrs. sir, Ronald Storrs, Orientations. Αχιλλέα Λυμπουρίδη, Μελέτες για την Αγγλοκρατία στην Κύπρο.

ΠΡΙΝ ΤΑ ΕΘΝΗ...

Από τις απεργίες του 1948

Η Κοινή Ιστορική παράδοση Ελληνόφωνων και Τουρκόφωνων ή πως οι εξεγέρσεις στην παραδοσιακή Κύπρο ήταν πάντα ταξικές ενάντια στην εκκλησίας και την Οθωμανική διοίκηση

Η δολοφονία του Καβάζογλου και του Μισιαούλη

Στην επίσημη εκδοχή της Ιστορίας η Οθωμανική περίοδος ήταν μια εποχή «στυγνής καταπίεσης» των «Ελλήνων» από τους «Τούρκους». Και, σύμφωνα με την επίσημη εκδοχή, η εκκλησία ήταν ο προστάτης και ο «πρωταγωνιστής» των «αγώνων» των Ελληνοχριστιανών... Πίσω από αυτό το προπέτασμα καπνού ωστόσο υπάρχει μια αδίσταχτη Ιστορική αλήθεια που πρέπει να εξοριστεί... Η εκκλησία ήταν συγκυβερνήτης στη διοίκηση του νησιού σε βαθμό που πολλοί ξένοι παρατηρητές να την βλέπουν σαν τον ουσιαστικό διοικητή του νησιού. Η πιο κρυφή αλήθεια ωστόσο έχει να κάνει με τη δομή της εξουσίας. Οι βασικοί διαχωρισμοί στην παραδοσιακή κυπριακή κοινωνία δεν ήταν θρησκευτικοί ή «φυλετικοί». Όπως δείχνουν ξεκάθαρα τα κινήματα των αγροτών η βασική αντιπαράθεση στην Κύπρο ήταν ταξική. Οι 3 μεγάλες εξεγέρσεις των Κυπρίων, τα τελευταία 200 χρόνια, της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (1765, 1804, 1833) ήταν κοινές χριστιανο-μουσουλμανικές ενάντια στην εκκλησία και τη μουσουλμανική ελίτ. Η εκκλησία μάλιστα πλήρωνε τους μισθούς των στρατευμάτων που έρχονταν να καταστείλουν τις εξεγέρσεις.

Αυτά βέβαια δεν είναι άγνωστα γεγονότα. Καταγράφονται από τους Ιστορικούς σε εξειδικευμένα κείμενα. Αλλά είναι φυσικά άγνωστα στον Ιστορικό λόγο που προβάλλεται από τα ΜΜΕ και την εκπαίδευση. Γιατί έχει την δικιά της αμείλιχτη λογική η Ιστορική αλήθεια:

Η πραγματική Ιστορία της Κύπρου πριν την εισαγωγή του εθνικισμού ήταν η ιστορία της πολιτιστικής συμβίωσης και της ταξικής (όχι εθνικής) αντιπαράθεσης.

ΕΞΕΓΕΡΣΗ 1764-65

Η διχόνοια στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, Κώστας Κύρρης

Επί αρχιεπισκόπου Παϊσίου γίνεται μια άλλη μεγάλη εσωτερική αναστάτωση· και μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων και μεταξύ Ελλήνων και Ελλήνων. Ο Παΐσιος, σημαντική μορφή κι αυτός κατηγορεί τον διοικητή της Κύπρου Οσμάν μαζί με άλλους Έλληνες και Τούρκους πρόκριτους για φορολογική καταπίεση. Ο Οσμάν τους καλεί στο σεράγιο για διαβουλεύσεις και εκεί ξεσπά ένα μεγάλο λαϊκό κίνημα Ελλήνων και Τούρκων στις 26 Οκτωβρίου 1764 το οποίο καταλήγει στο φόνο του Οσμάν. Ο Οσμάν είχε διατάξει να κοπούν οι κολώνες του σεραγιού (του δωματίου που ήταν ο αρχιεπίσκοπος και οι Τούρκοι και Έλληνες πρόκριτοι, για να σκοτωθούν). Δεν σκοτώθηκαν όμως! Πώς έγινε αυτό;

Ο λαός, Έλληνες και Τούρκοι όρμησαν μέσα και τον σκότωσαν. Αλλά αυτό το επεισόδιο το εκμεταλλεύτηκε ο Χαλήλ Αγάς, διοικητής Κυρηνείας. Ο Χαλήλ Αγάς εκμεταλεύτηκε το κενό εξουσίας που δημιουργήθηκε με το φόνο του Οσμάν και εμφανίζεται ως ελευθερωτής Ελλήνων και Τούρκων δουλοπάροικων, αγροτών, χωρικών, καταπιεσμένων ραγιάδων από τις φορολογικές πιέσεις. Υπόσχεται στους Έλληνες και Τούρκους, απαλλαγή από τους φόρους. **Είναι καθαρώς κοινωνικά και υπερεθνικά τα κίνητρα και οι στόχοι του Χαλήλ Αγά.**

Αλλά ο Παΐσιος τάσσεται εναντίον του. **Κινδυνεύουν και οι φορολογικές απολαβές της εκκλησίας από την επαναστατική κίνηση του Χαλήλ Αγά.** Γι' αυτό αποστολή του Αρχιεπισκόπου και των Τούρκων προκρίτων στην Πύλη φέρνει νέον διοικητήν, ο οποίος διατάσσεται να εισπράξει τους φόρους και να καταστείλει την εξέγερση. Και το επιτυγχάνει με τη βοήθεια του Παΐσιου, ο οποίος παραπλανητικά (φθάνει στη Λάρνακα με το νέο διοικητή Σουλεϊμάν) υπόσχεται στον Χαλήλ Αγά ότι έφερε μαζί του φιρμάνι να γίνει αυτός διοικητής αντί του φονεύσαντος Οσμάν (του αποκρύπτει ότι έφερε μαζί του άλλον διοικητή). Τον παρασύρει έτσι σε παγίδα και τον εκτελούν.

Έτσι το κίνημα αυτό διαλύεται.

ΕΞΕΓΕΡΣΗ 1804

Η διχόνοια..., Κώστας Κύρρης

Στη διάρκεια της Αρχιεπισκοπείας του Χρυσάνθου μέχρι το 1809, συμβαίνουν στη Λευκωσία δυο μεγάλες επαναστάσεις.

Η μια είναι το 1799: Επανάσταση Τούρκων και Ελλήνων χωρικών. Γι' αυτήν δεν έχουμε πολλές πληροφορίες.

Για το 1804 όμως έχουμε πιο σαφείς πληροφορίες. Στις 10/3/1804 πλήθος χωρικών από την Μεσαριά, «μουσουλμάνων και άλλων», λέει ο Γάλλος πρόξενος, εισβάλλουν στη Λευκωσία. Ζητούν από τον δραγομάνο Κορνέσιο απολογία για την σιτοδεία και την αύξηση των φόρων που μαστίζουν την Κύπρο. Ζητούν παρουσίαση των φιρμανιών, βάσει των οποίων ο δραγομάνος αύξησε τους φόρους. Ο δραγομάνος αρνείται να παραδώσει τα φιρμάνια (δεν υπάρχουν άλλωστε και φεύγει κρυφά). Το σπίτι του καίγεται. Ο δραγομάνος φεύγει στην Πόλη, απ' όπου με τα μεγάλα μέσα που διαθέτει στέλλει στην Κύπρο στρατό, για να καταστείλει **το κίνημα των χωρικών. Οι χωρικοί αυτοί είναι και χριστιανοί και μουσουλμάνοι - Τούρκοι και λινοβάμβακοι** (τότε ακόμα δεν είχε κατασταλάξει ο πληθυσμός αυτός. Ήταν όλοι κρυφά ακόμη Χριστιανοί). Είναι ενιαία κίνηση η οποία ζητεί από τις άρχουσες τάξεις (χριστιανικές και μουσουλμανικές) λόγο για τη διαχείρηση των κοινών, για την αύξηση των φόρων, για την πείνα και για τα δεινά του τόπου. Ο στρατός που έστειλε ο Χ" Γεωργάκης από την Πύλη υπό δύο αδελφούς Τούρκους πασάδες τον Αμπιτίνη Καρά-πασά και τον Αχμέτ-πασά, κατορθώνει μετά από ένα διάστημα εφτάμηνων μαχών μέσα και έξω από τη Λευκωσία να καταστείλει το κίνημα των χωρικών, που είχε επιτυχίες στα πρώτα στάδια: **Η εξουσία, ο Χρύσανθος, οι επίσκοποι, οι πασάδες και ο οικονόμος Κυπριανός, το δεξί χέρι του Αρχιεπισκόπου, πολιορκούνται για μερικούς μήνες στη Λευκωσία από τους χωρικούς.** Μόνο όταν έρχεται ο στρατός απ' έξω διαλύει το κίνημα και τους απελευθερώνει.

Τερματίζονται έτσι οι συγκρούσεις.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ 1833

(History of Cyprus - George Hill)

Από ότι φαίνεται **ξεσπούσαν συνεχώς μικρές εξεγέρσεις στις οποίες συμμετείχαν Έλληνες και Τούρκοι...** Πολύ σοβαρές ταραχές ξέσπασαν το 1833.

Την πρώτη του Μάρτη του 1833 ο Σάϊντ Μεχμέτ διέταξε τη συλλογή φόρων που είχαν καταργηθεί πρόσφατα. Ο αρχιεπίσκοπος (στις αναφορές του) λέει ότι οι κάτοικοι άρχισαν να πληρώνουν χωρίς προβλήματα, αλλά από άλλες αναφορές φαίνεται καθαρά ότι ο φόρος δημιούργησε δυσφορία στο νησί. Στις 4 του μήνα οι κάτοικοι της Λάρνακας πήγαν στον μητροπολίτη απαιτώντας να κάνει παραστάσεις στην πρωτεύουσα και απειλώντας τον με καταστροφή του παλατιού (μητρόπολης) αν δεν το έκανε. Μια ανάλογη διαδήλωση ξέσπασε στις 8 στη Λευκωσία και ο Αρχιεπίσκοπος αναγκάστηκε να καταφύγει στο Σεράϊ (την έδρα της μουσουλμανικής διοίκησης). Ο λαός τον ακολούθησε εκεί και διαμαρτυρήθηκε εναντίον του στον Κυβερνήτη. Υπήρχαν ζωηρές αντιδράσεις και οι φοροσυλλέκτες διώχνονταν από παντού. **Στις 11 οι χωρικοί πήγαν στη Λάρνακα και ενώθηκαν μαζί τους πολλοί κάτοικοι, Έλληνες και Τούρκοι.**

(Την ηγεσία αύτού του κινήματος ανέλαβε ο **Νικόλαος Θησέας** αλλά το κίνημα διαλύθηκε χωρίς να επεκταθεί μια και ο Θησέας (που ανήκε στην άρχουσα τάξη) δεν ήθελε να εμπλακεί σε βίαιη σύγκρουση. Ο Αρχιεπίσκοπος τον καταδίκασε ως ακολούθως. «ηπάτησε... περπαντήδες και τίνας Τούρκους και Χριστιανούς εκ των εγκατοίκων εις Σκάλαν και Λάρνακα και όλους τους από της τρίτης τάξεως λεγόμενους Ευρωπαίους»).

Η δεύτερη εξέγερση έγινε γνωστή σαν η εξέγερση του **Γκιαούρ Ιμάμ.** Αυτός ήταν ένας έμπορος Τούρκος (λινοβάμβακος σύμφωνα με τον Κύρρη) από την Τριμυθούσα στην περιοχή της Χρυσοχούς... **Όταν επιβλήθηκε ο φόρος το 1833 ο Ιμάμης βρήκε ένα μεγάλο αριθμό Χριστιανών και Τούρκων γεμάτους δυσφορία και έτσι κατάστρωσε σχέδια να οργανώσει μια μεγάλη εξέγερση στην περιοχή Πάφου.** Λέγεται ότι ήταν σε επαφή με τον καλόγηρο Ιωαννίκιο ο οποίος ανέλαβε να ξεσηκώσει την Καρπασία... **Είναι πιθανώς γιατί έδρασε σε συνεργασία με Χριστιανούς και γιατί διακήρυσσε ότι το κίνημα του σκόπευε να ευεργετήσει ολόκληρο τον πληθυσμό, που του έδωσαν το όνομα Γκιαούρ Ιμάμ...** Ολόκληρη η περιοχή Πάφου έπεσε στα χέρια του.

(Η εξέγερση καταπνίγηκε στο αίμα - έγιναν σφαγές χριστιανών από τα στρατεύματα της κυβέρνησης, που ευλόγησε ο Αρχιεπίσκοπος, στο Κτήμα και τη Γεροσκήπου)

Η τρίτη εξέγερση έγινε γνωστή σαν η εξέγερση του **Καλόγηρου** και ξέσπασε στην Καρπασία τον Ιούλιο. Η παραδόσεις τόσο στην Πάφο όσο και στην Καρπασία συμφωνούν ότι συμφώνησε σε ένα σχέδιο για επίθεση στην πρωτεύουσα. Στη Λάρνακα ήρθε σε επαφή με Αλβανικά στρατεύματα...

Έφυγε από τη Σκάλα στις 15 Ιουλίου με ένα μικρό σώμα Αλβανών, όχι περισσότερους από 40 και έφτασε στο Μπογάζι. Έκανε το αρχηγείο του στο Τρίκωμο. (Το κίνημα του του Ιωαννίκιου διαλύθηκε μετά από επίθεση κυβερνητικών στρατευμάτων)

Το κόστος της καταστολής των 3 εξεγέρσεων ήταν 3 εκατομμύρια γρόσια.

«ΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΑΜΥΝΟΝΤΑΙ ΩΣ ΑΙΑΝΤΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΤΟΥΣ»

του Α.Π.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ

Η καταπίεση της κυπριακής γλώσσας/διαλέκτου ή η διαδικασία ιθαγενοποίησης των Κυπρίων

Η ιθαγενοποίηση των Κυπρίων

Το να μιλάς σημαίνει να είσαι σε θέση να χρησιμοποιήσεις μια σύνταξη να κατανοείς τη μορφολογία αυτής ή της άλλης γλώσσας αλλά σημαίνει πάνω απ' όλα να υιοθετήσεις μια κουλτούρα, να σηκώσεις το βάρος ενός πολιτισμού...

Κάθε αποικιοκρατούμενος λαός - δηλαδή κάθε λαός στην ψυχή του οποίου έχει καλλιεργηθεί ένα σύνδρομο κατωτερότητας με το θάνατο και τον ενταφιασμό της τοπικής πολιτιστικής δημιουργίας - βρίσκει τον εαυτό του πρόσωπο με πρόσωπο με τη γλώσσα του έθνους που τον εκπολιτίζει - με την κουλτούρα της μητέρας πατρίδας δηλαδή. Ο αποικιοκρατούμενος ανεβαίνει πάνω απ' το επίπεδο της ζούγκλας στο βαθμό που αφομοιώνει τα πολιτιστικά κριτήρια της μητέρας πατρίδας.

Franz Fanon
Black Skins, white masks

«Οι Κύπριοι αμύνονται ως Αίαντες της Διαλέκτου τους» είπε με φανερή απογοήτευση από την Κυπριακή κρατική τηλεόραση (και μιλούσε σε Κυπρίους βεβαίως) ένας συμπαθής ελληνοκεντρικός γλωσσολόγος που σπατάλησε χρόνια στην προσπάθεια του να εξελληνίσει τα Κυπριακά τοπονύμια. Για λόγους ανεξιχνίαστους (εκτός κι αν έφτασαν και στην Αναφωτία και τα Λατσιά οι νεοκύπριοι), οι Κύπριοι χαλούσαν τις πινακίδες που αντί Αναφωτία έγγραφαν Αναφωτίδα και αντί Λατσιά, Λακκιά (στο ελληνικό δηλαδή). Αυτή η υπόγεια αντίσταση των Κυπρίων στη «νεοελληνική κοινή» αξίζει να ερμηνευτεί, ιδιαίτερα σε μια εποχή που το γλωσσικό ζήτημα επανέρχεται.

Το γλωσσικό ζήτημα επανέρχεται κατά τακτικά χρονικά διαστήματα στην Κύπρο. Μέχρι τη δεκαετία του '50 η κύρια διάσταση αυτής της διαμάχης είχε τη μορφή του υποβιβασμού της Κυπριακής διαλέκτου στο επίπεδο της «ζούγκλας» - του πρωτογενούς υλικού. Από τη μια η Κυπριακή διάλεκτος παρουσιαζόταν σαν γνήσια αρχαιοελληνική λόγω της επιβίωσης λέξεων και εκφράσεων από την εποχή του Ομήρου. Από την άλλη όμως το εκπαιδευτικό σύστημα και η πλειοψηφία των διανοούμενων τόνιζαν ότι οι Κύπριοι έπρεπε να μάθουν να μιλούν την Αθηναϊκή εκδοχή της Ελληνικής γλώσσας. Η Κυπριακή διάλεκτος ήταν η απόδειξη ότι οι Κύπριοι ήταν Έλληνες - τώρα μπορούσαν να την ξεχάσουν και να μάθουν να μιλούν την «σωστή» νεοελληνική κοινή. Η Κυπριακή διάλεκτος ήταν δηλαδή η γλώσσα των αμόρφωτων ιθαγενών τους οποίους έπρεπε να εκπολιτίσει, να κάνει ανθρώπους, το νεοελληνικό έθνος.

Δημιουργήθηκε έτσι μια σχέση εξουσίας ανάμεσα στην επίσημη Αθηναϊκή διάλεκτο/γλώσσα και την Κυπριακή διάλεκτο. Οι Κύπριοι όπως μαρτυρά η λαϊκή παράδοση των ποιητάρηδων και των τσιαττιστών δεν είχαν πρόβλημα στην έκφραση. Όχι μόνο μπορούσαν να εκφράζονται αλλά, όπως παρατηρήθηκε, η ίδια η δομή της διαλέκτου είχε μια μουσικότητα που έκανε τους Κύπριους να αναπτύξουν μια πλούσια παράδοση λαϊκού ποιητικού λόγου (τόσο γραπτή όσο και προφορική). Η Κυπριακή διάλεκτος μ' αυτή την έννοια είναι η ζωντανή μνήμη της ιστορίας της Κύπρου. Ο πλούτος των ξένων λέξεων (αραβικών, λατινικών, ελληνικών, τουρκικών, αγγλικών) που διαθέτει είναι η ιστορική μνήμη των πολιτισμών που πέρασαν απ' την Κύπρο. Σ' αυτή τη γλώσσα που την ανέπτυξαν μόνοι τους οι Κύπριοι μπορούσαν και να εκφράζονται και να δημιουργούν.

Η νεοελληνική κοινή αντίθετα δημιουργήθηκε από τους διανοούμενους των Αθηνών σαν ένας μηχανισμός ομοιογενοποίησης του πληθυσμού του Ελληνικού κράτους που δημιουργήθηκε μετά το 1821. Ο στόχος αυτής της γλώσσας ήταν ιδεολογικός και πολιτικός. Ήθελε συνειδητά να εξαφανίσει τις Αρβανίτικες, βλάχικες διαλέκτους που μιλούσαν οι Έλληνες της Ηπειρωτικής Ελλάδας και να καταδικάσει στην παρακμή τις Ελληνογενείς διαλέκτους των νησιών της Ανατολικής Μεσογείου (Κέρκυρα, Κρήτη, Ρόδος, Κύπρος κ.λ.π.) και άλλων μερών της περιοχής.

«Για να καθιερωθεί η νεοελληνική σαν η ανώτερη γλώσσα έπρεπε όλες οι άλλες διάλεκτοι και τοπικοί πολιτισμοί να μετατραπούν σε ακατέργαστο υλικό... να εξαφανιστεί η ιστορική μνήμη».

Η επίσημη γλώσσα των Αθηνών (παρά τις διαμάχες καθαρεύουσας και δημοτικής) είχε πίσω της τον κρατικό μηχανισμό των Αθηνών αλλά και το γόητρο της «φαντασιακής κοινότητας» του Ελληνικού έθνους. Το να μιλάς λοιπόν τη νεοελληνική κοινή σήμαινε νομιμοφροσύνη στις επιταγές του εθνικού κέντρου αλλά και την υπόσχεση ότι θα ήσουν «Έλληνας». Ανώτερος άνθρωπος δηλαδή.

Για να καθιερωθεί η νεοελληνική σαν η ανώτερη γλώσσα έπρεπε όλες οι διάλεκτοι και οι τοπικοί πολιτισμοί να μετατραπούν σε «πρώτες ύλες», σε ακατέργαστο υλικό, που θα χρησιμοποιούσαν οι διανοούμενοι των Αθηνών για να φτιάξουν τη μυθολογία του Ελληνικού έθνους. Έπρεπε δηλαδή να εξαφανιστεί η μνήμη των τοπικών πληθυσμών. Έπρεπε πλέον να βλέπουν τους εαυτούς τους σαν φτωχούς συγγενείς / σαν την περιφέρεια του εθνικού κέντρου. Το ότι λ.χ. ο Κολοκοτρώνης μιλούσε βλάχικα, το ότι ο Μπότσαρης δεν ήξερε καμιά Ελληνογενή διάλεκτο, το ότι οι Σουλιώτες, οι Υδραίοι και Σπετσιώτες μιλούσαν Αρβανίτικα, το ότι πολλοί Έλληνες Μακεδονομάχοι μιλούσαν τη σλάβικη διάλεκτο της Μακεδονίας σβήστηκε τελείως απ' την ιστορική μνήμη. Το ότι στην Κύπρο άνθισαν και άλλοι πολιτισμοί εκτός από τον υποτιθέμενο Ελληνικό έπρεπε να ξεχαστεί.

Οι τοπικοί πληθυσμοί μετατράπηκαν έτσι πολιτιστικά σε «αποικιοκρατούμενους» ιθαγενείς. Όπως οι Ευρωπαίοι Αποικιοκράτες αναγνώρισαν ότι ο Αφρικανοί και οι Ασιάτες ήταν άνθρωποι, αλλά όχι ολοκληρωμένοι, και άρα έπρεπε να τους εκπολιτίσουν - έτσι και το εθνικό κέντρο αναγνώρισε Έλληνες από την Μολδαβία μέχρι την Καππαδοκία. Έπρεπε όμως αυτοί οι «εν δυνάμει Έλληνες» να μορφωθούν, να ξεχάσουν αυτά που ήξεραν, να μάθουν τη νέα γλώσσα, τη νέα παιδεία. Μόνο έτσι θα γίνονταν ολοκληρωμένοι άνθρωποι, Έλληνες δηλαδή.

Εθνική Αποικιοκρατία και η εξουσία της γλώσσας

Η διαδικασία αλλοτρίωσης των ανθρώπων από το άμεσο βίωμα τους, η καταστροφή της τοπικής δημιουργίας ήταν ανάλογη με αυτή της Αποικιοκρατίας όπως την περιγράφει ο Φανόν, ο Malcolm X και άλλοι αντι-αποικιακοί Επαναστάτες. Με μια

ουσιαστική διαφορά. Εδώ πρόκειται για ένα σχετικά παραγνωρισμένο φαινόμενο - την **Εθνική Αποικιοκρατία**. Την επιβολή της κουλτούρας του κράτους (της πρωτεύουσας) στην επαρχία. Από τη δεκαετία του 60 η συνειδητοποίηση αυτού του φαινομένου οδήγησε σε διάφορα κινήματα αποκέντρωσης-devolution που μερικές φορές κατέληξε στην καταγραφή των τοπικών διαλέκτων (Οξυτανία-Γαλλία) και στην αναγνώριση της διγλωσσίας στις σχέσεις διαλέκτου-επίσημης γλώσσας (ΗΠΑ).

Τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα αυτής της σχέσης εξουσίας ανάμεσα στην επίσημη γλώσσα του κράτους και την διάλεκτο ήταν η εμπέδωση των σχέσεων εξουσίας στην ίδια την κοινωνία. Ο δάσκαλος, ο ιερέας, ο δημόσιος υπάλληλος, ο πολιτικός, ο δημοσιογράφος, ο διανοούμενος διαχωρίζεται από τη μάζα των αμόρφωτων «χώρκατων» με τη χρήση της γλώσσας του εθνικού κέντρου. Ανέβαινες στην κοινωνική ιεραρχία στο βαθμό που μιλούσες «καλά Ελληνικά».

Η εξίσωση μέχρι το '74 ήταν: Η χρήση της «νεοελληνικής κοινής» σήμαινε ότι ήσουν μορφωμένος, ανώτερης τάξης, άνθρωπος της εξουσίας. Η χρήση της κυπριακής διαλέκτου αντίθετα σήμαινε χυδαιότητα, υποανάπτυξη, καθυστέρηση.

Χιλιάδες χρόνια ιστορίας ισοπεδώνονταν και ισοπεδώνονται μέσα στις σχολικές αίθουσες με την απαγόρευση της Κυπριακής διαλέκτου. Και φυσικά η πλειοψηφία καταδικαζόταν στη σιωπή. Τη δεκαετία του 50 ο Νίκος Κρανιδιώτης σ' ένα σχόλιο του στα Κυπριακά Γράμματα παρατηρούσε αυτή την αδέξια σιωπή των μαθητών, το γεγονός δηλαδή ότι παρέμεναν ακόμα ιθαγενείς.

«Μια από τις σοβαρότερες πνευματικές αδυναμίες των νέων μας είναι η **γλωσσική ανεπάρκεια**. Όχι μόνο η αμόρφωτη μα και η μορφωμένη νεολαία μας συναντά ανυπέρβλητες δυσκολίες, ιδιαίτερα στον

Η κυπριακή διάλεκτος έχει την τάση που τόσο αντιπαθούν οι Ελληνοκεντρικοί - την τάση για μιγαδοποίηση.

προφορικό λόγο, του οποίου ο φυσικός ταχύς ρυθμός απαιτεί πλούσιο γλωσσικό θησαυρό και πλατειά γλωσσική κατάρτιση. **Περίοδοι γλωσσικά ανομοιογενείς** και άνισες, φράσεις ασύνδετες, προτάσεις χωρίς συνοχή, **εκφράσεις ανελλήνιστες**, λέξεις που δεν κυριολεκτούνται, επίθετα ξεθωριασμένα, **λεξιλόγιο φτωχό, σύνταξη χαλαρά**, όλα μαζί δημιούργησαν **ένα πενιχρό λόγο χωρίς στρογγυλότητα, χωρίς ακρίβεια,** χωρίς χάρη, μέσα στον οποίον καταφαίνεται ο τραχύς αγώνας κι η αδέξια - τις πιο πολλές φορές - προσπάθεια για την υπερνίκηση αλλεπάλληλων εκφραστικών δυσχερειών».

Και αυτά γράφονταν την εποχή του αγώνα της ΕΟΚΑ, για την υποτιθέμενη σήμερα «χρυσή νεολαία». Αντίθετα, 200 χρόνια πριν, όταν οι Κύπριοι δεν είχαν ακόμα «ιθαγενοποιηθεί» και η γλώσσα τους δεν είχε περάσει σε δεύτερη μοίρα, ο μοναχός Βαρσκυ τους βρήκε εντελώς διαφορετικούς: **«Σχεδόν όλοι στην Κύπρο είναι ταχείς στην αντίληψη και εύγλωττοι στην ομιλία».**

Μορφές Αντίστασης: Πολιτική και πολιτιστική αυτονομία

Την δεκαετία του 50, ωστόσο, είχε αρχίσει και μια αναβίωση του ενδιαφέροντος για τον γραπτό και προφορικό λόγο της Κυπριακής διαλέκτου. Πέρα απ' τη λαογραφία, μια σειρά από άρθρα του Τεύκρου Ανθία στη Χαραυγή στα τέλη της δεκαετίας του 50 άρχισαν μια μικρή στροφή στην επανεκτίμηση της Κυπριακής διαλέκτου. Κατά τη διάρκεια της Ανεξαρτησίας η προοδευτική συνειδητοποίηση των Κυπρίων ότι θα μπορούσαν να ζήσουν χωρίς να είναι επαρχία του εθνικού κέντρου έδωσε σίγουρα μια ώθηση στη διατήρηση της Κυπριακής διαλέκτου σε ορισμένα γκέττο. Από το 1960 ως το 74, ωστόσο, το Υπουργείο Παιδείας και ο στρατός (αυτοί οι μηχανισμοί με τους οποίους το Ελληνικό κράτος εμπέδωσε την Ελληνική Εθνική Ταυτότητα και τη γλώσσα του) παρέμειναν στα χέρια της Ελληνικής πρεσβείας. Έτσι η γελοιοποίηση της Κυπριακής διαλέκτου και το σύμπλεγμα κατωτερότητας των Κυπρίων συνεχίστηκε. Η γλώσσα ήταν ο μηχανισμός μέσα απ' τον οποίο η Αθήνα επέμεινε να υποβάλει στους Κυπρίους ότι ήταν φτωχοί ιθαγενείς χωρίς πολιτισμό μπροστά στα υποτιθέμενα μεγαλεία του Νεοελληνικού Έθνους. Η δυσφορία ωστόσο των Κυπρίων για τις συνεχείς παρεμβάσεις του κράτους των Αθηνών, για την μεραρχία που υπήρχε στην Κύπρο από το 64 ως το 67, οδήγησαν στην ανάπτυξη αυτού που ο Ατταλίδης ονομάζει «Κυπριακή συνείδηση». Ένα φαινόμενο που αρθρώθηκε με τη φράση «Η Κύπρος για τους Κυπρίους». Η φράση εμφανίστηκε σαν σύνθημα στους τοίχους και η ανάπτυξη της κυπριακής συνείδησης ανάμεσα στους Κυπρίους αποτέλεσε ένα απ' τα κατηγορητήρια εναντίον του Μακαρίου την περίοδο 72-74. Μετά το 74 οι υπόγειες κυπροκεντρικές τάσεις εμφανίστηκαν πιο δυναμικά και ανοικτά. Η σχέση ωστόσο της Κυπριακής συνείδησης με τη διάλεκτο δεν ήταν άμεση. Η κύρια αιχμή της Κυπριακής συνείδησης μέχρι πρόσφατα ήταν σε ένα μεγάλο βαθμό το πολιτικό αίτημα για την ολοκληρωμένη ανεξαρτησία της Κύπρου. Μόνο σ' ένα δεύτερο επίπεδο αυτή η «συνείδηση» τόνιζε την ανάγκη πολιτιστικού διαλόγου (όχι απλά συμβίωσης) με τους Τουρκοκύπριους. Ουσιαστικά οι νεοκύπριοι της δεκαετίας του 70 παρέμειναν αιχμάλωτοι

Γλώσσα, παιδεία και εξουσία:

Η καταπίεση των διαλέκτων

Όλοι οι μαθητές που είναι ομιλητές άλλης παραλλαγής της εθνικής γλώσσας από τη σχολική υφίστανται σαν πρώτο γλωσσικό μάθημα μόλις βρεθούν μέσα στην τάξη τη βιαιότατη καταδίκη της μητρικής τους γλώσσας. Ολόκληρο το σημασιολογικό δυναμικό, που διαθέτουν και χάρη στο οποίο επικοινωνούν θαυμάσια μέχρι εκείνη τη στιγμή με το περιβάλλον, υποβιβάζεται από το δάσκαλο στην κατηγορία του λάθους («δεν είναι σωστο αυτό»), της κακής ποιότητας («πες το καλύτερα») και της μη γλώσσας («αυτό δε λέγεται»). Η καταδίκη αυτή της μητρικής του γλώσσας είναι για το μαθητή ξαφνική και άδικη αμφισβήτηση της ικανότητας που διαθέτει να χειρίζεται το λόγο και όλες τις περιπλοκές του με άνεση και δημιουργικότητα, είναι άρνηση της αναμφισβήτητης ικανότητάς του να εννοεί και να επικοινωνεί σε όλα τα επίπεδα, από την έκφραση αναγκών και επιθυμιών μέχρι την παράδοση μέχρι τη μετάδοση πληροφορίας και την έκφραση στο αφαιρετικό επίπεδο της φαντασίας.

Μόλις βρεθεί στο καινούργιο περιβάλλον του σχολείου ο μαθητής ομιλητής (τοπικής ή κοινωνικής) διαλέκτου μαθαίνει από το δάσκαλο ότι δεν ξέρει να μιλάει, αντί να πληροφορηθεί ότι εκτός από τη γλώσσα του υπάρχει και η άλλη παραλλαγή του σχολείου, την οποία πρέπει να μάθει, γιατί είναι καταλληλότερη για τις σχολικές και τις επίσημες συνθήκες επικοινωνίας, άρα απαραίτητη για την εκπαιδευτική επιτυχία, αλλά και για την κοινωνική άνοδο. Αντί για αυτή την πληροφορία, που ανοίγει το δρόμο στην εκμάθηση της σχολικής γλώσσας από όλους ανεξαιρέτως τους μαθητές, κάνει ο δάσκαλος άθελά του και εξαιτίας των γλωσσικών μύθων κάτι εξαιρετικά βίαιο και παράλογο, αμφισβητεί στους μαθητές την ικανότητα του λόγου που κατέχουν. Λογική συνέπεια είναι αυτό που καθημερινά και συστηματικά συμβαίνει σε όλα τα σχολεία, οι μαθητές αυτολογοκρίνονται, παύουν να μιλούν μέσα στην τάξη και αντί να εκφράζονται αυθόρμητα, ψάχνουν κάθε φορά ποια θα ήταν η διατύπωση που αποδέχεται ο δάσκαλος. Έτσι, ψελλίζουν συνήθως σαν άλαλα όντα, διστάζουν και ξαναρχίζουν, και περιορίζονται μιμητικά στις έτοιμες διατυπώσεις του βιβλίου. Μέσα στην τάξη οι μαθητές βουβαίνονται, ενώ ξαναβρίσκουν όλη τη φυσική άνεση στο δημιουργικό λόγο, μόλις βρεθούν έξω από τις σχολικές συνθήκες και τη βαριά γλωσσική λογοκρισία του σχολείου.

Άννα Φραγκουδάκη, «Γλώσσα και ιδεολογία»

Ο ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ:
Ο κύριος Μπαμπινιώτης μας κάμνει τέττε για το πως μιλούμεν

«Δεν μπορεί η επίσημη γλώσσα [..] να είναι άλλη από την κοινή νεοελληνική [..] όλα αυτά θα έπρεπε να είναι αυτονόητα για όλους στην Κύπρο. Το άρθρο αυτό γράφεται γιατί για κάποιους στην Κύπρο, **όχι ολίγους**, τα θέματα αυτά έπαψαν να είναι αυτονόητα..

Απ' όσα λέγω είναι φανερό ότι διάφορες μορφές ψευδοεθνισμού που στηρίζουν δήθεν και προβάλλουν την «ντόπια γλώσσα» δηλ. τη διάλεκτο, όχι μόνο αγνοούν τη βασική διάκριση «γλώσσας και διαλέκτου», αλλά αποτελούν και επικίνδυνα **λαϊκιστικά** κυρήγματα..

Το πρωτοφανές επικοινωνιακό γόητρο που διαθέτει σήμερα στην Κύπρο η Αγγλική, αυτή η προιούσα «γλωσσική επιμειξία» έχει φτάσει σε επικίνδυνο σημείο.. Θα οδηγήσει στην μιγαδοποίηση της Κυπριακής ελληνικής...

Από το άρθρο: Η γλώσσα στην Κύπρο σήμερα, Βήμα, 15/11/92

Ένας Κύπριος μουσικός:

Είμαστε λίγο συγχισμένοι. Ενώ στο σπίτι, μιλάμε την κυπριακή τοπολαλιά, το ραδιόφωνο η τηλεόραση χρησιμοποιούν την Ελληνική γλώσσα όπως και ο τύπος. Αν πεις σήμερα τη λέξη «αγρονίζω» κινδυνεύεις να θεωρηθείς απολίτιστος. Ενώ δεν είναι έτσι... (Σκέφτεται λίγο). Εγώ δεν θέλω να θέσω το θέμα ότι ναι! πρέπει να μιλάμε κυπριακά και μόνο κυπριακά... (χαμογελά) είναι, ξέρεις, θέμα έρωτα. Σχέση έρωτα με τον τόπο μας, και με τη γλώσσα που έγραψε ο Λιπέρτης, ο Πασιαρδής, δεν μπορείς να την παραγνωρίσεις.

Ευαγόρας Καραγιώργης, μουσικός, (συνέντευξη)

Ε, ΟΧΙ ΚΑΙ ΕΤΣΙ ΚΥΡΙΕ ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ!

..Εκείνο που δεν έχει καταλάβει ο κ. Μπαμπινιώτης είναι τι είναι η Κύπρος, τι υπήρξε στην ιστορία της, ποιες είναι οι προϋποθέσεις επιβίωσης της, ιδιαίτερα σήμερα, σε ένα μικρό αλληλοεξαρτώμενο κόσμο. Η Κύπρος είναι γέφυρα επικοινωνίας, η Κύπρος έχει ανοικτές πόρτες στον κόσμο.... Η Κύπρος επιβίωσε γιατί ο Κύπριος δεν περιορίζεται στα σύνορα του.. Αν δεν ξέρει μια ή περισσότερες διεθνείς γλώσσες δεν μπορεί να επιβιώσει..

Απ' αυτά **[εκφωνήσεις λόγων και βαρύγδουπες πατριωτικές παραινέσεις]** μπουχτήσαμε.

Από την απάντηση του Τάκη Χατζηδημητρίου - μιλούμε ελληνικά και δεν έχουμε «γλωσσικά προβλήματα»... Έχουμε άλλα προβλήματα.. κι ας μη συζητάμε ποιοι τα δημιούργησαν.

Και η εξουσία του κράτους υπέρ της γλώσσας των αρχαίων Αθηναίων;!

«Στην επικαιρότητα βρίσκεται πάλι το θέμα της τυποποίησης των ονομάτων στην ελληνική γλώσσα και της μεταγραφής τους...

Αν τελικά επιτευχθεί αυτός ο στόχος θα τροχιοδρομηθούν σημαντικές αλλαγές στη γραφή ονομάτων σε **διαβατήρια, ταυτότητες,** έγγραφα υπουργείων και σε πινακίδες που βρίσκονται σε δρόμους και επίσημα κυβερνητικά κτίρια».

Από καθημερινή εφημερίδα

της «ιθαγενοποίησης» που τους είχε επιβάλει η εθνική αποικιοκρατία του κράτους της «μητέρας πατρίδας». Μόνο προς το τέλος της δεκαετίας του 70 και αρχές της δεκαετίας του 80 με τη δημοσίευση της «Κυπριακής ιστορίας» του Κ. Γραικού άρχισε και η διαδικασία της πολιτιστικής αυτονομοποίησης της Κυπριακής συνείδησης. Είναι σ' αυτά τα πλαίσια που εμφανίστηκαν και ορισμένα άρθρα για την γκεττοποίηση και καταπίεση της Κυπριακής διαλέκτου. Σίγουρα σταθμός για μια τέτοια προβληματική είναι το άρθρο του Κ. Λεοντίου, αποσπάσματα του οποίου δημοσιεύουμε πιο κάτω. Ο κ. Λεοντίου δεν εντάσσει το κείμενο του στην προσπάθεια πολιτιστικής αυτονομοποίησης. Σε κάποιο σημείο του άρθρου του, μάλιστα, δηλώνει σαφώς ότι δεν θεωρεί την πολιτικοποίηση του γλωσσικού σαν σοφή ενέργεια. Το άρθρο είναι σταθμός, ωστόσο, γιατί χρησιμοποιεί μια σύγχρονη επιστημονική προσέγγιση για να αναλύσει την αυτογελοιοποίηση, την αυτοϋποτίμηση και τη γενικότερη σχιζοφρένεια που βιώνει ο Κύπριος όταν υποχρεώνεται να θεωρεί τη ζωντανή γλώσσα που μιλά σαν υποδεέστερη. Τονίζει στην αρχή το ασαφές του διαχωρισμού γλώσσας και διαλέκτου και καταλήγει με μια γενικότερη αναφορά στην καταπίεση της διαφορετικότητας απ' την ομοιογενή γλώσσα των εθνών.

Εθνικοφροσύνη, εξουσία και γλώσσα στην Κύπρο

Προς το τέλος της δεκαετίας του 80 η επανεμφάνιση ενός νέοεθνικόφρονα λόγου που πρόβαλε το εκδοτικό συγκρότημα ΔΙΑΣ οδήγησαν σε μια νεοελληνική αντεπίθεση. Η κύρια αιχμή αυτής της επίθεσης στο γλωσσικό ήταν αρχικά η χρήση της Αγγλικής. Η διαπίστωση ήταν βέβαια σωστή. Με το διαχωρισμό των Ε/Κ και των Τ/Κ μετά το 74 σταμάτησε οριστικά (για την ώρα) η αλληλεπίδραση Ελληνικής και Τουρκικής στην Κυπριακή διάλεκτο και αντικαταστήθηκε απ' την αλληλεπίδραση Ελληνικής και Αγγλικής (στην Ελληνογενή διάλεκτο). Ή εξέλιξη ήταν αναπόφευκτη για 2 λόγους: Η ίδια η οικονομική ανάπτυξη έκανε τα αγγλικά την απαραίτητη δεύτερη γλώσσα των Κυπρίων μια και το νησί είχε μετατραπεί σε εμπορικό κέντρο. Η ίδια η διάλεκτος, ωστόσο, φαίνεται να έχει την τάση που τόσο αντιπαθούν οι Ελληνοκεντρικοί - **την τάση για μιγαδοποίηση.** Ένα επίσης απαραίτητο χαρακτηριστικό για ένα χώρο που ήταν γεωγραφικό σταυροδρόμι για τόσους αιώνες.

Αυτά μπορούσαν βέβαια να τα αντιληφθούν οι Ελληνοκεντρικοί.

Είναι θέμα αξιοπρέπειας. Έχουμε και μεις γλώσσα. Μιλούμεν. Στο όνομα 10,000 χρόνων ιστορίας

Η επίθεση ωστόσο πήγαζε μάλλον από δυο άλλους παράγοντες. Εν μέρει η σύγχρονη νεοεθνικοφροσύνη υποστηρίζει μεν την ανεξαρτησία, αλλά βλέπει πια (όπως και οι εθνικιστές του Ντεκτάς) ότι στην Κύπρο θα ζουν 2 λαοί, 2 έθνη. Άρα η τρίτη γλώσσα, τα αγγλικά, που είχε καθιερωθεί σαν η γλώσσα επικοινωνίας των 2 κοινοτήτων πρέπει να εξαφανιστεί. Να μιλά ο καθένας τη γλώσσα του λένε λίγο πολύ οι νεοεθνικόφρονες και δεν υπάρχει λόγος επικοινωνίας. Ένας απ' αυτούς εισηγήθηκε μάλιστα να κτίσουμε ένα τοίχο (αλά Βερολίνου) στην Κύπρο για να διαχωρίσουμε τους Έλληνες και τους Τούρκους.

Ο άλλος λόγος, και ο πιο ουσιαστικός, είναι η ίδια η εξουσία της γλώσσας. Διότι το κράτος των Αθηνών προωθούσε την «ιθαγενοποίηση» των Κυπρίων για να κρατά την Κύπρο εξαρτωμένη αλλά αυτή η διαδικασία γινόταν και γίνεται μέσα από ντόπιους μηχανισμούς και φερέφωνα εξουσίας. Όπως παρατηρεί ο P. Loizos στο άρθρο του για την άνοδο του Ελληνικού εθνικισμού στην Κύπρο, η αναβίωση του ενωτισμού ανάμεσα σε ορισμένα στρώματα του πληθυσμού όπως οι δάσκαλοι τη δεκαετία του 70 είχε να κάνει με τον εκτοπισμό τους απ' τη θέση γοήτρου/status που είχαν, απ' τους απόφοιτους αγγλικών πανεπιστημίων (γιατρούς, δικηγόρους κ.λ.π.). Με τον ίδιο τρόπο η Ελληνοκεντρική διανόηση σήμερα νοιώθει να απειλείται γιατί τα αγγλικά αντικαθιστούν την Ελληνική σαν γλώσσα «εκπολιτισμού». Είναι τα αγγλικά τώρα που είναι η γλώσσα που οδηγεί στην κοινωνική άνοδο, σε ένα νησί όπου το κύριο εισόδημα έρχεται απ' τον τουρισμό και τις Υπεράκτιες επιχειρήσεις. Ιστορικά βέβαια αυτή η σύγκρουση είχε αρχίσει από πιο παλιά (απ' τις αρχές του αιώνα) και εντάθηκε τη δεκαετία του 50. Τότε η Ελληνοκεντρική διανόηση χρησιμοποίησε τον αγώνα της ΕΟΚΑ για να αποθαρρύνει την εξάπλωση των αγγλικών. Η αστική τάξη πάντα συγκατάνευε σε τέτοιους αγώνες γλωσσικής καθαρότητας και τους ενθάρρυνε. Υπήρχε και εδώ όμως το κόλπο. Οι αστοί ενθάρρυναν τους Ελληνοπαθείς να υποστηρίζουν την Ελληνική ενάντια στην Αγγλική ενώ οι ίδιοι έστελαν τα παιδιά τους σε αγγλόφωνα σχολεία. Η πρόσφατη εμπειρία γελοιοποίησης του κ. Αναστασιάδη (προέδρου της επιτροπής Παιδείας της Βουλής) ήταν χαρακτηριστική. Ο Αναστασιάδης ήταν η αιχμή της επίθεσης ενάντια στο πανεπιστήμιο Κύπρου. Εν μέρει γιατί η βιβλιογραφία του πανεπιστημίου είναι στα αγγλικά και γιατί έτσι υποτίθεται ότι το πανεπιστήμιο «αφελληνίζει» το νησί. Όταν ξέσπασε μια οργισμένη αντίδραση των πολιτών ενάντια στον βουλευτή η «ατάκα» που έπιασε τόπο ήταν η αποκάλυψη ότι τα παιδιά του Ελληνοπρεπέστατου βουλευτή σπουδάζουν στην Αγγλία.

Η χρήση της γλώσσας στην Κύπρο τα τελευταία 40 χρόνια είναι ο πολιτιστικός μηχανισμός που στηρίζει την ταξική διάρθρωση, τις ομάδες γοήτρου και την πρόσβαση στην εξουσία.

Η βασική υποκρισία του Ελληνικού εθνικισμού στην Κύπρο είναι αυτή: Ενώ είναι αυτός που δημιούργησε την νομιμοποίηση της εξουσίας, μέσω της γλώσσας, τολμά σήμερα να διαμαρτύρεται για την «άνιση» σύγκρουση του με την Αγγλική. Μα ποιος κατάστρεψε την τοπική κουλτούρα, ποιος μετάτρεψε τη ζωντανή μας γλώσσα σε φολκλορικό έκθεμα αγαπητοί νεοέλληνες; Τις δομές εξουσίας για τη σημερινή επικράτηση της αγγλικής τις έθεσε ο Ελληνικός εθνικισμός με την καθιέρωση «σωστής» και «λάθος» γλώσσας.

«Μιλούμεν» - είναι τελικά θέμα αξιοπρέπειας

Το 1992 οι Ελληνοκεντρικοί έστρεψαν τελικά τα πυρά τους και εναντίον της Κυπριακής διαλέκτου. Εν μέρει βέβαια η δικαιολογία/έναυσμα ήταν το πρόγραμμα «Χωρίς Πλαίσια» του Απρίλη του 92 όπου διατυπώθηκε για πρώτη φορά, τηλεοπτικά, η θέση ότι νεοελληνική κοινή καταπιέζει την κυπριακή διάλεκτο και ότι θα έπρεπε να γραφτεί ένα αλφάβητο της τελευταίας. Σε ένα γενικότερο επίπεδο ωστόσο η Κυπριακή διάλεκτος φαίνεται να έχει ξεπεράσει την κρίση της γκεττοποίησης και του μαρασμού που διάγνωσε στην δεκαετία του 80 ο Κ. Λεοντίου. Πέρα απ' τον χώρο των επιθεωρήσεων (ο οποίος πάντα συντηρούσε την Κυπριακή διάλεκτο για το λαϊκό κοινό) η κυπριακή άρχισε να χρησιμοποιείται και σε σοβαρά θέατρα (όπως αυτά του Γ. Νεοφύτου). Αλλά ο καθοριστικός παράγοντας ήταν η κατάργηση του κρατικού μονοπώλιου στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η ανάγκη τηλεφωνημάτων χαλάρωσε τους γλωσσικούς κώδικες - τώρα πια μπορεί να ακούσει κανένας την Κύπριακή διάλεκτο και σαν ημι-δημόσιο λόγο (απ' το ραδιόφωνο). Το ότι οι μεταμεσονύχτιες ώρες των ραδιοφώνων κατακλύζονται από τσιατιστά είναι χαρακτηριστικό. Η Κυπριακή διάλεκτος ήταν για ένα αιώνα τώρα, η κρυφή γλώσσα της νύχτας. Ακόμα και η οργισμένη αντίδραση διαφόρων στο άρθρο του Μπαμπινιώτη ήταν χαρακτηριστική. Αντιδρούν βέβαια σαν εξελληνισμένοι ιθαγενείς αλλά τουλάχιστον αντιδρούν στο «εθνικό κέντρο».

Έχει αρχίσει να διαμορφώνεται μια νέα αστική (των πόλεων) κυπριακή διάλεκτος με έντονο επηρεασμό τόσο απ' την Ελληνική όσο και απ' την Αγγλική.

Σίγουρα βέβαια η γελοιοποίηση της διαλέκτου είναι ακόμα εδώ. Όπως και η αυτοϋποτίμηση των Κυπρίων. Για αυτό τραυλίζουν μπροστά στην εξουσία. Δεν «ξέρουν» να μιλήσουν σύμφωνα με τις επίσημες γλώσσες. Στο δρόμο όμως και στην καθημερινότητα αμύνονται «ως Αίαντες» όπως είπε και ο Μ. Χριστοδούλου. Γι' αυτό άλλωστε η Ελληνοκεντρική «συναπαρτσιά» της εξουσίας πολεμά με τόσο πάθος κάθε ίχνος της κυπριακής διαλέκτου. Το θέμα δεν είναι απλά η επανεμφάνιση ενός νεο-καθαρευουσιανισμού. Ο στόχος είναι η ίδια η υπόσταση των Κυπρίων. Είναι έκδηλο άλλωστε στο λόγο των Ελληνοκεντρικών. «Οι Κύπριοι αντιστέκονται... «οι Κύπριοι δεν καταλαβαίνουν», «δεν είναι ζήτημα μόνο των Κυπρίων» κ.λ.π. λες και οι ίδιο γεννήθηκαν στο Κολωνάκι. Είναι βέβαια και ταξικό το ζήτημα. Γι' αυτό οι διανοούμενοι της Ελληνοπληξίας αγκαλιάζουν με τόσο πάθος τις ανοησίες της γλωσσικής καθαρότητας των Μπαμπινιώτηδων και άλλων καλαμαράδων αποστόλων του συντηρητισμού. Ψάχνουν εναγωνίως να βρουν βάθρο πάνω στο οποίο να στηρίξουν την εξουσία τους. Αυτοί θα μιλούν σαν «Έλληνες» και οι υπόλοιποι θα είναι οι ανορθόγραφοι που αφού δεν ξέρουν τους γραφειοκρατικούς νόμους της γραματικής θα είναι δικαιολογημένα καταδικασμένοι στη σιωπή. Και η εξουσία της Ελληνοκεντρικής λαγνείας των καθαρών λέξεων θα θεμελιωθεί επιτέλους στο όνομα των συμφερόντων του «έθνους».

Γι' αυτό αντιστέκονται οι Κύπριοι. Γι' αυτό τα «λαϊκά στρώματα» δεν θα μιλήσουν ποτέ την επίσημη γλώσσα. Είναι ταξική και πολιτιστική αντίσταση. Γιατί στο βάθος το ζήτημα δεν είναι εθνικό θέμα - Είναι θέμα αξιοπρέπειας. Έχουμε και εμείς γλώσσα. Μιλούμεν. Στο όνομα 10,000 χρόνων Ιστορίας.

Χρήσεις της Κυπριακής Διαλέκτου και Προεκτάσεις

(Αποσπάσματα)

Κώστας Λεοντίου

1. Διάλεκτος και Γλώσσα

Η Κυπριακή διάλεκτος αποτελεί υποσύστημα ή υποσύνολο του συστήματος ή συνόλου «ελληνική γλώσσα».

Όλες οι γλώσσες του κόσμου υποδιαιρούνται σε πολυάριθμες διαλέκτους.

Η επιλογή ή επιβολή μιας διαλέκτου ως επίσημης γλώσσας μιας χώρας, δεν στηρίζεται σε αισθητικά ή άλλα κριτήρια, τα οποία εξάλλου είναι σχετικά και υποκειμενικά, αλλά ανταποκρίνεται σε οικονομικές, κοινωνικές ανάγκες και εξαρτάται από γεωγραφικές, πολιτικές, ιστορικές συγκυρίες.

Πρέπει επίσης να τονίσουμε πως και αυτά ακόμη τα κριτήρια και όρια που καθορίζουν τις διαφορές γλώσσας - διαλέκτου δεν είναι σταθερά. Ένας Νορβηγός μπορεί να κατανοήσει ένα Δανέζο, μιλώντας ο καθένας τη γλώσσα του, ενώ αυτό είναι πολύ πιο δύσκολο αν όχι αδύνατο για ένα κάτοικο του Πεκίνου, που εκφράζεται στο Μανδαρινό πρότυπο και τον κάτοικο της Καντώνας που μιλά τη διάλεκτο του.

Η νοοτροπία της αναζήτησης, του αμιγούς προτύπου, της πεντακάθαρης φυλής, της άσπιλης και αμόλυντης γλώσσας οδήγησε και οδηγεί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης

α) Δεν υπάρχουν καθαρόαιμες διαλέκτοι, ούτε καθαρόαιμες γλώσσες. Η τόσο θαυμαζόμενη γαλλική αποτελεί κράμα λατινικής, γερμανικής και κελτικής.

Ο «κόκορας» της πανελλήνιας αποτελεί ονοματοποιία, ο πετεινός της διαλέκτου μας προέρχεται από τ' αρχαία. Ο «χουρμάς» ξενόγλωσσο, το «φοινίκι» είναι ελληνικό.

β) Όλες οι γλώσσες εξελίσσονται. Το ίδιο συμβαίνει φυσικά και στις διαλέκτους.

2. Κυπριακή διάλεκτος και παιδεία

Η Κυπριακή διάλεκτος αντιμετωπίζεται με πολύ εχθρικό τρόπο από πολλούς εκπαιδευτικούς. Οι διαλεκτόφωνοι μαθητές γίνονται συχνά αντικείμενο προσβολών, έντονων επικρίσεων, τιμωριών, ειρωνικών σχολίων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλοί από τους εκπαιδευτικούς που υιοθετούν αρνητικές στάσεις ως προς την αντιμετώπιση του θέματος, προέρχονται από μικροαστικό ή/και αγροτικό περιβάλλον και είχαν κάποτε υποστεί ανάλογες προσβολές. Έχοντας συνδέσει το θέμα της αποδιαλεκτοποίησης με την κοινωνική ανέλιξη και επιτυχία, εξασκούν με υπερβάλλοντα ζήλο ό,τι θεωρούν ιερό, σχεδόν ιεραποστολικό καθήκο, σύμφωνα με τη λογική, αν μπορούμε να την αποκαλέσουμε έτσι, πολλών μηχανισμών καταπίεσης.

«Βασανίστηκα, καταπιέστηκα, ξεπέρασα αυτά τα στάδια, τώρα που διαθέτω και γω εξουσία θα εκτονωθώ με τη σειρά μου, καταπιέζοντας, χωρίς ποτέ μου να αμφισβητώ την εγκυρότητα ή ηθικότητα ή αποτελεσματικότητα των μεθόδων αυτών».

Πρέπει εδώ να γίνει μνεία του εξαιρετικού βιβλίου «le parler Croquant», στο οποίο περιγράφεται και αναλύεται ο ταπεινωτικός τρόπος με τον οποίο αντιμετώπιζε η παραδοσιακή παιδεία την οξιτανική γλώσσα στη Μεσηβρινή Γαλλία (Προβηγγία).

3. Πολιτική ορολογία και κυπριακή διάλεκτος

Εν αρχή, τα «ζοππόβορτος» και «τζιτζιροζάμπιες». Ο μέσος Κύπριος πήρε με το πρώτο επίθετο το ημιεπίσημο χρίσμα του και το κίνημα των αδεσμεύτων το βάφτισμα από τον καλό αστό πολιτικό ηγέτη.

Στα πρώτα ήδη βήματα του πολιτικού μας βίου, μάθαμε πως το να βρίσκεις λέξεις στη διάλεκτο και να διανθίζεις μ' αυτές το κατά τ' άλλα καθώς πρέπει κείμενο σου, εγκλωβίζοντας τις, ίσως για προληπτικούς λόγους υγιεινής - παρεμπόδιση μεταδοτικής μολυσμαντικής ασθενείας, στην τυραννία των εισαγωγικών, αυτό είναι chic.

Υπό μορφή αναθεματισμών και αφορισμών, τα επίθετα αυτά έχουν και μια άλλη μυθολογική εξήγηση. Θεέ μου, αυτός ο καταπληκτικός αρθρογράφος, αυτό ο υπέροχος γλωσσοπλάστης, αυτός ο εξαίρετος ρήτορας, γνωρίζει, ποιος θα τόλεγε - και τη γλώσσα των κοινών θνητών, την οποία χρησιμοποιεί όπου πρέπει και όταν πρέπει σύμφωνα με δόσεις μιας σοφής συνταγής που προσφέρονται προς τον καταναλωτή - ακροατή, θεατή, αναγνώστη και που σκορπούν - συνήθως - μερικά γελάκια κατάπληξης και δέους για την απροσδόκητη και αναπάντεχη ικανότητα.

Φυσικά η τοπολαλιά έχει σαν κύρια αποστολή τη δημιουργία ενυπώσεων. Τα υβριστικά επιθέτων μιας περιφρονημένης διαλέκτου, αυτό αποτελεί πια το άκρον άωτον του υποβιβασμού.

4. Ο μύθος του κυπριώτικου σκετς

Πρόσφατη ανακοίνωση που αναφερόταν σε άλλη ανακοίνωση ανάφερε ανάμεσα στ' άλλα και τα εξής:

«Οι συνεδρίες της Βουλής δεν είναι κυπριώτικο σκετς». Ας αναλύσουμε και ας ερμηνεύσουμε την απλή αυτή φράση. Οι συγγραφείς της θα πιστεύουν και θα υποστηρίζουν ότι η βουλή είναι ένα σοβαρό και αξιοσέβαστο σώμα. Οι συνεδρίες της βουλής πρέπει λοιπόν να τυγχάνουν του ανάλογου σεβασμού.

Υπεραμυνόμενοι του γοήτρου της, τη διαχωρίζουν με την αρνητική αυτή σύγκριση, με την παρεμβολή του αναγλύφου «δεν» από οποιαδήποτε παρομοίωση ή ταύτιση με το κυπριώτικο σκετς.

Υποβάλλεται λοιπόν σαφώς πως το κυπριώτικο σκετς δεν είναι σοβαρό. Φυσικά θά' λεγε κανείς: «Αφού πρόκειται πολύ συχνά για ηθογραφικές κωμωδίες».

Ναι αλλά ας μη συγχίζουμε τις έννοιες γελοίο και κωμικό. Ότι είναι κωμικό δεν σημαίνει πως είναι και ευκαταφρόνητο. Απόδειξη: Δεν ανάφεραν κωμωδία του Αριστοφάνη, του Μολιέρου ή έστω του Ψαθά σαν παραδείγματα προς αποφυγή.

Έτσι επαναλήφθη εδώ μια πλατεία διαδεδομένη εντύπωση πως το σκέτς αποτελεί συχνά σημείο αναφοράς για μη κολακευτικές συγκρίσεις.

Μα τι συμβαίνει επιτέλους με τα κυπριώτικα σκετς; Ποιά είναι η μυθολογία τους;

Ο κόσμος του, στατικός, απολιθωμένος, τυποποιημένος, όπως ένα τυπογραφικό κλισέ. Τα στοιχεία της υπερβολής της εκζήτησης, του κατευθυνόμενου, υπό έλεγχο αυθορμητισμού αποτελούν σχεδόν κατά κανόνα το σήμα κατεκαθέν του. Λέξεις απηρχαιωμένες, ξεχασμένες, ανασύρονται από τη ναφθαλίνη για να ξενίσουν και να ξαφνιάσουν πρώτους απ' όλους τους ίδιους τους Κυπρίους, στην καταπληκτική τουλάχιστον πλειοψηφία τους.

συνέχεια στην επόμενη σελίδα

χρήσεις της Κυπριακής διαλέκτου και προεκτάσεις

Η θεματολογία τους επαναλαμβάνεται τροποποιημένη, αναθεωρημένη, διορθωμένη, προβάλλοντας ένα μικρόκοσμο ερμητικά κλειστό, που διαιωνίζεται σ' ένα απρόσιτο γκέττο, καλά φυλαγμένο από τους θεματοφύλακες.

Δεν φτάνει παρά σπάνια - και όπως ο απόηχος μιας άλλης πραγματικότητας λιγότερο ψευδοαυθεντικής ίσως, αλλά το ίδιο, αν όχι περισσότερο γνήσιας.

Ο άλλος κόσμος που δε ζει σε γραφικά χωριουδάκια, ο κόσμος των συνοικισμών 1, 2, 3, ο κόσμος των πόλεων, των εργοστασίων, των πολυκατοικιών που ξεφυτρώνουν σαν μανιτάρια, ο κόσμος που αναπνέει και κολυμπά σε ένα μολυσμένο περιβάλλον, ο κόσμος που δεν γυροφέρνει την ανία του στα παραδοσιακά καφενεδάκια αλλά στα cafés και στις δισκοθήκες, αυτός ο αντιεξωτικός, πεζός κόσμος που εκφράζεται σε μια διάλεκτο που δεν μπορεί νάναι παρά κυπριακή, δεν έχει θέση στο σκέτς παρά μόνο σπάνια ή περιστασιακά, όπως κάποιος παρείσαχτος μουσαφίρης. Κι αν κάποιος απ' αυτούς εισδύσει στην καλά οροθετημένη νησίδα του κυπριώτικου σκετς, νοιώθει τόσο άνετα, τόσο βολικά όσο και μια κυρία με τας καμελίας που θες από λάθος θες από παρεξήγηση, βρέθηκε μπλεγμένη σε μια ταινία καράτε.

5. Πρωτογενή και δευτερογενή προβλήματα

Η αντιπαράταξη διαλέκτου-γλώσσας-διαλέκτου δημιουργεί και πολλά άλλα προβλήματα.

Άλλοι Κύπριοι αντιμετωπίζουν προβλήματα στην έκφραση που οδηγεί σε προβλήματα ευφράδειας και ευγλωττίας.

Αυτό μπορεί να επεκταθεί και σε άλλους τομείς όπως η ικανότητα για αυτοσχεδιασμό ή και απλής και σαφούς μετάδοσης μηνυμάτων (πολλοί γιατροί διαπιστώνουν πως οι ιθαγενείς τους δυσκολεύονται να τους πουν με ακρίβεια που πονούν).

Πολλά άτομα μετά τις οδυνηρές εμπειρίες που δέχτηκαν όταν εκφράστηκαν στη διάλεκτο τους, προσβολές, υποτιμήσεις, κλείνονται στον εαυτό τους.

6. Αντί επιλόγου - Ο Ρατσισμός και τα δίδυμα αδελφάκια του

Το τροπάρι το γνωρίζουμε καλά.

Στο όνομα μιας υποτιθεμένης νόρμας, στο όνομα μιας καταναγκαστικής ομοιογενειοποίησης, στο όνομα της ανωτερότητας της επιστροφής στις αγνές και ανόθευτες ρίζες, η νοοτροπία της αναζήτησης του αμιγούς προτύπου, της πεντακάθαρης φυλής, της άσπιλης και αμόλυντης γλώσσας, γνωρίζουμε που οδήγησε και οδηγεί, όταν βασιλέψει και θριαμβεύσει σ' όλο το μεγαλείο της:

Στα στρατόπεδα συγκεντρώσεως, στα κρεματόρια στον σφαγιασμό, ή σε άλλες πιο εξευγενισμένες μεθόδους άμεσου ή αργού θανάτου.

Η περίφημη ανωτερότητα, η ευαγγελιζόμενη και πολυδιαφημισμένη αναδημιουργία του έκπαγλου ξανθού προτύπου και πρωτοτύπου που πρόβαλε στο λυκαυγές της Ιστορίας της φυλής, η εκκαθάριση του πάλλευκου αυθεντικού αρχετύπου, απ' όλα τα μικρόβια, τα παράσιτα, που το παραμόρφωσαν και το μόλυναν, απ' όλες τις σκουριές, όλα τα νοσογόνα και νοσηρά στοιχεία, όλες τις αλλογόνες ουσίες που το αλλοίωσαν, καθ' οδόν, αυτός ο τέλειος κόσμος, δεν είναι παρά ο μακάβριος ευφημισμός της ανυπόφορης μαύρης - κατάμαυρης μονοτονίας της προβατοποιημένης ομοιομορφίας.

Και η ιδανική επικοινωνία στο τέλειο πρότυπο, δεν είναι παρά το παρανοϊκό παραλήρημα του Δικτάτορα και ο μονότονος ήχος από τις ιαχές μιας ομόφωνα κακόφωνης αγέλης, που πνίγει τις κραυγές πόνου όλων αυτών που δεν ταίριασαν στα μέτρα της προκρουστικής μετριότητας.

Πως να αρνηθείτε 20 αιώνες ιστορίας (από την Αθήνα χωρίς Ελληνοπληξία)

Μου έστειλε ένα γράμμα, λίγες μέρες αργότερα. «Φτωχό μου παιδί, Επονίτη μαζί και Αζέλμα», έγραφε ο σοφός. «Με ρώτησες επανειλημμένα πότε μια λέξη είναι ελληνική. Σε πήρα από τα μούτρα και σου απάντησα: Όταν την χρησιμοποιεί ο ελληνικός λαός, βλαμμένη. Συγχώρεσέ με. Δεν κατάλαβα την αγωνία σου. Ξέρω πως ζεις και γράφεις σε χώρα, όπου ψαλιδοκώληδες φιλόλογοι ρίχνουν βιτισιές. Ξέρω πως τρέμεις μην σου ξεφύγει κανένα Μπορντέλο, κανένας ντιλεταντισμός και σε παραλάβουν αυτά τα φιλολογικά σκατόμυαλα, που θέλουν να καταργηθούν όλες οι Τούρκικες, φράγκικες, αγγλικές λέξεις και όροι από το λεξιλόγιο μας. Το να αρνηθεί κανείς όλες αυτές τις «ξένες» λέξεις και ρίζες, που αφθονούν στα σύγχρονα Ελληνικά, ισοδυναμεί - στο όνομα ενός ηλίθιου εθνικισμού - με το να απαρνηθεί είκοσι αιώνες ιστορίας του ελληνικού λαού. Αυτά είναι αιτήματα ανθρώπων που δεν ψυλλιάστηκαν τίποτα από ιστορία. Που δεν κατάλαβαν αυτό το αδιάκοπο και αυστηρό γαμήσι που είναι από χιλιάδες χρόνια η ιστορία του μεσογειακού χώρου, με όλους τους λαούς που δάνεισαν και δανείστηκαν, έδωσαν και πήραν, έσφαξαν και σφάχτηκαν, βίασαν και βιάστηκαν, αλλά και αλληλοφιλοξενήθηκαν, χορέψανε, γλέντησαν και φάγανε μαζί. Χωρίς τις χιλιάδες «ξένες» λέξεις που υπάρχουν στη σύγχρονη ελληνική γλώσσα, δεν θα μπορούσαμε να μιλάμε. Άσε, λοιπόν, τους φιλόλογους να εξελληνίζουν το μακιγιάζ και να το βαφτίζουν ψιμυθιωση, άστους να φτωχαίνουν ακόμα περισσότερο τη γλώσσα και κοίτα τη δουλειά σου. Και αν πάει ποτέ κανένας ψαλιδοκώλης στον Παράδεισο, ας ζητήσει από τον Παντοδύναμο να καταργήσει αυτή την περσική λέξη. Αν τέλος με ρωτάς γιατί τα κάνουν όλα αυτά, θα σου απαντήσω: Επειδή αμφιβάλλουν βαθειά και δίκαια για την Ελληνική ταυτότητα τους. Γι' αυτό και φοβούνται να ζητήσουν έναν τούρκικο καφέ στα καφενεία. Εδώ, όμως, θα σε αφήσω. Μιλώντας για Losers, νιώθω να μου έρχεται στούφος. Au revoir, ma petite».

Μαλβίνα Καράλη

Ο γραφειοκράτης λόγος της εξουσίας και η κυπριακή αντίσταση (για την τυποποίηση των κυπριακών ονομάτων στην νεοελληνική κοινή)

Μενέλαος Χριστοδούλου:

«Εγινε η ανάλογη διαφώτιση, όμως καθυστερούν οι υπηρεσίες να το εφαρμόσουν γιατί δεν κατενοήθη η σημασία της τυποποίησης. Εγώ που ήμουν γραμματέας της Κυπριακής Επιτροπής τυποποίησης αντιμετώπισα φοβερό πόλεμο. Το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Εργων ειδοποίησε κοινοτάρχες και δήμαρχους, ότι κατά την τυποποίηση του κράτους που παρουσιάστηκε στον ΟΗΕ, το όνομα του χωριού τους θα γραφτεί στην πινακίδα με αυτό τον τρόπο. **Ούτε ένας δεν δέχτηκε...**

Ερ.:

Η τυποποίηση των ονομάτων έχει αρχίσει ήδη να εφαρμόζεται σταδιακά στις πινακίδες;

Μ.Χ.:

Άρχισε αλλά ηγέρθη πόλεμος και το έργο συνεχώς σταματούσε. Τώρα εφαρμόζεται, εκτός από τις περιπτώσεις που αντιδρούν οι αρχές των διαφόρων χωριών. Η τυποποίηση του Δήμου έξω από τη Λευκωσία είναι Λακκιά, όχι Λατσιά, διότι είναι το κοινό ιστορικό όνομα, από το λάκκος. Τα Λατσιά είναι Τούρκικη προφορά, πρόσφατη. Είναι όπως το Τζυρκά. Αν το Τζυρκά δεν γινόταν Κυθρέα από πριν θα μπορούσα εγώ σήμερα να το σταματήσω; Ακόμα και τα παραδοσιακά ονόματα της Κύπρου **κυπροποιούνται** σήμερα και ακούγεται από το ραδιόφωνο «Γλυτζιώτισσα» και γράφεται σε σχολικά βιβλία «Τριμιθκιώτισσα».

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

(αποσπάσματα από την Ιστορία των αντιαποικιακών αντί-εθνικιστικών αγώνων για Ανεξαρτησία πριν το 1960)

Εισαγωγή

Μετά την επικράτηση των εθνικιστών στις ηγεμονικές δομές της χριστιανικής κοινότητας (εκκλησία, άρχουσες τάξεις) η παλιά Ορθόδοξη Ρωμαίικη ταυτότητα υποχώρησε και απορροφήθηκε στη νεοελληνική. Από την δεκαετία του 1920 όμως άρχισαν να διαμορφώνονται τα σύγχρονα αντι-εθνικιστικά ρεύματα που αποτέλεσαν και την πρώτη διατύπωση μιας κυπριακής συνείδησης που υποστήριζε την ανάπτυξη ενός ανεξαρτησιακού αντιαποικιακού κινήματος.

Το ρεύμα της κυπριακής συνείδησης είχε από τότε 2 τάσεις: την αριστερή-επαναστατική και την φιλελεύθερη-μεταρρυθμιστική. Αυτές οι 2 τάσεις έκφραζαν ουσιαστικά και 2 διαφορετικά κοινωνικά στρώματα - η επαναστατική τάση τόνιζε τη χρήση του εθνικισμού από την άρχουσα τάξη και την Αποικιοκρατία για να διαχωρίζει τους καταπιεσμένους Έλληνες-Τούρκους και να νομιμοποιεί έτσι την εξουσία της. Έκφραζε με αυτήν την έννοια τα νέα ριζοσπαστικά στρώματα των προλεταριών των πόλεων.

Η φιλελεύθερη τάση, που εκπροσωπούσε μεσοαστικά στρώματα, στόχευε στη διαμόρφωση, μέσω μεταρρυθμίσεων, ενός σύγχρονου κράτους δικαίου.

Το ρεύμα της Κυπριακής συνείδησης (ιδιαίτερα το εργατικό - επαναστατικό) όχι μόνο αποσιωπάται από την ιστορία που κατασκευάζουν οι «Ιστορικοί της εθνικής πολιτικής» αλλά και αντιμετώπισε την καταπίεση τόσο από τις τοπικές εξουσίες όσο και από την αγγλική Αποικιοκρατία.

Η επιβίωση του, ωστόσο, και επανεμφάνιση του σχεδόν κάθε δεκαετία είναι χαρακτηριστική της βαθειάς του ρίζας στη δυναμική της κυπριακής ιστορίας της Μοντέρνας εποχής. Γιατί ουσιαστικά αποτελεί την πραγματική Ιστορική συνέχεια των λαϊκών κινημάτων του 18ου και του 19ου αιώνα. Η κυπριακή συνείδηση ήταν και είναι η πραγματική μοντέρνα κυπριακή ταυτότητα. Είναι, δηλαδή, μια ανείπωτη αλήθεια.

Το Εργατικό Επαναστατικό κίνημα

Εφημερίδα ΠΥΡΣΟΣ: 1922

...Εξετάσαμε επίσης την ένωση μας με την Ελλάδα και την απορρίπτουμε γιατί η Ελλάδα, το Αστικό Ελληνικό κράτος δεν έχει καμιά διαφορά από το Αγγλικό, αλλάζουμε την εκμετάλευση μας αντί από το Αγγλικό κεφάλαιο από το Ελληνικό μα πάντα κεφάλαιο, δηλαδή εκμετάλευση θα υπάρχει και από την άλλη μεριά, κακοριζικιά, φτώχεια, πείνα...». Τεύχος 12.

Εφημερίδα ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ, 1925

«...Πρώτη μας φροντίδα είναι να εξαλείψουμε κάθε φυλετικό μίσος και να γίνουμε κήρυκες της ενώσεως όλων των φτωχών για την ομαδική επιδίωξη των συμφερόντων τους... Θα σταθούμε αντιμέτωποι κάθε πατριδοκάπηλου εθνικιστή πολιτικάντη και θα εργασθούμε **για την ανεξαρτησία της Κύπρου,** μακρυά από κάθε επιρροή και προστασία απ' τα έξω...».

Ανεξαρτησιακά/αυτονομιστικά κόμματα - κινήματα τη δεκαετία του 1920

Μετά τις εκλογές του 1925, που ηττήθηκαν οι εθνικιστές υποψήφιοι, για πρώτη φορά για πολλά χρόνια, κατατέθηκε κοινή αντιφώνηση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων μελών του Νομοθετικού Συμβουλίου στην προσφώνησή του Κυβερνήτη. Η αντιφώνηση δεν περιείχε αναφορά στο θέμα της Ένωσης, και ζητούσε την κατάργηση του φόρου υποτέλειας, βελτίωση των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών για τους εργάτες και αγρότες, κατάργηση της δεκαετίας και άλλα οικονομικά και κοινωνικά αιτήματα.

...Τον Απρίλη του 1925, με την ευκαιρία των Πανελληνίων Αγώνων στη Λεμεσό, το Κ.Κ.Κ. διανέμει φυλλάδια με αίτημα την ανεξαρτησία της Κύπρου!

Ένα άλλο, σ' αυτό το στάδιο, πιο σημαντικό αριθμητικά κίνημα είναι το κίνημα των αγροτών που φαίνεται σ' αυτά τα χρόνια να οργανώνεται αυτόνομα από το σύστημα πελατείας, χρεών και προσωπικών δεσμών, που παραδοσιακά ένωνε τους αγρότες με τους εμπόρους και δικηγόρους πολιτικούς. Όπως ανάφερα ήδη, το Δεκέμβρη του 1922 μια μαζική συνάντηση αγροτών στη Λεμεσό είχε διεκδικήσει βελτίωση των αγροτικών συνθηκών. Τον Απρίλη του 1924 οργανώθηκε στο Λευκόνοικο, με πρωτεργάτη το δικηγόρο Κυριάκο Ρωσσίδη, Αγροτικό Συνέδριο με συμμετοχή Ελλήνων και Τούρκων αγροτών. Τα αιτήματα του συνεδρίου ήταν η ίδρυση αγροτικής τράπεζας, η κατάργηση της δεκαετίας και η επίλυση άλλων αγροτικών προβλημάτων, ενώ το συνέδριο αποφάσισε να μην καταπιαστεί με πολιτικά θέματα. Τον Ιούλιο του 1925 έγινε δεύτερο Αγροτικό Συνέδριο στη Λευκωσία, και ο Ρωσσίδης δημοσιεύει βιβλίο με τίτλο: Η πολιτική του Αγροτικού Κόμματος, όπου κυρίως εκθέτει τα Πρακτικά του Β' Παναγροτικού Συνεδρίου.

Το συνέδριο αυτό δημιούργησε Αγροτικό Ελληνοτουρκικό Κόμμα. Οι ομιλητές στο Συνέδριο, Έλληνες και Τούρκοι, εξήραν τη σημασία που θα είχε η Ελληνοτουρκική συνεργασία στο Νομοθετικό Συμβούλιο, και σύνταξαν κοινό υπόμνημα για τη λύση των σοβαρών αγροτικών ζητημάτων.

Ένα άλλο σύγχρονο κίνημα που εγκολπωνόταν τις Βενιζελικές βασικά ιδέες, που αντιτίθεντο στον άκρατο εθνικισμό της ντόπιας αστικής ηγεσίας αυτή την περίοδο, ήταν αυτό του Γ.Χ" Παύλου. Ο Χ" Παύλου άρχισε σαν δάσκαλος και μετά σπούδασε νομικά στην Αθήνα. Ήταν πρόεδρος της συντεχνίας των δασκάλων, και από το 1920 του Εργατικού Σωματείου της Λευκωσίας. Δημοσίευε στην εφημερίδα Λαϊκή όπου υποστήριζε συνεργασία με την Κυβέρνηση, και τους Τουρκοκυπρίους, προσανατολισμό προς την κατεύθυνση της επίλυσης των ντόπιων κοινωνικο-οικονομικών προβλημάτων, κατάργηση του φόρου υποτελείας και της δεκαετίας και την επιδίωξη ενός πιο φιλελεύθερου συντάγματος.

Τα πολιτικά κόμματα στην Κύπρο 1878 - 1955.
Μ. Ατταλίδης

Μανιφέστο ΚΚΚ - 1931

Οι τσιφλικάδες, η Εκκλησία οι τοκογλύφοι, οι έμποροι και βιομηχάνοι προσπαθούν με κάθε τρόπο να σταματήσουν την «αριστεροποίηση» των μαζών και να τις αποτρέψουν από τον πραγματικά επαναστατικό δρόμο. Γι' αυτό αναζωογονούν και γαλβανίζουν το πεθαμμένο σύνθημα της Ένωσης με την Ελλάδα και μάλιστα το παρουσιάζουν ως την πανάκεια που θα σώσει τη φτωχολογιά από την οικονομική κρίση.

Όπως οι αρχαίοι δούλοι κι οι καταστρεμμένοι χειροτέχνες της ρωμαϊκής εποχής, ανίκανοι να επαναστατήσουν ενάντια στο σύστημα της δουλείας και στο ετοιμόρροπο «αρχαίο» καθεστώς, ζητούσαν τη σωτηρία τους στον ουρανό κι ασπαζόμενοι τον Χριστιανισμό περίμεναν (όπως οι σημερινοί χιλιαστές) από μέρα σε μέρα τη «Δευτέρα Παρουσία» (όχι του Ανθία μα την «πραγματική»). Έτσι κι οι «ενωτικοί» της Κύπρου προσπαθούν να πείσουν τις εργαζόμενες μάζες ότι θα εύρουν τη σωτηρία τους μόνο στην Ελλάδα. Γι' αυτούς η Ελλάδα είναι πραγματικός παράδεισος. Ούτε κρίση έχει, ούτε δυστυχία. Όλος ο κόσμος ευημερεί, η παγκόσμια οικονομική κρίση που δε σταμάτησε στα σύνορα ούτε της βαθύπλουτης Αμερικής, ούτε της κραταιάς Αγγλικής Αυτοκρατορίας, σταμάτησαν ως εκ θαύματος στα σύνορα της μικράς Ελλάδας, η οποία αποτελεί μια ευτυχισμένη νήσο μέσα στον ωκεανό της δυστυχίας που παραδέρνει τον άλλο καπιταλιστικό κόσμο. (Οι ενωτικοί μας δεν ενδιαφέρονται να μας εξηγήσουν ποιοι λόγοι κάμνουν τους εργάτες της Ελλάδας ν' απεργούν και να σκοτώνονται κάθε μέρα στους δρόμους, γιατί οι αγρότες να εξεγείρονται, γιατί οι χωροφύλακες να σκοτώνουν τους αγρότες που δεν πληρώνουν τους φόρους κι άλλα πολλά γεγονότα του Ελληνικού παραδείσου).

Στο αναμεταξύ οι Κύπριοι εργαζόμενοι, αναμένοντας τη σωτηρία τους μέσα στον Ελληνικό παράδεισο, οφείλουν να καθίσουν ήσυχα, να μην επαναστατούν ενάντια στην εκμετάλλευση

Εκτός όμως από τον καθαρό αντεπαναστατικό ρόλο, το σύνθημα της Ενώσεως με την Ελλάδα χρησιμοποιείται απ' ευθείας από τον εγγλέζικο ιμπεριαλισμό ως όπλο για τη διαίρεση του κυπριακού εργαζόμενου λαού. Η Κύπρος δεν κατοικείται μόνον από Έλληνες. Το 1/5 των κατοίκων της είναι Τούρκοι που είναι τόσο Κύπριοι όσο και οι Έλληνες και ας λέγουν οι «Ενωτικοί» ότι οι Τούρκοι είναι «επήλυδες».

ΝΕΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΖΗΤΩ Η ΚΟΚΚΙΝΗ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ
ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΥΠΡΙΟΥΣ ΕΡΓΑΤΟΑΓΡΟΤΕΣ ΚΑΙ ΦΤΩΧΟΥΣ ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΕΣ

ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1930

«Επιτροπή για την Αυτονομία της Κύπρου»-δεκαετία του 1930

Μια άλλη σημαντική εξέλιξη στην περίοδο της Παλμεροκρατίας στην Κύπρο ήταν οι διεργασίες σκέψης που έγιναν μεταξύ μιας πολιτικής ομάδας Κυπρίων στο Λονδίνο που έγινε γνωστή σαν «Κυπριακή Επιτροπή για την Αυτονομία της Κύπρου». Φαίνεται πως μέσα στην φιλελεύθερη ατμόσφαιρα της μητρόπολης και έξω από τον κομματικό ανταγωνισμό στον Κυπριακό χώρο, η επιτροπή αυτή αποτέλεσε την πρώτη κυπριακή οργάνωση που υιοθέτησε τη γραμμή που χάραξε ο Βενιζέλος για την Κύπρο: Η επιτροπή, που σύμφωνα με το Σέρβα, συμπεριλάμβανε σαν μέλη της τον Εύδωρο Ιωαννίδη (που είναι ο ιστορικός Δώρος Άλατος), τον Ιερόθεο Κυκκώτη, τον Εζεκία Παπαϊωάννου και το Γ. Πεύκο, διακήρυξε πως **το μέλλον της Κύπρου βρισκόταν μόνο στα χέρια των Κυπρίων**, και πως έπρεπε να ακολουθηθεί μια ανελικτική πορεία. Σαν πρώτο στάδιο έβλεπε την επανάκτηση των πολιτικών ελευθεριών, την κίνηση προς την αυτονομία, και σαν τελικό στόχο την εξάσκηση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης. Η γραμμή αυτή της επιτροπής ήταν στο εθνικό θέμα η γραμμή του Βενιζέλου. Αλλά οι εθνικιστές της επιτέθηκαν σαν αριστερής και ανθενωτικής.

«Τα πολιτικά κόμματα...», Μ. Ατταλίδης

ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1940

Κόμμα Κοινωνικής Προόδου

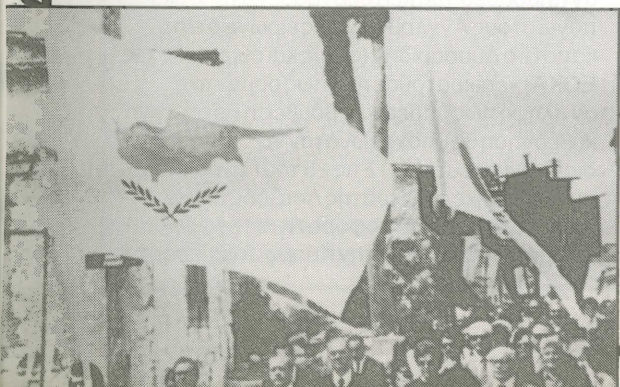
Φαίνεται ότι υπήρχε ένα μέρος των Ελληνοκυπριακών Εμπορικών και επαγγελματικών ομάδων, το οποίο ευνοούσε λ.χ. μερικές από τις προσπάθειες τωνν Βρεττανών για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στη δεκαετία του 1930. Το πιο χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτής της οπτικής γωνίας ήταν η έλλειψη εθνικιστικής ρητορικής και ενασχόληση με πρακτικά προβλήματα οικονομικής ανάπτυξης, για πολιτική σταθερότητα και συνειδητοποίηση της ανάγκης για ειρηνικό διακανονισμό των διαφόρων μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Έγινε μια προσπάθεια να εκφραστεί πολιτικά αυτή η αντίληψη με την πρωτοβουλία ενός γνωστού επιχειρηματία και τη συνεργασία άλλων επιχειρηματιών και επαγγελματιών με την οργάνωση του Κόμματος «Κοινωνικής Προόδου» μετά τον δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο.

«Τα πολιτικά κόμματα...», Μ. Ατταλίδης

Η ΚΥΠΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΥΠΡΙΟΥΣ

σύνθημα στους τοίχους και τα συλλαλητήρια της δεκαετίας του 60-70

1947-48

Το κίνημα για την Αυτοκυβέρνηση και οι ταξικές συγκρούσεις το 1947-48

Το 1947-49 η Κύπρος γνώρισε την πιο έντονη περίοδο κοινωνικής διαμάχης (ταξικής και πολιτικής) που γνώρισε μέχρι τότε. Ξέσπασαν μαζικές απεργίες εργατών εναντίον των οποίων συνασπίσθηκαν η εκκλησία, η εθνικοφροσύνη και οι Άγγλοι. Ταυτόχρονα η Αριστερά πήρε μέρος στις διαπραγματεύσεις για την Αυτοκυβέρνηση. Στη Λευκωσία έγινε μέσα σ' αυτό το κλίμα το πιο μαζικό συλλαλητήριο που γνώρισε μέχρι τότε η Κύπρος, με 40,000 κόσμο για την Αυτοκυβέρνηση. Ένας από τους τότε ηγέτες της Αριστεράς ο Χρύσης Δημητριάδης, γράφει για το πως εγκαταλείφθηκε εκείνο το μαζικό κίνημα.

Οι Άγγλοι είχαν εισηγηθεί εσωτερική αυτονομία με την ύπαρξη συντάγματος με Κοινοβούλιο, όπου μόνο η εξωτερική πολιτική, η ασφάλεια, η άμυνα και η δημόσια τάξη θα παρέμεναν στα χέρια των Άγγλων. Αυτή ήταν μια μορφή περιορισμένης αυτοκυβέρνησης.

Η Δεξιά τότε στην Κύπρο και επικεφαλής της η Εθναρχία, στην οποία δε συμμετείχαν οι αριστεροί, εστράφηκε εναντίον αυτής της ιδέας και την καταπολέμησε και την μποϋκόταρε. Αντίθετα η Αριστερά στην οποία συμμετείχαν και αρκετοί αστοί πολιτικοί και επιστήμονες, όπως για παράδειγμα ο Γιάννης Κληρίδης, που ήταν τότε με την υποστήριξη της Αριστεράς Δήμαρχος Λευκωσίας, ο Λύσος Σανταμάς που πάλιν με την υποστήριξη της Αριστεράς ήταν Δήμαρχος Λάρνακας, και άλλοι πολλοί συμφώνησαν πως το τι πρότειναν οι Άγγλοι ήταν ένα βήμα προς τα εμπρός και έτσι δέχθηκαν να συμμετάσχουν στη Διασκεπτική, το Σώμα που περιέγραψα πιο πάνω. Όμως εν όψει του γεγονότος ότι μποϋκοταρίστηκε από τη Δεξιά τελικά δεν κατέστη δυνατό να λειτουργήσει αυτό το Σώμα. Εκ των υστέρων φάνηκε ότι, και αυτό το παραδέχθησαν πολλοί από τη Δεξιά, ότι ο κυριώτερος λόγος που η Δεξιά δεν θέλησε να ακολουθήσει τη γραμμή της συμμετοχής σ' αυτό το Σώμα, ήταν ο φόβος τους ότι τότε εάν εγινόντουσαν εκλογές μπορούσε το ΑΚΕΛ με τους συμμάχους του να πάρει την πλειοψηφία. Αυτό έδειχναν τα αποτελέσματα της περιόδου εκείνης στις Δημοτικές Εκλογές. Εν πάση περιπτώσει, δημιουργήθηκε πρόβλημα μέσα στο ίδιο το ΑΚΕΛ με τη θέση που έπαιρνε το Κόμμα με την ηγεσία του Πλουτή γύρω από αυτό το ζήτημα. Αντιπροσωπεία του Κόμματος επισκέφθηκε την Ελλάδα και βρήκε την ευκαιρία να δει στα βουνά τον Ζαχαριάδη που ήταν τότε ο Γενικός Γραμματέας του Κ.Κ.Ε. Ο Ζαχαριάδης με τις γνωστές του λανθασμένες κατά κανόνα απόψεις, τόνισε στους Κυπρίους αντιπροσώπους του Κόμματος ότι είναι λάθος τρομερό να δεχθούμε συμμετοχή σε ένα τέτοιο Σώμα και να μην αγωνιζόμαστε για την Ένωση με την Ελλάδα, και τίποτε άλλο. Επέστρεψε πίσω η αντιπροσωπεία του Κόμματος. Το θέμα τέθηκε τελικά υπό συζήτηση και τελικά η πλειοψηφία της Κεντρικής Επιτροπής υποστήριξε αλλαγή γραμμής. Δηλαδή, να καταγγελθεί προηγούμενη θέση του ΑΚΕΛ και να επιμένουμε κι εμείς όπως η Δεξιά, εις «Ένωσιν και μόνον Ένωσιν».

1950 - Ελεύθερη Κύπρος

25/Ιουλίου/1957

«Κατά περίεργο τρόπο οι ανωτέρω αντιλήψεις του κ. Βλόχου (ότι ο Μακάριος προσανατολιζόταν στην Ανεξαρτησία), συνεφωνούν προς απόψεις, ακτίνες περιελαμβάνοντο εις εν φυλλάδιον από τον τίτλο «Ελεύθερη Κύπρος». Τούτο εκυκλοφόρει εν Κύπρω κατά περιόδους, ήτο υπέρ μιας ανεξάρτητου Κύπρου και ισχυρίζετο ότι εκπροσωπεί τας γνώμας Κυπρίων παραγόντων».

Γ. Γρίβας Απομνημονεύματα

1948

Ο ρατσισμός και εθνικισμός

Το 1948 ο μ. Αδάμος Αδάμαντος, τότε Δήμαρχος της Αμμοχώστου, σε κάποια πολιτική του ομιλία είπε: «Εγκλημα πρώτου βαθμού έγινε για την Κύπρο και το λαό της από την Παπαοκρατία και τους σφογγοκολάριους της που αποτελούν το Εθνικό Συμβούλιο.

Απέρριψαν την προσφορά της Αποικιοκρατίας που υπέκυψε στην πίεση της Παγκόσμιας κατακραυγής για Ελευθερία των λαών και σεβασμό των αποφάσεων του Διεθνούς Οργανισμού και μας πρόσφερε Αυτοκυβέρνηση - Ανεξαρτησία. Οι εγκληματίες απέρριψαν την προσφορά, ζητούντες Ένωση με την Ελλάδα πράγμα ανέφικτο και αδύνατο για πολλούς και διάφορους λόγους, με κυριότερο λόγο τη σίγουρη άρνηση της Τουρκίας και της Τουρκοκυπριακής Κοινότητας.

Προβλέπω ότι οι άφρονες της Παπαοκρατίας θα προωθήσουν τον Εθνικισμό, τον Σοβινισμό και τον Ρατσισμό και μέσω των καθηγητών θα μολύνουν τη νεολαία με το καρκίνωμα του Εθνικισμού - Ρατσισμού και μίσους εναντίον του σύνοικου στοιχείου. Το ίδιο θα κάνουν και οι Ρατσιστές των Τουρκοκυπρίων. Θα γίνει διαχωρισμός του Κυπριακού λαού.

Αλίμονο εάν φθάσουμε σε διακοινοτικές ταραχές...».

Σχετικά άρθρα έγραψε και στην εφημερίδα του «Φως» που εξέδωσε μετά την αποβολή του από την Κεντρική Πολιτική Επιτροπή του ΑΚΕΛ.

1949

Η αριστερή αντίδραση στην εγκατάλειψη της Αυτοκυβέρνησης: Το Τροτσκιστικό κόμμα 1949

ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ

Η φετινή Πρωτομαγιά ας μας βρει στις επάλξεις του αγώνα για το πέρασμα της εξουσίας στα χέρια του λαού μας, για την ΑΥΤΟΚΥΒΕΡΝΗΣΗ. Η προδοτική εγκατάλειψη του συνθήματος της Αυτοκυβέρνησης από μέρους της σταλινικής ηγεσίας και η υιοθέτηση του συνθήματος της Ένωσης πρέπει να μας κάνει να συνέλθουμε. Το αφιόνισμα της «Ένωσης» πρέπει να το σταματήσουμε εμείς οι ίδιοι. Να εξαναγκάσουμε τους κακή τη μοίρα ηγέτες των εργατικών μας οργανώσεων να μπούνε στον ορθό δρόμο της εξυπηρέτησης των εργατικών συμφερόντων. Αν αρνηθούνε, να τους παραμερίσουμε και να τραβήξουμε μπροστά, με μια καινούργια, μαχητική, ταξικά συνειδητή και αποφασιστική ηγεσία, για τον αγώνα για το πέρασμα της εξουσίας στα χέρια των εργατών - αγροτών. Η «Ένωση» δεν μπορεί να μας προσφέρει ούτε καλύτερους όρους δουλειάς, ούτε καλύτερα μεροκάματα, ούτε το κοινωνικό ξεσκλάβωμα μας να μας εξασφαλίσει. Μονάχα την αλλαγή των σχεδίων μας θα μας φέρει. Τίποτε περισσότερο, τίποτε ολιγότερο.

ΕΡΓΑΤΕΣ, ΑΓΡΟΤΕΣ, ΚΑΤΑΠΙΕΖΟΜΕΝΟΙ,

Εμπρός στον αγώνα για τη χειραφέτηση μας. Στον αγώνα για τις οικονομικές και πολιτικές διεκδικήσεις μας. Για ανεργιακά επιδόματα. Για την οργάνωση και την ταξική συνειδητοποίηση όλων των καταπιεζομένων. Για την ΑΥΤΟΚΥΒΕΡΝΗΣΗ. Για μια Κυβέρνηση Εργατών - Αγροτών, που να πονεί τον εργάτη και να προστατεύει τον αγρότη. Για την πλέρια εθνική και κοινωνική μας απελευθέρωση.

Το Κόμμα μας παλεύει για μια πλήρη συνεργασία με τα σύνοικα στοιχεία που νάναι στηριγμένη πάνω σε ίση μοίρα και σε ίσα δικαιώματα, και θέτει ως βάση στο πολιτικό ζήτημα, το αναλογικό εκλογικό σύστημα, ώστε ν' αντιπροσωπεύονται οι μειονότητες στη διακυβέρνηση του τόπου, απαραίτητης προϋπόθεσης για την ανάπτυξη και την πρόοδο του Κυπριακού λαού.

Η ΑΛΛΗ ΕΟΚΑ

Η τρομοκρατία των μασκοφόρων του Γρίβα

1958 Διαδήλωση εργατών ενάντια στην τρομοκρατία των μασκοφόρων

Λ. Α. Κύπριος

Όταν σου κτυπήσουν την πόρτα οι μασκοφόροι τί θα κάνεις;

Φανταστήτε να ανοίγετε την εφημερίδα και να διαβάζετε: «Προσωπιδοφόροι κακοποίησαν βοσκό στο Αυγόρου. Τον έδεσαν σε πάσσαλο και απείλησαν όποιον το λύσει ότι θα τον σκοτώσουν».

Την άλλη μέρα...

«Νέα επίθεση προσωπιδοφόρων στο Σπαθαρικό. Μπήκαν στο καφενείο και ξυλοκόπησαν τον Μιχάλη Κακουλή».

Ή φανταστείτε αυτοί οι περίφημοι «προσωπιδοφόροι» να έρχονταν και στο χωριό σας. Να ακούγατε ότι μπήκαν στο σπίτι του τάδε και τον πυροβόλησαν μπροστά στην οικογένεια του. Ή μπορεί και να είσαστε στο καφενείο όταν θα έμπαιναν μέσα με τα όπλα απειλώντας τον καφετζή γιατί ανοίγει Κυριακή πρωί - αντί να πηγαίνει εκκλησία. Αν διαφωνούσε ο καφετζής μπορεί και να τον έστηναν στον τοίχο και να σας διέταζαν να περάσετε όλοι και να τον φτύσετε. Μετά μπορεί να τον πυροβολούσαν ή απλά να τον έδερναν. Ή φανταστείτε ακόμη να ακούγατε ότι στο Λευκόνοικο οι προσωπιδοφόροι σκότωσαν κάποιον με λιθοβολισμό στην αυλή της Εκκλησίας. Και ότι το ίδιο βράδυ σκότωσαν κάποιον άλλο στην Γύψου βγάζοντας του τα μάτια.

Όχι αυτά δεν είναι από έργο επιστημονικής φαντασίας, ούτε σενάριο για το τί θα γίνει αν καταλάβουν την Κύπρο οι Τούρκοι. Δεν είναι ούτε περιγραφές των βιαιοτήτων των Βρεττανών τον καιρό της ΕΟΚΑ. Αυτά και εκατοντάδες άλλα επεισόδια γίνονταν καθημερινά στην Κύπρο του 57-59 από την ΕΟΚΑ. Το μόνο έγκλημα των θυμάτων ήταν ότι ήταν αριστεροί - όσους απλά διαφωνούσαν με την τακτική της ΕΟΚΑ, η οργάνωση τους είχε κανονίσει από το 55 ως το 57.

Φυσικά αυτά δεν τα έκαναν ούτε ο Αυξεντίου, ούτε ο Μάτσης, ούτε ο Παλληκαρίδης, ούτε ο Καραολής (κ.λ.π.). Αυτοί είναι το ηρωικό προφίλ της ΕΟΚΑ. Υπήρχε ωστόσο και μια άλλη ΕΟΚΑ - η ΕΟΚΑ του Γρίβα και των μασκοφόρων που δημιουργούσε συνθήκες τρομοκρατίας για τους Ελληνόφωνους κατοίκους. Συνθήκες τρομοκρατίας που παρολίγο να οδηγήσουν σε εμφύλιο πόλεμο, όταν το Μάιο του 58 οι μασκοφόροι άρχισαν τις δημόσιες - εκτελέσεις με βασανιστήρια. (λιθοβολισμοί, βγάλσιμο ματιών). Οι εργάτες στις πόλεις αντέδρασαν βίαια και χρειάστηκε να παρέμβει ο Μακάριος και η Ελληνική κυβέρνηση για να σταματήσει ο Γρίβας το «σχέδιο του». Η τρομοκρατία συνεχίστηκε και μετά το καλοκαίρι του 58 (ουσιαστικά γίνονταν δολοφονίες αριστερών μέχρι το '62) αλλά η αναβάθμιση δεν συνεχίστηκε. Συνεχίστηκαν με πιο αραιό ρυθμό οι ξυλοδαρμοί, οι εκβιασμοί και οι δολοφονίες αλλά η μεγάλη επίθεση δεν έγινε. Και ίσως αν δεν έγινε και εδώ μια μαζική σφαγή όπως στην Ελλάδα του 45-49 (στην οποία βέβαια πάλι πρωτοστάτησε ο Γρίβας) να οφείλεται στην αντίδραση των εργατών τον Μάιο του '58. Αν δεν έδιναν το μήνυμα ότι η εξάλειψη του εργατικού κινήματος θα προϋπόθετε πραγματικό εμφύλιο, ίσως να μην γίνονταν οι παρεμβάσεις και να συνέχιζε την εκστρατεία του ο Γρίβας.

Η ΕΟΚΑ ήρθε στο τέλος ενός μαζικού λαϊκού αντι-αποικιακού κινήματος που ξεκίνησε από το 1945... η πραγματική αρχή της τελικής εξέγερσης ενάντια στους Άγγλους ήταν η 18 Δεκεμβρίου 1954 όταν ξέσπασαν οι πιο μαζικές αντιβρεττανικές ταραχές από το 1931

Αντιλαμβάνομαι ότι τούτο το άρθρο μπορεί και να θεωρηθεί σκανδαλώδες. Γράφτηκε ωστόσο για ιστορικούς και για ηθικούς λόγους. Έτσι και αλλοιώς με την ΕΟΚΑ δεν έχω να χωρίσω τίποτα. Δεν συμφωνώ με αυτή την οργάνωση για πολλούς λόγους - δεν είμαι ενωτικός και δεν μου φαίνεται ότι η ΕΟΚΑ βοήθησε τόσο, όσο θα ήθελαν να πιστεύουν οι σύνδεσμοι αγωνιστών, για να τελειώσει η Αποικιοκρατία. Η ΕΟΚΑ ήρθε στο τέλος ενός μαζικού, λαϊκού αντι-αποικιακού κινήματος που ξεκίνησε από το 1945 και το οποίο είχε και τους νεκρούς του και τους φυλακισμένους του πολύ πριν εμφανιστεί η ΕΟΚΑ. Ουσιαστικά αν ήταν να γιορτάζουμε πραγματικά την αρχή της τελικής εξέγερσης ενάντια στους Άγγλους, θα έπρεπε να γιορτάζουμε την 18 Δεκεμβρίου 1954 όταν ξέσπασαν οι πιο μαζικές αντι-βρεττανικές ταραχές μετά το 1931.

Η εμφάνιση της ΕΟΚΑ αύξησε την πίεση πάνω στους Άγγλους αλλά ταυτόχρονα μετέτρεψε τις λαϊκές κινητοποιήσεις σε όργανα μιας μικρής ομαδούλας ενόπλων. Και όταν γίνονταν κινητοποιήσεις έξω από τον έλεγχο της ΕΟΚΑ τότε οι «παραβάτες» ονομάζονταν «προδότες» και τιμωρούνταν. Η ΕΟΚΑ επέβαλε μια δικτατορία μέσα στον πληθυσμό αποτρέποντας έτσι την ανοιχτή συζήτηση για τις πιθανότητες λύσης - και τιμωρούσε πάλι σαν «προδότη» όποιον τολμούσε να προτείνει κάτι, διαφορετικό από τη γραμμή της. Όταν οι Τουρκόφωνοι απέκτησαν τη δικιά τους εθνικιστική οργάνωση (την ΤΜΤ) οι Κύπριοι οδηγήθηκαν μέσα από την κλιμάκωση της βίας στον «εθνικό διαχωρισμό», μετά στη λύση της Ζυρίχης για την οποία δεν ρωτήθηκαν (η ΕΟΚΑ θα σκότωνε όποιον τολμούσε να μιλήσει για ανεξαρτησία πριν την υπογραφή του Μακαρίου) και μετά σε ένα αυταρχικό κράτος που επάνδρωσαν οι καπετάνιοι της ΕΟΚΑ χωρίζοντας τον πληθυσμό σε πολίτες α', β', γ' κατηγορίας. Θα μπορούσα να συνεχίσω αλλά η πορεία προς την 15η Ιουλίου είναι νομίζω αυτονόητη.

Παρά τις διαφωνίες δεν παύω να σέβομαι αυτούς που από τη δικιά τους σκοπιά πολέμησαν ενάντια στην αποικιοκρατία. **Είναι, ωστόσο, καιρός να διαχωριστεί η θυσία του Αυξεντίου από την τρομοκρατία των μασκοφόρων του Γρίβα. Είναι θέμα ηθικό αλλά και ιστορικό.** Το πρώτο ερώτημα είναι αν οι δολοφονίες ήταν τυχαίες και ανεξέλεγκτες όπως υποστηρίζεται τελευταία. Η έρευνα για αυτό το κείμενο με έχει πείσει ότι επρόκειτο για μια οργανωμένη εκστρατεία, όπως προσπαθώ να δείξω πιο κάτω. Το δεύτερο ερώτημα έχει να κάνει με τη γενικότερη ιστορική σημασία της τρομοκρατίας του 57-59. Το συμπέρασμα μου επιβεβαιώνει τη θέση που διατύπωσε έμμεσα αλλά σαφώς ο Peter Loizos το 1976. Η τρομοκρατία της ΕΟΚΑ ήταν «ένα μάθημα στην εθνική ταυτότητα» (ή όπως διατυπώνεται εδώ, στην «ολοκλήρωση της Ελληνοποίησης των Κυπρίων) και είναι η ιστορική ρίζα του φόβου της διαφωνίας που έχουν οι Κύπριοι και του φόβου της αμφισβήτησης της εξουσίας ιδιαίτερα στο εθνικό θέμα. Η τρομοκρατία της ΕΟΚΑ ήταν το υπόβαθρο στο οποίο στήθηκε ο Ελληνοχριστιανικός αυταρχισμός του κυπριακού κράτους. Η έρευνα που ακολουθεί επικεντρώθηκε για αναλυτικούς λόγους στην περίοδο Αύγουστος 1957 (όταν άρχισε η πολιτικοποίηση της τρομοκρατίας) μέχρι τον Ιούλιο του 1958 (όταν έγιναν παραμβάσεις προς το Γρίβα από την Αθήνα να σταματήσει τις επιθέσεις). Με αυτή την έννοια η μελέτη είναι ιστορική αναλυτική και όχι στατιστική. Για μια τέτοια μελέτη πρέπει να καλυφθεί ολόκληρη η περίοδος και να γίνει ιδιαίτερη έρευνα στα χωριά της Πάφου και του Τροόδους όπου η επικοινωνία ήταν πιο δύσκολη σε σύγκριση με τα αστικά κέντρα - κωμοπόλεις της Ανατολικής Κύπρου.

1. Η καθιέρωση της ΕΟΚΑ σαν εξουσίας ανάμεσα στους Ελληνόφωνους (55-57)

Η τρίτη μεγάλη εξέγερση των Κυπρίων στον 20ό αιώνα ξέσπασε το Σαββατοκυρίακο 18-19 Δεκεμβρίου 1954 μετά την απόρριψη από την επιτροπή του ΟΗΕ του αιτήματος για συζήτηση της κυπριακής προσφυγής ενάντια στην Βρεττανική Αποικιοκρατία. Εν αντιθέσει με το 1948 στις εκδηλώσεις συμμετείχαν μόνο Ελληνόφωνοι και απειλήθηκαν μάλιστα και μικροεπεισόδια με τους Τουρκόφωνους. Εκείνα τα γεγονότα τα οποία το Ρώυτερ χαρακτήρισε σαν «τα σοβαρότερα από τις ταραχές του 1931» ήταν ουσιαστικά ο θρίαμβος της γραμμής του ΑΚΕΛ. Το πνεύμα των εκδηλώσεων ήταν σαφώς αντι-δυτικό (ενάντια στους Άγγλους και τους Αμερικανούς) και στην απεργία συνεργάστηκαν αριστεροί και δεξιοί. (Το ΑΚΕΛ, μετά την εγκατάλειψη της Αυτοκυβέρνησης το '49, υποστήριζε τη γραμμή της «εθνικής ενότητας»).

Η δεξιά ωστόσο είχε ήδη προγραμματίσει μια ένοπλη αναμέτρηση ελπίζοντας ότι αυτή η αντιπαράθεση θα λειτουργούσε καταλυτικά πάνω στους Άγγλους. Όπως ειρωνικά είπε κάποτε ο Λυσσαρίδης (φίλος και σύμμαχος της ΕΟΚΑ) «επικρατούσε η κάπως ρομαντική αντίληψη πως με μερικές βόμβες η Βρεττανική κυβέρνηση θα υποχρεωνόταν να διαπραγματευτεί. (1) Στις 25 του Γενάρη 1955 συνελήφθηκε ο Σωκράτης Λοϊζίδης μαζί με άλλα 7 άτομα στο ιστιοφόρο Άγιος Γεώργιος που μετέφερε όπλα στην Κύπρο. Ανάμεσα στα

πράγματα που κατασχέθηκαν υπήρχε και μια διακήρυξη του ΕΜΑΚ (το όνομα της οργάνωσης που ονομάστηκε μετά ΕΟΚΑ). Από την αρχή η ένοπλη οργάνωση αποκλείει, ευγενικά μεν, πλην σαφώς τους Τουρκόφωνους και τους αριστερούς (που με ένα μετριοπαθή υπολογισμό ήταν ο μισός πληθυσμός)(2) και καλούσε τον υπόλοιπο λαό να υπακούει χωρίς συζήτηση τις διαταγές της οργάνωσης.

«Το ΕΜΑΚ ζητεί από αυτούς (τους κουμμουνιστές) και το κόμμα των, όχι μόνο να μην αντιστρατευθούν το Ε.Μ.Α.Κ. αλλά ούτε και να αναμιχθούν εις τον αγώνα του, όπως και όλος ο λαός...

Ζητούμεν από αυτούς (Τους Τούρκους) να μην μας ενοχλήσουν, να μην σταθούν στο δρόμο μας, να μη γίνουν όργανα των Βρεττανών [....] και να είναι βέβαιοι ότι μετά την απελευθέρωσιν θα ζήσομε όλοι μαζί, Κύπριοι, Έλληνες και Τούρκοι ειρηνικά και αγαπημένα [....]».

Αυτή η διακήρυξη βέβαια δεν ήταν τυχαία. Η ΕΟΚΑ είχε αρχίσει να δημιουργείται από το 1951 και συνειδητά, όπως παρατηρεί ο Α. Κάτσης(3), απεκλείστηκε η Αριστερά από οποιαδήποτε συζήτηση. Ουσιαστικά το ΕΜΑΚ και μετά η ΕΟΚΑ ήθελαν να «αφυπηρετήσουν» το ΑΚΕΛ και το αριστερό εργατικό κίνημα από τον κεντρικό ρόλο που είχε μέχρι τότε στον αντιαποικιακό αγώνα. Και είναι όντως άξιον απορίας πως μπορεί να εθελοτυφλούν μερικοί που κατηγορούν την αριστερά ότι δε συνεργάστηκε με την ΕΟΚΑ, όταν είναι ξεκάθαρο ότι όχι μόνο η ΕΟΚΑ δεν ήθελε συνεργασία, αλλά ότι ένας από τους στόχους της ΕΟΚΑ ήταν το ΑΚΕΛ και η Αριστερά. Ο ίδιος ο Γρίβας άλλωστε ήταν σαφής. **«Η μύησις θα περιοριστεί εις απολύτως εθνικόφρονας»**(4). Αυτό σήμαινε βέβαια ότι η ΕΟΚΑ ξεκινούσε ένα αγώνα για να εκφράσει τη μειοψηφία των κατοίκων της Κύπρου - ή στην καλύτερη περίπτωση το 50% αν οι εθνικόφρονες ήταν τόσοι.

Οι πρώτες αντιδράσεις του ΑΚΕΛ στις βόμβες της ΕΟΚΑ την 1η Απριλίου 1955 ήταν ακραίες μέχρι υστερικές. Σε ανακοίνωση του αποκάλεσε την ΕΟΚΑ τραμπούκους, ψευτοδιγενήδες, βαρελλοτους κλπ. Ήδη το ΑΚΕΛ από το Δεκέμβριο του '54 μετά τη λαϊκή εξέγερση είχε εκφραστεί ενάντια στη χρήση βίας - την προοπτική που προπαγάνδιζε ο ραδιοσταθμός των Αθηνών. Ουσιαστικά το ΑΚΕΛ είχε υιοθετήσει μια γραμμή ανάλογη με εκείνη του Γκάντι στην Ινδία χωρίς όμως να την επενδύει με τη

«Το ΕΜΑΚ ζητεί από αυτούς (τους κομμουνιστές) και το κόμμα των, όχι μόνο να μην αντιστρατευθούν το Ε.Μ.Α.Κ. αλλά ούτε και να αναμιχθούν εις τον αγώνα του, όπως και όλος ο λαός».

φιλοσοφία της μη-βίας. Η τακτική του (των μαζικών πολιτικών αγώνων) πήγαζε περισσότερο από την απομόνωση του σαν το μόνο νόμιμο αριστερό κόμμα στην Ανατολική Μεσόγειο και από τη διαίσθηση, ίσως, ότι η βία θα κατάστρεφε την ταξική συμμαχία Τουρκόφωνων - Ελληνόφωνων στην οποία στηριζόταν το εργατικό κίνημα που «εκπροσωπούσε» το ΑΚΕΛ. Ήδη, μια από τις πρώτες βόμβες της ΕΟΚΑ είχε τοποθετηθεί στο σπίτι του Τουρκόφωνου διοικητή της Λάρνακας οξύνοντας τα πνεύματα. Λίγους μήνες μετά, το Σεπτέμβριο, κάτω από την πίεση της ΕΟΚΑ οι ποδοσφαιρικές ομάδες των Τουρκόφωνων (όπως οι γνωστή Τσιετίν Καγιά) αποκλείστηκαν από το παγκύπριο πρωτάθλημα ποδοσφαίρου. Η αριστερά όμως ήταν επίσης μέσα στους πρώτους, στόχους του Γρίβα.

Στις 17 Απριλίου ο Γρίβας σημείωσε στο ημερολόγιο του: **«Συνέταξα-ειδοποίησιν προς ηγέτας, κομμουνιστικά στελέχη και διοικητάς ΑΚΕΛ όπως παύσουν αντιδρώντες καθ' οιονδήποτε τρόπον εις το έργον μας άλλως θα πέσει λεπίδι...»** Στις 19 του ίδου μήνα έγραφε: **«Με απασχολεί σοβαρώς το ζήτημα καταπλήξεως πάσης κομμουνιστικής κινήσεως».** Η βασική ανησυχία του Γρίβα ήταν ουσιαστιικά ο ηγεμονικός ρόλος της Αριστεράς στον αντιαποικιακό Αγώνα. Όπως παρατηρεί ο ιστοριογράφος του, Σ. Παπαγεωργίου: **«Ο Διγενής εφοβείτο την ανάληψιν επαναστατικού ρόλου υπό άλλων πλην της καταστάσεως της οποίας ηγείτο ο ίδιος και δεν ήθελε με κανένα τρόπο να του διαφύγει ο έλεγχος και η πρωτοβουλία. Τούτο συνέβαινε κατά μείζονα λόγον εις περιπτώσεις κατά τις οποίας οι κομμουνισταί ήσαν εκείνοι οι οποίοι ήθελαν να παρεμβληθούν».**(5) Ο Γρίβας ήθελε συνειδητά δηλαδή να «αφυπηρετήσει» την Αριστερά από το αντιαποικιακό κίνημα.

Στις 22 Απριλίου η αντιπαράθεση οξύνθηκε ακόμα περισσότερο όταν ο Νίκος Ζαχαριάδης ηγέτης του παράνομου τότε ΚΚΕ, ανακοίνωσε ότι ο «Διγενής» ήταν ο Γεώργιος Γρίβας. Όπως παρατηρεί ο Π.Σ. Μαχλουζαρίδης από το ημερολόγιο του Γρίβα φαίνεται, ωστόσο, καθαρά ότι οι Άγγλοι ήξεραν από το 1954 για τα σχέδια του, και άρα η κατηγορία ότι ο Ζαχαριάδης «πρόδωσε» το Γρίβα που διατυπώθηκε μετά (το 1960 σε δίκη κομμουνιστών στην Αθήνα) είναι ανυπόστατη. Η πραγματική σημασία της αποκάλυψης του ονόματος του Γρίβα ήταν συμβολική. Ο Γρίβας ήταν ένας ορκισμένος εχθρός της Αριστεράς (πολύ γνωστός στην Κύπρο και την Ελλάδα) και η δήλωση του Ζαχαριάδη μάλλον αποσκοπούσε στην οριοθέτηση των πραγματικών στόχων της ΕΟΚΑ για την Αριστερά.

Τον Αύγουστο του '55 όταν η Ελληνική κυβέρνηση σε μια ακόμα δουλοπρεπή κίνηση νομιμοφροσύνης στη Δύση, συμμετείχε στην Τριμερή με την οποία η Τουρκία ξαναπόκτησε λόγο στην πολιτική ζωή της Κύπρου, το ΑΚΕΛ οργάνωσε εκδηλώσεις διαμαρτυρίας. Ήταν μια κίνηση που αμφισβητούσε τόσο την ηγεμονία της εθναρχίας όσο και της ΕΟΚΑ. Και ο Γρίβας βιαζόταν να καθιερώσει τη δική του εξουσία πάνω στους Ελληνόφωνους.

Σε διαταγή του στις 24 Ιουνίου 1955 παρατηρούσε:

Η τρομοκρατία στην Κύπρο πριν και μετά τους μασκοφόρους

Η πίεση, οι εκβιασμοί και οι απειλές δεν ήταν άγνωστες στην Κύπρο πριν την δεκαετία του 50. Αντίθετα ήταν μέρος της διαδικασίας «εθνικής ολοκλήρωσης» που ξεκίνησε από τα τέλη του 19ου αιώνα. Οι βασικές μορφές της εθνικοτρομοκρατίας ήταν ο οικονομικός εκβιασμός, η καταγγελία στις αρχές (χαφιεδισμός), η απειλή αφορισμού και οι βίαιες επιθέσεις ξυλοδαρμού.

Η επίθεση ενάντια στην κοινότητα των Λινοβάμβακων. Όταν οι τοκογλύφοι εκβίαζαν στο όνομα του ορθόδοξου Θεού

Οι Λινοβάμβακοι που έπαιζαν καθοριστικό ρόλο τόσο στις ταξικές εξεγέρσεις του 18-19 αιώνα όσο και σαν έκφραση της θρησκευτικής συμβίωσης και ανοχής, έγιναν από τα πρώτα θύματα της εκκλησιαστικής επίθεσης. Ήδη από τα μέσα του 19ου αιώνα η εκκλησία άρχισε να τους εκβιάζει ότι δεν θα τους έκανε τα μυστήρια αν δεν γίνονταν Χριστιανοί και εγκατέλειπαν ολοκληρωτικά τις μουσουλμανικές δοξασίες τους. Όταν ήρθαν οι Άγγλοι οι Λατίνοι προσπάθησαν να τους προσηλυτίσουν πιστεύοντας ότι πριν γίνουν Λινοβάμβακοι ήταν Λατίνοι. Η ορθόδοξη ηγεσία αντέδρασε αστραπιαία χωρίς χριστιανική ντροπή. Τους εκβίασε.

«Σημειώνω - για να δώσω μια γεύση της εποχής πριν το 1900 - ότι για τη διάσωση (sic) δέκα λινοβαμβάκικων χωριών της Λεμεσού από τη λατινική προπαγάνδα και τη διασφάλιση τους για τον Ελληνισμό, ο έπαινος ανήκει στους Λεμεσιανούς τοκογλύφους των 40% και 50% που, κατά προτροπή της Εκκλησίας, έπαψαν αμέσως να δανείζουν τους πρώην Τούρκους και τώρα νεόφυτους Μαρωνίτες πελάτες τους, μέχρι που τους ανάγκασαν να γίνουν ορθόδοξοι».

Β. Εγγλεζάκης, Η εκκλησία της Κύπρου από το 1878 μέχρι το 1955

1930 - Ο φόβος των κομμουνιστών - χαφιεδισμός, απολύσεις και οικονομικοί εκβιασμοί

Η ίδρυση και η ανάπτυξη του κομμουνιστικού κόμματος τη δεκαετία του 1920 φαίνεται ότι άρχισε να απασχολεί σοβαρά τους πρoύχοντες. Ο αθεϊσμός τους, η επαγγελία της επανάστασης των φτωχών και η αντίθεση στην ένωση και τον εθνικισμό τους είχαν βάλει στο στόχαστρο. Όταν το 1930 άρχισε να φαίνεται ότι οι κομμουνιστές αποχτούσαν λαϊκές προσβάσεις η Εκκλησιαστική Ιεραρχία και οι άρχοντες του νησιού συγκάλεσαν ειδική συγκέντρωση στην Αρχιεπισκοπή που έκδωσε οδηγίες καταπολέμησης του «μικροβίου της μόλυνσης». Αυτές οι οδηγίες θα εφαρμόζονταν με ιδιαίτερη ένταση το 1948 όταν την ηγεσία της εκκλησίας ανέλαβαν οι φανατικοί εθνικιστές και οι οποίοι είχαν να αντιμετωπίσουν τότε ένα μαζικό ταξικό κίνημα. Έλεγε, λοιπόν, το μανιφέστο της Τρομοκρατίας του 1930:

«Καλούντα πάντες οι δυνάμενοι, όπως εργασθούν προς βελτίωσιν της θέσεως του εργάτου. Να μην προσλαμβάνονται υπό ατόμων και σωματείων κομμουνισταί τεχνίται και εργάται. Να καταγγέλονται υπό των γονέων οι κομμουνισταί δάσκαλοι εις το Γραφείον Παιδείας (Αγγλική διοίκηση) και τον Αρχιεπίσκοπον και να αποσύρονται των σχολείων οι μαθηταί μέχρις ότου επιτευχθεί η απομάκρυνσις των κομμουνιστών διδασκάλων. Να αποτρέπονται οι εκ των χωριών ερχόμενοι εις τας πόλεις προς εκμάθησιν τέχνης νεαροί από του να έρχονται σε επικοινωνίαν με άτομα προσβεβλημένα από το μικρόβιον του κομμουνισμού...».

Εφ. Ελευθερία.

Από τη δράση της Δεύτερης ΕΟΚΑ (72-74)

Σχέδιο ΕΟΚΑ Β για την τρομοκράτηση του πληθυσμού: προετοιμασία λίστας (πίνακα) αντιστασιακών. **Σχέδιο «Γρόνθος» (3.3.73):**

«εις τον πίνακα... να περιλαμβάνονται οι αντίπαλοι κατά χωριόν ξυλοδαρμός ή και εκτέλεσις)».

Του Σταύρου Σύρου Υπαρχηγού της ΕΟΚΑ Β' Άντρου Παυλίδη «Άκρως Απόρρητον»

Κ. Βλάχος, πωλητής της «Χαραυγής», ξυλοκοπήθηκε από μασκοφόρους το 1957, στο Λιοπέτρι

«Τα αποτελέσματα του συνεχιζόμενου αγώνα μας είναι μετριώτατα εν σχέσει προς εκείνον το οποίον επεζητήσαμεν, ως και επανειλημμένως ετόνισα, προφορικώς και εγγράφως, κύριος στόχος ημών είναι: Η εκτέλεσις προδότων αστυνομικών και εν συνέχεια Άγγλων στρατιωτικών».

Πολύ σύντομα οι «προδότες» θα εμφανίζοντο και πέραν του αστυνομικού σώματος. Ο Γρίβας επέμενε μέχρι το τέλος ότι ο πρώτος στόχος ήταν η εκκαθάριση των «προδοτών» - αυτών δηλαδή που κατά τον Γρίβα δεν ήταν «καλοί Έλληνες» ή απλά ήταν πολιτικοί αντίπαλοι.

Το Σεπτέμβριο, ίσως σαν αντίδραση στη στάση του ΑΚΕΛ απέναντι στην Τριμερή, ρίχθηκαν πυροβολισμοί ενάντια στο σπίτι του Γ.Γ. της ΠΕΟ, Α. Ζαρτίδη. Η επίθεση ενάντια στον πιο χαρισματικό, τότε, ηγέτη της Αριστεράς και τον επικεφαλής των εργατικών συνδικάτων, ήταν μια συμβολική προειδοποίηση. Ακολούθησαν διαδηλώσεις υποστήριξης προς τον Ζιαρτίδη και η αντιπαράθεση έμεινε εκεί. Στις 14 Δεκεμβρίου με την άνοδο της δράσης της ΕΟΚΑ από τη μια και τις μαχητικές διαδηλώσεις της Αριστεράς από την άλλη, η Αγγλική διοίκηση απαγόρευσε όλες τις πολιτικές οργανώσεις. Αυτή η απαγόρευση ευνόησε βέβαια την ΕΟΚΑ στη διαμάχη της με την αριστερά μια και η τελευταία δεν ήταν άμεσα προετοιμασμένη να λειτουργήσει σε συνθήκες παρανομίας.

Από τις αρχές του 1956, αντίθετα, η ΕΟΚΑ έχοντας στήσει το παράνομο οργανωτικό της δίκτυο άρχισε πλέον συστηματικά την εκκαθάριση του «Εσωτερικού Μετώπου» για την επιβολή της γραμμής της. Ανάμεσα στους νεκρούς της περιόδου ιδιαίτερη μνεία αξίζει η δολοφονία του ηγουμένου της Χρυσορογιάτισσας μέσα στη μονή του από ένοπλους μασκοφόρους. Η ΕΟΚΑ έδειχνε αποφασισμένη να επιβάλει την εθνική πειθαρχία όπως απαιτούσε ο Γρίβας: «πρώτα οι προδότες». Ο στόχος αυτής της τακτικής ήταν να επιβληθεί η ΕΟΚΑ σαν κράτος εν κράτει μέσα στην Ελληνόφωνη κοινότητα. Η εξορία του Μακαρίου και η κατάρρευση των συνομιλιών τον Μάρτιο του '56 (μια εξέλιξη για την οποία πολλοί παρατηρητές κατηγορούν το Γρίβα ότι την προκάλεσε συνειδητά) άφησε το πεδίο ακόμα πιο ελεύθερο για το Γρίβα.

Τον Απρίλιο ακολούθησε μια νέα αντιπαράθεση μέσω φυλαδίων ανάμεσα στην ΕΟΚΑ και το ΑΚΕΛ ενώ το φθινόπωρο του ιδίου χρόνου η ΕΟΚΑ πέρασε από τις απειλές στις εκτελέσεις αριστερών. Στις 12 Οκτωβρίου δολοφονήθηκε ο Νεόφυτος Κλεάνθους από την Μεσόγη Χλώρακας σαν προδότης. Το 1992, οι τομεάρχες της ΕΟΚΑ παραδέκτηκαν ότι η εκτέλεση έγινε βάση λανθασμένων πληροφοριών. Ο Κλεάνθους ήταν στέλεχος της Αριστεράς και η αποκατάσταση του έστω και μετά από 36 χρόνια είχε και τη συμβολική λειτουργία της «αποκατάστασης» της Αριστεράς. Για άλλους όμως, όπως τον Ανδρέα Μιχαηλίδη από τον Κάτω Πύργο που δολοφονήθηκε στις 18 του Οκτώβρη, η «αποκατάσταση» μάλλον δεν θα έρθει. Όταν επέστρεψε το Σεπτέμβριο του '92 η σύζυγος του και απεύθυνε ανοιχτή επιστολή στους συνδέσμους αγωνιστών προκαλώντας τους να απαντήσουν γιατί τον σκότωσαν, σιώπησαν. Ο Μιχαηλίδης δολοφονήθηκε σύμφωνα με τη σύζυγο του για «προσωπικές διαφορές» με μέλη της ΕΟΚΑ. Όπως και σε πολλές περιπτώσεις το πιο πιθανό «έγκλημα» του Μιχαηλίδη θα ήταν ότι δεν δεχόταν την αδιαμφισβήτητη εξουσία των καπετάνιων της ΕΟΚΑ.

Οι δολοφονίες του '56 δεν φαίνονται να είχαν ένα συγκεκριμένο στόχο. Στόχευαν περισσότερο στην καθιέρωση της ΕΟΚΑ σαν της αδιαμφισβήτητης εξουσίας ανάμεσα στους Ελληνόφωνους. Η ΕΟΚΑ λειτουργούσε εκείνη την περίοδο κατά κύριο λόγο σαν «εθνική οργάνωση» μοιράζοντας τις δραστηριότητες της ανάμεσα σε επιθέσεις ενάντια στους Άγγλους και ενάντια σε ανυπάκουους ή εχθρικούς Ελληνόφωνους.

2. Η στροφή στην ανεξαρτησία: Η επανεμφάνιση της Αριστεράς και οι εσωτερικές ανακατατάξεις της ΕΟΚΑ (πρώτο εξάμηνο του '57)

Το χειμώνα του 56-57 η ουσία του Κυπριακού άλλαξε ριζικά. Το αδιέξοδο μεταξύ Ελληνόφωνων που απαιτούσαν Αυτοδιάθεση - και των Βρεττανών, μετατράπηκε σε αδιέξοδο ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία και ανάμεσα στις 2 κοινότητες της Κύπρου. Στη γενική συνέλευση του ΟΗΕ όπου ξανακατατέθηκε η κυπριακή προσφυγή άρχισε να κερδίζει τελικά έδαφος η εισήγηση του Ινδού αντιπροσώπου Κ. Μένον, που είχε εισηγηθεί στο Μακάριο να διεκδικήσει Ανεξαρτησία, αντί ένωση, από το 1954.

Το ψήφισμα που έγκρινε η γενική συνέλευση τον Φεβρουάριο του 57 άφηνε ανοιχτή την πόρτα για την Ανεξαρτησία. Σ' αυτά τα πλαίσια η Αριστερά μέσω των εφημερίδων της άρχισε να μετακινεί την έμφαση στο σύνθημα Αυτοδιάθεση-Ένωση, από την Ένωση στην Αυτοδιάθεση και σιγά σιγά στο «δίκαια και δημοκρατική λύση» του κυπριακού. Ήταν φανερό ότι οι υπόγειες ανεξαρτησιακές τάσεις στην Αριστερά που είχαν ιστορικές καταβολές από τη δεκαετία του 20 και πιο πρόσφατα στην υποστήριξη της Αυτοκυβέρνησης το 48, άρχισαν να επανεμφανίζονται. Φραστικά η νόμιμη εφημερίδα του κόμματος, η Χαραυγή, απέρριπτε τις «κατηγορίες» ότι προτιμούσε την αυτοκυβέρνηση για να μην κατηγορηθεί για προδοσία. Σταδιακά, ωστόσο, η Ένωση θα υποχωρούσε ολοκληρωτικά από τα λαϊκά συνθήματα της Αριστεράς και θα αντικαθίστατο από τα «Δημοκρατία», «Δικαιοσύνη», «Ειρήνη» κλπ. - Ιδιαίτερα μετά από την έναρξη των διακοινοτικών συγκρούσεων. Το τι έγινε μέσα στην ΕΟΚΑ εκείνη την περίοδο και πως ερμηνεύτηκαν αυτές οι αλλαγές είναι το μεγάλο μυστήριο. Από το Γενάρη του 57 οι «Τάιμς οφ Σάυπρους» (Ελληνόφωνο και αγγλόφωνο περιοδικό που υποστήριζε την ΕΟΚΑ) παρατηρούσε, «μετά λύπης», ότι τα μέλη της ΕΟΚΑ είχαν αρχίσει να δρουν ανεξέλεγκτα υποθάλποντας τόσο την ένταση στις διακοινοτικές σχέσεις όσο και μέσα στην Ελληνόφωνη κοινότητα με τις «εκτελέσεις».

Μετά τον τυχαίο ή οργανωμένο θάνατο του Αυξεντίου αρχίζει ουσιαστικά η εκστρατεία ενάντια στην Αριστερά.

Το Μάρτιο του 1957 ανακαλύφθηκε το κρησφύγετο του υπαρχηγού της ΕΟΚΑ Γρηγόρη Αυξεντίου στον Μαχαιρά και ακολούθησε ο ηρωικός του θάνατος. Στις 21 του ιδίου μήνα σκοτώθηκε σε ενέδρα ο Πετράκης Κυπριανού της ΕΟΚΑ, η μητέρα του οποίου υποστηρίζει μέχρι σήμερα ότι έπεσε θύμα προδοσίας από τους συντρόφους του. Για τον Αυξεντίου είναι επίσης γνωστές οι φήμες. Η παράδοξη ανακάλυψη ενός κρησφυγέτου στα βουνά, η προδοσία από κάποιο μυστηριώδη βοσκό, η φήμη που έφερε τον Αυξεντίου σαν φιλελεύθερο αντίβαρο στον Γρίβα(6) και η μετέπειτα στροφή της ΕΟΚΑ στη συστηματική εκκαθάριση του ιδεολογικού «εσωτερικού εχθρού» έχουν δημιουργήσει το μύθο ή την πίστη, ότι τον Αυξεντίου τον πρόδωσε ο Γρίβας για να τον ξεφορτωθεί. Ανάλογες φήμες κυκλοφορούν και για άλλους αγωνιστές της ΕΟΚΑ, ενώ για τον Γ. Στεφανίδη έχει τεκμηριωθεί ότι ο Γρίβας διέταξε την «εκτέλεση του». Η σύγκλιση ωστόσο των ιστορικών συγκυριών (ανεξέλεκτη δράση μελών της ΕΟΚΑ, προδοσία Κυπριανού τον ίδιο μήνα, πιθανές διαφωνίες για την στροφή στην Ανεξαρτησία και για την πολιτική των «εκτελέσεων») καθώς και η συγκίνηση που προκάλεσε ο θάνατος του Αυξεντίου έχουν μετατρέψει αυτή τη φήμη σε λαϊκή πίστη.

Το γεγονός ότι ο πατέρας του Αυξεντίου φέρεται να καταδίκασε τις βιαιοπραγίες ενάντια στην Αριστερά που ακολούθησαν και το ότι πήρε τη θέση του Μακαρίου ενάντια στον Γρίβα τον καιρό της ΕΟΚΑ Β' ενίσχυσε ακόμα περισσότερο αυτή τη θεωρία. Η τεκμηρίωση ή η απόρριψη της βέβαια εξαρτώνται πλέον από το «μυστηριώδη καταδότη» - αν υπάρχει.

Η λαϊκή πίστη, ωστόσο, εκφράζει και μια γενικότερη αλήθεια - με τον οργανωμένο ή τυχαίο θάνατο του Αυξεντίου αρχίζει ουσιαστικά η επίσημη εκστρατεία της ΕΟΚΑ ενάντια στην Αριστερά. Τα χέρια του Γρίβα και των μασκοφόρων του ήταν πλέον ελεύθερα - και οι συνεχείς (έμμεσες βέβαια) φήμες για την πιθανότητα ανεξαρτησίας ενίσχυσαν αυτή την αναγκαιότητα των επιθέσεων ενάντια στην Αριστερά, η οποία με βάση το δικοινοτικό εργατικό κίνημα και την ανεξαρτησιακή της παράδοση μπορούσε να βγει κερδισμένη από τις εξελίξεις.

Τον Ιούνιο του '57 εντάθηκαν οι φήμες από δημοσιογραφικούς και πολιτικούς κύκλους, ότι το ΝΑΤΟ προωθούσε «σχέδιο ανεξαρτησίας» το οποίο ουσιαστικά μετέτρεπε την Κύπρο σε Νατοική βάση. Ήδη από το Μάρτιο του 57 η Χαραυγή είχε αρχίσει την εκστρατεία της Αριστεράς ενάντια σε τέτοια λύση, με σύνθημα «Μακρυά από το ΝΑΤΟ», «όχι τριμερή». Από τον Ιούλιο η Αριστερά, μέσα σε συνθήκες ημιπαρανομίας αρχίζει μια σειρά δημόσιων εκδηλώσεων με πικετοφορίες στις οποίες κυριαρχούν συνθήματα όπως «όχι διαμελισμό», «όχι τριμερή», «Δημοκρατική δίκαιη λύση», «Απόλυση Κρατουμένων», «Επιστροφή Αρχιεπισκόπου».

Παλιές πληγές ξύνει η μάνα αγωνιστή της ΕΟΚΑ

Η μάνα του Π. Κυπριανού καταγγέλλει ότι και ο γιος της προδόθηκε από «συναγωνιστές» του, της ΕΟΚΑ

2. Η Πολιτικοποίηση της Τρομοκρατίας: Από τις απειλές, στους ξυλοδαρμούς και τις δολοφονίες (δεύτερο εξάμηνο του 57)

Ο Αύγουστος ήταν ο μήνας των «μεγάλων μαχαιριών». Στις 4 Αυγούστου μασκοφόροι της ΕΟΚΑ ξυλοκόπησαν τον Μαρίνο Πούρο από το Αυγόρου και τον έδεσαν σε πάσαλλο, στη μέση του χωριού. Την επόμενη έγινε συγκέντρωση διαμαρτυρίας στην Αυγόρου δείχνοντας ότι άρχισε να διαμορφώνεται μια μαζική αντίδραση στις επιθέσεις των μασκοφόρων. Ακολούθησαν ωστόσο και

Νεαροί υψώνουν τη Μαύρη Σημαία στη Λύση για τη δολοφονία του συντεχνιακού Πέτρου από τους μασκοφόρους - Γεννάρης 1958

άλλες ανάλογες επιθέσεις. Στις 15 Αυγούστου έγινε επίθεση στο οίκημα των συντεχνιών στο Σπαθαρικό.

Στις 16 Αυγούστου οι Κυπριακές εφημερίδες έγραφαν ότι ο Μακάριος πήρε θέση ενάντια στην πρωτοβουλία του ΝΑΤΟ - μια θέση που ενίσχυε την Αριστερά στην Κύπρο και κατά πάσα πιθανότητα προκάλεσε (γι' αυτό το λόγο) την οργή της ακροδεξιάς του Γρίβα που έβλεπαν την αριστερά να επανεμφανίζεται στους δρόμους διεκδικώντας «λύση έξω από το ΝΑΤΟ», και να αμφισβητεί την απόλυτη ηγεμονία της ΕΟΚΑ. Η προσπάθεια οικειοποίησης του Μακαρίου (και των θέσεων του) από την Αριστερά ήταν για αυτή το νομιμοποιητικό χαρτί για να επιστρέψει ξανά στην πολιτική διεκδίκηση μετά τη διπλή επίθεση του '55 από την ΕΟΚΑ και την Αποικιοκρατία.

Στις 22 Αυγούστου η Χαραυγή που προηγουμένως ανέφερε τις επιθέσεις των μασκοφόρων χωρίς πολιτικό σχόλιο αποφασίζει να κατανομάσει την εκστρατεία τρομοκρατίας. Σε άρθρο της για τον ξυλοδαρμό του συντεχνιακού Γεώργιου Χριστοφόρου Καττίζη από το χωριό Σύγκραση τονίζει ότι είναι το 8ο θύμα σε ένα μήνα και ότι οι επιθέσεις έχουν πολιτικούς στόχους, και κάνει φυσικά έκκληση στο όνομα της ενότητας να σταματήσουν. Ακολουθούν όμως νέες επιθέσεις και ξυλοδαρμοί αριστερών στο Λιοπέτρι και τη Δερύνεια.

Στις αρχές του Σεπτέμβρη η Αριστερά αντιδρά με ανοιχτές δημόσιες εκδηλώσεις στο Λευκόνοικο, τα Τέμβρια, το Μαραθόβουνο, την Αγία Νάπα, την Αγκαστίνα κλπ. Η έκταση των κινητοποιήσεων σε όλη την Κύπρο δείχνει, ως ένα σημείο, την ένταση που πρέπει να προϋπήρχε σε διάφορες περιοχές από καιρό. Η ΕΟΚΑ όμως συνέχισε. Κατά τον Σεπτέμβριο γύρω στα 40 άτομα (στελέχη της Αριστεράς) σε διάφορα χωριά της Καρπασίας πήραν απειλητικές επιστολές από την οργάνωση, ενώ στην Αγία Τριάδα μασκοφόροι λιθοβόλησαν τον Πέτρο Παπαγιάννη. Ο στόχος αυτών των επιθέσεων ήταν και ταξικός και πολιτικός - όταν στις 6 Σεπτεμβρίου οι μασκοφόροι συνέλαβαν και πυροβόλησαν τον Κτωρή Μιχαήλ, στέλεχος της ΠΕΟ από την Σκυλλούρα τον ρώτησαν «Εσύ είσαι ο Κτωρής που ιδρύεις παραρτήματα συντεχνιών και εκφωνείς λόγους;»

Η πολιτικοποίηση των επιθέσεων των μασκοφόρων δημιούργησε ένα ρήγμα και στην ίδια τη δεξιά καθώς σε ορισμένα χωριά, όπως τον Γερόλακκο, δεξιοί και αριστεροί έβγαλαν κοινή ανακοίνωση ενάντια στην τρομοκρατία. Στις 13 Σεπτεμβρίου ανακοίνωση για αποφυγή της βίας έβγαλε και ο Γεννάδιος που αντικαθιστούσε τον αρχιεπίσκοπο Μακάριο.

Ακολούθησαν ωστόσο νέες επιθέσεις στον Κάτω Δρυ και τον Άγιο Αμβρόσιο. Τον Οκτώβριο η εκστρατεία της ΕΟΚΑ υποτόνισε κάπως για να ξαναρχίσει δυναμικά τον Νιόβρη. Στα μέσα του Νιόβρη στην Αλάμπρα απειλήθηκαν οι εφημεριδοπώλες της Χαραυγής και ακολούθησαν νέες απειλές στα Λύμπια και την Τύμπου.

Η οριστική απόρριψη του σχεδίου Σπάακ (Γ.Γ. του ΝΑΤΟ) από το Μακάριο εκείνο το μήνα και οι αυτονόητοι πανηγυρισμοί της Αριστεράς για τη δικαίωση της, οδήγησαν σε νέα ένταση. Στις 26 Νοεμβρίου δολοφονείται ο Παναής Τσάρος από την Άσσια, στέλεχος της Αριστεράς και αδελφός του καφετζή του συλλόγου των αριστερών που απειλήθηκε λίγες μέρες πριν από μέλη της ΕΟΚΑ. «Θα σε κανονίσουμε αργότερα» του είπαν όταν τους προκάλεσε σε μια δημόσια αντιπαράθεση να αποδείξουν ότι ήταν «προδότης». Η κηδεία του Τσάρου είχε τη μορφή εκδήλωσης διαμαρτυρίας αλλά η Χαραυγή και η ηγεσία του ΑΚΕΛ (με την ελπίδα του κατευνασμού των πνευμάτων) δεν κατονόμασαν την ΕΟΚΑ σαν υπεύθυνους. Η μαζική συμμετοχή στην κηδεία και τα μνημόσυνα έδειχναν καθαρά ότι στην βάση της Αριστεράς άρχιζε να διαμορφώνεται μια δυναμική αντίδραση. Οι επιθέσεις βέβαια συνεχίζονταν αλλά μάλλον η ηγεσία της Αριστεράς έλπιζε ότι οι ψυχραιμότεροι θα συγκρατούσαν το Γρίβα και τους μασκοφόρους του. Προς το τέλος του Νιόβρη έγιναν νέες επιθέσεις και ξυλοδαρμοί στα Γάστρια, την Αλάμπρα, την Αυγόρου και το Βαρώσι.

Το γεγονός ότι οι επιθέσεις προχώρησαν από τις απειλές, στους ξυλοδαρμούς και μετά στις δημόσιες εκτελέσεις, όπως και το γεγονός ότι γίνονταν σε συγκεκριμένες περιόδους ημερών που ακολουθούσαν σημαντικά γεγονότα (δημόσιες εκδηλώσεις της Αριστεράς / Ιούλιος/Αύγουστος, δηλώσεις του Μακαρίου για το ΝΑΤΟ / Νιόβρης) **δείχνει αρκετά καθαρά ότι δεν επρόκειτο για ανεξέλεγκτη δράση αλλά για συντονισμένη εκστρατεία βάσει σχεδίου.**

Η ιδεολογική κάλυψη αυτής της εκστρατείας περιλάμβανε τις κλασσικές κατηγορίες ότι τα θύματα ήταν ενάντια στην ΕΟΚΑ αλλά εκείνο το φθινόπωρο οι κατηγορίες και τα εγκλήματα «προδοσίας» αναβαθμίστηκαν στα πλαίσια μιας συνολικής εκστρατείας «Ελληνοχριστιανικής διαπαιδαγώγησης». Απειλούνταν και ξυλοφορτώνονταν καφετζήδες γιατί άνοιγαν τα καφενεία Κυριακή πρωί και δεν πήγαιναν στην εκκλησία, κατηγορούνταν σαν προδότες όσοι είχαν επαφές με Τουρκόφωνους και ακόμα περισσότερο όσοι δεν υπάκουαν τις διαταγές της ΕΟΚΑ να συναλλάσσονται εμπορικά μόνο με Έλληνες.

Ο Ελληνισμός που είχαν μάθει οι Κύπριοι στα σχολεία έπαιρνε τώρα σάρκα και οστά σαν κράτος και εξουσία.

Όταν στις αρχές Δεκεμβρίου η Αριστερά οργάνωσε διαδηλώσεις για την υποστήριξη της προσφυγής στον ΟΗΕ και για καταδίκη του «Αγγλοαμερικανικού Ιμπεριαλισμού» ακολούθησαν νέες επιθέσεις - στο Τρίκωμο, και την Πηγή ενώ στο Φρέναρος μασκοφόροι απείλησαν τους εργάτες να μην κάνουν Απεργία. Αυτές οι επιθέσεις ήταν μάλλον τοπικές αντιδράσεις των στελεχών της ΕΟΚΑ γιατί γύρω στα Χριστούγεννα ξεκίνησε από το Τρίκωμο μια νέα εκστρατεία για την υποταγή της Αριστεράς - τα περίφημα «πρωτόκολλα τιμής» τα οποία καλούνταν να υπογράψουν οι αριστεροί. Τα «πρωτόκολλα» αναγνώριζαν σαν μόνη υπεύθυνη αρχή την εθναρχία και σκόπευαν να απομονώσουν την Αριστερά σαν «προδοτική διασπαστική» γιατί δεν δέχονταν να παραχωρήσει στον Αρχιεπίσκοπο απόλυτη ελευθερία αποφάσεων. (Αμφισβητούσε δηλαδή τα απολυταρχικά δικαιώματα της εθναρχίας στον Ελληνο-Χριστιανισμό που προωθούσε η ΕΟΚΑ). Μέσα στο τεταμένο κλίμα της εποχής η ηγεσία της Αριστεράς μάλλον οδηγήθηκε από τις τοπικές οργανώσεις που μετά από 2 χρόνια υποταγής στη βία των εθνικόφρονων αντιστάθηκαν με μια εκπληκτική γενναιότητα στις απειλές, και αρνήθηκαν να υπογράψουν.

3 Το δεύτερο στάδιο του σχεδίου: Εξόντωση - Δημόσιες εκτελέσεις (αρχές '58)

Ο Γρίβας και η ΕΟΚΑ από την άλλη βλέποντας την ανεξαρτησία να έρχεται ήταν αποφασισμένοι για το τελικό στάδιο: «την εξόντωση». Εγραφε, ο Γρίβας στον Άνθιμο, το Γενάρη του 1958:

«ενδεικνύονται να τους εξοντώσουμε ως πολιτική οντότητα ώστε να μην είναι πλέον υπολογήσιμος, δυνάμενος διά των αποφάσεων του να επηρεάζει το εθνικό ζήτημα ως συνέβαινε μέχρι τούδε».(7)

Ο δε Σπύρος Παπαγεωργίου, έμπιστος του Γρίβα και Ιστορικός της ΕΟΚΑ σημειώνει:

«Ητο πιθανόν ότι προέβλεπε τη λήξη του αγώνος και διά τούτο επεδίωκε να αφαιρέσει απ' αυτούς πάσα πιθανότητα επιτυχής αναμίξεως εις την πολιτικήν ζωή της νήσου».(8)

«Δεν πρόκειται βεβαίως να αποκαλύψω το όλον σχέδιον εξουδετερώσεως πάσης κομμουνιστικής αντιδράσεως, το οποίον εφήρμοσα με συνετήν εμμονήν, παρά τας ρηθείσας αντιδράσεις».

Η αύξηση των επιθέσεων κορυφώθηκε στις 21 του Γενάρη όταν ένοπλοι μασκοφόροι επετέθηκαν ταυτόχρονα στην Κώμα του Γιαλού και στη Λύση δολοφονώντας επί τόπου τους τοπικούς ηγέτες της Αριστεράς Ηλία Ττοφάρη και Μιχάλη Πέτρου αντίστοιχα. Οι επιθέσεις και οι δολοφονίες έγιναν στα καφενεία της Αριστεράς στο κάθε χωριό και ήταν φανερό ότι ο στόχος ήταν η τρομοκράτηση της αριστεράς γενικά. Ήδη από το φθινόπωρο είχαν αρχίσει οι επιθέσεις στους συλλόγους αλλά αυτή η διπλή δημόσια δολοφονία το ίδιο βράδυ σε δυο διαφορετικά χωριά σήμαινε και την αρχή της νέας φάσης «εθνικής εκκαθάρισης». Την εξάλειψη της Αριστεράς έξω από τα αστικά κέντρα.

Τις επόμενες μέρες ακολούθησε ένα κύμα κατακραυγής με ανακοινώσεις από ιερείς και τοπικούς παράγοντες (Κισσόνεργα, Λακατάμια) ενάντια στον «αδελφοκτόνο πόλεμο». Ωστόσο ο Γρίβας ήταν μάλλον αμετάπειστος - όπως σημειώνει για τις αντιδράσεις στις δολοφονίες του Γενάρη:

«Η τακτική μας έναντι της Ακελινής προδοσίας παρέμεινεν αμετάβλητος μέχρι τέλους παρά την αντίδρασιν ισχυρών παραγόντων εν Κύπρω και εν Ελλάδι, μερίδος του Ελληνικού τύπου και του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου προς τας οποίας ουδεμίαν σημασίαν έδωκα [...]» και προσθέτει «Δεν πρόκειται βεβαίως να αποκαλύψω το όλον σχέδιον εξουδετερώσεως πάσης κομμουνιστικής αντιδράσεως, το οποίον εφήρμοσα με συνετήν εμμονήν, παρά τας

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΤΟ ΟΡΓΙΟ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ
ΕΧΕΙ ΕΞΕΓΕΙΡΕΙ ΚΑΘΕ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ
Πρωτοφανής ἐξυπηρέτησι τοῦ ἀποικιοτικοῦ δόγματος
ΑΥΡΙΟΝ ΚΗΡΥΣΣΕΤΑΙ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ 24ΩΡΗ ΠΑΝΑΠΕΡΓΙΑ

Σκηνές εμφυλίου: πρώτη σελίδα της «Χαραυγής» μετά από τις δολοφονίες του Μένοικου και του Γιασουμή - Μάης '58

Το Μένοικο τον συνέλαβαν οι μασκοφόροι καθώς γύριζε από τη δουλειά του, τον πήραν στην αυλή της εκκλησίας του Λευκόνοικου και ενώπιον των ιερέων και των εθνικόφρονων του χωριού τον έφτυσαν ομαδικά και μετά τον σκότωσαν με λιθοβολισμό. Μερικές αναφορές λένε ότι στο τέλος κατούρησαν πάνω στο πτώμα.

ΝΕΚΡΟΙ ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΟΚΑ
(στοιχεία Α. Παυλίδη - ο πίνακας από το τραίνο αρ, 5)

	ΑΓΓΛΟΙ	Τ/Κ	Ε/Κ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΟΛΙΤΕΣ	26	64 (55)*	263 (60)*	353 (115)*
ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ	104	-	-	104
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ	12	22	15	49
ΣΥΝΟΛΟ	142	86	278	506

* Στην παρένθεση αριθμός πολιτών που πέθαναν κατά τις διακοινοτικές ταραχές
Η ΕΟΚΑ έκανε 265 εκτελέσεις. 131 Ε/Κ (Ελληνοκυπρίων) και 134 Τ/Κ (Τουρκοκυπρίων) και Άγγλων.
Το μόνο «Απελευθερωτικό κίνημα» στον κόσμο που σκότωσε περισσότερους «προδότες» παρά κατακτητές.

Η μη αποκάλυψις του «σχεδίου» και μετά το τέλος της ΕΟΚΑ (οπότε έγραψε και τα απομνημονεύματα του) μπορεί να σημαίνει ότι το σχέδιο θα συνεχιζόταν και μετά και αυτό ίσως εξηγεί γιατί στα απομνημονεύματα εκτός από τις γενικές γραμμές δεν αναφέρεται στις λεπτομέρειες του «σχεδίου».

Στο τέλος του Γενάρη η τρομοκρατία απλώθηκε και στην Πάφο με απειλές για εκτελέσεις. Τον Φεβρουάριο η ένταση κορυφώθηκε καθώς το σύνθημα «είναι ο κατάλληλος καιρός να κτυπήσουμε τους κομμουνιστές» άρχισε να απλώνεται σ' όλη την Κύπρο οδηγώντας σε νέα επίπεδα τις απειλές, τους εκβιασμούς και τις παρακολουθήσεις αριστερών από οπαδούς της ΕΟΚΑ.

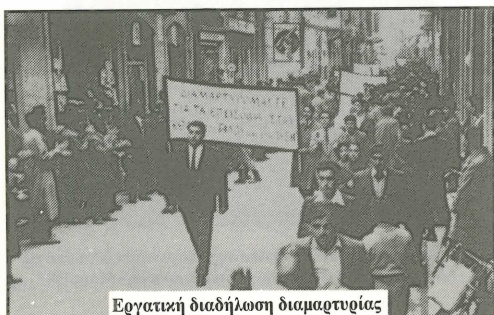
Στις 27 Φεβρουαρίου η Χαραυγή δημοσίευσε άρθρο - καταγγελία σχετικά με μια μυστική οργάνωση με το όνομα ΥΑΚΑ (Υπηρεσία Αντιμετώπισης Κομμουνιστικής Αντιδράσεως) που φερόταν να στόχευε να εξαφανίσει την Αριστερά. Γράφτηκαν μετά μερικά συνθήματα στο όνομα της οργάνωσης, αλλά απ' ότι φαίνεται η Χαραυγή αναφερόταν στο «σχέδιο» του Γρίβα (όπως αυτός είχε γράψει πριν ένα μήνα στον Άνθιμο).

Στις αρχές του Μάρτη ο διευθυντής της Χαραυγής παράλαβε επιστολή - βόμβα με το εξής σημείωμα «η βόμβα αυτή η οποία δεν πρόκειται να εκραγεί είναι μια προειδοποίηση για την προδοτική γραμμή της εφημερίδας σας. Εάν συνεχίσετε θα εκτελεσθείτε, ΕΟΚΑ, Ο Αρχηγός Διγενής». Την ίδια μέρα έγινε δολοφονική επίθεση μασκοφόρων ενάντια στον εργάτη Ανδρέα Χριστάκη (Ανδρούτσου) από την Άσσια.

Οι απειλές και οι επιθέσεις συνεχίστηκαν το Μάρτιο αλλά πήραν νέες διαστάσεις με τους εορτασμούς της 25ης Μαρτίου. Στην Αυγόρου έγιναν εκτεταμένα επεισόδια όταν αριστεροί άνδρες και γυναίκες αποκλείστηκαν μέσα στην εκκλησία και ξυλοκοπήθηκαν από δεξιούς μασκοφόρους.

Προς το τέλος του μήνα έγιναν νέα επεισόδια στο Αυγόρου, το Βαρώσι, το Λάπαθος, τον Άγιο Σέργιο, τη Γύψου, τη Βατυλή, την Άχνα, το Λιοπέτρι, το Λευκόνοικο.

Στις αρχές του Απρίλη η Αριστερά απάντησε με μια σειρά μαζικών εκδηλώσεων ενάντια στην τρομοκρατία των οποίων η μαζικότητα έδειχνε ότι η όξυνση και η πόλωση κορυφώνονταν. Στις 3 Απριλίου, στο έξω Μετόχι 10 μασκοφόροι που αναζητούσαν κάποιον βρέθηκαν αντιμέτωποι με ένα πλήθος που διαμαρτυρόταν για την τακτική τους και πυροβόλησαν αδιάκριτα πληγώνοντας αρκετούς. Η επίθεση στο έξω Μετόχι προκάλεσε νέες αντιδράσεις και διαδηλώσεις της Αριστεράς αλλά οι επιθέσεις συνεχίστηκαν. Στις 5 Απριλίου ξυλοκοπήθηκε η Παναγιώτα Κώστα στη Γύψου, ενώ στις 16 Απριλίου έγινε επίθεση ενάντια στον Κυριάκο Τούπη ποδοσφαιριστή της Σαλαμίνας, στο Λεονάρισο. Ακολούθησε επίθεση στο σπίτι της αρραβωνιαστικιάς του όπου έγιναν νέες βιαιοπραγίες - οι δε εθνικόφρονες δήλωσαν στην κοπέλλα ότι «αν ήθελε άντρα έπρεπε να πάρει δεξιό και όχι αριστερό προδότη».

Εργατική διαδήλωση διαμαρτυρίας

Εν τω μεταξύ όσο πλησίαζε το Πάσχα αυξάνονταν και οι φήμες ότι θα γίνονταν νέες συντονισμένες παγκύπριες επιθέσεις. Στις 17 Απριλίου έγινε επίθεση στην Αγία Βαρβάρα ενώ στο Πραστειό ο ιερέας

4. *Ολοκληρωτικός Πόλεμος: Εθνικός διαχωρισμός και δημόσιες εκτελέσεις - βασανιστήρια*

Μέχρι το τέλος του Απρίλη έγιναν καταγγελίες για επεισόδια στην Κανναβιού, τη Βιτσάδα, τη Μεσόγη.

Αυξανόμενα στην Κύπρο διαμορφωνόταν ένα κλίμα εμφυλίου πολέμου καθώς οι αριστεροί επέμεναν να ανοίγουν τους συλλόγους τους, να μην υπογράφουν αυτά που διέταζε η ΕΟΚΑ και να οργανώνουν μαζικές εκδηλώσεις διαμαρτυρίας.

Η ηγεσία της Αριστεράς δύσκολα συγκρατούσε τον κόσμο της. Ήδη από το Πάσχα άρχισαν και οι δεξιοί στα εργατικά προάστεια της Λευκωσίας (στα οποία ήταν μειοψηφία) να παραπονιούνται ότι αντιμετωπίζουν κίνδυνο από τους αριστερούς. Εν τω μεταξύ είχαν αρχίσει ανάλογες κινήσεις και στην Τουρκόφωνη κοινότητα. Ο απώτερος στόχος της ΕΟΚΑ και της ΤΜΤ όπως έδειξαν μετά ήταν να διαχωριστούν οι δυο κοινότητες με γραμμές αίματος και το απαραίτητο βήμα γι' αυτό το διαχωρισμό ήταν η διάσπαση του συνδικαλιστικού κινήματος που συνένωνε τους εργάτες των 2 κοινοτήτων.

Την πρώτη του Μάη του '58 η εργατική τάξη της Κύπρου γιόρτασε για τελευταία φορά ενωμένη. Ήταν μια συγκινητική στιγμή όπου Ελληνόφωνοι και Τουρκόφωνοι παρέλασαν με συνθήματα και στις 2 γλώσσες και κόκκινες σημαίες ενάντια στην καταιγίδα που ερχόταν. Η Ανεξαρτησία απείχε μόνο 2 χρόνια και αυτό το ταξικό κίνημα του οποίου οι Ιστορικές ρίζες πήγαιναν πίσω στις κοινές χριστιανο-μουσουλμανικές εξεγέρσεις του 18ου αιώνα και στην ανεξαρτησιακή ταξική ιδεολογία του ΚΚΚ τη δεκαετία του '20, θα αποδεκατιζόταν τους επόμενους μήνες. Παρά την αναμεταξύ τους αντιπαράθεση η ΕΟΚΑ και η ΤΜΤ εξαπέλυσαν μια σχεδόν συνδυασμένη επίθεση ενάντια στο αριστερό εργατικό κίνημα των 2 κοινοτήτων τον Μάϊο του 1958. Την πρώτη του Μάη κάηκε η λέσχη προοδευτικών Τουρκοκύπριων στη Λευκωσία και κατά τους επόμενους μήνες χιλιάδες μέλη της ΠΕΟ αναγκάστηκαν από την ΤΜΤ να γραφτούν σε Τούρκικες συντεχνίες.

Η ΕΟΚΑ συνέχισε τη δικιά της εκστρατεία με επιθέσεις στη Μεσόγη, Τύμπου, Ξυλοφάγου, Ανάγια. Οι επιθέσεις των 2 οργανώσεων του '58 έμοιαζαν σχεδόν συντονισμένες:

Στις 21 Μαΐου η ΤΜΤ έκανε δολοφονική απόπειρα ενάντια στον Τουρκόφωνο συντεχνιακό Αχμέτ Σατη. Στις 22 ξυλοκοπήθηκε από οπαδούς της ΕΟΚΑ ο μπουφετζής του συλλόγου των αριστερών της Αχερίτου. Στις 24 η ΕΟΚΑ Αμμοχώστου αποφάσισε φαίνεται ότι οι ξυλοδαρμοί, οι τραυματισμοί και οι ανεπιτυχείς απόπειρες δολοφονίας δεν αρκούσαν. Εκείνη τη μέρα έγιναν 2 νέες δολοφονίες αριστερών που όπως και κείνες του Γενάρη είχαν το στοιχείο της ποιοτικής αναβάθμισης.

Το Γενάρη ήταν δημόσιες εκτελέσεις για παραδειγματισμό - το Μάϊο ήταν δημόσια βασανιστήρια για εκφοβισμό. Οι δυο νεκροί του Μάη ήταν ο Σάββας Μενοίκου από τις Γούφες (ένα μικρό χωρίο δίπλα στο Λευκόνοικο) και ο Τάκης Γιασουμή από τη Γύψου. Το Μένοικο τον συνέλαβαν οι μασκοφόροι καθώς γύριζε από τη δουλειά του, τον πήραν στην αυλή της εκκλησίας του Λευκόνοικου και ενώπιον των ιερέων και των εθνικόφρονων του χωριού τον έφτυσαν ομαδικά και μετά τον σκότωσαν με λιθοβολισμό. Μερικές αναφορές λένε ότι στο τέλος κατούρησαν πάνω στο πτώμα.

Λίγα μίλια πιο πέρα, στη Γύψου δολοφονήθηκε ο Τάκης Γιασουμή, οδηγός, γιατί δεν υπάκουσε στη διαταγή της ΕΟΚΑ να μην παίρνει αριστερούς εργάτες στις δουλειές τους. Ο τρόπος δολοφονίας ήταν επίσης φρικιαστικός - του έβγαλαν τα μάτια.

Την επόμενη ήταν η σειρά της ΤΜΤ - πυροβολήθηκε ο αριστερός συντεχνιακός Φαξίλ Οντούρ Σελλά.

Οι δυο οργανώσεις όχι μόνο κτυπούσαν τον ίδιο στόχο στην κοινότητα της κάθε μιας αλλά μερικές φορές συμπλήρωναν η μια την άλλη.

Στις 20 Ιουλίου λ.χ. Ο Μουσταφά Ιμπραχήμ πυροβολήθηκε από την ΕΟΚΑ. Ο Μουσταφά ήταν βέβαια Τουρκόφωνος, αλλά ήταν γνωστός αριστερός συνδικαλιστής που κατέφυγε στον «Ελληνικό» τομέα της Αμμοχώστου γιατί τον αναζητούσε η ΤΜΤ να τον σκοτώσει. Η ΕΟΚΑ συμπλήρωσε τη δουλειά της ΤΜΤ και κατηγόρησε μάλιστα και το Μιχάλη Πουμπουρή που τον πήρε στο νοσοκομείο για προδοσία!

5. Η αντίδραση των εργατών και η κληρονομιά του Γρίβα (Μάης '58)

Η αντίδραση ωστόσο των εργατών ήταν πέρα από τα αναμενόμενα. Προς το τέλος του Μάη ξέσπασαν απεργίες στις πόλεις και έγιναν μέχρι και επιθέσεις ενάντια στα οικήματα των δεξιών συντεχνιών που εθεωρούνταν απεργοσπάστες από τους αριστερούς εργάτες, παρά τις εκκλήσεις της ηγεσίας της Αριστεράς.

Επίσης, αν και η Χαραυγή το διέψευσε, φαίνεται ότι η οργή για τις δολοφονίες έβγαλε στην επιφάνεια έντονα το κρυφο-ανεξαρτησιακό αίσθημα της Αριστεράς. Στην κηδεία του Γιασουμή υπήρχε ένα στεφάνι με την επιγραφή «Ζήτω η Αυτοκυβέρνηση».

Στις 25 του Μάη δολοφονήθηκε στα Πέρα ορεινής ο Ανδρέας Σακκάς και πάλι ηγετικό τοπικό στέλεχος της Αριστεράς. Αυτή τη φορά η ΕΟΚΑ αποφάσισε να εμποδίσει την έκφραση διαμαρτυρίας ακόμα και στις κηδείες. Απείλησε ότι θα εκτελούσε όποιον πήγαινε στην κηδεία. Η κηδεία βέβαια έγινε σαν διαμαρτυρία, αλλά λίγοι ντόπιοι παρευρέθηκαν.

Οι διαδηλώσεις και οι απεργίες συνεχίστηκαν με ιδιαίτερη ένταση και η απειλή βίαιων συγκρούσεων και εμφυλίου ήταν πλέον πραγματικότητα. Οι Αριστεροί εργάτες στις πόλεις φαίνονταν ανεξέλεκτοι από την ηγεσία και κάθε νέα δολοφονία όξυνε τα πνεύματα ακόμα περισσότερο.

Τελικά χρειάστηκε παρέμβαση όχι μόνο του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου αλλά και της Ελληνικής κυβέρνησης για να ελεχθεί το «σχέδιο» του Γρίβα. Τον Ιούνιο ξέσπασαν νέες αιματηρές συγκρούσεις ανάμεσα σε Τουρκόφωνους και Ελληνόφωνους βάζοντας για λίγο στο περιθώριο τον άλλο εμφύλιο μεταξύ Αριστεράς και Δεξιάς. Τον Ιούλιο τα επεισόδια επαναλήφθησαν. Την πρώτη του Ιούλη μάλιστα έγιναν επεισόδια στην Άχνα ανάμεσα σε μασκοφόρους και αριστερούς πολιτοφύλακες (είχαν εξοπλιστεί λόγων των διακοινοτικών συγκρούσεων). Τραυματίστηκε σοβαρά ο Ανδρέας Αχνιώτης. Τον Ιούλιο και τον Αύγουστο έγιναν νέες επιθέσεις στην Αυγόρου, στο Σπαθαρικό, στο Σύγκληπο, στο Μαραθόβουνο, στη Δερύνεια, στον Άγιο Θεόδωρο Αγρού, κ.λ.π. Θα ήταν περιττό να συνεχίσει κανείς αυτή την μακάβρια αναφορά. Αξίζουν μόνο να αναφερθούν 2 χαρακτηριστικά παραδείγματα από το υπόλοιπο του 1958. Στις 26 Αυγούστου η 13χρονη Δέσποινα Κουτσούρη σκοτώθηκε από πυροβολισμό μασκοφόρων όταν τους είδε και άρχισε να φωνάζει «Παναγία μου βουράτε τζιαι εν να σκοτώσουν τον παπά μου». Τον Οκτώβριο οι μασκοφόροι της ΕΟΚΑ μπήκαν στο σπίτι του Μιχάλη Μαλακτού, αριστερού από το Βασίλι και τον πυροβόλησαν εν ψυχρώ. Όταν η γυναίκα του έβαλε τις φωνές και άρχισε να διαμαρτύρεται την κτύπησαν ώσπου της έσπασαν την ωμοπλάτη. Ύστερα έφυγαν. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δολοφονίες και οι βιαιότητες ενάντια στην αριστερά δεν σταμάτησαν το 58. Οι μασκοφόροι είχαν γίνει κράτος εν κράτει στην ύπαιθρο και εντάχθηκαν στις παραστρατιωτικές οργανώσεις που δημιούργησαν μετά το '60 οι καπετάνιοι της ΕΟΚΑ για να εμπεδώσουν την εξουσία τους.

Ήδη από το τέλος του 1959 ο τομεάρχης Πιτσιλιάς με διαταγή του διαβεβαίωνε τις ομάδες του ότι «η ΕΟΚΑ δε διελύθη ούτε θα διαλυθεί αλλά θα υφίσταται ως κόμμα πιθανόν υπό άλλο όνομα αλλά όχι υπό άλλη γραμμή».

Η πολιτική έκφραση αυτής της κομματικοποίησης των καπετάνιων (της μεταφοράς δηλαδή μιας αυταρχικής παραδοσιακής πολιτικής πρακτικής στον πολιτικό βίο της νεοσύστατης Δημοκρατίας) έγινε με το ΕΔΜΑ. Η πίεση των καπετάνιων να επανδρώσουν το νέο κρατικό μηχανισμό συνοδευόταν και από ανοικτές απειλές διεύρυνσης της τρομοκρατίας. Όπως αποκάλυψε ο Θ. Δέρβης το 1960, ο Μακάριος του είχε δείξει ένα κατάλογο τομεαρχών που έπρεπε να διοριστούν στον κρατικό μηχανισμό «ειδάλλως θα εδημιουργήτο κίνδυνος καπετανάτων, όπως συμβαίνει σήμερον με τους προσωπιδοφόρους των χωριών». Μια προσφιλής τακτική αυτών των καπετάνιων (αναμφίβολα και αυτό μέρος του «σχεδίου» του Γρίβα) ήταν να υποχρεώνουν αριστερούς να κάνουν δημόσιες δηλώσεις ότι απαρνούνται ή ότι δεν ήταν ποτέ μέλη των αριστερών συντεχνιών. Οι εφημερίδες του 61-62 έχουν αρκετές τέτοιες δηλώσεις που σκόπευαν όχι μόνο στον εξευτελισμό του ιδίου του ατόμου αλλά και στην τρομοκράτηση των αριστερών γενικότερα.

Ένα δείγμα τέτοιας δήλωσης, που αναφέρει ο Γ. Λιλλήκας, στην κλασσική του μελέτη για τα καπετανάτα της ΕΟΚΑ, είναι και το ακόλουθο:

«Οι υποφαινόμενοι Δημήτριος Παναγή και Παύλος Χρίστου εξ Αραδίππου, δηλούμεν ότι ουδέποτε υπήρξαμεν μέλη κομμουνιστικών σωματείων ή Συντεχνιών και προσχωρούμε ίδια βουλήσει και θελήσει εις το ελεύθερο εργατοϋπαλληλικόν Σωματείον του χωριού μας, το οποίον ευρίσκεται πρωτοπόρον εις τας εργατικάς και εθνικάς επιδιώξεις».

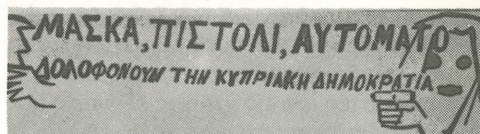
Την ίδια ακριβώς τακτική ακολούθησε και η ΤΜΤ ανάμεσα στους Τουρκόφωνους. Αλλά στα πρώτα χρόνια της Δημοκρατίας δεν έλειψαν και οι δολοφονίες. Το 1962 λ.χ. δολοφονήθηκε ο Δημήτρης Χριστοδούλου, στέλεχος της αριστεράς - το 4ο θύμα των μασκοφόρων στην Αχερίτου.

Την ίδια περίοδο η ΤΜΤ δολοφονούσε τους δημοσιογράφους Χικμέτ και Γκιούρκαν που έκδιδαν την εφημερίδα Τζιουμχουριστ κλείνοντας έτσι και την τελευταία φωνή αντίστασης στην «εθνική ολοκλήρωση» της Τουρκοκυπριακής κοινότητας. Το εντυπωσιακό με αυτή τη δολοφονία είναι ότι ο κατηγορούμενος Ραούφ Ντεκτάς είχε σαν μάρτυρα υπεράσπισης στη δίκη, τον «καπετάνιο» της ΕΟΚΑ, Πολύκαρπο Γιωρκάτζη (και μετέπειτα υπουργό εσωτερικών) που προσεκόμισε κασέττες για τις επαφές των 2 δολοφονημένων Τ/Κ με Ε/Κ, τεκμηριώνοντας έτσι τη θέση της ΤΜΤ ότι ήταν «προδότες».(10)

Η συνεργασία των «άσπονδων εχθρών» δεν πρέπει να εκπλήσει. Ο καθένας ήθελε να ολοκληρώσει την εθνικοποίηση της κοινότητας του και ο στόχος ήταν πάντα εκείνοι οι οποίοι αρνούνταν αυτόν τον τεχνητό διαχωρισμό.

Η αντίδραση ωστόσο των εργατών ήταν πέρα από τα αναμενόμενα. Προς το τέλος του Μάη ξέσπασαν απεργίες στις πόλεις και έγιναν βίαιες επιθέσεις ενάντια στα οικήματα των δεξιών συντεχνιών που εθεωρούνταν απεργοσπάστες από τους αριστερούς εργάτες, παρά τις εκκλήσεις της ηγεσίας της Αριστεράς.

Εκδηλώσεις διαμαρτυρίας στην κηδεία του Ι. Ιωάννου που δολοφονήθηκε από μασκοφόρους μετά την ανεξαρτησία

Η τρομοκρατία της ΕΟΚΑ, το κυπριακό κράτος και η ηγεμονία του Ελληνισμού στην Κύπρο

Η εκτενής αναφορά στην τρομοκρατία των μασκοφόρων που έγινε προηγουμένως είχε 2 στόχους. Κατ' αρχήν είναι αναγκαίο να κατατεθεί η Ιστορική αλήθεια. Για 30 χρόνια τόσο οι σύνδεσμοι αγωνιστών όσο και οι εθνικόφρονες διανοούμενοι, αρνούνταν την ύπαρξη μιας τέτοιας τρομοκρατίας, κατηγορώντας τα θύματα σαν «προδότες». Το ότι αποφάσισαν το 1992 να παραδεχθούν ότι «έγιναν λάθη» και ότι «υπήρχαν προδότες σε όλες τις παρατάξεις» (αναιρώντας ότι έτσι το επιχείρημα ότι οι επιθέσεις ενάντια στην αριστερά γίνονταν γιατί οι αριστεροί ήταν προδότες) δεν αποκαθιστά την ιστορική αλήθεια. Οι δολοφονίες, οι ξυλοδαρμοί, οι απειλές, οι εκβιασμοί δεν ήταν τυχαία, ανεξέλεκτα επεισόδια. Όπως δείχνουν τόσο τα ημερολόγια του Γρίβα όσο και οι ιστορικές συγκυρίες της ανάπτυξης της τρομοκρατίας, οι επιθέσεις των μασκοφόρων έγιναν βάση «σχεδίου». Και είναι σεβασμός για το ήθος του Αυξεντίου, του Μάτση,(11) του Παλληκαρίδη και όσων άλλων αγνών ιδεολόγων που συμμετείχαν στην ΕΟΚΑ, να διαχωριστούν οι αγώνες τους από την φρίκη των μασκοφόρων. Και αξίζει επίσης ένας φόρος τιμής, επιτέλους, σ' όλους εκείνους τους επώνυμους και ανώνυμους εργάτες που αντιστάθηκαν στην τρομοκρατία συντηρώντας ένα πνεύμα αντίστασης που αποτελεί την πέμπτουσαν των αγώνων για την Ανεξαρτησία και τη Δημοκρατία σ' αυτό τον τόπο.

Σ' ένα δεύτερο επίπεδο αυτές οι αναφορές έχουν σαν στόχο να δείξουν τις πηγές 2 αλληλένδετων φαινομένων της κοινωνικής ζωής στην Κύπρο τα τελευταία 30 χρόνια· του αυταρχισμού του κυπριακού κράτους και του φόβου που προκαλούν οι εκστρατείες πνευματικής τρομοκρατίας που εξαπολύουν κατά καιρούς οι εθνικόφρονες στο όνομα του Ελληνισμού. Η τρομοκρατία των μασκοφόρων ήταν το αποκορύφωμα μιας τακτικής τρομοκράτησης του πληθυσμού για να επιβληθεί η ηγεμονία του εθνικισμού που εισήχθηκε από την Ελλάδα. Ο εθνικισμός ήταν από τις αρχές του αιώνα η ιδεολογία της εξουσίας στην Κύπρο και η αποδοχή του σήμαινε ότι κάθε αγώνας έπρεπε να διεξάγεται σε ένα πλαίσιο συζήτησης το οποίο να ελέγχουν οι τοπικές εξουσίες (εκκλησία, αστοί, νέοι διανοούμενοι των Αθηνών). Στην αρχή χρησιμοποιήθηκαν οι απειλές, οι αφορισμοί, οι απολύσεις, ο

οικονομικός πόλεμος (βλέπε ένθετο). Αυτή η επίθεση εντατικοποιήθηκε μετά το 1948 όταν έγιναν ταυτόχρονα οι μαζικές εκδηλώσεις για την Αυτοκυβέρνηση και οι ταξικές κινητοποιήσεις. Ο Γρίβας όπως γράφει και στα απομνημονεύματα του ήθελε να συντρίψει εκείνο το κίνημα - και παρά τις μεταλλαγές της ηγεσίας του ΑΚΕΛ μετά το '49 προς την «εθνική ενότητα» και τον «ενωτισμό» ήταν έκδηλο ότι στο κοινό αριστερό εργατικό κίνημα των Τουρκόφωνων και Ελληνόφωνων οι μνήμες των αγώνων του 48 ήταν νωπές. Και το χειρότερο βέβαια για τους εθνικιστές (και τις ντόπιες εξουσίες που τους στήριζαν) ήταν ότι αυτό το μη-εθνικό εργατικό κίνημα θα μπορούσε να είναι ο κεντρικός άξονας μιας Ανεξάρτητης Κυπριακής Δημοκρατίας βασισμένης στον πλουραλισμό αντί στο διαχωρισμό. Έτσι το σχέδιο του Γρίβα προχώρησε από την απλή τρομοκρατία για επιβολή της θέσης της ΕΟΚΑ, στην οργανωμένη εκστρατεία για την εξαφάνιση της Αριστεράς μετά το χειμώνα του '57 όταν άρχισε να διαμορφώνεται η προοπτική της λύσης-Ανεξαρτησίας. Γι' αυτό και οι κατηγορίες επεκτάθηκαν από την ατεκμηρείωτη κατηγορία της «προδοσίας» στα εγκλήματα της:

α) συνεργασίας με Τούρκους (ακόμα και όταν επρόκειτο για άτομα που καταδίωκε η ΤΜΤ - ίσως ιδίως για αυτούς)

β) μη-Χριστιανικής συμπεριφοράς - άνοιγμα καφενείων την Κυριακή, αθεϊσμός κλπ.

γ) υπογραφή δηλώσεων υποταγής στην εθναρχία (ηγεσία της δεξιάς) η δηλώσεων αποκήρυξης των αριστερών ιδεωδών.

δ) διαφωνία με την τακτική της ΕΟΚΑ η ακόμα χειρότερα υποστήριξη άλλων λύσεων εκτός ένωσης - Αυτοκυβέρνησης - Ανεξαρτησίας.

Η εκστρατεία τρομοκρατίας του Γρίβα αποτελούσε εν μέρει την ολοκλήρωση της διαδικασίας ελληνοποίησης των Κυπρίων Χριστιανών. Από την άλλη, αυτή η εκστρατεία ήταν και μια διαδικασία μεταλλαγής του Ελληνισμού από υπόσχεση ελευθερίας σε κρατική εξουσία.

Αυτή η εκστρατεία αποτελούσε εν μέρει την ολοκλήρωση της διαδικασίας ελληνοποίησης των κυπρίων Χριστιανών που άρχισε από τις αρχές του αιώνα. Τραβούσε την τελευταία, και πιο οδυνηρή, γραμμή στον ακρωτηριασμό των κυπρίων σε δυο εχθρικές εθνικές κοινότητες. Αξίζει λ.χ. να σημειωθεί ότι μέχρι το '58 βρίσκει ακόμη κανείς πολλές αναφορές στην εφημερίδες για «οθωμανούς» αντί Τούρκους δείχνοντας το ημιτελές της εθνικής διαμόρφωσης και διαχωρισμού. Μάλιστα τον Απρίλη του '58, 2 μήνες δηλαδή πριν τη μαζική έκρηξη των διακοινοτικών συγκρούσεων, στην Γαληνόπορνη έγινε δέηση για να σταματήσει η ανομβρία στην οποία έψαλαν ένας Χριστιανός ιερέας χρησιμοποιώντας το Ευαγγέλιο και ένας Χότζας χρησιμοποιώντας το κοράνι. Ενώπιον Χριστιανών και μουσουλμάνων! Ακόμα δεν είχαν καταλάβει ότι ήταν εθνικοί εχθροί.

Από την άλλη αυτή η εκστρατεία ήταν και μια διαδικασία μεταλλαγής του Ελληνισμού από υπόσχεση απελευθέρωσης σε κρατική εξουσία. Ο Γρίβας και τα καπετανάτα του έθεταν τις βάσεις, με την τρομοκράτηση του πληθυσμού, για τον αυταρχισμό και την ρουσφετολογία του κυπριακού κράτους. Μια πολιτική που θα εφάρμοζε αμείλικτα ο υπαρχηγός του Γρίβα, Π. Γιωρκάτζης όταν έγινε υπουργός εσωτερικών της Δημοκρατίας. Το κράτος της Ζυρίχης που με τόση υποκρισία οι εθνικόφρονες δείχνουν να αντιπαθούν, ήταν ουσιαστικά το κράτος που έφτιαξαν οι ίδιοι. Αυτοί το επάνδρωσαν και αυτοί χώρισαν τον πληθυσμό σε 3 κατηγορίες πολιτών: τους Έλληνες εθνικόφρονες, τους αριστερούς και τους Τούρκους. Ίσως εδώ πρέπει να αναζητήσει κανείς τη ρίζα της πολιτικής σχιζοφρένειας στην Κύπρο - ότι δηλαδή το σύνταγμα είναι πιο φιλελεύθερο από την κοινωνία. Η κοινωνία ποτέ δεν ήξερε τι έλεγε το σύνταγμα - μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 70 λ.χ. υπήρχε η «πίστη» ότι το σύνταγμα απαγόρευε να βγει η Αριστερά στην εξουσία! Το σύνταγμα είχε γίνει με πρότυπο τα δυτικοευρωπαϊκά φιλελεύθερα συντάγματα, ενώ το κράτος ήταν ένα ελληνοχριστιανικό κράτος κληρονόμος του αυταρχισμού του Γρίβα και της ΕΟΚΑ. Ο Μακάριος το χειρίστηκε χωρίς ποτέ να το ελέγχει όπως απέδειξε η 15η Ιουλίου.

Ο αντίκτυπος αυτού του κράτους στην κοινωνία ήταν μακροχρόνιος και καθοριστικός. Επέβαλε ένα φόβο προς την εξουσία και ιδιαίτερα προς τον εθνικισμό. Και αυτός ο φόβος ξεκίνησε απ' την τρομοκρατία των μασκοφόρων. Όπως παρατηρεί εύστοχα ο Peter Loizos «ο Ελληνοκυπριακός πληθυσμός πήρε ένα σκληρό μάθημα για την εθνική του ταυτότητα». [Εκτός από το αίσθημα κοινότητας που δημιούργησε η αντίδραση στην Αποικιοκρατία] το άλλο μάθημα ήρθε από την ΕΟΚΑ η οποία έδρασε βίαια ενάντια σε εκείνους που υποψιαζόταν ότι πρόδωναν τα μέλη της ή συνεργάζονταν με Άγγλους. Υπήρχε ένα αριθμός Ελλήνων που σκοτώθηκαν από Έλληνες και αυτό επεκτάθηκε σε μια γενική παρενόχληση των αριστερών. Το αποτέλεσμα ήταν ότι, ότι και να ένοιωθαν οι άνθρωποι για τις σχέσεις με τους Άγγλους, ή για το μελλοντικό καθεστώς του νησιού πολύ λίγοι τολμούσαν να διαχωρίσουν τη θέση τους από τη γραμμή της ΕΟΚΑ για Ένωση και μόνο Ένωση. Το κόστος της διαφωνίας ήταν πολύ ψηλό. Το αποτέλεσμα αυτής της φρόνιμης συναίνεσης στους εθνικούς στόχους συνέχισε και τον καιρό της Ανεξαρτησίας.

Πρέπει να τονιστεί ότι μεταξύ του 1955 και 1970 όταν κατά πάσα πιθανότητα μεγάλοι αριθμοί Ελληνοκυπρίων δεν υποστήριζαν τη μαχητική επιζήτηση της Ένωσης, σχεδόν κανένας δε μίλησε δημόσια ενάντια στην Ένωση ή τη μαχητικότητα. Κατά τη γνώμη μου αυτό οφείλετο στο γεγονός ότι οι περισσότεροι φοβόντουσαν το βίαιο εκφοβισμό. Ήταν πλατιά γνωστό ότι οι «αγωνιστές» (militants) ήταν έτοιμοι να ξυλοκοπήσουν ή ακόμα και να σκοτώσουν αυτούς που πίστευαν ότι τους πρόδωναν. Η δημόσια αντιπολίτευση μάλλον θα ερμηνεύετο από αυτούς σαν «προδοσία». Ο διάχυτος φόβος για βίαιο εκφοβισμό είναι αναγκαίος για την κατανόηση της δημόσιας έκφρασης πολιτικών απόψεων στην Κύπρο».

Έτσι εξηγούνται πολλά, δεν είναι;

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Βάσος Λυσσαρίδης, Άριστος Κάτσης, Από την ΕΟΚΑ στην Ανεξαρτησία
2. Οι αντίπαλοι της Αριστεράς υπολόγιζαν τη δύναμη της από το 20 μέχρι το 55% (Άγγλοι, μητροπολίτης Κερύνειας). Στις δημοτικές (που έκφραζαν τον πληθυσμό που κατοικούσε σε αστικά όρια) κέρδιζε σταθερά τις εκλογές στη Λεμεσό, τη Λάρνακα και την Αμμόχωστο ενώ το '53 συνεργάστηκε για την εκλογή του Δημάρχου Πάφου και της Πόλης Χρυσοχούς. Κέρδιζε επίσης σταθερά σε μια από τις πιο μεγάλες κωμοπόλεις (τη Μόρφου) και είχε σημαντική δύναμη στην Τουρκόφωνη κωμόπολη της Λεύκας. Ένας άλλος τρόπος υπολογισμού της επιρροής μιας παράταξης τότε ήταν η συλλογή υπογραφών. Έτσι επί συνόλου 224747 ψηφοφόρων 107,000 υπέγραψαν τη διακήρυξη της Στοκχόλμης που προωθούσε το ΑΚΕΛ. Αξίζει να σημειωθεί ότι το «ενωτικό δημοψήφισμα» του 1950 που υποστήριξαν όλες οι παρατάξεις υπογράφτηκε από 215,000 περίπου.
3. Κάτσης ο.π.
4. «Ημερολόγιο του Γρίβα» στο βιβλίο του Παναγιώτη Μαχλουζαρίδη. «Κύπρος 1940-1960». - Το ίδιο και τα ακόλουθα αποσπάσματα από τα ημερολόγια του Γρίβα.
5. Σπύρος Παπαγεωργίου, Κυπριακή Θύελλα, σ. 305.
6. Η μετέπειτα αποκάλυψη ότι ο Γρίβας είχε μάλιστα τιμωρήσει τον Αυξεντίου με το να τον απαλλάξει από τα καθήκοντα του τομεάρχου, ενίσχυσαν τις φήμες.
7. Παπαγεωργίου ο.π. σ.595.
8. Παπαγεωργίου ο.π. σ.606.
9. Γεώργιος Γρίβας, Απομνημονεύματα, σ.223.
10. Ισχάν Αλή, Απομνημονεύματα, σ. 40.
11. Ο Κυριάκος Μάτσης χρειάζεται ιδιαίτερη μνεία. πρώτον γιατί όσο καιρό ήταν τομεάρχης στοπν Πενταδάκτυλο δεν έγιναν βιαιοπραγίες εναντίον αριστερών αλλά και γιατί ο ίδιος φαίνεται να εναντιωνόταν στην Τρομοκρατία. Σε μια γνωστή επιστολή του ο ταγματάρχης Μακκάνουντ (που γνώρισε και εκτίμησε τον ήθος και τις απόψεις του Μάτση κατά τη διάρκεια της κράτησης του) τον καλεί να παρέμβει για να αποτραπεί σύγκρουση μεταξύ «ΕΟΚΑ - κομμουνιστών» και οι διακοινοτικές συγκρούσεις. (βλ. Κώστας Γραικός «Κυπριακή Ιστορία» που περιλαμβάνει και υπόνοιες βασισμένες στις ιστορικές συγκυρίες για τις σχέσεις του Γρίβα με τους Άγγλους)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Χρησιμοποιήθηκαν οι εφημερίδες της εποχής Χαραυγή, Φιλελεύθερος, Ελευθερία, Cyprus mail και το περιοδικό Τάιμς οφ Σάυπρους. Τα βιβλία: **Απομνημονεύματα**, Γ. Γρίβα. **Κυπριακή Θύελλα**, Σ. Παπαγεωργίου. **Έγγραφα του Αγώνα**, Σ. Παπαγεωργίου. **Κύπρος 1940-60**, Π. Μαχλουζαρίδη. **Από την ΕΟΚΑ στην Ανεξαρτησία**, Α. Κάτση. **Χρονικό του ΑΚΕΛ**, ειδική έκδοση.

Χρησιμοποιήθηκαν επίσης τα άρθρα του Μ. Πουμπούρη, ο «διάλογος» μεταξύ των συνδέσμων αγωνιστών και του ΑΚΕΛ το 1992 για τις δολοφονίες και οι επιστολές των παιδιών των δολοφονημένων που ζητούν εξηγήσεις ή αποκατάσταση. **Για κανένα δολοφονημένο δεν υπάρχει μέχρι σήμερα συγκεκριμένη κατηγορία.**

«Γιατί σκότωσαν τον πατέρα μου;»

Αναφέρεται στην ανακοίνωση, ότι «είναι σκληρό και άδικο να βγουν σήμερα στην επιφάνεια στοιχεία για εκείνους που πρόδωσαν γιατί θα υποφέρουν άδικα οι απόγονοι τους οι οποίοι καμιά ευθύνη δεν φέρουν». Τους διαβεβαιώ ότι δεν υπάρχει λόγος να ανησυχούν γιατί πιστεύω ότι είναι πολύ πιο σκληρό και άδικο να δολοφονείται κάποιος και να μη μπορεί ν' απαντηθεί αυτό το αιώνιο ΓΙΑΤΙ το οποίον, τόσο ο ίδιος όσο και η οικογένειά μου, κατ' επανάληψη έχουμε απευθύνει από τον Τύπο και το ραδιόφωνο προς τους Συνδέσμους Αγωνιστών της ΕΟΚΑ χωρίς ωστόσο να πάρουμε οποιαδήποτε συγκεκριμένη απάντηση.

Θέλω να ελπίζω ότι αυτή τη φορά θα μου δοθεί επιτέλους μια απάντηση για τους λόγους της δολοφονίας του πατέρα μου Μιχάλη Πέτρου.

ΠΕΤΡΟΣ Μ. ΠΕΤΡΟΥ

Σκοτώθηκε πριν 36 χρόνια ως συνεργάτης των Άγγλων και σήμερα τομεάρχες της ΕΟΚΑ αναγνώρισαν το σφάλμα

Μέρα θριάμβου της αλήθειας στο μνημόσυνο του Ν. Κλεάνθους

ΠΑΦΟΣ, (Του ανταποκριτή μας). — Ως μέρα θριάμβου της αλήθειας και αποκατάστασης της δικαιοσύνης χαρακτήρισε τη χθεσινή μέρα ο Γ.Γ. της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ Δ. Χριστόφιας μιλώντας στη Χλώρακα στο μνημόσυνο του στελέχους της Αριστεράς Νεόφυτου Κλεάνθους που πριν από 36 χρόνια ακριβώς σκοτώθηκε από άντρες της ΕΟΚΑ με την εσφαλμένη — όπως αναγνωρίσθηκε εκ των υστέρων από τομεάρχες της ΕΟΚΑ — κατηγορία της συνεργασίας με τους Αγγλους ...

να προδώσει συμπατριώτες του στους Εγγλέζους αποικιοκράτες».

Ο Γ.Γ. της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ πρόσθεσε στον επιμνημόσυνο λόγο του και τα εξής: ...

λο και φροντίζαμε να διατηρήσουμε τη σωματική μας ακεραιότητα από τη μια, και την ψυχική και πνευματική ισορροπία και υγεία από την άλλη, με στόχο ...

ΕΡΩΤΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΟΚΑ

Γιατί δολοφονήθηκε ο σύζυγος μου;

«Ονομάζομαι Ιωάννα Ανδρέου Μιχαηλίδου από τον Κάτω Πύργο. Εγώ και οι θυγατέρες μου Κούλλα Μικελίδου και Χρύσω Ανδρέου Μιχαηλίδου ζητούμε από την ΕΟΚΑ να μας δώσει το λόγο γιατί δολοφόνησε τον σύζυγο μου στις 18.10.1956 Ανδρέα Μιχαηλίδη. Περιμένουμε από το 1956 να μας δώσουν το λόγο.

Τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα...

ή πως οι Έλληνες εθνικιστές ονειρεύονται πάντα τη συμμαχία με τους αδελφούς Τούρκους εθνικιστές μέσω της Διπλής Ένωσης...

Η Κύπρος είναι το τελευταίο κατάλοιπο της εξωτερικής πολιτικής του Ελληνικού Εθνικισμού του 19ου αιώνα. Οι Κύπριοι έμαθαν (με το καλό ή με τη βία) μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα ότι έπρεπε να προσβλέπουν προς την Ελλάδα σαν το «εθνικό κέντρο». Η νεοελληνική περιπέτεια εθνικής ολοκλήρωσης όμως είχε ήδη κλείσει μετά από την τραγωδία του 1922. Ο νεοελληνικός εθνικισμός στην Κύπρο (υπό την προστασία των Βρεττανών) είχε γίνει ωστόσο η επίσημη ιδεολογία της τοπικής χριστιανικής εξουσίας - και είχε αρχίσει να λειτουργεί σαν μια ιδεολογία αυτόνομη από την πραγματικότητα. Το αυξανόμενο χάσμα ιδεολογικής φαντασίωσης και πραγματικότητας εκράγηκε τελικά στους εμφύλιους πολέμους του 1958 και στον «ενωτισμό» της ΕΟΚΑ Β που οδήγησε στην 15 του Ιούλη.

Τα μεγάλα λόγια των Αθηνών αποδείχτηκαν ψεύτικα κατ' επανάληψιν. Η Αθήνα δεν μπόρεσε να «δεχθεί» την Κύπρο όταν της την πρόσφεραν οι Άγγλοι (1912, 1915) και δεν την διεκδίκησε καθόλου μετά το 1945. Οι ιδεολόγοι του κράτους των Αθηνών από τη μια όξυναν τις εθνικιστικές φαντασιώσεις και από την άλλη εξηγούσαν στην Κυπριακή ελίτ ότι σαν μια εξαρτώμενη ημι-αποικία των αγγλοαμερικάνων το Ελληνικό κράτος δεν μπορούσε να διεκδικήσει την Κύπρο. Ο εθνικισμός όμως πουλούσε σαν εκτονωτικό θέαμα τόσο στην Αθήνα όσο και στη Λευκωσία. Και την δεκαετία του '50 άρχισε να αποδίδει σαν επένδυση και για την κυβέρνηση της Άγκυρας.

Όταν μετά το 58 οι Κύπριοι δέχθηκαν τη Ζυρίχη και μετά αγάπησαν την Ανεξαρτησία οι «μητέρες πατρίδες» έκαναν ότι περνούσε από το χέρι τους για να διαλύσουν αυτήν την εύθραυστη γέφυρα ονείρου και πραγματικότητας. Οι Αμερικάνοι φοβόντουσαν ότι η Ανεξαρτησία οδηγούσε την Κύπρο σε επικίνδυνους τριτοκοσμικούς δρόμους, ενώ οι «μητέρες πατρίδες» σαν πειθήνια όργανα τους άρχισαν να ανησυχούν για τις αταξίες των «παιδιών» στο νησί. Οι μεταξύ τους καυγάδες για τις φαντασιώσεις που υπέβαλαν η Αθήνα και η Άγκυρα (Ενωση-Διχοτόμηση) απειλούσε τις σχέσεις των συμμάχων ενώ η διάθεση για ανεξαρτησία απειλούσε την ηγεμονία τους.

Η «διπλή ένωση» που πρότειναν οι Αμερικάνοι από το 1964 εξελίχθηκε αλλά είχε πάντοτε αυτή την κεντρική αιχμή. Να διαχωρίσει το νησί σε δυο μέρη (με το πρόσχημα μιας Τουρκικής βάσης αρχικά) και να συντρίψει τη διάθεση των κυπρίων για αυτοκαθορισμό.

Πίσω από τα μεγάλα ωραία λόγια για τη Μεγάλη Ελλάδα κρυβόταν πάντα η επεκτατική πολιτική των Αθηνών. Πίσω από τις στοργικές αγκάλες συμπαράστασης, συμπαράταξης, αποστολής Μεραρχιών, Αττίλων κλπ βρισκόταν και βρίσκεται η πολιτική της υποταγής των Κυπρίων (και πάλι) στα εθνικά κέντρα. Και φυσικά για τους ντόπιους αστυφύλακες των εθνών, η «διπλή ένωση» ήταν και είναι η έκφραση της προσπάθειας τους να εμπεδώσουν την δικιά τους εξουσία απέναντι στους Κύπριους. Αυτή ήταν η λογική πίσω από τα σχέδια διπλής ένωσης τη δεκαετία του 60, πίσω από τον Ντάβος πρόσφατα και πίσω από τον ακραίο λόγο των νεοεθνικόφρονων της δεκαετίας του 80. Γι' αυτούς ο Σεφέρης δεν ήταν και δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα όπλο για την εμπέδωση της εξουσίας του α-νόητου λόγου τους στην Κύπρο. Λοιπόν - υπάρχει μνήμη αγαπητοί Κύπριοι;

1964 - Αποδοχή σχεδίου Άτσεστον (διπλής ένωσης) από Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου

«Ο κ. Γαρουφαλιάς γύρισε σήμερα από την αποστολή του. Κατόρθωσε να εμποδίσει προς το παρόν τον Υπουργό των Εξωτερικών της Κύπρου, τον κ. Κυπριανού, να αναχωρήσει αύριο, όπως σχεδίαζε αρχικά, για τη Μόσχα. Πέτυχε επίσης ν' αναβάλει την επίσκεψη του Αρχιεπισκόπου στο Κάϊρο προς το σκοπό μιας συνάντησης με τον Πρόεδρο Νάσερ. Η αναβολή και των δυο ταξιδιών είναι προσωρινή κι εξαρτιέται από την εξέλιξη της κατάστασης.

Δεχόμαστε επίσης να εκμισθώσουμε μια περιοχή για μια λογική διάρκεια με σκοπό την εγκατάσταση μιας Τουρκικής βάσης.

Η Ελλάς δέχεται να υποστηρίξει την ιδέα μιας Τουρκικής βάσης έστω κι αν δεν συμφωνεί σε τούτο ο Αρχιεπίσκοπος κι ίσως να μπορέσει να πείσει τη μεγάλη πλειονότητα του λαού της Κύπρου να την αποδεχτεί, αρκεί να είναι περιορισμένη η έκταση της βάσης. Εφόσο π.χ. αντιστοιχεί στην έκταση των Βρεττανικών βάσεων στην Κύπρο.

Η πρόταση σας, που αντιλαμβάνομαι πως είναι προϊόν επίπονων διαπραγματεύσεων, ξεπερνά κατά πολύ την απαραίτητη για την εγκατάσταση μιας στρατιωτικής βάσης έκταση κι έχει το χαρακτήρα μιας περιορισμένης διχοτόμησης.

Δυστυχώς δεν μπορούμε να υποστηρίξουμε μια τέτοια πρόταση. Τις δυσκολίες μεγάλωσαν οι ψυχολογικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν στην Κύπρο μετά τους πρόσφατους βομβαρδισμούς του άμαχου πληθυσμού από τους Τούρκους. Το κλίμα στο νησί είναι τούτη τη στιγμή πολύ δυσμενές για την Τουρκία και το ΝΑΤΟ. Και είναι επίσης δυσμενές για την Ελλάδα επειδή απουσίασε κατά την Τουρκική επίθεση.

Κατανοούμε πως εξαντλήσατε όλες τις δυνατότητες να πείσετε τους Τούρκους να περιορίσουν τις αξιώσεις τους. Γι' αυτό και δεν σας απευθύνω έκκληση πάνω στο θέμα αυτό.

Ομολογώ την απόγνωση κι απογοήτευσή μου που δεν είναι δυνατή η συμφωνία.

Α. Κάτσης

1966: Συγκυριαρχία Ελλάδας-Τουρκίας

Το πρωτόκολλο Τούμπα - Τσακλαγιαγκίλ

Στις 16 του Σεπτέμβρη του 1973 η αντιμακαριακή εφημερίδα «Εθνική» δημοσίευσε άρθρο του αρχηγού της ΕΟΚΑ Β Γρίβα με τον τίτλο «Πώς υπονομεύθη η Ένωσις». Σ' αυτό ο Στρατηγός αφού κατηγορούσε το Μακάριο για ανθενωτικό, υποστήριζε πως στις 17 του Δεκέμβρη του 1966 οι Υπουργοί Εξωτερικών της Ελλάδας και της Τουρκίας Τούμπας και Τσακλαγκίλ υπόγραψαν στο Παρίσι πρωτόκολλο για να λυθεί το Κυπριακό με Ένωση και πως ο Αρχιεπίσκοπος ματαίωσε τη συμφωνία.

Ανάμεσα στ' άλλα το κείμενο αναφέρει:

«... Οι δυο Υπουργοί συνεφώνησαν όπως αναζητήσουν μέσα διεκολύνοντα την λύσιν του Κυπριακού προβλήματος εντός του γενικού πλαισίου των σχέσεων μεταξύ των δυο χωρών.

Ο Έλλην Υπουργός **διαβεβαίωσεν ότι η βάσις της Δεκελείας** θα ήτο διαθέσιμος, αν επήρχετο συμφωνία μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδος.

Οι δυο Υπουργοί συνεφώνησαν ότι η βάσις της Δεκελείας θα χρησιμοποιείτο προς τον σκοπόν όπως εξασφαλίση την στρατηγικήν ασφάλειαν της Τουρκίας. Ο Τούρκος Υπουργός εγνώρισεν ότι το μόνον παραδεχτόν δια την Τουρκίαν καθεστώς, εν σχέσει προς την εν λόγω βάσιν, **θα ήτο η μεταβίβασις της πλήρους επ' αυτής κυριαρχίας εις την Τουρκίαν.** Ο Έλλην Υπουργός εδήλωσεν ότι δεν ήτο εξουσιοδοτημένος να δεσμευθή επί του θέματος τούτου και ότι θα το υπέβαλλεν εις την εξέτασιν της Κυβερνήσεώς του. Ο Έλλην Υπουργός υποσχέθη να παράσχη απάντησιν επί του θέματος εντός της βραχυτέρας δυνατής προθεσμίας.

Ο Τούρκος Υπουργός άνκαι δέχεται τη συνέχιση της Κυπριακής Ανεξαρτησίας υποστηρίζει πως υπάρχουν κίνδυνοι γι' αυτή και τονίζει (όλα τα αποσπάσματα που αναφέρουμε πιο κάτω που δεν είναι στο πρωτόκολλο περιέχονται στο «άκρως απόρρητον σημείωμα».):

«Προς αποτροπήν των εκ της Ανεξαρτησίας κινδύνων θα έδει να αφαιρεθή η εξωτερική κυριαρχία από την Κύπρο και να αναληφθή αυτή υπό μικτής Ελληνοτουρκικής επιτροπής κατ' αναλογίαν των πληθυσμών. Θα εδημιουργείτο τοπική Κυβέρνησις ης η εκπροσώπησις εις το εξωτερικόν θα ανετίθετο εις την Ελλάδα ή την Τουρκίαν αναλόγως του θρησκεύματος της χώρας, όπου θα εγένετο η διαπίστευσις».

Α. Κάτσης, «Από την Ανεξαρτησία στην εισβολή»

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΚΡΙΤΑΣ

Η Τουρκία έχει αποκαλύψει ότι άρχισε να σχεδιάζει την επέμβαση της στην Κύπρο μετά από τις διακοινοτικές ταραχές του '63 (ήξεραν οι άνθρωποι ότι με το Γρίβα ζωντανό όλο και κάποια ευκαιρία θα εύρισκαν). Ο Ντεκτάς έχει παραδεχθεί ότι έβαλε βόμβες για να οξύνει την αντιπαράθεση. Για το σχέδιο «Ακρίτα» των «δικών μας», πότε θα γίνει η επίσημη παραδοχή; Για όσους δεν γνωρίζουν το σχέδιο Ακρίτα καταρτίστηκε από Έλληνες αξιωματικούς και Κύπριους εθνικιστές και είχε σαν στόχο την ομαδική σφαγή των Τουρκοκυπρίων. Και σε μερικά χωριά όπως την Αλόα το σχέδιο τέθηκε σε εφαρμογή το 74. Και για να μη μας πουν οι εθνικόφρονες ότι αυτά είναι προπαγάνδα του Ντεκτάς ας δούμε τι λέει ο «μεγάλος». Από συνέντευξη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στην Ο. Φαλάτι το 1974:

«(Το 63-64). Μια μέρα (ο Ιωαννίδης) ήρθε μαζί με τον Σαμψών να με δει για «να μου εκθέσει μυστικά ένα σχέδιο που θα τακτοποιούσε τα πάντα». Υποκλίθηκε μπροστά μου, φίλησε το χέρι μου με μεγάλο σεβασμό και είπε: «Μακαριότατε, να το σχέδιο. Θα επιτεθούμε ξαφνικά εναντίον των Τουρκοκυπρίων σε όλο το νησί. Θα τους βγάλουμε μια για πάντα από τη μέση. Και θα ξεμπερδέψουμε».

Ο Μακάριος εν δέχθηκε - επέμβηκε και η Τουρκία. Αξίζει ωστόσο να προσεχθεί η σχέση Ιωαννίδη-Σαμψών από τότε. Θα ολοκληρωνόταν στις 15 του Ιούλη 1974. Επίσης για όσους θέλουν να διαβάσουν ολόκληρο το σχέδιο «Ακρίτας» μπορούν να κοιτάξουν και τον πρώτο τόμο της «Κατάθεσης» του νυν προέδρου κ. Κληρίδη. Ε, δεν μπορεί, αγαπητοί εθνικόφρονες, να λέει και αυτός ψέματα - δεν είναι;

1972: Οι εθνικόφρονες συνταγματάρχες και η Διπλή Ένωση

Αθήναι, τη 25η Φεβρουαρίου 1972

Μνημόνιον

συναντήσεως Υφυπουργού Κ. Παναγιωτάκου και Τούρκου Πρέσβεως κ. ΤΟΥΡΚΜΑΝ

Εν τω πλαισίω των τακτικών μετ' αυτού διαβουλεύσεων, εδείχθην σήμερον τον ενταύθα διαπιστευμένον Πρέσβυν της Τουρκίας. Σκοπός της σημερινής συναντήσεως ήτο η ενημέρωσίς του επί των τελευταίων εν Κύπρω εξελίξεων και η από ελληνικής πλευράς θεώρησις αυτών.

Του ανέπτυξα τα εξής θέματα:

Μακάριος:

Λόγω μακράς επαφής μετά του Μακαρίου καθ' όν χρόνον διετέλεσα Πρέσβυς της Ελλάδος, **εβεβαιώθην ότι ουδεμία συνεργασία είναι δυνατή μεταξύ Αθηνών και Λευκωσίας ενόσω ο Μακάριος θα παρέμενε Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.** Την άποψιν αυτήν ησπάσθη, κατόπιν εισηγήσεών μου και η Κυβέρνησις μου.

Ο Μακάριος είναι ασταθής εις τας ιδέας του και πρόθυμος να θυσιάση, διά την επιτυχίαν των εκάστοτε υπ' αυτού συλλαμβανομένων σχεδίων, τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του ελληνισμού.

Διακρίνεται από έφεσιν προς το ψεύδεσθαι. Διά σειράς ψευδολογιών, έχει συχνά παραπλανήσει τας εκάστοτε εν Αθήναις Κυβερνήσεις. Τούτο, συνδυαζόμενον μετά της αναμφισβήτου ικανότητος αυτού περί την κατάστρωσιν και εκτέλεσιν τακτικών κινήσεων επί διεθνούς επιπέδου, **τον καθιστά ιδιαιτέρως επικίνδυνον διά της ελληνοτουρκικάς σχέσεις.**

1963: Πως η μυστική συμμαχία Γιωρκάτζη-Ντεκτάς οδήγησε στις συγκρούσεις του 63-64:

Η βόμβα που τοποθετήθηκε στο μνημείο του Μπαϊρακτάρη ήταν έργο αστυνομικών που βρίσκονταν κάτω από τις διαταγές του αστυνόμου Λογοδόντη, που αποτελούσε στίγμα για την αστυνομία και ήταν στενός συνεργάτης και όργανο του Γιωρκάτζη.

Ο λόγος που τοποθετήθηκε αυτή η βόμβα ήταν για να δημιουργηθεί μίσος και εχθρότητα στους Τούρκους εναντίον των Ελλήνων συμπατριωτών τους. Για τον ίδιο λόγο από την ίδια κλίκα αστυνομικών, έγιναν χωρίς αιτία έρευνες εναντίον ανύποπτων Τούρκων πολιτών στον τουρκικό τομέα της Λευκωσίας. Την ίδια εποχή... ο ίδιος αξιωματικός της αστυνομίας με τους άνδρες του τοποθέτησαν τις βόμβες στο άγαλμα του αγωνιστή της ΕΟΚΑ Μάρκου Δράκου κοντά στην πύλη Πάφου, που βρίσκεται δίπλα στην τουρκική συνοικία. Μετά τα επεισόδια αυτά και από άλλα παρόμοιας φύσης και μέσα στο κλίμα καχυκοψίας που δημιουργήθηκε ανάμεσα στους Έλληνες και τους Τούρκους της Κύπρου, ένα συνηθισμένο επεισόδιο που του έγινε κατάλληλη εκμετάλλευση, έδωσε το σύνθημα για την έναρξη αιματηρών επεισοδίων σε παγκύπρια κλίμακα... Ο Γιωρκάτζης, που κατά κακή τύχη του κυπριακού λαού βρισκόταν στην κυβέρνηση ως υπουργός Εσωτερικών και ο Ντεκτάς, ως ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας, έκαναν ότι μπορούσαν για να δημιουργήσουν μια χαώδη κατάσταση. Στο σημείο αυτό θέλω να αναφέρω ένα γεγονός. Σ' εκείνες τις τραγικές μέρες που οι οπαδοί του Ντεκτάς δολοφονούσαν τους αθώους Έλληνες, ένας Τούρκος βρισκόταν τυχαία στο γραφείο του Ντεκτάς, και αργότερα μου αποκάλυψε ότι ο Γιωρκάτζης τηλεφωνούσε στον Ντεκτάς, και γελούσαν σαν να μην συνέβαινε τίποτα, την ώρα που οι οπαδοί τους αλληλοτρώγονταν. Να λοιπόν ποιοι άνθρωποι διεύθυναν τις δυο κοινότητες».

Ισχάν Αλή, Απομνημονεύματα (Ο Ισχάν Αλή ήταν σύμβουλος του Μακαρίου και σε θέση να γνωρίζει τα εσωτερικά της κυπριακής ελίτ)

Η Διπλή Ένωση των νεοεθνικόφρονων, νεοενωτικών της δεκαετίας του 80

Και αυτό σημαίνει ξεκάθαρα: Αποδοχή του σημερινο status quo στην Κύπρο και την επικύρωση του με την ένωση αυτού του τμήματος που έχει απομείνει με την Ελλάδα χωρίς διεκδίκηση του υπόλοιπου κοματιού, έτσι ώστε να λήξει η διαμάχη. Όσον αφορά το Αιγαίο διατήρηση της ελεύθερης ναυσιπλοΐας, αναγνώριση της οφαλοκρηπίδας κλπ. κλπ. Και βέβαια μιλάμε για κάποιους βασικούς άξονες.

Γιώργος Καραμπελιάς, περιοδικό Ρήξη, αρ. 10

Ο κ. Καραμπελιάς κατά καιρούς επισκέπτεται την Κύπρο είτε σαν προσκεκλημένος των εθνοπαθών οικολόγων είτε των νεοεθνικόφρονων της παλιάς Λευκωσίας. Όλοι οι νεοεθνικόφρονες διανοούμενοι όχι μόνο ξέρουν τον Γ. Καραμπελιά, αλλά είναι και πνευματικά του τέκνα - τόσο η ομαδούλα της Λεμεσού όσο και οι γνωστοί δημοσιογράφοι του Ράδιο πρώτο, του Λόγου κλπ. Και φυσικά δεν αγνοούν τις απόψεις του. Άλλωστε είναι και το βιβλιοπωλείο του κ. Καραμπελιά στην Αθήνα που διανέμει τα έντυπα τους (ωρυμαγδό, Αυτοδιάθεση, ένωση κλπ).

Λοιπόν θα θελήσει ο κ. Μαύρος, ο κ. Σ. Παύλου, ο κ. Π. Προδρόμου κ.ο.κ. να μας εξηγήσουν αυτές τις αγάπες των Αθηνών; Ο γ. Τζίβας έχει ήδη προχωρήσει ένα βήμα προς την κατεύθυνση του σχεδίου του Καραμπελιά. Να κτίσουμε τοίχο για να οριστικοποιήσουμε τη διχοτόμηση λέει ο νεοφώτιστος. Σε πρόλαβαν μέχρι και εδώ ρε μεγάλε. Τι κρίμα να μην μπορεί ένας Έλληνας να καινοτομήσει ε; Όπως λέει και ο Δρουσιώτης στις Σελίδες θα είσαστε για πάντα «οι πιο δυστυχισμένοι Έλληνες». Όργανα άλλων και αντιγραφείς ιδεών.

Άτσεσον: «Δώστε μου τον 6ο στόλο να λύσω το Κυπριακό...» και πως οι νεοεθνικόφρονες ακολουθούν πιστά τις παραγγελίες του.

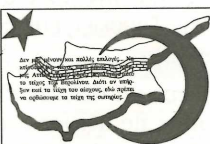
...asked whether Cyprus...
...charge of efforts to solve the C...
"I'm sorry to say 'right' does'n...

He went on to say that if the Greek Cypriots wanted to change the existing situation, it was only prop... to expect the Turkish Cypriot minority to expect concessio... Hence, Acheson said, he favoured partition of the island of Cyprus, and a union of the different parts with Greece and Turkey.

But this was the last thing the Greek ... president, Archbishop Makarios, wanted, Ach... Partition was the best solution, he said, ... coerce Makarios, adding "If they gave me th... Fleet (stationed in the Mediterranean Sea), ... thing tomorrow".

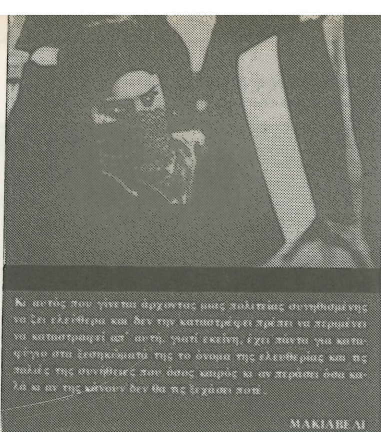
ΓΙΩΡΓΟΥ Ο. ΤΖΙΒΑ

Οι Εγκλωβισμένοι

ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 1992

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΩΝ ΙΘΑΓΕΝΩΝ

ή

η Ιστορική δυναμική της Κυπριακής ταυτότητας σαν διεκδίκηση αξιοπρέπειας

Όταν ξυπνούν οι ιθαγενείς

Όταν ο Frantz Fanon, ένας γαλλόφωνος νέγρος διανοούμενος της δεκαετίας του 50-60, άρχισε να αναλύει την προσωπική του εμπειρία και αυτήν των ομόχρωμων συμπατριωτών του, βρέθηκε σε ένα αδιέξοδο.

Τα ίδια τα πνευματικά όπλα με τα οποία τον είχε εξοπλίσει η γαλλική κουλτούρα άρχισαν να στρέφονται ενάντια στη «μητέρα πατρίδα». Οι ίδιες οι επιταγές της γαλλικής κουλτούρας (για αξιοπρέπεια και προσωπική αυτονομία) τον οδηγούσαν να αντικρύσει με μια αδίσταχτη λογική την κρυφή αλήθεια της σχέσης του με τη Γαλλία - παρέμενε ένας ιθαγενής, ένας νέγρος με λευκή μάσκα. Μερικές δεκαετίες αργότερα ένας άλλος τριτοκοσμικός ιθαγενής, ο Ινδός Salman Rushdie που επίσης έγινε αποδεχτός από την κουλτούρα της μητρόπολης, θα έκφραζε αυτή την οδυνηρή διαπίστωση με σαρκαστική ειρωνεία, σε ένα μυθιστόρημα: «Ένοιωσε τη γέννα εκείνης της αδυσώπητης οργής που θα έκαιε μέσα του, χωρίς να υποχωρεί, για περισσότερο από ένα τέταρτο του αιώνα· που θα εξάτμιζε την παιδική λατρεία του πατέρα και θα τον έκανε ένα μοντέρνο άνθρωπο· ένα άνθρωπο που θα έκανε ότι καλύτερο μπορούσε από εδώ και μπρος, να ζήσει χωρίς Θεό οποιουδήποτε είδους, κάτι που θα τροφοδοτούσε, ίσως, την φλόγα της αποφασιστικότητας του να γίνει αυτό που ο πατέρας του δεν ήταν, δεν μπορούσε να γίνει, δηλαδή, ένας σωστός και καλός Άγγλος.

... Τις χειμωνιάτικες νύχτες, αυτός που δεν είχε κοιμηθεί παρά κάτω από ένα σεντόνι, κοιμόταν τώρα κάτω από βουνά μαλιού και ένοιωθε σαν φυσιογνωμία από αρχαίο μύθο, καταδικασμένο από τους Θεούς να έχει ένα βράχο να πιέζει πάνω το στήθος του. Αλλά δεν πειράζει, θα γινόταν Άγγλος ακόμα και αν οι συμμαθητές του κρυφογελούσαν με τη φωνή του και τον άφηναν έξω από τα παιχνίδια τους, γιατί αυτοί οι αποκλεισμοί αύξαναν την αποφασιστικότητα του - και ήταν τότε που άρχισε να παίζει θέατρο, να βρίσκει μάσκες που θα αναγνώριζαν αυτοί οι τυπάδες, χλωμές μάσκες, μάσκες κλόουν μέχρι που τους έπεισε ότι ήταν εντάξει, ότι ήταν άνθρωπος σαν και αυτούς. Τους κοροΐδεψε με τον ίδιο τρόπο που ένα ευαίσθητο ανθρώπινο ον μπορεί να πείσει γορίλλες να τον δεχτούν στην οικογένεια τους, να τον χαϊδεύουν, να τον αγκαλιάζουν και να του μπουκώνουν μπανάνες στο στόμα».

Η σχέση των Κυπρίων με την ιδεολογία του Ελληνικού εθνικισμού ήταν ανάλογη με την εμπειρία του Φανόν και του Rushdie. Διαπαιδαγωγηθήκαμε για περίπου ένα αιώνα με τις υποτιθέμενες αρχές του νεοελληνικού έθνους. Δεν μπορεί κανείς να αμφισβητήσει ότι οι Κύπριοι πήραν στα σοβαρά τα οράματα και τις υποσχέσεις. (Άσχετα αν διατηρούσαν κρυφές ή φανερές αμφιβολίες για τον ολοκληρωτισμό της εισαγώμενης εθνικής ταυτότητας).

Έμαθαν λ.χ. για την αρχαία Ελληνική Δημοκρατία και πίστεψαν σε αυτήν για να αναγκαστούν τελικά να υπερασπιστούν τη δημοκρατία με το αίμα τους απέναντι στο κράτος των Αθηνών και τους εθνικόφρονες του «Ελληνισμού» στην Κύπρο την 15η του Ιούλη.

Πίστευαν, επίσης, πολύ περισσότερο (από όσο επέτρεπε ο Ελληνοχριστιανισμός των Αθηνών φαίνεται) στο «αγαπάτε αλλήλους» του Ναζωραίου για αυτό οι εθνικόφρονες φρόντισαν να τους εξηγήσουν με τη βία ότι έπρεπε να μισούν «τους εθνικούς εχθρούς». Αγάπησαν οι κύπριοι τον πόνο των νεοελλήνων, τον αγώνα τους για μια αξιοπρέπεια, για να αντιμετωπίσουν μετά οι ίδιοι την υπεροπτική συμπεριφορά των πρέσβεων-νομαρχών, των στρατιωτικών και των διανοουμένων του Ελληνικού κράτους. Αυτό το κράτος των Αθηνών και ο Ελληνικός Εθνικισμός στην Κύπρο και την Ελλάδα δεν σεβάστηκαν ούτε για μια στιγμή τα λόγια τους, τα οράματα που εξήγαγαν τόσο πλουσιοπάροχα την κυπριακή

Τα ίδια τα πνευματικά όπλα που του είχε δώσει η «μητέρα πατρίδα» άρχισαν να στρέφονται εναντίον της... Διαπίστωσε ότι στον λόγο της μητρόπολης παρέμενε πάντα σαν ένας ιθαγενής... ένας υποδεέστερος άνθρωπος.

αποικία - πολέμησαν με πρωτοφανές μίσος (ακόμα και σε συνεργασία με τον άσπονδο εχθρό του, την Τουρκία) το πρώτο αυτοχθόν όραμα ελευθερίας που γεννήθηκε σε αυτόν το τόπο - την Ανεξαρτησία όπως και κάθε απόπειρα των κυπρίων να δράσουν σαν αυτόνομα ιστορικά υποκείμενα αντί σαν τυφλά όργανα του «εθνικού κέντρου».

Όπως ο Φανόν και ο Rushdie διεπίστωναν με τραγική οργή ότι οι «μητέρες πατρίδες» τους ξεγέλασαν, έτσι και οι Κύπριοι διαπιστώνουν σχεδόν καθημερινά με μια αυξανόμενη οργή τα «ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα» της Αθήνας και της Άγκυρας. Αυτή η οργή (που είναι και μια έκφραση ενηλικίωσης - οδυνηρής ή λυτρωτικής) μπορεί να εκφράζεται με μια γελοία όσο και χυδαία επίδειξη νεοπλουτισμού (ο ιθαγενής μπορεί να επιδεικνύει πλέον ότι έχει και αυτός τα μαγικά μπιχλιμπίδια των αποικιοκρατών) με μια εκδικητική στροφή σε άλλους προστάτες-μητέρες (την ΕΣΣΔ παλιά, την Αγγλία, το κυπριακό κράτος για τους Τουρκοκύπριους) ή με αυτήν την παγερή αδιαφορία απέναντι στις εθνικές εξάρσεις. Ή πιο αυθεντικά, ίσως να εκφράζεται με αυτόν τον καθημερινό σημειολογικό ανταρτοπόλεμο που εκνευρίζει τόσο τους νεοεθνικόφρονες. Με την κλοπή και το κάψιμο των Ελληνικών σημαιών. Με τη δήλωση είμαι Κύπριος, όχι Έλληνας. Με την ντροπαλή αλλά αδίσταχτη υπεράσπιση της διαλέκτου. Με την δειλή προσθήκη για την «κυπριακή ιδιαιτερότητα» στους εθνικιστικούς παροξυσμούς για την Ελληνική ταυτότητα. Ή έστω και σαν ψευδής συνείδηση με τις απαιτήσεις των νεοεθνικόφρονων «να αναλάβει η Ελλάδα της ευθύνες της». (Η κομπλεξική κραυγή του δουλοπάροικου που αναζητά αφέντες).

Ο γυμνός βασιλιάς

Ο βασιλιάς είναι πλέον γυμνός. Ο Ελληνικός εθνικισμός (όπως και ο Τουρκικός που μας ήρθε με κάποια καθυστέρηση) δεν έχει πλέον τίποτα να προσφέρει - ούτε και σαν αντίπαλος σε κάποιο διάλογο. Μοιάζει με ένα ιεραπόστολο που με τη βοήθεια των τοπικών

Η κυπριακή ταυτότητα σαν Μαύρη Τρύπα

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα μας τα οποία βασίζονται σε επιστημονική έρευνα και ανάλυση, οι Μαύρες Τρύπες δεν θα έπρεπε να υπάρχουν. Υπάρχουν όμως. Αρχικά εμφανίστηκαν σαν επιστημονικές υποθέσεις αλλά τώρα είναι ένα αποδειγμένο γεγονός με αρκετά αποδεικτικά στοιχεία. Παραμένουν όμως ένα μυστήριο. Τώρα θεωρούνται σαν τα επίκεντρα αστρικών εκρήξεων που μπορεί να είχαν συμβεί χιλιάδες ή δεκάδες χιλιάδες χρόνια πριν. Αστέρια που υπήρχαν και τα οποία δεν θα υπάρξουν και πάλι.

Το αστέρι στην αρχική του μορφή έχει διαλυθεί. Οι βράχοι και η σκόνη σκορπίστηκαν σαν μετεωρίτες προς όλες τις κατευθύνσεις με τόση απίστευτη ταχύτητα ώστε η κίνηση τους μπορεί να είναι αιώνια. Όμως κάτι φαίνεται να κατέχει ακόμα τη θέση του Άστρου που διαλύθηκε από την έκρηξη. Κάτι το οποίο ξεπερνά τα όρια και τις παραμέτρους των κατηγοριών σκέψης που υπάρχουν. Ενώ έχει βάρος δεν μπορεί κανείς να το δει. Δεν έχει «σώμα». Δεν έχει ούτε δομή, ούτε σχήμα, ούτε αρχή, ούτε τέλος.

Έχοντας όμως αυτή την εντυπωσιακή «μη-ύπαρξη» στο μυαλό, πρέπει να δούμε επίσης ότι μια μαύρη τρύπα έχει την απίστευτη ικανότητα να ελκύει και να απορροφά κάθε μορφή ενέργειας η οποία φτάνει μέσα στο πλαίσιο επιρροής της. Η ύπαρξη της λοιπόν είναι μια Αρνητική Φύση (Αρνητική Φύση ή Φύση της Άρνησης;) Δηλαδή είναι ένα κενό το οποίο δείχνει μια νεκρή ύπαρξη του παρελθόντος με τη δυνατότητα να επηρεάζει την ενέργεια των μελλοντικών μεταμορφώσεων της προηγούμενης της μορφής.

Υπάρχει μόνο στην αιωνιότητα, με επιρροή αλλά χωρίς παρουσία. **Χωρίς να έχει υπάρξει. Ένα αστρικό υποσυνείδητο.**

J.B.

Το κράτος των Αθηνών και ο Ελληνικός εθνικισμός στην Κύπρο και την Ελλάδα δεν σεβάστηκαν ούτε για μια στιγμή τα λόγια τους, τα οράματα, τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα που τόσο πλουσιοπάροχα εξήγαγαν στην κυπριακή Αποικία.

ζαπτιέδων της δυτικής Αποικιοκρατίας επέβαλε κάποτε την εξουσία του στο όνομα του εκπολιτισμού, της απελευθέρωσης, της σωτηρίας των ιθαγενών. Κάτω από την σκιά των όπλων και της τρομοκρατίας του λόγου και της βίας, οι ιθαγενείς μορφώθηκαν σιγά σιγά, δοκίμασαν τις ιδέες και τις πραμάτειες του ιεραποστόλου, επεσκέφθηκαν την ίδια τη χώρα του και έφτιαξαν ένα χωριό πολύ πιο πλούσιο, πολύ πιο μορφωμένο... όπως ακριβώς τους έλεγε ο ιεραπόστολος ότι θα έπρεπε να είχαν κάνει. Και ο εθνικόφρονας ιεραπόστολος φαντάζει ακόμα πιο γελοίος όσο η χώρα από όπου« ήρθε», αλλάζει και μεταβάλλεται. Αλλά αυτός επιμένει ακόμα σε όνειρα άλλων εποχών γιατί έχει μάθει να υπακούει... Ο ιεραπόστολος βγάζει πλέον άναρθες κραυγές προσπαθώντας να ξαναβάλει τους ιθαγενείς στη σειρά. Και αυτοί υπακούνε ακόμη - ποιος ξέρει γιατί; Από το βάρος της συνήθειας, το φόβο της εξουσίας ή τη λύπηση, τον οίκτο.

Γιατί, για ποιο άλλο πράγμα αξίζει ο τωρασινός νεοελληνισμός εθνικισμός παρά για οίκτο; Αυτή η ιδεολογία που ξεκίνησε υποτίθεται για να αναβιώσει την αρχαία Ελλάδα και κατάντησε μια ιδεολογία της εξουσίας με ανασφάλειες που ξεσπούν με μοναδική συχνότητα σε γελοίες, πλέον, εκτονώσεις συλλαλητηρίων στυλ Νυρεμβέργης: Αυτοί, οι εθνικόφρονες απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων; what a joke όπως θάλεγαν και οι Βρεττανοί προστάτες τους. Οι αρχαίοι Έλληνες ήταν ο ηγεμονικός πολιτισμός της κλασσικής αρχαιότητας. Η ταυτότητα του Έλληνα ήταν τίτλος τιμής τότε... Οι Έλληνες μιλούσαν υπεροπτικά για τους εαυτούς τους και αποκαλούσαν βαρβάρους τους μη-Έλληνες. Δεν αντιμετώπιζαν τους εχθρούς τους σαν ύπουλους, καταχθόνιους συνωμότες. Η μονομαχία Αχιλλέα - Έκτωρα δεν ήταν μια μονομαχία καλού και κακού. Ήταν μια σύγκρουση ίσων, ένας αγώνας τιμής. Δεν φοβόντουσαν τη συρρίκνωση γιατί απλά ήταν τιμή να ήταν κάποιος Έλληνας.

Ήθελαν να είναι λίγοι σαν άνθρωποι του αριστοκρατικού ήθους όπως θάλεγε και ο Νίτσε. Και όταν κάποιος αρνιόταν την ταυτότητα που του πρότειναν, την τιμή να γίνει Έλληνας, ούτε τον λιθοβολούσαν, ούτε τον λογόκριναν. Όταν ο φιλόσοφος Ζήνωνας από την Κύπρο αρνήθηκε τον τίτλο του Αθηναίου η πόλη όχι απλά σεβάστηκε την επιθυμία του αλλά φρόντισε να γραφεί στον τάφο του η επωνυμία που αυτός - σαν γνήσιος Κύπριος - ήθελε: Ζήνων ο Κιτιεύς.

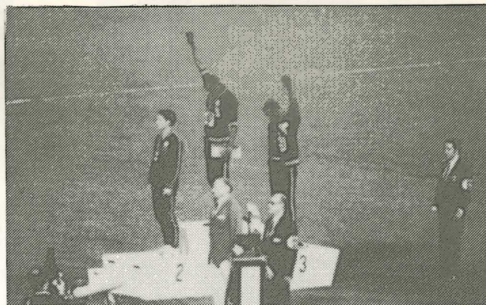
Τι σχέση μπορεί να έχουν αυτοί οι υπεροπτικοί ατομικιστές της αρχαιότητας με αυτή την γελοία εθνικοφροσύνη που για 150 χρόνια ζητιανεύει οπαδούς ανά την υφήλιο και εδάφη για να προσαρτήσει στο κράτος των Αθηνών; Και ιδιαίτερα στην Κύπρο που η εθνικοφροσύνη του νεοελληνισμού ξεκίνησε 3 φορές τα τελευταία 40 χρόνια να ξαναεφεύρει το πρόσωπο της και κατέληξε και τις 3 φορές στο νεοφασισμό. Τη δεκαετία του 40 ξεκίνησε σαν αριστερός λαϊκισμός για την ένωση και κατέληξε στην τρομοκρατία του Γρίβα το '58. Την δεκαετία του '60 ξεκίνησε σαν αμφισβήτηση του ρόλου της εκκλησίας στην πολιτική και κατέληξε στην 15η του Ιούλη. Τη δεκαετία του 80 ξεκίνησε με ήχους από το ρεμπέτικο, υπό την ευλογία του ΠΑΣΟΚ και με την εικόνα του Άρη Βελουχιώτη για να καταλήξει το 1992, να γίνει όργανο του Αρχιεπισκόπου και να βγάζει φασιστικούς κροασμούς για λογοκρισία και «εθνικό φρονηματισμό». Πρέπει να εθελοτυφλεί κανείς για να περιμένει οτιδήποτε άλλο από τον εθνικισμό στην Κύπρο. Είναι ένας γυμνός βασιλιάς - και κάτω από τα ρούχα φαίνεται ο σκελετός της εξουσίας σ' αυτή την κοινωνία. Γιατί αυτή είναι η πραγματική ιστορία του εθνικισμού στην Κύπρο τον 20ό αιώνα. Η αναδόμηση της εξουσίας. Στο όνομα του ελευθεριακού λόγου της Αρχαίας Αθήνας η εθνικοφροσύνη έφτιαχνε και φτιάχνει δούλους. Γιατί ίδια η εθνικοφροσύνη είναι η ηθική των δούλων, ο ακραίος φόβος για το διαφορετικό...

Οι άγνωστοι γείτονες Ο Έλληνας, ο Τούρκος και ο Κύπριος ιθαγενής

Αξίζει βέβαια πολύ περισσότερα η νεοελληνική εμπειρία. Όταν αποδωθεί η αρχαία Ελλάδα εκεί που αξίζει (στην παγκοσμιότητα) και το Βυζάντιο εκεί που του αρμόζει (σαν μια Μεσαιωνική πολυεθνική Αυτοκρατορία της Ανατολής) και οι νεοέλληνες απελευθερωθούν από τη δυναστεία του εθνικόφρονα λόγου, τότε απ' τον Μακρυγιάννη ως τον Βελουχιώτη και από τους ρεμπέτες μέχρι τους ροκάδες της δεκαετίας του 80 υπάρχει μια άλλη καταπιεσμένη πραγματικότητα.

Αυτοί οι απόγονοι ττης Πολυεθνικής Ρωμιοσύνης του Μεσαίωνα που έπλεξαν στα καταγώγια του Πειραιά τη μουσική των

1968: Η Μαύρη Αυτονομία απέναντι στη ομοψυχία του Αμερικάνικου έθνους

δερβίσηδων σε Ευρωπαϊκούς δρόμους που έδωσαν την τελευταία μάχη της Ευρωπαϊκής επανάστασης το 1949 στα βουνά του Γράμμου, που μετέφεραν το Μάη του '68 στους δρόμους της Αθήνας τη δεκαετία του 80... αυτοί οι άνθρωποι με το δικό τους πόνο και όνειρα, είναι επίσης ιθαγενείς του «εθνικού οράματος». Η φωνή τους πνίγεται στα κρατικά κανάλια και η μεταφορά των αποήχων τους εδώ πέρα - μια μεταφορά που οργανώνει με τεχνοκρατική ακρίβεια η Ελληνική πρεσβεία και οι νεκρόφιλοι συνεργάτες της, δολοφονούν την αυθεντικότητα του ήχου τους.

Υπάρχει μια άλλη Ελλάδα και μια άλλη Κύπρος απ' αυτή που κατασκευάζουν τα υπουργεία και οι εθνικόφρονες. Είναι και οι δυο ιθαγενείς μπροστά στον Εθνικό λόγο της εξουσίας. Αυτοί οι δυο ιθαγενείς είναι άγνωστοι μεταξύ τους. Όταν συναντηθούν δεν θάναι ούτε μητέρα-κόρη, ούτε αδέλφια. Δεν θα υπάρχει ούτε παράπονο ούτε ενοχή για τα 74. Περιέργεια ίσως. Μετά την πτώση του εθνικού τείχους θα ανακαλύψουν ότι είναι γείτονες - ίσοι και διαφορετικοί. Και στο τραπέζι θα κάθεται και ο Τούρκος ιθαγενής. Και θα μιλήσουν όλοι μαζί για τους ξεκληρισμένους μουσουλμάνους της Κρήτης και τους ξεκληρισμένους χριστιανούς της Σμύρνης - για τους νεκρούς της Τόχνης και τους πρόσφυγες της Κερύνειας.

Θα πείτε βέβαια παρατράβηξε αυτή η φαντασίωση. Μα αυτά δεν είναι φαντασίωση... λάθος κάνετε... είναι το ειρωνικό χαμόγελο ενός ιθαγενή που ξέρει. Ενός απογόνου του Ζήνωνα αν θέλετε. Γιατί το «Κιτιεύς» όπως και το «Κύπριος» σήμερα ήταν, είναι και θα είναι θέμα αξιοπρέπειας.

Ιστορική περιπλάνηση: Η κρυφή αλήθεια της Αυτονομίας πίσω από την «εθνικιστική αναβίωση»

Η αμφισβήτηση που εκφράζει η κυπριακή ταυτότητα είναι μέρος μιας βαθύτερης Ιστορικής διαδικασίας. Πίσω απ' την υστερική αναβίωση του εθνικισμού σήμερα, κρύβεται μια άλλη ιστορική αλήθεια - η διαδικασία αποσύνθεσης/αποδόμησης των μεγάλων φαντασιακών κοινοτήτων που εκφράζουν τα

Αλληλεγγύη «Ιθαγενών»: γράμμα από την Ελλάδα για την Κυπριακή ταυτότητα

Φίλε Αντρέα,

παίρνω το θάρρος να σε αποκαλέσω έτσι, παρά το ότι δεν έχουμε γνωριστεί ποτέ, γιατί οι λέξεις αυτές βρίσκονται πιο κοντά στις σκέψεις και στα νοιωσίματα που με γέμισαν ακούγοντάς σε να μιλάς σε εκείνη την περιβόητη πια εκπομπή του ΡΙΚ τον Απρίλη που μας πέρασε.

Βρισκόμουν τότε, για πρώτη φορά στην Κύπρο, στη Λεμεσό, φιλοξενούμενος και η συγκυρία της τηλεοπτικής σου εμφάνισης μου πρόσφερε την ευκαιρία να συνειδητοποιήσω βαθειά μέσα μου αυτό που τις είκοσι μέρες της παραμονής μου γίνονταν μέρα με τη μέρα όλο και πιο καθαρό στα μάτια μου: την αγωνία των ανθρώπων της Κύπρου και την παράλληλη προσπάθεια τους να έχουν τη δική τους ζωή, φωνή, πολιτισμό, ιστορική μνήμη. Την αγωνιώδη προσπάθεια τους να συνεχίσουν να πορεύονται θεσμίζοντας τη δική τους ταυτότητα, πραγματικά ανεξάρτητοι ενάντια στα σχέδια των σωματέμπορων της πολιτικής και της διανόησης σε Αθήνα, Άγκυρα, Λονδίνο και στα φερέφωνα τους στη Λευκωσία. Αν και «καλαμαράς», δεν ένοιωσα καθόλου θιγμένος απ' τα λεγόμενα σου. Ένοιωσα ντροπή μα ταυτόχρονα και «συνενοχή». Συνενοχή γιατί αν και σε τρομακτικά μικρότερη κλίμακα - με ίδιες (;) όμως αιτίες - αισθάνομαι και γω τη φωνή του δικού μου τόπου (Επτάνησα, Κέρκυρα) να χάνει όλο και πιο πολύ τα δικά της χαρακτηριστικά και να ενσωματώνεται στους άχρωμους και ομοιόμορφους κώδικες του Κράτους - πατέρα της ελληνικής επικράτειας.

Τ' αναφέρω αυτά προσπαθώντας να βρω - και να δικαιολογήσω ίσως - τα κίνητρα της συμφωνίας και της συμπάθειας μου μαζί σου.

Λίγο μετά την επιστροφή μου στην Αθήνα έφτασε στα χέρια μου το 9ο βαγόνι του τραίνου των ονείρων σας. Δεν θα αναλωθώ σε επαίνους που η αλήθεια τους, θά' ναι δύσκολη μέσα από ένα γράμμα να βρεθεί.

Θά' θελα απλά ν' αναζητήσω τους δυνατούς τρόπους με τους οποίους θα μπορέσω να γίνω συνοδοιπόρος στο δικό σας ταξίδι, και πρώτα απ' όλα να γνωρίσω τα προηγούμενα 8 βαγόνια.

Ειλικρινά δικός σου
Διονύσης

Υ.Γ.: Κάποιες «απαραίτητες» διευκρινίσεις.
Αγαπώ (και πονώ) την Κύπρο, τον τόπο, τους ανθρώπους, τη γλώσσα τον πολιτισμό, -ελπίζω- για λόγους διαφορετικούς απ' ότι οι περισσότεροι συμπατριώτες μου. Ελπίζω τουλάχιστον η δική μου αγάπη να είναι λιγότερο ...ασφυκτική.

έθνη. Η βίαιη (πολιτιστικά και στρατιωτικά) ενοποίηση ολόκληρων περιοχών υπό την κρατική ιδεολογία του έθνους τα τελευταία 200 χρόνια φαίνεται να βρίσκεται σήμερα σε διπλή κρίση - από τα μέσα και απ' τα έξω. Από τα έξω η ολοκλήρωση του καπιταλισμού σαν παγκόσμιου συστήματος έχει μετατρέψει τα σύνορα σε διοικητικές περιφέρειες μιας παγκόσμιας αγοράς. Η ίδια η εθνική κουλτούρα μετατρέπεται πλέον σε καταναλωτικό προϊόν-εμπόρευμα για την παγκόσμια κουλτούρα των Μέσω Μαζικής Ενημέρωσης. Οι εθνικές μυθολογίες μετατρέπονται σε θεάματα και τουριστικά σουβενίρ - είναι μάλιστα και μέρος του μεταμοντέρνου chic να τρως ethnic, να ντύνεσαι ethnic, να ακούς ethnic μουσική... και να σκοτώνεσαι ethnic θα μπορούσε βέβαια να συμπληρώσει κανείς.

Οι εθνικές διαμάχες, ωστόσο, φαντάζουν όλο και πιο παράλογες από τους δέκτες της τηλεόρασης - μοιάζουν αυξανόμενα με θρησκευτικούς πολέμους σε μια αθεϊστική εποχή. Τα έθνη θα παραμείνουν βέβαια για ένα διάστημα μια ιδεολογία συγκρότησης της εξουσίας σε τοπικό επίπεδο - αλλά η πιο διαβρωτική κίνηση γίνεται στο εσωτερικό τους. Τα ανομοιόμορφα κομμάτια (περιφέρειες, πολιτιστικές ομάδες, μειοψηφίες) που ισοπέδωσε το έθνος - κράτος, έχουν αρχίσει τώρα (στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης και της συγκρότησης υπερεθνικών ενοτήτων (όπως η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική) να διεκδικούν την αυτονομία της. Ο φόβος της αποσκίρτισης της Σκωτίας πλανιέται ακόμα πάνω από την Βρεττανία. Ο ίδιος φόβος πλανιέται και στην Ιταλία, στην Ισπανία, στη Γαλλία κλπ. Φαίνεται ότι οι βαθυστόχαστοι πολιτικοί αναλυτές που για χρόνια τώρα έμαθαν να βλέπουν την πραγματικότητα μέσα από τα εθνικά χρώματα αδυνατούν να δουν τη νέα πραγματικότητα. Πόσοι λ.χ. αντιλαμβάνονται ότι ο εμφύλιος στη Γιουγκοσλαβία δεν είναι απλά αποτέλεσμα της «κατάρρευσης του κομμουνισμού» αλλά ουσιαστικά η διάλυση του έθνους των νοτιοσλάβων; Στις αρχές του 20ού αιώνα οι Κροάτες, οι Σλοβένοι και οι Βόσνιοι ήθελαν να ενωθούν με τη Σερβία.

Αυτή η διαδικασία εσωτερικής αποσύνθεσης των εθνών εμφανίζεται σήμερα, όπως θάλεγε και ο Μαρξ, με τα ρούχα του παρελθόντος. Σαν εθνικισμός. Όμως, οι ρίζες αυτών των αυτονομιστικών κινημάτων πάνε πίσω στα αντιεξουσιαστικά ρεύματα της δεκαετίας του 60. Τότε γεννήθηκε ουσιαστικά και ο όρος **devolution** που χρησιμοποιείται σήμερα για να περιγράψει αυτή τη διαδικασία αποσύνθεσης και ήταν τότε επίσης που η επαναστατική αριστερά έπαιρνε τις πρωτοβουλίες για την πολιτιστική αυτονόμηση των Οξυτανών στη Γαλλία, των μειοψηφιών στις ΗΠΑ, των ιθαγενών πληθυσμών κλπ. Αυτά τα κινήματα ονομάστηκαν ethnic (εθνιστικά-πολιτιστικά) σε αντιδιαστολή προς το εθνικά (national).

Η αυτονομία των συλλογικών υποκειμένων (πολιτιστικών ομάδων, μειοψηφιών, γεωγραφικών κοινοτήτων) είναι ουσιαστικά η απάντηση στον νεοεθνικισμό. Η σύγχρονη τάση αποσκίρτησης από τα έθνη κράτη, είναι ακόμα αιχμάλωτη του εθνικιστικού λόγου. Όταν όμως οι ιθαγενείς της εθνικής αποικιοκρατίας ξεφύγουν και από την ιδεολογική ηγεμονία του παρελθόντος θα ανακαλύψουν ότι η αυτονομία που διεκδικούν συμβαδίζει με την δυναμική της παγκοσμιοποίησης. Οι νέες αυτονομίες θα ανακαλύψουν τον πραγματικό τους δυναμισμό όχι σε «εθνικά καθαρές κοινωνίες», αλλά σε πλουραλιστικές ομοσπονδιακές πολιτείες. Θα ανακαλύψουν δηλαδή την κρυφή αλήθεια του συνθήματος των μειοψηφιών της δεκαετίας του 60: **Ίσοι αλλά διαφορετικοί.** Ο Άλλος, ο διαφορετικός, θα πάψει να είναι πηγή άγχους και θα γίνει πρό(σ)κληση για εξερεύνηση. Ερωτική συνάντηση.

Η Κύπρος σαν μεταμοντέρνα εμπειρία

Η αντίσταση των Κυπρίων στα εθνικά κέντρα είναι μέρος της παγκόσμιας διαδικασίας αυτονομίας - η ιστορική πρόκληση να ξανασυναντηθούν οι Ελληνόφωνοι και οι Τουρκόφωνοι σε μια ενωμένη κοινωνία είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα της κυπριακής Μεταμοντέρνας ταυτότητας.

Η αντίσταση των Κυπρίων στα εθνικά κέντρα είναι με αυτή την έννοια μέρος μιας παγκόσμιας διαδικασίας αυτονομοποίησης - η ιστορική πρόκληση να ξανασυναντηθούν οι Ελληνόφωνοι και οι Τουρκόφωνοι σε μια ενωμένη κοινωνία είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα της μεταμοντέρνας κυπριακής ταυτότητας. Και ίσως να είναι βέβαια και το πρώτο βήμα για να αναγνωρίσουν οι Έλληνες και οι Τούρκοι ιθαγενείς την κοινή τους κληρονομιά και να ξαναδημιουργήσουν την πλουραλιστική κοινωνία που υπήρχε στην περιοχή πριν πλακώσει η πανούκλα των εθνών, τον περασμένο αιώνα.

Αν κάποιος έλεγε πριν 70 χρόνια, το 1920, ότι οι Αυτοκρατορίες θα διαλύονται σε λιγότερο από 40 χρόνια, σίγουρα θα αντιμετώπιζε την οργή και την ειρωνία των εθνικά σκεπτόμενων διανοούμενων της Ευρώπης. Το 1920 οι Αποικιοκρατίες φαίνονταν να διευρύνονται. Σήμερα είναι νεκρές. Αύριο, ίσως, αποδειχτεί ότι η περίοδος των εθνών σ' αυτόν τον πλανήτη ήταν μια παροδική οδυνηρή εμπειρία. Ένα διάλειμμα 200 χρόνων. Ή ίσως μια μεταβατική στιγμή από τις παραδοσιακές αυτοκρατορίες στον κόσμο της μεταμοντέρνας Αυτονομίας. Αύριο ίσως ξαναδημιουργήσουμε πάλι, σε μεταμοντέρνο φόντο, τους παλιούς δρόμους με τους όπου γης περιπλανώμενους, να συμβιώνουν όπως την Αρχαία Αθήνα, την Αρχαία Αμαθούντα, τη Σμύρνη. Ήδη οι μεγαλουπόλεις των μητροπόλεων (η Νέα Υόρκη, το Λονδίνο, το Παρίσι, το Βερολίνο) μοιάζουν με προμηνύματα του πλουραλισμού των μεταμοντέρνων κοινωνιών. Ίσως αυτή να είναι η ιστορική αλήθεια της εξέγερσης των ιθαγενών. Η άνοιξη μιας νέας πραγματικότητας. Της συμβίωσης και του έρωτα με το διαφορετικό.

Και για την Κύπρο αυτό σημαίνει την άνθιση μιας πλουραλιστικής κοινωνίας σε μια γέφυρα πολιτισμού. Σε ένα χώρο που η ιστορία θα συμβιβαστεί, επιτέλους, με τη γεωγραφία.

Μια χούφτα άνθρωποι

Η προσγείωση στον Κυπριακό χώρο (σχόλιο μετα το ...Χωρίς Πλαίσια)

Μια χούφτα πλάσματα είσαστε. Μετρημένοι στα δάκτυλα. Έτσι μας είπαν, κι ένοιωσα τόση συγκίνηση, κι ακόμα νιώθω έτσι όταν σκέφτομαι εκείνες τις μέρες κι είναι τούτη η συγκίνηση που με κάνει να γράφω τούτη την ώρα. Πάντα ένοιωθα να αιωρούμαι πάνω από τον Κυπριακό χώρο και να θέλω να κατέβω. Ένοιωθα ότι είχα το δικαίωμα να κατέβω αλλά με εμπόδιζαν τούτες οι Ελληνικές σημαίες, ο Εθνικός ύμνος, το μπλε γενικά. Ποτέ μου δεν φορούσα - κι ούτε φορώ μπλε. Μου θυμίζει ακόμα τη στολή του σχολείου και το σχολείο γενικά. Στιε 7 Απριλίου είδα εκείνο τον «Τουρκόσπορο» τον αναρχικό, τον «ανιστόρητο», τον «θρασύ», τον «απαράδεκτο», τον είδα να μιλά... που; Στην κυπριακή τηλεόραση ή στο μόνο ζωντανό πρόγραμμα. Τον είδα; Προσγειωμένος αυτός στον Κυπριακό χώρο, κι εγώ τόσα χρόνια και να μην μπορώ να κατέβω, κι εγώ τόσα χρόνια να αιωρούμαι σαν το φάντασμα πάνω από τούτο το χώρο κι αυτός να μιλά και να γίνονται τα λόγια του κλωστή που σαν ξετυλίγοταν κι έσμιγε με τον αέρα κι ανέβαινε, κι έφτανε κοντά μου..., την έπιασα και προσγειώθηκα.

Προσγειώθηκα και μου είπαν ότι είμαστε μια χούφτα πλάσματα - είναι να μην συγκινείσαι μετά από τόση μοναξιά που πέρασα;

Κ.Β.

Η Κυπριακή συνείδηση νομίζει ότι είναι αδύνατη. Γι' αυτό παίζει τον ψόφιο κοριό, περιμένοντας καλύτερες μέρες. Η Κυπριακή συνείδηση είναι αδύνατη και ταπεινή. Το ξέρει και δεν μπαίνει στην μάχη. Αρκείται να καγχάζει την αδυναμία των πολύ πιο ισχυρών της αντιπάλων που παρ' όλα αυτά είναι και αυτοί αδύναμοι να επιβάλουν την δικιά τους τάξη πραγμάτων. Στα αυτιά της οι φωνές τους ηχούν σαν κενολογία και φανφαρονισμός.

Η Κυπριακή συνείδηση έχει την υπεροψία των περιθωριακών.

Κωστής Α.

Ο Μεταμοντέρνος Ιθαγενής:

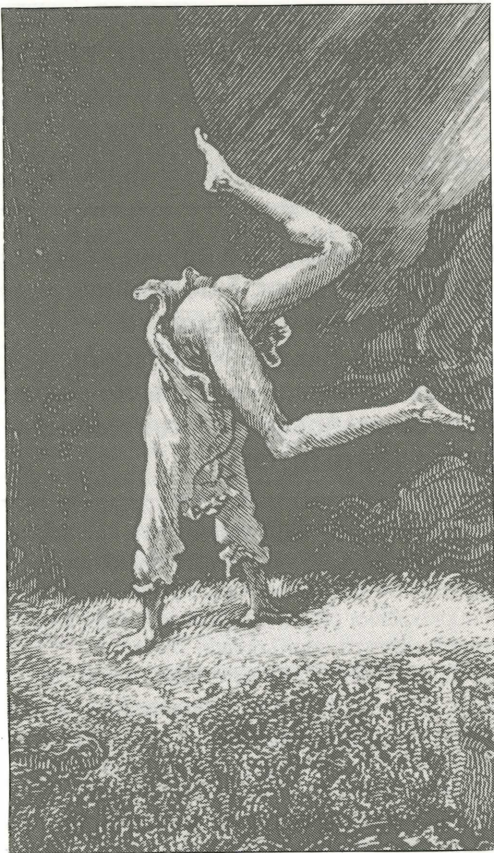
ΔΙΑ ΤΗΝ ΒΑΘΥΤΕΡΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΝ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

Ονομάζομαι Κατίνα και φτάνω από την Τραχυπέδουλα. Είμαι Τουρίστρια και κατοικώ σε πολυσύχναστον δρόμο της «ανεπτυγμένης» Τουριστικής περιοχής Λεμεσού. Προχθές, ημέραν βροχερήν και κρύαν, εκάθησον εις την κλίνην μου σκεπτόμενη περί Τραχυπέδουλας και Τραχυπεδουλιανών. Διά να μου περάσει η θλίψης, το μαγνητόφωνο ήνυξεν και εις βεράνταν ενοικιασθέντος διαμερίσματος έβγηκον. Και εις ώτα εμού, ήρθεν φωνή εξ του ραδιοφώνου, τραγουδήσαντας τραγούδιον, Νικόλα Άσημου, «Ο Άτριχος Πίθηκος».

Εθεάθην τότε κάτωθεν βεράντας ο μπακάλης περιοχής ταύτης. Πίθηκον μου εθύμιζεν μεν, αλλά ουκ έστιν άτριχος. Πίθηκος τριχωτός ήτον ο μπακάλης μου. Παρόλον το κρύον ηφόρειν ξιμάσχαλον μαύρην φανέλαν, φέρειν την ευτυχήν επιγραφήν, «No Problem». Από τις μασχάλες εξεχείλιζον άφθονες και σχήματος σγουρού ασπρόμαυρες τρίχες. Ήτον τόσες πολλές που σώμαν μπακάλη αδύνατον ήτον να φανεί. Και εκάθησον αυτός εις καρέκλαν έξωθεν του μπακάλικου, βγάζοντας υπό πούγκας κοντού παντελονιού τηλέφωνον κόκκινον και ήνυξον αντέναν ταύτου και ήρχισεν μόλις γκόμεναν αλλοδαπήνν ηντίκρυσεν, να τηλεφωνή. Γκόμενα, οφθαλμόν δεν ηγύρισεν προς τοιαύτον. Ταύτος πήδημαν πιθήκου επιχείρησεν και ευρέθη έμπροσθεν της, δείχοντας πως κορμίν θανατηφόρον διέθετεν, μετά τριχώματος γιώρκην και τηλεφωνικήν συσκευήν πούγκας, μαρτυρών την ευπορίαν αυτού. Και εφάνην η μπακάλενα μετά θυγατρός, με δειν δειμένον. Μπακάλης, αχάπαρον έπαιξεν και παίρνων ύφος αυστηρόν και αμετανόητον, ελάλησεν μετά θυμού: «Μαρούλα σάστην φούσταν του μωρού (της θυγατήρ), φαίνεται το βρακούιν του». Εδώ μια παρένθεσις: Το μωρόν είναι κάπου 15 ετών ζυγίσαντες πάνω-κάτω 100 οκάδες.

Όταν σε λίγον επήγον προσωπικώς εις μπακάλικον δια να ηγοράση χρειαζόμενον εμπόρευμα, επλήρωσα εις μπακάλην ως συνήθως, σχεδόν την διπλάσιαν τιμήν ταύτου αγαθού, διότι, Τουριστική περιοχή, ο καθένας μεταπουλεί εις όποιαν τιμήν γουστάρει. Δίκαιον έχουν τα πλάσματα. Αλλοδαπή ημίν, εκ Τραχυπέδουλας, Πάφου. Why not? Μπακάλης, αλλοδαπούς δικαίωμαν έχειν κλέψειν και κατακλέψειν, μετα εγκρίσεως νόμου. «No problem».

Επορεύθην λοιπόν, ολίγο πιο πέρα και εθεάθων έμπροσθεν μου κτηματομεσίτης μέγας, διαμέρισμαν εμού ενοικιαστής. Ενοίκιον μέγαν εζήτησον, κορόιδον (εγώ) ενοίκιον μέγαν έδωσον και όστις σήμερον, απένταρον πλάσμα ημίν. Why not? Δικαίωμαν έχειν αυτός όσα θέλει νοικιάζειν, όσα θέλειν ξανανοικιάζειν και κλέψειν και κατακλέψειν, μετά εγκρίσεως νόμου, δόξης, πατρίδος και τιμής. Και ώς εκοίταζον αυτόν ως φύλλον Τερατσιάς κλιδονιζόμενον υπό αέρος. Ηκολούθησεν μετά περιεργείας βλέμμαν ταύτου και είδον έρχοντες προς αυτόν, Αράπηδες 4 μετά τζιελαπίας και χαρτοφύλακος. Αράπηδες ταύτοι εις βλέμμαν αυτού, λίρες έστιν και αριθμοί. Ουκ έστιν πλάσματα. Και όταν Αράπηδες προς αυτόν κατέφθασον, παχουλά κόκκινα μάγουλα και μεγίστως διαμέτρου κοιλία αυτού, μετά ευφράδειας εκόρδωσαν. Πατήρ αυτού όμως μήτε πρόσεξον ταύτην σκηνήν. Επρόσεξον πόδια εμού, διότι παντελόνιον κοντόν ηφόρουν και εγιάλισεν το δειν του, το μάτι του πυρίλλαν και ημί έτρεξον μετά βιασύνης εις διαμέρισμαν ημόν, γλυτώσιν υπό γερόντος βιασμού.

Λαλούν με Κατίναν, φτάνω που την Τραχυπέδουλαν, τι έφταιξον εις κόσμου ταύτου και κλέψεις και κατακλέψεις υμίν; Και βλέπειν αυτούς δουλέυων από πρωΐας μέχρι εσπέρας, κλέψειν και κατακλέψειν, πορευθέντες εις κλουβίον μέγαν νοητικού έκαμον ταύτοι διά αυτούς. Τι έφταιξον ημίν, Τραχυπεδουλιανούς επεθύμησον και όχι Άτριχους και Τριχωτούς πιθήκους οποίοι έως αριθμόν και ζάμπαν βλέπον ημίν;

Εκ Τραχυπέδουλας Πάφου φτάνω. Έλεος!!!!!!!!!!!!!!

Μόνον πράγμαν δυνατόν εστίν ποιήσεων, κλέψειν ψεύτικων περηφανίαν αυτούς, σκουπίδια ποιήσαντας, μετά χαρτιού ταύτου γράψαντας.

Στέλλα

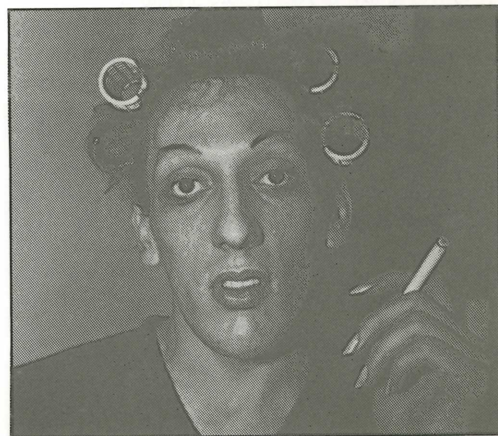
Πάνω στη γέφυρα της βλακείας και των στεναγμών

Γιατί κοιμάσαι,
πάνω σε σύννεφο χωρίς βροχή.
Γιατί ανασαίνεις,
πάνω σε όνειρα
που στάζουν ανασφάλεια.
Γιατί στο μάτι σου,
αγναντεύει η θλίψη σου,
την θλίψη σου.
Γι' αυτό θα πάω να κοιμηθώ.

Θα περιμένεις τη φανταστική,
Αφροδίτη σου.
Θα παραμονεύεις μυστικά
τον άγνωστο έρωτα,
φορτωμένο με ηλιοβασιλέματα
και χώρες ουτοπίας.
Κάτι «καλύτερο» θα ζητάς.
Για κάτι καλύτερο θα κουραστείς.
Θα κάθομαι παρατηρητής
στη γωνία της ορατότητας,
κοιτάζοντας σε.
Ψυχρά πάνε τα μάτια μου.
Κρύα τα χείλη μου.
Εκεί έξω στην πραγματικότητα,
Είναι χειμώνας.
Ατάραχη η καρδιά μου.
Κάπου την ξανάκουσα αυτή την ιστορία.
Θα την βλέπω σε αναπαράσταση.
Τίποτα καινούργιο.
Γι' αυτό θα πάω απόψε,
να κοιμηθώ απ' τις δέκα.

Θα στροβιλίζεσαι στον άνεμο,
των προσδοκιών σου.
Ίσως τα καταφέρεις.
Είδα όμως στα μάτια σου,
τη θλίψη σου,
την θλίψη ν' αγναντεύει.
Θα σταματήσω να περιμένω.
Το παιχνίδι θα τελειώσει.
Θα παραξενευτώ μια μέρα,
από τούτα τα απρόσμενα λόγια.
Γι' αυτό θα πάω να κοιμηθώ,
νωρίς απόψε.

Καληνύχτα νύχτα, θλίψη,
γέφυρα των στεναγμών και της βλακείας,
που σε πέρασα αγναντεύοντας,
έναν πόλεμο στην άλλη όχθη.
Γι' αυτό κοιμούμαι,
πάνω στον ξύπνιο μου.
Γι' αυτό γελάω μέσα στον ύπνο μου.
Είναι γιατί περιμένεις, ότι περιμένω.
Αυτό που δεν θέλει,
ναρθεί σε μας. (;)

Η ΚΡΥΦΗ ΑΝΑΣΑ ΤΩΝ ΓΗΠΕΔΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΡΕ ΓΑΜΩΤΟ

ή ίντα έξυπνο πουλί ο βάτραχος α;

ΤΑ ΟΙΔΟΙΠΟΔΕΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΑΠΩΘΗΜΕΝΑ

«Ίσως είναι σημάδι τραγικής ειρωνίας το γεγονός ότι οι Κύπριοι υποχρεούνται όλο και συχνότερα να διαμορφώσουν αυτονομημένη, αποσπασμένη «εθνική συνείδηση» προπάντως μέσα από τις ποδοσφαιρικές αναμετρήσεις με μια «μητέρα» που δεν τους έδωσε ποτέ πολλές ευκαιρίες να τη θεωρούν κάτι περισσότερο από «μητρυά».

Από παλιά, πάντως, όταν κάποιες ομάδες κατέβαιναν στο νησί για να αντιμετωπίσουν κυπριακές, οι Ελλαδίτες στρατιώτες συνωστίζονταν στις εξέδρες των γηπέδων για να εκλιπαρήσουν εν χορώ «Ελλάς, Ελλάς θυμίσου μας και εμάς» αποσαφηνίζοντας ότι νοιώθουν ξένοι αλλοεθνείς υπηρετώντας στην Κύπρο».

Σχόλιο του Παντελή Μπουκαλα στην καθημερινή για το ΑΠΟΕΛ - ΑΕΚ.

Εισαγωγικό:

Βία, έκφραση και Δημόσιος χώρος

Σε μια κοινωνία όπου ο δημόσιος λόγος (πολιτικός, λογοτεχνικός, δημοσιογραφικός) αποφεύγει με τόσο φανατικό τρόπο να πιάσει (ή έστω να εκφράσει) τον πραγματικό σφυγμό των ανθρώπων, τα απωθημένα και οι κρυφοί ψίθυροι της κοινωνίας παραμένουν ακόμα στους ανοιχτούς δημόσιους χώρους της προσωπικής εμπειρίας. Στα καφενεία, στα γήπεδα, στις συγκεντρώσεις των γυναικών στις αυλές των σπιτιών για τον απογευματινό καφέ.

Τα γήπεδα ήταν καί είναι ο πρωταρχικός χώρος κοινωνικής συνάθροισης, έκφρασης και εκτόνωσης στα πλαίσια του θεάματος. Δεν υπάρχει τίποτα για να ηρωοποιήσεις. Είναι ένα γκέττο. Όπως τα γκέττο στα οποία είναι εγκλωβισμένη η κυπριακή διάλεκτος. Και όμως, αυτό το γκέττο εκφράζει τις πραγματικές πολιτικές και ιδεολογικές διαμάχες, με τη φωνή των καθημερινών ανθρώπων, για δεκαετίες τώρα. Οι εξευτελισμένοι εθνικόφρονες του 74 επέμεναν να ανεμίζουν την ελληνική σημαία και να φωνάζουν «η Κύπρος είναι Ελληνική» μόνο στα γήπεδα, τη δεκαετία του 70. Καί είναι στα γήπεδα που απέναντι κερκίδα ανεμίζει τη δεκαετία του 80 και του '90 την κυπριακή σημαία, σύμβολο βαθύτερων πολιτιστικών αλλαγών στην κυπριακή κοινωνία.

Ο επίσημος λόγος σιωπά και περιμένει τις εκλογές για να μαντρώσει τους οπαδούς - πρόβατα-ψηφοφόρους. Γι' αυτόν η κυπριακή κοινωνία είναι ακόμα παγωμένη στη δεκαετία του 40-50.

Σ' αυτά τα πλαίσια η απότομη άνοδος της βίας στα γήπεδα το '92 ίσως να είναι εκφραστική βαθύτερων διαδικασιών στην Κυπριακή κοινωνία. Γιατί το γήπεδο είναι το βαρόμετρο της ανδρικής, τουλάχιστον, κουλτούρας εδώ πέρα. Χούλιγκανς δεν υπάρχουν στην Κύπρο - τουλάχιστον με την κλασσική έννοια του Ευρωπαϊκού φαινομένου. Να εκφράζει άραγε αυτή η οργή των φίλαθλων και η διάθεση καταστροφής, βαθύτερα ρήγματα;

Σίγουρα ο αγώνας που σφράγισε το 1992 ήταν η αντιπαράθεση ΑΕΚ-ΑΠΟΕΛ. Εκτός του Ιστορικού γεγονότος ότι συνένωσε τους Ομονοιάτες και τους Αποελίστες ήταν και ένας παράδοξος συμβολικός λόγος για τις σχέσεις Κύπρου - Ελλάδας ή ίσως καλύτερα για τις σχέσεις της Κυπριακής Εθνικοφροσύνης με το «εθνικό κέντρο». Γι' αυτό 'αλλωστε και η κυπριοποίηση του «ρε γαμώτο». Το κείμενο που ακολουθεί είναι απλά ανίχνευση... ειρωνική ίσως αλλά και συμπονετική για αυτούς που πίστεψαν τα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα.

Πολλά και διάφορα είδαμε και ακούσαμε τον τελευταίο καιρό για τη βία στα γήπεδα. Ένα κοινωνικό φαινόμενο που πάντα υπήρχε σαν εκτόνωση ή σαν κρυφή αλήθεια του τι κουβαλάει ο καθένας απ' την κοινωνία στο γήπεδο. Μια μερίδα του κόσμου που πηγαίνει σε ένα ποδοσφαιρικό αγώνα, με αφορμή την «αγάπη προς την ομάδα», όταν κρίνει πως έγινε αδικία εις βάρος της, εκτονώνεται βίαια, σε όποιον τους την βαρέσει. Σε μπάτσους, διαιτητές, αντιπάλους ή και σε υλικά πράγματα: αυτοκίνητα, μαγαζιά κλπ. Γιατί; Ίσως διότι εκεί έχουν την ευκαιρία, μέσα στην ανωνυμία του πλήθους, να εκφράσουν τι νιώθουν για την κοινωνία. Δεν είναι τυχαίο, το ότι φωνάζουν τους μπάτσους, δολοφόνους και γουρούνια. Είναι ίσως ο μόνος τρόπος να εκτονωθούν, χωρίς να συλληφθούν, χωρίς να φανερωθούν σαν άτομα. Λένε πράγματα, που αν τα ξεστόμιζαν φανερά σαν άτομα, θα τις έτρωγαν σαν άτομα, θα τις έτρωγαν άγρια και μάλιστα θα συλλαμβάνονταν. Εκεί έχουν την ευκαιρία να τα πουν χωρίς φόβο. Ε, και αν τύχει να τους τσακώσουν, το ξύλο με τους πολλούς «εν πιο γλυτζιήν». Και δικαιολογία τους. «Η ομάδα» βέβαια. Έρχονται λοιπόν οι αστυνομικοί, τα καλά παιδιά, να σταματήσουν τη βία ...με τη βία. Είναι πιο εύκολο και προτιμούν τον «εύκολο τρόπο».

Εκτός από την αύξηση της γενικότερης έντασης στα κυπριακά γήπεδα ξύλο πολύ «έππεσε» και στον αγώνα μεταξύ ΑΕΚ-ΑΠΟΕΛ στην Αθήνα, τελευταίως. Ουσιαστικά η ένταση που δημιουργήθηκε γύρω από εκείνο τον αγώνα ήταν η κορυφαία στιγμή της ποδοσφαιρικής ψύχωσης και παρεξήγησης Γιατί δεν ήταν απλά εκτόνωση έγινε και εθνικό το θέμα. Ανάλογα επεισόδια έγιναν και παλαιότερα στην Κύπρο βέβαια, όπως στην ματς ΑΠΟΕΛ-ΑΕΛ του '88, (ξύλο, βρισιές, συγκρούσεις),και συμβαίνει και τώρα. Κάθε κοινωνία έχει τα απωθημένα της, τί να κάνουμε; Τότε άρχισαν και οι δημοσιογράφοι μας να ανακαλύπτουν «κυκλώματα χουλιγκανισμού» στην Κύπρο. Οι «άλλοι» όμως, αυτή τη φορά δεν είδαν το όλο ζήτημα σαν κοινωνικό φαινόμενο. Συμπέρασμα; «Οι ΑΕΚτζήδες ατίμασαν το Ελληνικό έθνος» με την συμπεριφορά τους προς τους Κυπρίους, που πήγαν να μοιραστούν με τους αδελφούς τους τον πόνο της χαμένης πατρίδας (Οι ΑΕΚτζήδες είναι πρόσφυγες από την Κων/πολη). Και όμως, ω φρίκη, ω ντροπή και οδύνη, οι πονεμένοι αδελφοί, δεν δίστασαν να δώσουν στα συγκινημένα αδέλφια τους, ένα «καλό σιέρι ξύλο», όπως το λέμε στα Κυπριακά. Κι' ενώ οι ΑΕΚτζήδες ζητούσαν προστασία από την ΟΥΕΦΑ, όταν θα ερχόντουσαν στην Κύπρο για τον επαναληπτικό, διότι άκουσαν για αιματοχυσίες και ξύλο που τους περίμενε, έκπληκτοι άκουσαν τους Έλληνες αδελφούς Κυπρίους, να δονούν τις κερκίδες του Μακαρείου, ενώ διεξαγόταν ο αγώνας, φωνάζοντας ηρωικά, (σίγουρα ηρωικά μετά από τόσο ξύλο που έφαγαν) πως η Κύπρος είναι ελληνική. Φανταστείτε δηλαδή, αν δεν ήταν ελληνική τι θα γινόταν, όταν έπαιζαν στην Αθήνα. Κάτι παρόμοιο με τον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1821. Ευτυχώς όμως που οι δικοί μας τις έτρωγαν και επέμεναν πως είναι Έλληνες. Ίσως αν δεν επέμεναν, να τους περνούσαν για Τούρκους και να τους σκότωναν.

Φυσικά, δεν ξέρω αν ο Κύπριος «Πεναλτάκιας» Στέφανος, την ώρα που τις έτρωγε από τους Ομονοιάτες στον γνωστό αγώνα ΑΠΟΛΛΩΝ-ΟΜΟΝΟΙΑ, θα γλύτωνε μερικές ξυλιές, αν φώναζε κι αυτός πως ήταν Έλληνας. Απεναντίας, νομίζω πως θα τις έτρωγε παραπάνω από τους Ομονοιάτες. Ενώ οι ΑΕΚτζήδες, έδειξαν κάποια μικρή κατανόηση στις απεγνωσμένες φωνές των ΑΠΟΕΛιστών.

Ας αναφέρω όμως, και κάτι πολύ αξιοπρόσεκτο. Οι Έλληνες ΑΠΟΕΛΙΣΤΕΣ στον τελικό με την ΑΕΚ στο Μακάρειο, κρατούσαν πανώ, το οποίο έφερε την εξής «ιστορική επιγραφή»:

«ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΡΕ ΓΑΜΩΤΟ». Καλά που τόλμησαν τα παιδιά, να βάλουν την παραστρατημένη θυγατέρα, πάνω από την «προστάτιδα μητέρα», μια φορά. Ίσως είναι η αρχή της αποδοχής της άσωτης κόρης. Ποιός ξέρει;

Και μια τελευταία παρατήρηση: Το «νικάμε, νικάμε, αλλά σας αγαπάμε» ακούστηκε από τους ΑΕΚτζήδες στον αγώνα αυτό, όταν προηγούνταν με 1-0 από το ΑΠΟΕΛ. Ε, είδες κύριε μου καλόπιασμα οι καλαμαράδες, άμα έκοψαν μέσα; Λαλούν σου νικούμεν, είμαστεν τζιαι στην Κύπρον, εν ώρα που εννα τις φάμεν, εν την γλυτώνουμεν. «Ίντα έξυπνον πουλλίν ο βάτραχος α;».

Τζίμος+Στέλλα

ΔΙΑΛΟΓΟΣ: Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΒΙΩΣΗ

Η αναβίωση του θρησκευτικού αισθήματος θα μπορούσε να αγνοηθεί από την πραγματικότητα - πράξη ίσως παράλογη αλλά ίσως και κατανοητή με τα σημερινά κοινωνικά δεδομένα. Η μονοδιάστατη ερμηνεία ωστόσο δεν βοηθά. Αν παρακολουθήσει κανείς αυτή την αναβίωση σε παγκόσμια κλίμακα σίγουρα δεν θα βρει μια κοινή, σταθερή ερμηνεία για τις ποικίλες εκφράσεις του φαινομένου: τη «θεολογία της Απελευθέρωσης» στη Λατινική Αμερική, το «νέο-παγανισμό» και τον «πνευματισμό» διαφόρων κινημάτων της Βόρειας Αμερικής (Ειρήνης, Ινδιάνων, Φεμινιστικό), τη νεο-ορθοδοξία, τον ισλαμικό ριζοσπαστισμό κ.λ.π. Ο Σαβόπουλος μέσα από την νεορθοδοξία κατέληξε στο νεοφασισμό. Ταυτόχρονα όμως δεν μπορούμε να αγνοήσουμε ότι αυτή η πορεία δεν είναι αναγκαστικά νομοτελειακή. Υπάρχουν άτομα του «χώρου» που μεταπήδησαν στη νεορθοδοξία προσπαθώντας να ταυτίσουν τον αντι-εθνικισμό με το «Αγαπάτε αλλήλους». Αν αυτό είναι εφικτό μέσα στα πλαίσια των νεορθοδόξων κυκλωμάτων θα το δείξει ο χρόνος. Πέρα απ' αυτό, ωστόσο, ο λόγος της νεορθοδοξίας είναι ενδιαφέρον να αναλυθεί γιατί ακριβώς οικειοποιείται τον κριτικό λόγο της αμφισβήτησης της δεκαετίας του '60 για άλλες διαστάσεις εμπειρίας και ύπαρξης. Τι σημαίνει αυτή η οικειοποίηση (που λειτουργεί και σαν γέφυρα για άτομα του «χώρου» για να περάσουν στη νεορθοδοξία); Μήπως υπάρχει πραγματικά μια καταπιεσμένη «κοινοτική παράδοση» της Ανατολής που επανεκφράζεται στη νεορθοδοξία ή μήπως πρόκειται απλά για παλιό κρασί σε νέα μπουκάλια; Ή μήπως πρόκειται για βαθύτερες διαδικασίες κοινωνικής μεταλλαγής;

Το Τραίνο ήταν πάντα ένα αθεϊστικό έντυπο. Ενα από τα πρώτα του άρθρα άλλωστε είχε το χαρακτηριστικό τίτλο «Εξω ο Θεός από την Κύπρο». Σ' αυτά τα πλαίσια υπήρχαν (δικαιολογημένες ίσως) αντιδράσεις για αυτό το διάλογο. Αποφασίσαμε ωστόσο να προχωρήσουμε στην οργάνωση του αφιερώματος για τους Ιστορικούς-κοινωνικούς και προσωπικούς (στο βαθμό που είμαστε φίλοι με άτομα που ανήκουν στο νεορθόδοξο χώρο) λόγους που αναφέρονται πιο πάνω αλλά και γιατί το άρθρο του Γ. Κυθραιώτη που γράφτηκε για αυτό το διάλογο είναι πραγματικά εξαιρετικό. Μπορεί κανείς να διαφωνήσει αλλά δεν μπορεί να το αγνοήσει. Εκφράζει με σαφήνεια μια οπτική γωνία και μια στάση ζωής που απαιτεί πλέον διάλογο και κριτική από τη σκοπιά του αθεϊστικού-κριτικού-ανθρωπιστικού λόγου. Η σκοπιμότητα αυτού του διαλόγου βέβαια δεν είναι να αποδειχθεί το σωστό ή το λάθος. Αντίθετα ο στόχος είναι η δημιουργία ενός πραγματικού διαλόγου για τη σημασία της πνευματικής εμπειρίας για την κοινωνία και για τον κριτικό-ριζοσπαστικό λόγο. Κατά συνέπεια, αν υπάρχουν σχόλια για τις απόψεις που δημοσιεύονται εδώ θα δημοσιευτούν στο επόμενο τεύχος. (Φτάνει να τα πάρουμε γραπτά και όχι προφορικά ως συνήθως).

Ο διάλογος με ένα άρθρο από την νεοορθόδοξη και ένα από την αθεϊστική κριτική οπτική γωνία (μαζί με ένα σχόλιο για την ανωτερότητα του δωδεκάθεου) έγινε με άξονα την ερώτηση δίπλα (βλ. ένθετο) που επικεντρώνεται ιδιαίτερα στο πέρασμα ατόμων του «χώρου» στη νέα θρησκευτικότητα ή απλά την ορθοδοξία όπως θα έλεγε και ο Γ. Κυθρεώτης.

Ο ΖΩΝΤΑΝΟΣ ΘΕΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Γιώργος Κυθρεώτης

> Φαίνεται να υπάρχει μια αναβίωση του θρησκευτικού αισθήματος παγκόσμια. Μπορεί κανείς να τη δει σχεδόν παντού. Απ' τον «ριζοσπαστικό μουσουλμανισμό» μέχρι τον «ριζοσπαστικό» (fundamentalist για την ορολογία) Χριστιανισμό ορισμένων προτεσταντικών αιρέσεων στις ΗΠΑ, ή την αντίδραση στον Πάπα ανάμεσα στους καθολικούς των αριστερίζοντων «κοινοτήτων βάσης» στης Λατινική Αμερική κ.ο.κ. Σ' αυτά τα πλαίσια φαίνεται να υπάρχει μια τάση αναβίωσης και στόν Ορθόδοξο κόσμο - μια τάση που ονομάστηκε νέο ορθόδοξο ρεύμα. Απ' ότι έχω καταλάβει υπάρχει μια μυστήρια ισορροπία και εδώ όπως και αλλού - δηλαδή ενώ υπάρχει ένα ρεύμα αναβίωσης ή ίσως καί επανερμηνείας εντούτοις υπάρχει μια άρνηση ότι αυτό το ρεύμα είναι κάτι το «νέο». Υπάρχει μια άρνηση δηλαδή, να γίνει αποδεκτό το γεγονός ότι η προσχώρηση νέων ατόμων από μια ανθρωπιστική παράδοση στη θρησκεία οφείλεται σε μια νέα οπτική γωνία. Δηλαδή, για να το θέσω και πιο απλά και προσωπικά, πως μπορεί κάποιος που έφαγε στη μάπα τα κατηχητικά, τους χριστουλάδες και τις παναγίες και είχε φτάσει στο σημείο να τα απορρίψει, να γίνει άθεος, αναρχικός, κομμουνιστής (κάτι το οποίο στηρίζεται στην ανθρωπιστική φιλοσοφία) και μετά ξαφνικά να επιστρέφει στην θρησκεία, να πηγαίνει στο Άγιο Όρος κ.ο.κ. Τί έγινε; Ανακάλυψε ότι έκανε λάθος όλα αυτά τα χρόνια (άσωτος γιος ας πούμε) ή είδε κάποιο «νέο φως»; Απλά δεν γίνεται να είναι και τα δυο.

1. Στην ερώτηση περιέχονται πολλά επιμέρους ερωτήματα στα οποία θα προσπαθήσω να απαντήσω κατά σειρά:

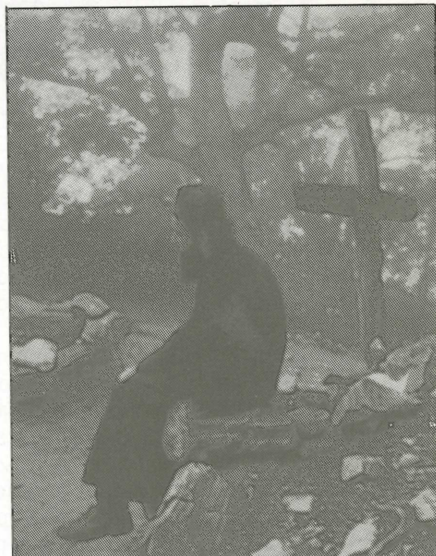
- Για την «αναβίωση του θρησκευτικού αισθήματος παγκόσμια»:

Όταν μιλούμε για «αναβίωση», αναφερόμαστε σε κάτι που είχε πεθάνει και τώρα ξαναζεί, ανα-βιώνει. Κάτι τέτοιο όμως, δεν συμβαίνει με αυτό που αποκαλείς «θρησκευτικό συναίσθημα». Δεν υπήρξε θάνατος του «θρησκευτικού αισθήματος», ούτε και κάποια ιδιαίτερη αναζωπύρωση του στις μέρες μας η οποία να είναι διαφορετική από οποιαδήποτε άλλη εποχή. Η διαπίστωση για «αναβίωση» - και η έκπληξη που εκφράζουν τα αγγλοαμερικανικά περιοδικά όταν ασχολούνται μαζί της - προέρχεται μάλλον από μια πεποίθηση, την οποία η Δύση κατάφερε να εδραιώσει στους δυο τελευταίους αιώνες, ότι τάχα έχει παρέλθει η εποχή της μη ορθολογιστικής γνώσης. Πεποίθηση που κατάγεται, ως γνωστόν, από την Αναγέννηση και το Διαφωτισμό και δείχνει καθαρά την εσωτερική κρίση της παπικής Ευρώπης. (Τα αίτια που οδήγησαν την Ευρώπη στην ανάπτυξη αυτής της πεποίθησης, είναι ένα άλλο τεράστιο θέμα, που πρέπει να συζητηθεί ξεχωριστά)!

Η Δύση προσπάθησε δια πυρός και σιδήρου να υποτάξει και να καταστρέψει όλους τους πολιτισμούς που δεν βασίζονταν στον ορθολογισμό. Παρ' όλες τις γενοκτονίες απέτυχε παταγωδώς. Διότι οι αξίες του Διαφωτισμού κατέρρευσαν εκ των ένδον. Οι πιο άγριες αμφισβητήσεις του Ευρωπαϊκού πνεύματος έγιναν από μέσα. Μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα της κατάρρευσης, η Δύση συνειδητοποιεί ξαφνικά πως παρ' όλες τις προσπάθειες, δεν μπόρεσε να επιβάλει τις αξίες του Διαφωτισμού ως παγκόσμια κουλτούρα. Αντί λοιπόν να παραδεχτεί πως ο ευρωπαϊκός 19ος αιώνας δεν ήταν παρά ένα θλιβερό διάλειμμα μέσα στην παγκόσμια ιστορία, έρχεται να ξαναδεί αυτό που ήταν πάντα εκεί, και να μιλήσει για «αναβίωση».

Δεν υπάρχει «αναβίωση», υπάρχει αποτυχία της Δύσης να σβήσει τη μεταφυσική διάσταση του πολιτισμού.

Πέρα απ' αυτά, προσωπικά πιστεύω ότι η ανάπτυξη του ριζοσπαστικού ισλαμισμού όπως και τα κινήματα που αναφέρεις των «κοινοτήτων βάσης», της «θεολογίας της απελευθέρωσης» κλπ, δεν αποτελούν φαινόμενα - θρησκευτικά, αλλά μάλλον πολιτικά. Οφείλονται μάλλον στο ό,τι η ιδεολογία του εθνοφυλετισμού - ιδεολογία ευωπαϊκή - κατάφερε να ξεπεράσει τα όρια του δυτικού κόσμου και να εισδύσει σε κοινωνικούς σχηματισμούς πέραν της Ευρώπης. Η έξαρση του Ισλάμ είναι εθνικιστική, δεν είναι θρησκευτική. Μετά το πέρας της αποικιοκρατίας, βλέπουμε σ' όλο τον αραβικό κόσμο να πέφτουν οι παραδοσιακές μοναρχίες και τη θέση τους να παίρνουν στρατιωτικές δικτατορίες στελεχωμένες από

δυτικοτραφείς δικτάτορες. Ο ριζοσπαστικός Ισλαμισμός του Καντάφι, των Χισπολάχ, του Άσσαντ, δεν είναι παρά ευρωπαϊκός εθνικισμός του μεσοπολέμου με ένδυμα αραβικό. Η περσική επανάσταση είναι περισσότερο γαλλική παρά ισλαμιστική (βλ. κινήματα γαλλικής επανάστασης). Εξάλλου, πάλι, εκείνοι που βλέπουν παντού «αναβίωση» του Ισλάμ, είναι τα δυτικά μέσα ενημέρωσης, προσπαθώντας να δώσουν μια «σκοταδιστική» χροιά σε πολιτικά κινήματα που έχουν βάσεις εκκοσμικευμένες και ιδιότυπα εθνικιστικές.

Τέλος, πιστεύω ότι υπάρχει πράγματι μια έξαρση θρησκευτικότητας στις μέρες μας, την οποία όμως εντοπίζω περισσότερο στις δυτικές χώρες παρά στις ισλαμικές ή τη Λατινική Αμερική. Παρά τις πομπώδεις «αντιθρησκευτικές» διακηρύξεις του, ο δυτικός κόσμος είναι γαντζωμένος στις θρησκείες και στη θρησκευτικότητα περισσότερο από κάθε άλλον πολιτισμό. Θρησκεία της οικονομίας, θρησκεία του μαρξισμού, θρησκεία του ορθολογισμού, της επιστήμης, της ιατρικής. Τα φαινόμενα αυτά (ιδιαίτερα το φαινόμενο της δυτικής επιστήμης) αποτελούν καθαρώτατες θρησκευτικές επενδύσεις με όλα τα επακόλουθα. Θρησκευτικά φαινόμενα με την πιο πρωτόγονη έννοια, παράγωγα του παπισμού και της Μεταρρύθμισης. Αυτή την φανατική θρησκευτικότητα ο δυτικός άνθρωπος προσπαθεί να την αρνηθεί με κάθε τρόπο και να την διαχωρίσει από τη θρησκευτικότητα άλλων λαών. Στην ουσία πρόκειται για το ίδο πράγμα, μόνο που η Δύση ονομάζει τις θρησκείες της «αντικειμενικές επιστήμες».

Ένας από τους κύριους λόγους που η Δύση δυσκολεύεται να δεχθεί το Χριστιανισμό είναι ακριβώς γιατί η συλλογική της συνείδηση είναι βαθειά θρησκευτική. Όμως θρησκεία και Χριστιανισμός είναι ασυμβίβαστα γιατί ο Χριστιανισμός, η Ορθοδοξία, θέτει τέρμα στην εποχή των θρησκειών.

- Για την τάση αναβίωσης στον Ορθόδοξο κόσμο:

Το πνεύμα του Χριστιανισμού παραμένει αναλλοίωτο μέσα από την παράδοση και τη μαρτυρία που δείνουν με τη ζωή τους οι Άγιοι. Το κατά πόσον οι διάφορες εποχές καταφέρνουν να προεκτείνουν αυτό το πνεύμα μέσα στις κοινωνικές δομές και τα ιστορικά δρώμενα, εξαρτάται τελικά από την ίδια τη θέληση των ανθρώπων. Αν λοιπόν υπάρχει πράγματι σήμερα εντονότερο ενδιαφέρον σε διάφορες χώρες για την Εκκλησία, αυτό δείχνει μια συνειδητή στροφή κάποιων ανθρώπων προς την, έτσι κι αλλιώς, ζώσα παράδοση της Εκκλησίας.

Επομένως η ισορροπία την οποία ονομάζεις «μυστήρια» σε σχέση με αυτό που μερικοί ονομάζουν «νεορθόδοξο ρεύμα» δεν είναι και τόσο μυστήρια. Κάποιος που αναθερμαίνει τις σχέσεις του με την Ορθοδοξία δεν διαφέρει από κάποιον ο οποίος είχε ανέκαθεν στενή σχέση. Έτσι είναι φυσικό να αρνούνται κάποιοι τον τίτλο του «νεορθόδοξου». Δεν υπάρχουν «νέοι» και «παλιοί» Ορθόδοξοι - όπως νέοι και παλιοί μαρξιστές. Η Ορθοδοξία είναι μια. Τώρα, αν κάποιος φτάνει νωρίς ή την δωδεκάτην, είναι πάντα Ορθόδοξος από τη στιγμή που φτάνει. Τό ό,τι κάποιοι νέοι άνθρωποι με ουμανιστική παιδεία επαναβρίσκουν σήμερα την Εκκλησία δεν σημαίνει ότι υπήρξε αλλαγή στην Εκκλησία για να «χωρέσουν» κι αυτοί, αλλά ακριβώς το αντίθετο. Οι άνθρωποι αυτοί μπαίνουν στην εκκλησία για να αλλάξουν οι ίδιοι, όχι για να αλλάξουν την εκκλησία.

Για την «απόρριψη» και την «επιστροφή»:

Το πως κάποιος που απέρριψε αυτό που του σέρβιραν κάποιοι ως Χριστιανισμό και έγινε άθεος, αναρχικός, κομμουνιστής, επιστρέφει ξανά στην Εκκλησία είναι βέβαια ένα βαθύ προσωπικό μυστήριο, αλλά δεν πρέπει να μας εκπλήττει. Ο «Χριστούλης» της κοινωνικής συμβατικότητας, ο παροπλισμένος και ακίνδυνος, δεν είναι παρά μια θρησκευτική ιδεολογία, την οποία μπορεί η κάθε εποχή να τροποποιεί κατά το δοκούν. Όμως η Εκκλησία βρίσκεται στον αντίποδα αυτού του παροπλισμού.

Ένας από τους κύριους λόγους που η Δύση δυσκολεύεται να δεχθεί το Χριστιανισμό είναι ακριβώς γιατί η συλλογική της συνείδηση είναι βαθειά θρησκευτική. Όμως θρησκεία και Χριστιανισμός είναι ασυμβίβαστα γιατί ο Χριστιανισμός, η Ορθοδοξία, θέτει τέρμα στην εποχή των θρησκειών.

Ο Χριστός αποτελεί μια βόμβα στα θεμέλια του κόσμου, γιατί καλεί σε μια επανάσταση που είναι πολύ πιο δύσκολη και πιο αιματηρή από κάθε κοινωνική εξέγερση: την εσωτερική επανάσταση. Όταν λοιπόν κάποιος απορρίπτει αυτό το «Χριστούλη» των θρησκευτικών ιδεολογιών δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι κινείται μακρυά από το Χριστό αλλά ότι ίσως κάνει ένα βήμα πιο κοντά. Όταν ο Νίτσε έλεγε πως «πέθανε ο Θεός», είχε υπόψη του τον σαδιστή και τιμωρό Θεό της προτεσταντικής Γερμανίας, δηλαδή ένα είδωλο στο οποίο επενδύθηκε όλη η νοσηρότητα μιας εποχής. Αν τέτοιος ήταν ο Θεός λοιπόν, ένα ανθρωπόμορφο είδωλο, καλά έκανε και πέθανε. Πολλές φορές, η άρνηση του Θεού, ο αθεϊσμός, δεν είναι άρνηση του Θεού, αλλά ενός θρησκευτικού ειδώλου. Γι' αυτό ένας τέτοιος «άθεος», που αναζητεί την βαθύτερη αλήθεια πέρα από τις κοινωνικές συμβατικότητες, είναι σίγουρα προτιμότερος από έναν αδιάφορο, ή ακόμα κι έναν εκ συνηθείας-ασυνείδητο-θρήσκο. Εξάλλου, η αναζήτηση της αλήθειας είναι μια συνεχής πορεία ανατροπών των πεποιθήσεων, των ψευδαισθήσεων και εντέλει του εαυτού μας - εφόσον είναι ειλικρινής, εννοείται.

Για την «επιστροφή» από την ουμανιστική παιδεία στο Χριστιανισμό:

Έχεις δίκιο κατ' αρχήν στο ό,τι δεν μπορεί κάποιος να είναι ουμανιστής και Χριστιανός ταυτόχρονα. Στον ουμανισμό - θεωρία περιορισμένης γεωγραφικής και χρονικής έκτασης που ο δυτικός ιμπεριαλισμός προσπαθεί να την επιβάλει παντού - το μέτρο των πάντων είναι ο άνθρωπος. Στα πλαίσια του ουμανισμού η ανθρώπινη συνείδηση αποτελεί απόλυτη - θρησκευτική δηλαδή - αξία. Ο αισθητός κόσμος υπάρχει εφόσον είναι κατανοητός από τη συνείδηση. Το μέρος εκείνο του κόσμου που δεν είναι κατανοητό θεωρείται ως δονητικά κατανοήσιμο, εφόσον η ανθρώπινη συνείδηση προχωρεί και διευρύνεται. Στον ουμανισμό λοιπόν, δεν είναι αποδεκτές πραγματικότητες που μας ξεπερνούν.

Στο Χριστιανισμό αντίθετα το μέτρο των πάντων είναι ο Θεάνθρωπος. Και όχι μόνο μέτρο, αλλά και στόχος των πάντων. Ο άνθρωπος καλείται να συμμετάσχει σ' ένα επίπεδο ύπαρξης (όχι απλώς κατανόησης) που είναι Θεανθρώπινο. Ο Χριστιανός δέχεται ότι υπάρχουν πραγματικότητες που είναι πέραν των ορίων της συνείδησης του. Βρίσκεται όμως σε διαρκή προσωπικό διάλογο με το Θεό ο οποίος του παρέχει τη δυνατότητα μετοχής στις ενέργειες του, επομένως και υπέρβασης των ορίων της συνείδησης και άρα κατανόησης του μυστηρίου του κόσμου. Επομένως ο βαθμός κατανόησης εξαρτάται από το πόσο βαθειά είν' η σχέση του ανθρώπου με το Θεό.

Έτσι λοιπόν το πέρασμα από τον ουμανισμό στο Χριστιανισμό είναι πέρασμα από μια θρησκεία σε μια Κοινωνία πιστευόντων. Αυτό που χωρίζει τον ουμανισμό από τον Χριστιανισμό είναι ότι ο πρώτος είναι θρησκεία (ανθρωποκεντρικός καθορισμός ενός καλού και ενός κακού), ενώ ο δεύτερος Κοινωνία (Εκκλησία-σύναξη, κοινωνία). Στην Εκκλησία δεν υπάρχει οντολογικά το κακό. Υπάρχει η ελεύθερη επιλογή του καθενός να θέλει ένωση ή χωρισμό από το Θεό. Δηλαδή ακόμη και ο σατανάς δεν υφίσταται οντολογικά ως κακός αλλά επέλεξε συνειδητά τον χωρισμό από το Θεό - απόφαση την οποία σέβεται ο Θεός. Αν αύριο η απόφαση αυτή μεταβληθεί ο «κακός» δεν είναι πια κακός.

Άρα αυτός που μεταβαίνει από την ανθρωπιστική στη Χριστιανική προσέγγιση είναι σίγουρα άνθρωπος που υφίσταται μια αλλοίωση, μια εσωτερική αλλαγή, φωτισμό αν θέλεις, και ανοίγεται από τα στενά όρια της ατομικής συνείδησης σ' ένα έρωτα του παντός, πρόσωπο με πρόσωπο.

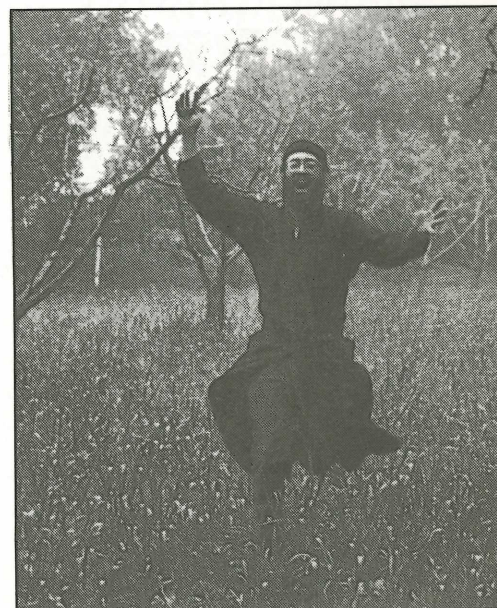
Ο ΑΔΥΝΑΤΟΣ ΕΡΩΤΑΣ ΣΑΝ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΧΑΜΕΝΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ
ή
Η «ΠΤΩΣΗ» ΣΑΝ ΑΥΤΟΕΞΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΗ ΣΤΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΖΩΗΣ

Γνωρίζουμε τον Έρωτα μόνο στην απόσταση της αποτυχίας. Πριν την αποτυχία δεν υπάρχει γνώση· η γνώση έρχεται πάντα μετά την βρώση του καρπού. Σε κάθε έρωτα ξαναζεί η εμπειρία της γεύσης του παραδείσου και της απώλειας του παραδείσου. Σπουδάζουμε τον έρωτα μόνο εξόριστοι από την πληρότητα της ζωής που αυτός χαρίζει. Στην εμπειρία του Έρωτα είμαστε όλοι πρωτόπλαστοι. Η πείρα των άλλων δεν μας μαθαίνει τίποτα για τον έρωτα. Είναι για μας το αρχέγονο και μέγιστο μάθημα της ζωής, η αρχέγονη και μέγιστη εξαπάτηση. Μέγιστο μάθημα γιατί σπουδάζουμε στον έρωτα τον τρόπο της ζωής. Και μέγιστη εξαπάτηση, αφού αυτός ο τρόπος αποδειχνεται ανέφικτος για την ανθρώπινη φύση μας.

Η ανθρώπινη φύση μας (αυτό το ακαθόριστο κράμα της ψυχής και του κορμιού μας) «ξέρει», με φοβερή οξυδέρκεια πέρα από νοήματα, πως η πληρότητα της ζωής κερδίζεται μόνο στην αμοιβαιότητα της σχέσης. Στην αμοιβαία ολοκληρωτική αυτοπροσφορά. Γι' αυτό και επενδύει η φύση μας στον έρωτα όλη την απύθμενη δίψα της για ζωή. Δίψα του κορμιού και της ψυχής μας.

Μετά την αποτυχία ξέρουμε ότι ο έρωτας είναι ο τρόπος της ζωής, αλλά τρόπος ανέφικτος για την ανθρώπινη φύση μας... Η απώλεια του παραδείσου δεν είναι ποτέ ποινή, είναι μόνο αυτοεξορία. Τον τρόπο ζωής τον σπουδάζουμε πάντοτε σαν χαμένο παράδεισο».

Χρήστου Γιανναρά
«Σχόλιο στο Άσμα Ασμάτων»

Ο ΘΕΟΣ ΕΙΝΑΙ ΝΕΚΡΟΣ

Ανθρωπιστικός Ορθολογισμός και Θεολογία: Η προοπτική της απελευθέρωσης και οι δούλοι του Θεού

Πριν προχωρήσουμε στην ανάλυση είναι αναγκαίο νομίζω να διευκρινήσουμε ορισμένους όρους που χρησιμοποιούνται σχετικά χαλαρά και γενικόλογα αυξάνοντας έτσι την ήδη υπάρχουσα σύγχυση και ασάφεια. Για περισσότερο από 2,000 χρόνια ο όρος Θεός σήμαινε μια μεταφυσική ανώτερη εξουσία πάνω από τον άνθρωπο.

Ο Εβραϊκός Θεός τον οποίον κληρονόμησαν οι Χριστιανοί και οι μουσουλμάνοι είναι ξεκάθαρα ένας αφέντης Θεός. Και ούτε ο Χριστός ούτε ο Μωάμεθ κήρυξαν ποτέ το τέλος της απόλυτης εξουσίας του Θεού.

Ούτε και οι θρησκείες που άφησαν πίσω τους αμφισβήτησαν αυτή την εξουσία - η χριστιανική παράδοση είναι γεμάτη από αναφορές στον «Κύριο» και στους «δούλους» του. Το Ισλάμ το ίδιο σημαίνει «υποταγή». Κατά συνέπεια η σημερινή προσπάθεια ορισμένων κινημάτων θρησκευτικής αναβίωσης να μας παρουσιάσουν ένα πιο γλυκό, ανθρώπινο Θεό είναι όχι απλά καινοτομία αλλά και ρήξη με την θρησκευτική παράδοση ολόκληρων χιλιετηρίδων. Και είναι ακριβώς αυτή η ρήξη που αξίζει να ερμηνευτεί και να αναγνωριστεί.

Ο δεύτερος όρος που χρειάζεται διευκρίνηση είναι ο Ορθολογισμός. Ο ορθολογισμός είναι ο κατ' εξοχήν μη-θρησκευτικός τρόπος αντίληψης, κατανόησης και παρέμβασης στην πραγματικότητα ο οποίος στηρίζεται στην δυνατότητα του ανθρώπου να συνδυάζει λογικά τα ερεθίσματα των αισθήσεων του, να θέτει στόχους και να καθορίζει τα μέσα για την επίτευξη αυτών των στόχων. Το 18ο και 19ο αιώνα ο ορθολογισμός και η επιστήμη σαν η πρακτική του εφαρμογή, εθεωρούνταν σαν το όπλο της ανθρώπινης ελευθερίας ενάντια στον σκοταδισμό και τις προκαταλήψεις. Αυτή, ωστόσο, η απελευθερωτική αιχμή του ορθολογισμού έχει περάσει σε δεύτερη μοίρα αυτόν τον αιώνα μπροστά στην απόλυτη επικράτηση ενός «επιστημονισμού» που αναδείχθηκε το ίδιο ιδεολογικός και το ίδιο πειθήνιο όργανο

Ο Εβραϊκός Θεός τον οποίον κληρονόμησαν οι Χριστιανοί και οι μουσουλμάνοι είναι ξεκάθαρα ένας αφέντης Θεός. Και ούτε ο Χριστός ούτε ο Μωάμεθ κήρυξαν ποτέ το τέλος της απόλυτης εξουσίας του Θεού.

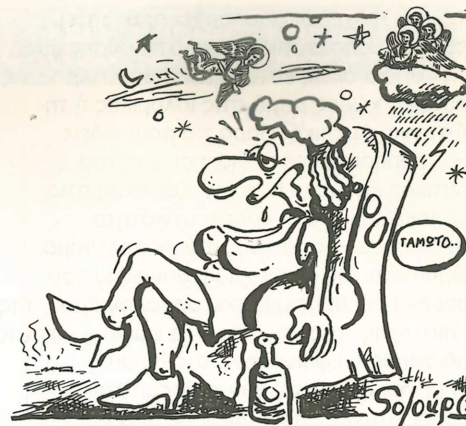
της εξουσίας όπως η θρησκεία στο παρελθόν. Όπως έχει αναλύσει αυτή τη «διαλεκτική του Ορθού Λόγου» η σχολή της Φραγκφούρτης από το 1930, θα πρέπει κανονικά να μιλούμε για 2 ειδών ορθολογισμό - **ένα απελευθερωτικό ορθολογισμό** (που εκφράζεται ιδιαίτερα απ' την επαναστατική θεωρία του 19ου αιώνα για την απελευθερωτική προοπτική της γνώσης, της τεχνολογίας και της μόρφωσης και ένα **χειραγωγικό-καταπιεστικό Ορθολογισμό** (που εκφράζεται απ' τον «επιστημονισμό», την ιδεολογία της Ορθολογικής εξουσίας, της Ορθολογικής επιχείρησης κλπ).

Όταν μιλούμε λοιπόν σήμερα για θρησκευτικό αίσθημα αναφερόμαστε αναπόφευκτα στη σύγκρουση των πιο πάνω κοιμοθεωριών - της Θεολογικής και της ορθολογικής.

Η αναβίωση: Κοινωνικοί διαχωρισμοί, αντίδραση στη Μοντέρνα εποχή και μεταφυσική απόδραση

Η αναβίωση του θρησκευτικού αισθήματος είναι πραγματικότητα. Θα πρέπει να εθελοτυφλεί κανείς για να μην αναγνωρίσει την «επιστροφή» ενός φαινομένου το οποίο η ορθολογική σκέψη είχε ενταφιάσει από καιρό. Τα παραδείγματα που αναφέρονται, στην ερώτηση, τονίζουν ωστόσο και ένα έντονο διαχωρισμό ανάμεσα σε μια μεταρρυθμιστική (ή ακόμα και ριζοσπαστική) τάση και μια συντηρητική που τείνει προς το νεοφασισμό. Και είναι σημαντική αυτή η αφετηρία - ότι δηλαδή τα θρησκευτικά κινήματα αναβίωσης σήμερα εκφράζουν ουσιαστικά κοινωνικές αντιφάσεις και όχι απλά μυστικιστικές τάσεις.

Στη Λατινική Αμερική λ.χ. τα ριζοσπαστικά κοινωνικά κινήματα είναι έντονα επηρεασμένα απ' την καθολική «Θεολογία της απελευθέρωσης» ενώ ο Ισλαμικός ριζοσπαστισμός εμφανίζεται σαν μια νέα κριτική απέναντι στη διαφθορά των κατεστημένων του Αραβικού κόσμου (Αίγυπτος, Αλγερία) και σαν αντίδραση στο δυτικό πολιτιστικό Ιμπεριαλισμό. Ταυτόχρονα, βέβαια, ο Ισλαμισμός εκπροσωπεί και τα πιο συντηρητικά, φασιστοειδή ρεύματα σ' αυτές τις χώρες όσον αφορά την αντιμετώπιση των γυναικών, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κλπ. Αν πάρουμε τον προτεσταντικό κόσμο, οι τάσεις είναι επίσης ετερογενείς - από τη μια υπάρχουν οι Fundamenalists που αποτέλεσαν τον «στρατό» της ακροδεξιάς που έκλεξε τον Ρήγκαν τη δεκαετία του '80 και απ' την άλλη οι «μεταρρυθμιστές» που αγωνίζονται για να γίνουν δεχτοί στην εκκλησία, οι γυναίκες και οι ομοφυλόφιλοι σαν ιερείς και για την προσαρμογή του ίδιου του θρησκευτικού δόγματος στη σύγχρονη πραγματικότητα.

Από μια κοινωνιολογική σκοπιά η στροφή στη θρησκεία, ή η αναζήτηση νοήματος στην θρησκεία μπορεί να ειδωθεί σαν αντίδραση στην αυξανόμενη μηχανοποίηση της ζωής. Σε μια εποχή που τα πάντα γραφειοκρατικοποιούνται, που η ζωή μετριέται με την κατανάλωση λεπτών, που οι άνθρωποι έχουν καταντήσει αριθμοί στα κρατικά αρχεία και παθητικοί δέκτες μιας πρωτοφανής σημειολογικής επίθεσης από τις διαφημίσεις, τότε η απόδραση ή η αναζήτηση μιας πνευματικής ή πνευματιστικής διάστασης είναι αναπόφευκτη. Στον πνευματικό θρησκευτικό κόσμο, θα μπορούσε να πει κανείς, ο άνθρωπος βρίσκει κάποιο κομμάτι του εαυτού του που δεν μετριέται, δεν καταναλώνεται, δεν εξαγοράζεται και δεν πουλιέται. Θα μπορούσε να προσθέσει κανένας και την ίδια την μεταμοντέρνα κατάσταση με την κατάρρευση της αίσθησης της ολότητας, τη συνεχή μετακίνηση, την αίσθηση των ασταθών (εσωτερικών και εξωτερικών) συνόρων, σαν παράγοντες που οδηγούν σ' αυτήν την αναβίωση.

Δεν θα ήθελα (δεν με ενδιαφέρει και δεν ξέρω) να αμφισβητήσω το γεγονός ότι υπάρχει μια πνευματιστική διάσταση στην ανθρώπινη εμπειρία. Είναι φανερό ότι πολλοί άνθρωποι (ασκητές ή θρησκευόμενοι στην καθημερινή ζωή) την βρίσκουν μέσα σε κόσμους φανταστικούς, μεταφυσικούς υποσυνείδητους. Θα ήταν αδιανόητο να αμφισβητήσει κανείς την εμπειρία αυτών των ανθρώπων - ιδιαίτερα αν υπήρξαν κάποτε ή είναι ακόμα φίλοι, ή «σύντροφοι» σε κάποιο μυστήριο ταξίδι προς το επίγειο όνειρο. Και είναι απλό κοινωνιολογικό γεγονός ότι σε περιόδους γρήγορης κοινωνικής αλλαγής (όπως η σημερινή) η καταφυγή σε τέτοιους εσωτερικούς κόσμους απόδρασης ή έκστασης θα είναι πιο μεγάλη. Και είναι επίσης γεγονός ότι τα θρησκευτικά κινήματα μετατρέπονται εύκολα σε κινήματα «εγωιστικής» αποχής απ' τα κοινά ή ακόμα και σε φασιστικές αντιδραστικές κινήσεις. Θα ήταν ωστόσο υπερβολικό να το θέσει κανείς σαν γενική αρχή ότι κάθε θρησκευτικό κίνημα είναι αντιδραστικό. Ούτε η Ιστορία, ούτε η κοινωνιολογία τεκμηριώνουν τέτοια άποψη.

Ο θάνατος του Θεού

Ωστόσο και έχοντας πει τα πιο πάνω δε βλέπω κανένα λόγο να αμφισβητήσω το απόφθεγμα του Νίτσε, «ο Θεός είναι νεκρός». Φυσικά ο Θεός σαν υπέρτατη οντότητα δεν υπήρξε ποτέ. Είναι γελοίο να πιστεύει κανείς ότι είναι δυνατόν να υπάρχει ένας και μοναδικός Θεός ο οποίος έστειλε στους μεν το Βούδα, στους άλλους τον Μωάμεθ, στους άλλους το Χριστό (και πάει λέγοντας) και είπε σε όλους ότι μόνο αυτοί έχουν δίκιο. Ή ο Θεός παίζει μακάβρια παιχνίδια και λέει ψέματα στους ανθρώπους φανατίζοντας τους με αλληλοσυγκρουόμενα

δόγματα ή απλά ο Θεός είναι ένα δημιούργημα του ανθρώπου στην προσπάθεια του να κατανοήσει και να δώσει νόημα στον κόσμο. Ναι ο Μαρξ είχε δίκιο - για αιώνες η θρησκεία «ήταν ο αναστεναγμός της καταπιεσμένης ύπαρξης». Ο Θεός ήταν πάντα ένα σύμβολο και όσο και αν ζούμε σε μια εποχή που ο ορθολογισμός, η επιστήμη και ο Διαφωτισμός αμφισβητούνται (και ορθώς) για την ολοκληρωτική τους πρακτική, θα ήταν ανόητο να παραγνωρίσουμε την «άλλη» διάσταση του ορθολογισμού - την απελευθερωτική, την δυνατότητα απελευθέρωσης του ανθρώπου απ' την ανάγκη, την προκατάληψη, την άγνοια, τη δουλοπρέπεια που καλλιέργησε για αιώνες, η παραδοσιακή θρησκευτική κουλτούρα. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να πετάξουμε και το «μωρό» της προόδου-απελευθέρωσης μαζί με «τα νερά» του ορθολογισμού της χειραγώγησης-καταπίεσης.

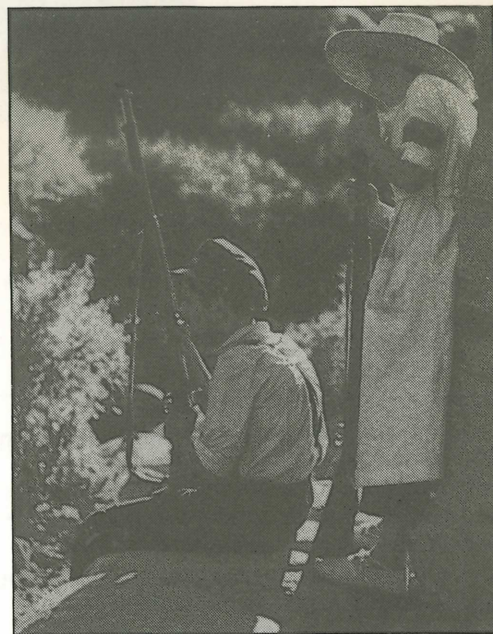
Ο Θεός πέθανε γιατί απλά στην Μοντέρνα εποχή, οι κοινωνικές και τεχνολογικές αλλαγές έκαναν αυτό το πολιτιστικό σύμβολο και αυτό «τον αναστεναγμό» περιττό για ολόκληρη την κοινωνία. Ουσιαστικά ο «παράδεισος» μετακόμισε στη γη όχι σαν πραγματικότητα, αλλά σαν προοπτική. Ίσως η ανθρωπότητα να μην καταφέρει ποτέ να φτιάξει ένα κόσμο «καλό, δίκαιο και ωραίο» όπως ονειρεύτηκε για 200 χρόνια η κοινωνική Επανάσταση. Αλλά, ή θα φτιάξουμε ένα καλύτερο κόσμο εδώ και τώρα ή θα καταστρέψουμε τον πλανήτη τελείως. Ο άνθρωπος έχει γίνει κυρίαρχος της φύσης - ούτε η γεωγραφία, ούτε η βαρύτητα τον εμποδίζουν πλέον να ζει και να ταξιδεύει σ' ένα παγκόσμιο χωριό. Αν δεν καταφέρει να οργανώσει μια κοινωνία αντάξια των τεχνολογικών του επιτευγμάτων και αν δεν συνειδητοποιήσει ότι δεν μπορεί να ζει **πάνω** απ' τη φύση **σαν αφέντης** - σαν Θεός - αν δεν καταλάβει δηλαδή την Ιστορική πρόκληση να φτιάξει μια ανθρώπινη κοινωνία **μέσα** στη φύση τότε θα είναι άξιος της μοίρας του. Και κανένας Θεός δεν μπορεί να κάνει τίποτα γι' αυτό. Ο Κάμυ το έθεσε καθαρά: «Ζούμε σε μια εποχή χωρίς ιερό» και δεν μπορούμε να νεκραναστήσουμε το Θεό. Η πραγματική πρόκληση είναι να φτιάξουμε μια ηθική, ένα πολιτισμό ανθρώπινο - μια παγκόσμια κουλτούρα που θα στηρίζεται στο σεβασμό του άλλου, στο ανθρώπινο μέτρο, στην ανθρώπινη ευθύνη. Αυτός είναι ο έρωτας και το πάθος για τον πραγματικό κόσμο. Και αυτή την πρόκληση, αυτόν τον έρωτα δεν θα τον καταξιώσουν μόνο κινήματα και πολιτικές επαναστάσεις. Αυτό είναι η πρόκληση για μια νέα καθημερινότητα - για μια νέα ζωή.

Η εγκοσμίκευση και ο ενταφιασμός του Θεού

Οι αναβιώσεις του θρησκευτικού πνεύματος είναι με ένα παράδοξο τρόπο η επιβεβαίωση του θανάτου του Θεού. Αν αναλύσει κανείς ρεαλιστικά τα θρησκευτικά κινήματα (και όχι απλά τις αποδράσεις στον εσωτερικό κόσμο των ατόμων) θα προσέξει ίσως τα σημάδια μιας βαθύτερης κοινωνιολογικής διαδικασίας - της ορθολογικοποίησης και της διαδικασίας εγκοσμίκευσης - εκμοντερνισμού των θρησκειών . Αυτή την τάση μπορεί κανείς να τη δει εξετάζοντας τους 3 κύριους «τύπους - ομάδες» θρησκευτικής αναβίωσης: α) την αριστερή-μεταρρυθμιστική τάση, β) τη συντηρητική-fundunmendalist τάση και γ) τον πνευματισμό των ανατολικών αιρέσεων.

α) Η αριστερή - Μεταρρυθμιστική τάση

Η θεολογία της απελευθέρωσης, μερικοί νεορθόδοξοι και νεοπροτεστάντες που ξανανακαλύπτουν στη σχέση με το Χριστό (σαν πρόσωπο, όχι σαν πνεύμα) την ουσία της θρησκείας τους - σε μια σχέση αδελφική, συναγωνιστική, προσωπική - ουσιαστικά φέρνουν το Θεό στα μέτρα του ανθρώπου. Η αντιπάθεια τους για την εξουσία που τους κάνει να απορρίπτουν με οργή τον εξουσιαστικό Θεό της Παλαιάς Διαθήκης εκμοντερνίζει τον Χριστιανισμό, τον κάνει ανθρώπινο. Προσαρμόζουν για την ώρα απηρχαιωμένα δόγματα στη σημερινή κατάσταση (με την επιλεκτική αναφορά) αλλά μακροπρόθεσμα θα οδηγήσουν σε μια ορθολογικοποίηση της ίδιας της εκκλησίας σαν οργανισμού. Το να λέει κάποιος ότι η επικοινωνία του με το Χριστό είναι «μυστήριο» είναι κατανοητό σαν προσωπική εμπειρία αλλά το να πρέπει να κάνει μόνιμα υπεκφυγές για να μην κατηγορήσει ανοικτά τον Πάπα ή τον Αρχιεπίσκοπο καταντά ψέμα. Αργά ή γρήγορα ή το ψέμα θα υποχωρήσει ή το ρεύμα θα εξαφανιστεί. Αναγκαστικά αν το ανανεωτικό ρεύμα επικρατήσει (και ουσιαστικά αυτή η προσαρμογή είναι η μόνη ελπίδα επιβίωσης των θρησκειών) θα δημιουργήσει μια θρησκεία της οποίας ο Θεός θα είναι, σε ανθρώπινα μέτρα - όχι σε απολυταρχικά όπως και τώρα. Θα μετατραπεί δηλαδή η εκκλησία σε ένα κοινωνικό χώρο συναντήσεων και συναισθηματικών τελετουργιών που θα συντηρούν μεν την εικόνα μιας ιστορικής παράδοσης αλλά ταυτόχρονα θα εκφράζουν τα πραγματικά προβλήματα των «πιστών» στην καθημερινότητα (είτε τα προβλήματα είναι τα

ΟΥΤΕ ΘΕΟΣ ΟΥΤΕ ΑΦΕΝΤΗΣ: Σκηνές από την Ισπανική επανάσταση του 1936

υπαρξιακά των μεσοαστών, είτε τα ταξικά προβλήματα των φτωχών αγροτών της Λατινικής Αμερικής) σαν εκλογίκευση της δράσης των ανθρώπων στο σύγχρονο καπιταλισμό, ή των αντιδράσεων ενάντια του. Οι θρησκείες θα προσφέρουν κοινότητα, μεταφυσική απόδραση (ή δικαιολόγηση) και θα συντηρούν μια αίσθηση ορίων και υπαρξιακού νοήματος σε ένα κόσμο που αυξανόμενα μεταβάλει τα πάντα σε θεάματα.

β) Η συντηρητική τάση. Για τους συντηρητικούς τα πράγματα είναι ανάποδα. Η αναβίωση του δόγματος γι' αυτούς είναι καταδικασμένη σε θάνατο. Η ήττα του Μπους, τα σκάνδαλα των ευαγγελιστών στην Αμερική και οι υποχωρήσεις των μουλλάδων στην Περσία απέναντι στην «κοσμική»-δυτική επίδραση είναι χαρακτηριστικά. Η ήττα του δόγματος ωστόσο δεν σημαίνει τίποτα το ιδιαίτερο. Η συντηρητική αναβίωση είναι η άμυνα κοινωνικών στρωμάτων που νοιώθουν να κινδυνεύουν από πολιτιστική ή οικονομική κρίση. Είτε εξαφανιστούν, είτε όχι, αυτά τα στρώματα (κατά βάση οι μικρομεσαίοι στην Αμερική και ο «κόσμος του παζαριού» στο Ιραν) θα έχουν κερδίσει χρόνο για να προσαρμοστούν στη νέα κατάσταση. Οι Ευαγγελιστές παρά τον πνευματικό τους συντηρητισμό στήριξαν όλη τους την εκστρατεία στη νέα ηλεκτρονική τεχνολογία, όπως η τηλεόραση και κατέληξαν γιάππηδες του Θεού. Και η Περσία των Ιμάμηδων συμπληρώνει τώρα τον εκμοντερνισμό που ξεκίνησε ο Σάχης. Το συντηρητικό θρησκευτικό κίνημα μπορεί να χρησιμοποιηθεί

Ακόμα και αν υπήρχε Θεός, θα έπρεπε να τον καταστρέψουμε

Η Βίβλος η οποία είναι ένα πολύ ενδιαφέρον και σε μερικές περιπτώσεις ένα εξαιρετικά διαυγές βιβλίο, εάν θεωρηθεί σαν ένα από τα αρχαιότερα δείγματα της ανθρώπινης σοφίας, εκφράζει αυτή την αλήθεια (ότι ο άνθρωπος σαν ον χαρακτηρίζεται από τη δύναμη της σκέψης και την επιθυμία της εξέγερσης) πολύ απλοϊκά στο μύθο του πρωπατορικού αμαρτήματος. Ο Ιεχωβάς (ο Θεός κατά τη βίβλο) ο οποίος ήταν ο πιο ζηλιάρης, ο πιο ματαιόδοξος, ο πιο άδικος, ο πιο αιμοδιψής, ο πιο δεσποτικός και ο πιο εχθρικός Θεός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ελευθερία - ο Ιεχωβάς λοιπόν δημιούργησε τον Αδάμ και την Εύα για να ικανοποιήσει κάποιο βίτσιο του - σίγουρα για να περνά τον καιρό του, ο οποίος πρέπει να ήταν βαρύς στην αιώνια εγωιστική του μοναξιά, ή ίσως και να ήθελε να έχει κάποιους νέους δούλους. Πολύ γενναιόδωρα έθεσε στη διάθεση τους ολόκληρη τη γη με όλα της τα φρούτα και τα ζώα και έθεσε μόνο ένα όριο σ' αυτή την απόλυτη ευτυχία. Τους απαγόρευσε ξεκάθαρα να αγγίξουν το δέντρο της γνώσης. Ήθελε κατά συνέπεια τον άνθρωπο να μην καταλαβαίνει τον εαυτό του, να μείνει για πάντα ένα κτήνος, πάντα στα τέσσερα του μπροστά στον αθάνατο Θεό, το δημιουργό και αφέντη του. Αλλά εδώ παρεβαίνει ο Σατανάς, ο αιώνιος επαναστάτης, το πρώτο ελεύθερο πνεύμα και ο απελευθερωτής του κόσμου. Κάνει τον άνθρωπο να ντρέπεται για την κτηνώδη άγνοια και υπακοή του - τον απελευθερώνει, χαράζει ανεξίτηλα στο μέτωπο του την ελευθερία και την ανθρωπιά με το να παρακινήσει να παρακούσει και να φάει από το μήλο της γνώσης.

Ξέρουμε τι ακολούθησε. Ο καλός Θεός, του οποίου η διορατικότητα, η οποία είναι μια από τα θεία χαρακτηριστικά του, θα έπρεπε να τον είχε προειδοποιήσει για το τι θα ακολουθούσε, ξέσπασε σ' ένα τρομερό και γελοίο θυμό - Καταράστηκε τον σατανά και τον άνθρωπο.

Ο Θεός παραδέχτηκε ότι ο Σατανάς είχε δίκιο - αναγνώρισε ότι ο διάβολος δεν παραπλάνησε τον Αδάμ και την Εύα με το να τους υποσχεθεί γνώση και ελευθερία σαν αμοιβή της πράξης ανυπακοής στην οποία τους προέτρεψε. Γιατί αμέσως μόλις έφαγαν τον απαγορευμένο καρπό, ο Θεός είπε στον εαυτό του:

«Προσοχή, ο άνθρωπος έχει γίνει ένας από τους Θεούς, να ξέρει το καλό και το κακό, πρέπει να τον σταματήσουμε λοιπόν από το να φάει το φρούτο της αιώνιας ζωής και να γίνει αθάνατος, σαν και εμάς». (Γένεσις, ψαλμ.)

Μιχαήλ Μπακούνιν

σαν φασιστικό κίνημα αλλά ακόμα και σ' αυτή την περίπτωση θα οδηγήσει απλά στην ορθολογική καταστολή των κοινωνικών συγκρούσεων. Θα είναι, όπως είναι ο «ευαγγελισμός» στην Αμερική μια βιομηχανία του θεάματος, που συσκευάζει και πουλά Θεό.

γ) Ο πνευματισμός της Ανατολής και ο νεοπαγανισμός. Ο ανατολίτικος - πνευματισμός (Ζεν) είναι ίσως ο πιο ειλικρινής στις υποσχέσεις του. Εκτός απ' την εισαγωγή σε νέες φιλοσοφίες και πρακτικές (γιόγκα) η πεμπτουσία του (όπως απλώνεται στον δυτικό κόσμο) είναι ένας ιδιότυπος θρησκευτικός αθεϊσμός - οι άνθρωποι ενθαρρύνονται να βιώσουν μια εμπειρία χωρίς ιδιαίτερη αναφορά σε κάποιο συγκεκριμένο Θεό - ή στα πλαίσια μιας φιλοσοφίας ότι όλες οι θρησκείες έχουν τον ίδιο στόχο. Στην πρακτική του προέκταση ο ανατολίτικος πνευματισμός οδηγεί στην αντίληψη ότι οί άνθρωποι είναι μικροί θεοί ή ότι έχουμε όλοι το Θεό μέσα μας. Ο Θεός γίνεται καθημερινός, προσωπικός, σχεδόν ατομική ιδιοκτησία του καθενός.

«Αθέλητες συνέπειες»: ή πως οι νεοθρησκευόμενοι μπορεί να γίνουν οι νεκροθάφτες του Θεού

Στην κλασσική του μελέτη για τον προτεσταντισμό ο Max Weber παρατήρησε ότι ενώ οι πρώτοι προτεστάντες ήθελαν να βιώσουν το Θεό όσο πιο άμεσα γινόταν και να ζήσουν μια ζωή ασκητή-αγίου, η ορθολογική διαδικασία που κρυβόταν στην πρακτική τους, έφερε μετά τον καπιταλισμό - ένα σύστημα το οποίο απεχθάνονταν. Με τον ίδιο τρόπο, σαν «αθέλητη συνέπεια», η σημερινή αναβίωση, μέσα απ' την ορθολογικοποίηση της πρακτικής της, οδηγεί στην ανθρωποποίηση του Θεού. Αν οι επαναστάτες έφεραν τον παράδεισο στη γη - οι νεοθρησκευόμενοι θα φέρουν το Θεό στη γη για να τον αποδώσουν μετά στον κάθε άνθρωπο προσωπικά, δημοκρατικά σαν ερωτικό βίωμα. Αυτός όμως δεν θα είναι πλέον Θεός - θα είναι ανθρώπινη εμπειρία.

Δεν σχολίασα τους νεορθόδοξους ιδιαίτερα ούτε τους παλιούς ή νυν «συντρόφους». Όσο αφορά τους δεύτερους σέβομαι την επιλογή τους και ελπίζω να καταλαβαίνουν που οδηγά η πρακτική τους. Η νεοορθοδοξία σαν ρεύμα ταλαντεύεται νομίζω - ανάμεσα σε μια «Ερωτική-ανθρώπινη-αντιεξουσιαστική» τάση και μια φασιστική - εθνικιστική τάση που παραποιώντας και την ιστορία και τη θεολογία ονειρεύεται «Μεγάλες Ελλάδες» και «Ορθόδοξα τόξα». Αν η πρώτη τάση είναι ειλικρινής θα πρέπει κάποτε να δει ότι η «καθ' αύτους ανατολή» δεν μπορεί να σταματά στα σύνορα του Έβρου. Είναι και οι Τούρκοι αδελφοί τους και η οργή που εκφράζει το αντι-δυτικό τους μένος πρέπει κάποτε να στραφεί και στην πραγματική ρίζα της αντίφασης - τον Ελληνικό εθνικισμό και τον εθναρχισμό που είναι μια ύβρις για την κοινότητα των πιστών και το «Αγαπάτε Αλλήλους» που οραματίζονται. Και θα πρέπει να το πάρουν απόφαση ότι η διαχείρηση της εκκλησιαστικής περιουσίας (την οποία δεν θα εγκαταλείψουν βέβαια ποτέ παρά τα παραμύθια για τους 2 χιτώνες) σημαίνει ότι ήδη η εκκλησία λειτουργεί σαν ορθολογική καπιταλιστική επιχείρηση. Και θα πρέπει να μιλήσουν κάποτε ειλικρινά στους εαυτούς τους.

Αν οι επαναστάτες έφεραν τον παράδεισο στη γη - οι νεοθρησκευόμενοι θα φέρουν το Θεό στη γη για να τον αποδώσουν μετά στον κάθε άνθρωπο προσωπικά, δημοκρατικά σαν ερωτικό βίωμα. Αυτός όμως δεν θα είναι πλέον Θεός - θα είναι ανθρώπινη εμπειρία. Ίσως αυτή να είναι η «εκδίκηση» του ανθρώπου για την «πρωταρχική καταδίκη».

Η άλλη τάση της νεορθοδοξίας που βλέπει ορθόδοξα τόξα και συμμαχίες και ονειρεύεται Ελληνοχριστιανικά ιδεώδη θα είναι η Ελληνόφωνη εκδοχή του Χομεϊνι. Όταν δηλαδή τους χρειαστούν οι αστοί και το κράτος για να επιβάλουν την τάξη. Αλλά και τότε ο Θεός δεν θα είναι τίποτε άλλο παρά μια κρατική ιδεολογία - το σύμβολο ενός κράτους που θα χρησιμοποιεί ορθολογικές-χειραγωγικές μεθόδους για να επικρατήσει. Ο Θεός, σ' αυτή την περίπτωση θα είναι απλά το θέαμα, το καταναλωτικό προϊόν που θα πουλούν οι κυβερνώντες για να εμπεδώνουν την εξουσία τους. Ήδη η πορεία του Σαββόπουλου από τα μοναστήρια στα στρατόπεδα με κυρήγματα ρατσιστικού μίσους και μιλιταριστικού πάθους είναι μια έκφραση αυτής της αθλιότητας.

Αναπόφευκτα ότι και να γίνει ο Θεός (προσωπικό βίωμα ή απεχθές σύμβολο) ο Μπάκουνιν είχε δίκιο - με μια μικρή παράφραση-προσθήκη.

«Ακόμα και αν υπήρχε Θεός θα έπρεπε να τον καταστρέψουμε» - Ναι η «καταστροφή» του θα είναι να τον φέρουμε εδώ στη γη, να ποτίζει και αυτός με τον ιδρώτα του αυτή τη γη στην οποία υποτίθεται «μας καταδίκασε». Νάναι αυτή η αποκαθήλωση η «εκδίκηση» του ανθρώπου για την πρωταρχική τιμωρία;

Ότι και νάναι θα το κάνουν πια αυτοί οι νέοι θρησκευόμενοι. Αυτοί θα τον φέρουν και θα τον θάψουν στη γη. Για τους υπόλοιπους πέθανε πριν 200 χρόνια.

Ανδρέας Παναγιώτου

Γιατί οι Θεοί του Ολύμπου ήταν καλύτεροι (ή η ανωτερότητα του Ελληνικού πολιτισμού)!

«Τί είναι Θεός - τι μη Θεός και τι το ανάμεσο τους» ρωτάει ο Σεφέρης. Ο μονοθεϊστικός ορισμός του Θεού παρουσιάζει ένα Θεό τρισδιάστατο, ένα Θεό χωρίς ανάγκες (παντοδύναμος), ένα Θεό χωρίς αρχή ή τέλος. Ο Μονοθεϊστικός Θεός είναι ένας γέροντας, (απεικονιζόμενος με γενιάδα αλλά χωρίς γεννητικά όργανα) που προκαλεί το φόβο και το δέος αφού αυτός ξέρει τα πάντα, καθορίζει το μέλλον και κρατάει στα δεφτέρια του την αρχή και το τέλος του ανθρώπου.

Ο Μονοθεϊστικός Θεός απειλεί «αν δεν είσαι καλός θα σε στείλω στην κόλαση»...

Ο Μονοθεϊστικός Θεός έχει μονάχα ένα πρόβλημα. Ένα πρόβλημα επικοινωνίας, που προσπάθησε να το λύσει αποστερώντας, ή τελοσπάντων ορίζοντας στη γη αντιπροσώπους - ερμηνευτές του έργου του.

Ο Μονοθεϊστικός Θεός απαιτεί μια εκκλησία για να μπορέσει να γίνει πιστευτός, μια εκκλησία που μεσολαβεί, που κρίνει, που απορρίπτει τον άνθρωπο. Ο Άνθρωπος - το ύστατο, το τελειότερο δημιούργημα του Θεού είναι φτιαγμένος λέγει «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν του Θεού». Άρα ο άνθρωπος είναι παντοδύναμος, άρα ο άνθρωπος δεν έχει ανάγκες, άρα ο άνθρωπος δεν έχει αρχή εις τέλος... Μα αν είναι ποτέ δυνατό;

Στην Ελλάδα, στις χώρες της Σκανδιναυίας, στην Ινδία στη Μεσοποταμία είχαν κάποτε άλλους Θεούς. Θεούς που αντιπροσώπευαν το καλό και το κακό, τη νύκτα και τη μέρα, Θεούς που πολεμούσαν και Θεούς που όριζαν τα στοιχεία και τα στοιχιά της φύσης.

Το Ελληνικό Δωδεκάθεο (γι' αυτό ξέρω, γι' αυτό θα μιλήσω) είχε ακόμα μια ιδιαιτερότητα: κανένας θεός δεν ήταν αποκλειστικά καλός ή κακός ήταν όλοι τους καλοί και αγαθοί μα ήταν επίσης πονηροί, ζαβολιάρηδες, ζηλόφθονοι και φυγόπονοι, αγαπούσαν το φαΐ, το ποτό, δεν ήταν πάντα δίκαιοι. Οι Θεοί έγιναν Θεοί αφού νίκησαν τους προηγούμενους κυρίαρχους - Τιτάνες - του κόσμου.

Οι Θεοί του Ολύμπου ερωτεύονται θνητούς και ημίθεους και έκαναν εξώγαμα παιδιά και όταν κάποιοι από τους Θεούς, αμάρταναν, τιμωρούνταν... Ούτε ο αρχηγός τους ο Δίας μπορούσε να ξεφύγει. Οι Θεοί μπορούσαν να είναι άδικοι και να κάνουν λάθη. Οι Θεοί - 6 γυναίκες 6 άντρες - δεν υπήρχε ούτε πρόνοια για ισομισθία τότε - δεν απαιτούσαν ούτε ανθρωποθυσίες, ούτε ασκητισμό, ούτε μοναστικό βίο, αντίθετα προστάτευαν το θέατρο, την τραγωδία, την κωμωδία, τη σάτυρα... Βλέπεις, το πνεύμα δεν μπορεί να δημιουργήσει μέσα σε περιορισμούς, στενοκεφαλιές, σε κανόνες σχολαστικούς και αντιρρήσεις γελοίες, σε συμφεροντολογικές και κουτές διατάξεις.

Βλέπεις, οι Θεοί του Ολύμπου ήταν φτιαγμένα «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση του ανθρώπου» και τη ζωή τους όριζε το πάθος του ανθρώπου...

Η.Λ.

Ο απαγορευμένος έρωτας

Το 1992 η κυπριακή κοινωνία πέτυχε ένα ακόμη ιστορικό συμβιβασμό - παλιά μου τέχνη κόσσινο που λαλούμε αγαπητοί συντοπίτες. Μετά τις συνεχείς προσφυγές του κ. Μοδινού στο συμβούλιο της Ευρώπης για το νόμο που ποινικοποιεί την ανδρική ομοφυλοφιλία (τις γυναίκες τις ξέχασαν, όπως πάντα) στην Κύπρο, το ένα και μοναδικό κυπριακό κράτος κατέληξε στην εξής διατύπωση: Να μην αλλάξει ο νόμος αλλά και να μην εφαρμόζεται. Έτσι ικανοποιούνται και οι Ευρωπαίοι και οι ντόπιες ευαισθησίες του ανδρικού έθνους. Ο πόνος των ετεροφύλων ήταν εμφανής. Ο αρχιεπίσκοπος και τα προσφυγικά σωματεία που τον περιβάλλουν (ελεύθερο Μπέλαμπαϊς και πάει) ξεκαθάρισαν με σαφήνεια ότι η νομιμοποίηση της ομοφιλοφιλίας θα υπονόμευε το εθνικό αγωνιστικό φρόνημα. Ένας οργισμένος ετερόφυλος πήρε τηλέφωνο σε μια ραδιοφωνική εκπομπή για να αναφωνήσει με εμφανή απόγνωση στη φωνή του - «μα τζαι τους πούστηες ρε κουμπάρε... καλάν ούλλα τα άλλα... αμμά τζαι τούτο;». Όϊ καλό παίζουμε. Και όμως το εντυπωσιακό της αγωγής του κ. Μοδινού ήταν η σχετική ανοχή με άρα τί θα γίνει;». Η έμφαση στη βιολογική ρίζα της ομοφυλοφιλίας σ' αυτό το στάδιο ίσως να είναι απαραίτητη. Αν είναι θέμα επιλογής ή ψυχολογίας τότε θα μπορεί κάποιος να πει ότι πρέπει ο ομοφυλόφιλος να αλλάξει - ενώ η βιολογία είναι τελεσίδικη.

Το θλιβερό ωστόσο ήταν η απουσία δυναμικής συμπαράστασης στο Μοδινό... σε τελική ανάλυση η καταπίεση της ομοφυλοφιλίας είναι το επιστέγασμα μιας διαδικασίας ακρωτηριασμού της Ερωτικής επιθυμίας.

Το θλιβερό ωστόσο ήταν η απουσία δυναμικής συμπαράστασης στο Μοδινό, όχι μόνο απ' τους ομοφυλόφιλους αλλά και απ' τους ετερόφυλους. Σε τελική ανάλυση η καταπίεση της ομοφυλοφιλίας είναι το επιστέγασμα μιας διαδικασίας ακρωτηριασμού του ερωτισμού σε καλουπωμένα γενετήσια πλαίσια. Δεν είναι εδώ ο χώρος για μια εκτενή ανάλυση της σεξουαλικής καταπίεσης αλλά δεν χρειάζεται και ιδιαίτερη ευφυΐα για να αντιληφθεί κανένας ότι ο εγκλωβισμός της ερωτικής πράξης στην εισοδή του πέους (βίλλου) στο αιδοίο (πούττο) είναι μια εξουσιαστική ιδεολογία, για τη στήριξη της πατριαρχικής ανέραστης οικογένειας. **Ο αγώνας των ομοφυλοφίλων στην συμβολική του διάσταση είναι και ένας αγώνας για τη διεύρυνση των ερωτικών δυνατοτήτων του ανθρώπου.** Αλλά και πιο πρακτικά - είναι απαράδεκτο να καθόμαστε και να φωνάζουμε για τα δικαιώματα των πολιτών όταν δεν έχουμε το κουράγιο να υποστηρίξουμε το γνωστό μας που παλεύει ακόμα να δεχτεί την ομοφυλοφιλία του/της.

Τέλος πάντων, με τέτοιες και άλλες σκέψεις την άνοιξη του '92 δημιουργήθηκε στη Λεμεσό μια επιτροπή ομοφυλοφίλων και ετεροφύλων για την κατάργηση της νομοθεσίας. Μας είχε πιάσει τότε και το πατρωτικό μας - «ε κανεί, σιόρ να μας επιβάλλουν οι Ευρωπαίοι νόμους. Ας αλλάξουμε το νόμο μόνοι μας». Τελικά η επιτροπή μετά από μια αρχική εκστρατεία συλλογής υπογραφών και αποστολής γραμμάτων στο προεδρικό και στη Βουλή διασπάστηκε και υποτόνισε λόγω (ε, για τί άλλο;) εθνικού προβλήματος. Επήλθε ρήξη Ελλήνων και Κυπρίων (βασικά αποχώρησαν οι Έλληνες) μετά το «Χωρίς Πλαίσια» του Απρίλη και έτσι έμεινε πάλι ο Αρχιεπίσκοπος να καθορίζει την εθνική πολιτική στο πως θα κάνει έρωτα ο κόσμος.

Από την άλλη ήταν εμφανής και μια προθυμία των ιδίων των ομοφυλοφίλων να δραστηριοποιηθούν. Είχε δημιουργηθεί έτσι και αλλιώς, μια σχετικά ιδιόμορφη κατάσταση και πριν από την κυβερνητική απόφαση. Στη Λεμεσό, σε κυπριακά πλαίσια, μπορεί να πει κανείς ότι υπάρχει μια gay υποκουλτούρα με μπαράκια, πιάτσες, στέκια κ.λ.π. Είναι μια υποκουλτούρα που απολαμβάνει μια σχετική ανοχή - σχετική γιατί όσο η ομοφυλοφιλία δεν είναι κάτι το αποδεχτό ο μέσος ομοφυλόφιλος θα είναι θύμα είτε εκμετάλλευσης, είτε βίας από την αστυνομία. Πιο βασικά ωστόσο, όπως παρατηρεί και ο Π.Ι., που ήταν ιδρυτικό μέλος της επιτροπής, στο άρθρο που ακολουθεί, το κεντρικό πρόβλημα είναι η διαμόρφωση και αποδοχή μιας ομοφυλόφιλης ταυτότητας σαν κάτι το «φυσιολογικό».

την οποία αντιμετωπίζεται τώρα τόσο απ' την πλειοψηφία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης όσο και απ' τον κόσμο. Σίγουρα το κουράγιο του ανθρώπου είναι συγκινητικό. Αποτελεί μια από εκείνες τις λίγες ακόμα περιπτώσεις ατόμων στην κυπριακή κοινωνία που τολμούν να στέκονται όρθιοι απέναντι στην κούφια ηθικολογία της πλειοψηφίας, ή τουλάχιστον αυτών που μιλούν εκ μέρους της πλειοψηφίας. Και όντως μετά από μερικά χρόνια είναι φανερή μια αύξηση της ανοχής στην κοινωνία. Άλλωστε το επιχείρημα του ήταν και είναι αδίσταχτο για μια κοινωνία που είναι υποτίθεται ευαίσθητη σε θέματα δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων: «Είμαι ομοφυλόφιλος και δεν μπορώ να αλλάξω -

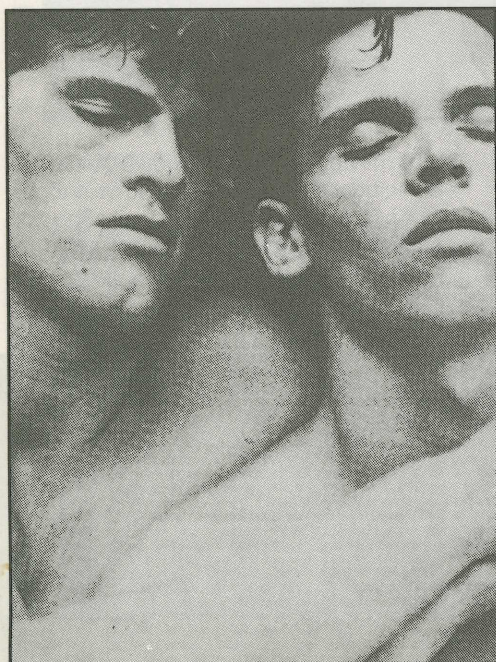
22 Απριλίου 1992: Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάσισε ότι η Κυπριακή νομοθεσία για την ομοφυλοφιλία είναι εκτός των πλαισίων της Ευρωπαϊκής σύμβασης για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο κ. Μοδινός δικαιώθηκε. Και τώρα;

για την ομοφυλοφιλη ταυτοτητα στην κυπρο

Μια Προσωπική Άποψη του Πέτρου Ιωάννου

Παρόλο που λίγες μελέτες ασχολούνται με τα αίτια της, η ομοφυλοφιλία, είναι ένα φαινόμενο που φαίνεται να υπήρχε από τα πρώτα στάδια του ανθρώπινου πολιτισμού. Πολλοί ανθρωπολόγοι και ιστορικοί που έχουν μελετήσει το θέμα ανακάλυψαν ότι η ομοφυλοφιλία είναι αντιληπτή διαφορετικά σε διαφορετικές κοινωνίες. Η αντίληψη του ομοφυλόφιλου στην αρχαία Αθήνα λ.χ. δεν ήταν το ίδιο με αυτή του/της ομοφυλοφίλου της σημερινής «μοντέρνας» κοινωνίας. Ήταν, πιο αποδεκτή και μερικοί υποστηρίζουν ότι ήταν ενταγμένη στις φυσιολογικές σχέσεις των ελεύθερων αντρών. Σε μερικές άλλες κοινωνίες η ομοφυλοφιλία είχε πολύ σημαντικό ρόλο στην επιβίωση τους σαν οργανωμένα κοινωνικά σύνολα. Σε κοινωνίες όπου η γυναίκα ήταν ο βασικός παράγοντας προμήθευσης καρπών και άλλης τροφής και οι άνδρες δεν είχαν παρά ένα δευτερεύοντα ρόλο - αυτό της αναπαραγωγής και της άμυνας από τυχόν εχθρό - υπήρχε το κατάλληλο «έδαφος» για την ελεύθερη έκφραση ομοφυλοφίλων τάσεων. Σε μερικούς αρχαίους πατριαρχικούς πολιτισμούς, πόλεμος για τους άνδρες σήμαινε μήνες αν όχι χρόνια μακριά από την πατρίδα τους. Αυτό οδηγούσε σε πολλές περιπτώσεις εκστρατείας στην πορνεία αλλά και σε περιόδους συνεχόμενου πολέμου στην ομοφυλοφιλία.

Για τον «δυτικό» πολιτισμό, η ομοφυλοφιλία δεν υπήρξε ταμπού, μέχρι τον μεσαίωνα που την καταδίωξε η καθολική εκκλησία σαν «σαρκικό αμάρτημα». Η σημερινή «μοντέρνα» κοινωνία μαστίζεται ακόμα από τα κατάλοιπα αυτού του ταμπού. Τα τελευταία 30 χρόνια, μετά από τις δυναμικές διεκδικήσεις του κινήματος ομοφυλοφίλων έχει δημιουργηθεί ένα πνεύμα περισσότερης ανοχής και θετικής αποδοχής απέναντι στην ομοφυλοφιλία τουλάχιστο στους πιο φιλελεύθερους κύκλους των δυτικών κοινωνιών. Αυτοί οι αγώνες για ελεύθερη έκφραση της ομοφυλόφιλης επιθυμίας στηρίζονται σ' ένα μεγάλο βαθμό στην αίσθηση αυτοπεποίθησης των ιδίων των ομοφυλοφίλων. Παρόλο που στην Κύπρο δεν έχει υπάρξει μια μαζική διεκδίκηση των δικαιωμάτων των ομοφυλοφίλων απ' τους ιδίους, εντούτοις έχουν αρχίσει να δημιουργούνται και εδώ τα κλασσικά προβλήματα διαμόφωσης και έκφρασης της ομοφυλόφιλης ταυτότητας που υπάρχουν στις δυτικές χώρες. Πιστεύω ότι υπάρχουν τρία στάδια σ' αυτό τον τομέα: της «ορθής αντίληψης», της «ταυτότητας» και της «σωστής διαμόρφωσης κοινωνικών σχέσεων».

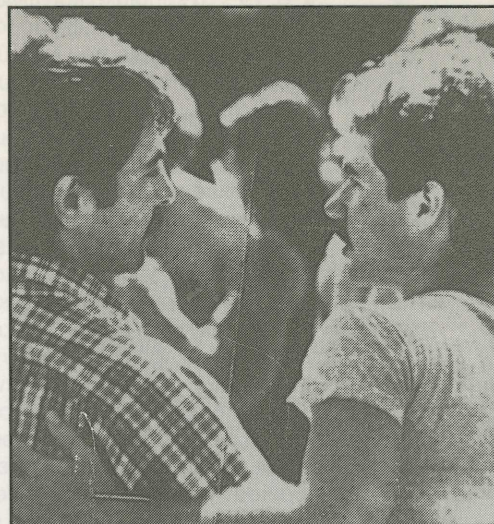
Οι φτιαχτοί γάμοι/σχέσεις με ετερόφυλα άτομα (κάτι το συνηθισμένο στην Κύπρο) είναι μια από τις περιπτώσεις στις οποίες το ομοφυλόφιλο άτομο δεν έχει ξεκαθαρίσει τον ρόλο αλλά και τη σημασία της σεξουαλικής του ταυτότητας.

Είναι πολύ βασικό να αντιληφθεί κανείς σωστά ότι είναι ομοφυλόφιλος. Αυτό βέβαια εξυπακούει κάποια κοινωνική αποδοχή και θετική αντιμετώπιση αλλά με λίγη λογική και προσπάθεια μπορεί κάποιος να το επιτύχει στη σημερινή κοινωνία. Ακολουθεί μετά το πιο βασικό στάδιο σε ένα ομοφυλόφιλο. Το στάδιο στο οποίο δέχεται την σεξουαλική του/της ταυτότητα. Είναι πολύ σημαντικό στάδιο, διότι είναι σε αυτό που «κτίζεται» η αυτοπεποίθηση του/της σε γερά θεμέλια που θα τον βοηθήσουν αργότερα να αντιμετωπίσει τη ζωή και πάνω από όλα να αντιμετωπίσει τις αντι-ομοφυλόφιλες προκαταλήψεις της κοινωνίας.

Στην Κύπρο, που η κοινωνία ακολουθεί οπισθοδρομικά τις εξελίξεις, η ομοφυλοφιλία κατανοείται ακόμα με αρκετή προκατάληψη. Στις πλείστες περιπτώσεις η ομοφυλοφιλία θεωρείται σαν κάτι το «κακό». Λόγω του οικονομικού παράγοντα (δηλαδή της ανάγκης εξεύρεσης μιας επαγγελματικής αποκατάστασης) ή και ακόμα της ανατροφής τους σαν άτομα/«προσωπικότητες» μέσα σε ένα συντηρητικό κοινωνικό σύνολο, τα ομοφυλόφιλα άτομα δεν μπορούν να προβληματιστούν «ορθά» και εμπλέκονται σε απάνθρωπες καταστάσεις. Αυτό επιδρά αφάνταστα στην ψυχολογική τους κατάσταση και προκαλεί μακροπρόθεσμα μια «θλίψη» επιδρώντας έτσι σε όλους τους τομείς της ζωής του ομοφυλόφιλου - όπως είναι οι επαγγελματικές, κοινωνικές ακόμα και οικογενειακές του σχέσεις.

Οι φτιαχτοί γάμοι/σχέσεις με ετερόφυλα άτομα (κάτι το συνηθισμένο στην Κύπρο) είναι μια από τις περιπτώσεις στις οποίες το ομοφυλόφιλο άτομο δεν έχει ξεκαθαρίσει τον ρόλο αλλά και τη σημασία της σεξουαλικής του ταυτότητας.

Οι σχέσεις αυτές που δεν είναι βέβαια «εξηγημένες», δημιουργούν μια ψευδαίσθηση πρώτα στα ίδια ομοφυλόφιλα άτομα και δεύτερο στους συνανθρώπους τους. Τέτοιες καταστάσεις δεν μπορούν παρά μόνο να υποβαθμίσουν την έννοια της ομοφυλοφιλίας σαν συναισθηματοσεξουαλικού παράγοντα και δεύτερο να «ξεγελάσουν» το ίδιο το άτομο για το ρόλο του καθώς και το ρόλο των συντρόφων του. Να «ξεγελάσουν» διότι αυτές οι ψεύτικες σχέσεις/γάμοι δεν ωφελούν σε τίποτα παρά μόνο στην περαιτέρω σύγχιση των σεξουαλικών αλλά και των ανθρωπίνων ρόλων της κοινωνίας καθώς επίσης και στην αυξανόμενη θλίψη και μη-ικανοποίηση της

ζωής των ανθρώπων αυτών. Αυτά τα άτομα παραμένουν ανικανοποίητα παρά το ότι πιστεύουν ότι τα έχουν «όλα», λεφτά, σεξ και «συναίσθημα» διότι αγνοούν τις βαθύτερες επιθυμίες τους. Σε πολλές περιπτώσεις προχωρούν και στη δημιουργία μιας οικογένειας που δημιουργεί περισσότερα ανασφαλή άτομα στην κοινωνία. Εν μέρει όμως, το πρόβλημα βρίσκεται όχι μόνο στα ομοφυλόφιλα άτομα αλλά και στο περιβάλλον από όπου έχουν ανατραφεί που κυρίως από τις οικογένειες τους. Αυτό φυσικά δεν τους δικαιολογεί απόλυτα για όλες τις αποφάσεις που λαμβάνουν στη ζωή τους, αλλά είναι ένας παράγοντας που συνεισφέρει αποφασιστικά στην όλη κατάσταση.

Μέρος της γενικότερης σύγχισης γύρω από την ομοφυλόφιλη ταυτότητα είναι και η μονοδιάστατη ταύτιση των ομοφυλοφίλων με το θυληπρεπές ή τους τραβεστί. Αυτή η τάση εμφανίζεται πιο έντονα ανάμεσα σε καταπιεσμένες ομάδες ομοφυλοφίλων - ίσως λόγω αντίδρασης, ίσως λόγω των στερεοτύπων που επιβάλλουν οι ετερόφιλοι. Υπάρχει και μια διάσταση της ομοφυλοφιλίας που μπορεί να ειδωθεί και σαν προέκταση της ανδρικής ταυτότητας. Σε ένα άλλο επίπεδο η ταύτιση των ομοφυλοφίλων με την έννοια του «ανώμαλου» κλπ είναι επίσης παραπλανητική. Η ομοφυλοφιλία μπορεί να εκφράσει μια τάση που προωθεί μια σχέση ατόμου και κοινωνικού περιβάλλοντος μέσα σε πλαίσια, βίου, δημιουργικότητας και συνεισφοράς στο σύνολο.

Ασχέτως απ' τις αιτίες (βιολογικές, κοινωνικές, ψυχολογικές ή υπαρξιακές) που δημιουργούν αυτό το φαινόμενο και τις διαφορετικές επιστημονικές και άλλες απόψεις πάνω στο θέμα, η ομοφυλοφιλία παρέμενε και εξακολουθεί να παραμένει μια σταθερή συνισταμένη της ανθρώπινης κοινωνίας. Ίσως θα έπρεπε να κοιτάξει κανείς σε τριτοκοσμικούς πολιτισμούς/κουλτούρες όπου το φαινόμενο αυτό κατανοείται πολύ διαφορετικά απ' τον τρόπο που μας επέβαλε η πατριαρχική, ολιγαρχική Ευρώπη για να δει κι άλλες μορφές κοινωνικής λειτουργίας και έκφρασης αυτού του φαινομένου.

Είτε προέρχεται εκ γενετής, είτε από άλλους κοινωνικο-περιβαλλοντικούς παράγοντες, η ουσία είναι ότι το ομοφυλόφιλο σεξ εξυπακούει σεξουαλική έλξη και όχι κάτι που επιβαρύνει εξαναγκαστικά το άτομο όπως είναι π.χ. μια αρρώστια. Ο ομοφυλόφιλος έρωτας εξυπακούει συναίσθημα και αυτό δείχνει μια υγειή ανθρώπινη οντότητα.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Δεν μπορείς να αδικήσεις την Κυπριακή κοινωνία. Μαθαίνει σιγά σιγά. Για 30 χρόνια λ.χ. το σύνταγμα παρείχε δικαιώματα στον πολίτη και κανείς δεν το υποψιάστηκε. Φτάσαμε σε σημείο να έχουμε ένα σύνταγμα κράτους πιο φιλελεύθερο απ' την κοινωνία. Και ύστερα άντε να είσαι και αναρχικός σε τέτοιο κομφούζιο. Όπως και νάχει το πράγμα, αφού φάγαμε και ήπιαμε τη δεκαετία του 80, αποφασίσαμε τη δεκαετία του 90 να διεκδικήσουμε και τα πολιτικά μας δικαιώματα. Έτσι είναι, όπως έλεγαν και οι Μαρξιστές, τα πράγματα πάνε με στάδια. Έτσι το '90 ανακαλύψαμε ότι η αστυνομία δεν πρέπει να δέρνει τον κόσμο. Η Βουλή μάλιστα έκανε και ειδική συνεδρίαση επί του θέματος. Οι σύνδεσμοι αγωνιστών ΕΟΚΑ, οι φίλοι του Γιωρκάτζη κλπ. δε διαμαρτυρήθηκαν γιατί έφαγε ξύλο και ένας δικός τους τότε, ο Λάζαρος Μ. Έτσι όλα πήγαν καλά. Βουλή και λαός συνέχισαν να αγωνίζονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην άλλη πλευρά της Κύπρου.

Το '91 μετά από καταγγελίες για ξυλοκοπήματα Τουρκοκυπρίων από αστυνομικούς δημιουργήθηκε στη Λεμεσό μια επιτροπή για τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων. Η αστυνομία έψαξε να μάθει ποιοι ήταν, η Σημερινή τους βάφτισε «πράκτορες του Ντεκτάς», μια βουλευτίνα απαίτησε να ζητήσουν συγνώμη από τους πρόσφυγες! Τώρα τι σχέση είχαν οι πρόσφυγες με τον Χασάν που τον έκανε μαύρο στο ξύλο η αστυνομία στον Τουρκομαχαλλά της Λεμεσού, άλλη ιστορία. Είναι θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων βλέπετε.

Ύστερα ήρθε ένας Δανός και έγραψε μια έκθεση για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Κύπρο όπου ανάμεσα στα άλλα επέκρινε και τη συμπεριφορά της Αστυνομίας απέναντι στους Τουρκοκυπρίους. Η επιτροπή είχε ουσιαστικά παραλύσει μέχρι το καλοκαίρι του '92. Εν μέρει η Αστυνομία έγινε πιο διακριτική και εν μέρει η παρέμβαση μιας ομάδας από τη Λευκωσία (της εργατικής Δημοκρατίας) είχε σπάσει τα νεύρα των πάντων που εμφανίζονταν πλέον σε συγκεντρώσεις μόνο όταν υπήρχε θέμα άμεσης παρέμβασης (για το φόλκλορ των εσωτερικών της επιτροπής θα τα πούμε σε άλλη φάση - τελικά όσο και να σε σπάζει ο άλλος, τι να πεις; τόσο καταλαβαίνει, αυτό πιστεύει, αυτό κάνει).

Έτσι η επιτροπή δεν ήταν στα πέριξ για να πει κουβέντα. Αλλά και να έλεγε είναι αμφίβολο αν θα το δημοσίευαν οι εφημερίδες. Ο «Φιλελεύθερος» μάλιστα διά φωνής του αρχισυντάκτη του κ. Λυκαύγη, ζήτησε από όσους συνάντησε ο Δανός στην επίσκεψη του στην Κύπρο να πουν τι του είπαν. Και τό θέμα τέθηκε και ιδεολογικά. Συνάντησε τους νεοκύπριους - άρα πρέπει να απολογηθούν.

Έτσι στη Μακάρεια Δημοκρατία μας αντί μια έκθεση για τα ανθρώπινα δικαιώματα να ερεθίσει τουλάχιστον έστω την ανθρώπινη περιέργεια - «μα καλά σιόρ έδερεν κανέναν η αστυνομία;» - αντίθετα δημιούργησε ένα καθεστώς Ιεράς εξέτασης για όσους υποστηρίζουν την επαναπροσέγγιση. Βεβαίως ξεχάστηκε τελείως ότι είναι και οι Τ/Κ πολίτες αυτής της δημοκρατίας. Τα ανθρώπινα δικαιώματα σ' αυτό τον τόπο έχουν εθνικά χρώματα - οϊ παίζομεν καλό.

Και ο ύστατος εξευτελισμός. Ο Ατταλίδης να γράφει γράμμα στον Φιλελεύθερο και να δηλώνει οργισμένος ότι είναι Έλληνας και ότι ποτέ δεν υπήρξε μέλος του Νεοκυπριακού Συνδέσμου. Και να καλεί μάλιστα το σύνδεσμο να δημοσιεύσει τα αρχεία του για του λόγου το αληθές. Είδες ο μεγάλος που μας βγήκε Γαλιλαίος; Και όλα αυτά για μια έκθεση για τα ανθρώπινα δικαιώματα παρακαλώ...

Και καθώς εξελισσόταν αυτό το σήριαλ, γίνεται και μια ληστεία στη Λεμεσό, πιάνουν κάτι υπόπτους, του δίνουν ένα γερό ξύλο του ενός και τελικά αποδεικνύεται ότι ήταν αθώοι. Και ξαφνικά ξεσπά «το ελευθεριακό πνεύμα». Με πρώτη τη Σημερινή που είχε γράψει πριν λίγους μήνες ότι τους νεοκύπριους «έπρεπε να τους πολυβολούν». Συστάθηκαν επιτροπές, έγινε διερεύνηση και πάει.

Σαν ελάχιστη συνεισφορά στην αποκατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σ' όλη την Κύπρο δημοσιεύουμε πιο κάτω 2 ντοκουμέντα. Μια ανακοίνωση της Πρωτοβουλίας ενάντια στον Κοινωνικό Ρατσισμό που λογόκριναν όλες οι εφημερίδες την ίδια ακριβώς εποχή που σκίζονταν για τα βασανιστήρια σε βάρος των αθώων πολιτών. Η άλλη ανακοίνωση είναι η τελευταία έκθεση της επιτροπής για τους Τουρκοκύπριους - αυτόπτης μαρτυρία σε δικηγόρο. Ούτε αυτή δημοσιεύτηκε.

Τί να γίνει; Έχει στάδια η υπόθεση ακόμα. Και δυστυχώς το σύνταγμα της Ζυρίχης είναι ακόμα πολύ μπροστά από την κοινωνία.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΥΘΑΙΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των πολιτών (ανεξαρτήτως αν ανήκουν στην πλειοψηφία ή τη μειοψηφία, ή αν είναι ένοχοι αδικήματος ή όχι) είναι το κύριο χαρακτηριστικό της Δημοκρατίας. Δυστυχώς όμως μετά από 32 χρόνια δημοκρατικού βίου η κυπριακή κοινωνία εξακολουθεί να πάσχει ακόμα από σύνδρομα αυταρχισμού και αυθαίρετης βίας εκ μέρους της εξουσίας.

Η κακοποίηση, ο ξυλοδαρμός και τα βασανιστήρια που υπεστησαν μέλη της οικογένειας από τον Πύργο κατά τη σύλληψη τους σε σχέση με τη ληστεία της Λαϊκής στην Αμαθούντα, δεν αποτελούν δυστυχώς μεμονωμένα γεγονότα.

Η θέα των δυο νεαρών, που συνελήφθησαν μετά και ομολόγησαν, να σέρνονται κυριολεκτικά στο δικαστήριο και να ανεβαίνουν στα σκαλιά με τη βοήθεια τρίτων θα έπρεπε να πιστοποιήσει ότι παρά τις καταγγελίες ορισμένες πρακτικές των αρχών ασφαλείας αλλάζουν πολύ δύσκολα.

Κατά ειρωνικό τρόπο κλείνουν αυτή την εποχή δύο χρόνια απ' τη σύσταση διερευνητικής επιτροπής της Βουλής για καταγγελίες πολιτών ενάντια στην αστυνομική αυθαιρεσία. Παρά τις καταγγελίες των αρχών για τη δημιουργία μιας νέας σχέσης αστυνομίας-κοινού, κλπ., οι αυθαιρεσίες συνεχίστηκαν. Φτάσαμε στα θλιβερά γεγονότα που ακολούθησαν τη ληστεία της Λαϊκής εν μέρει γιατί οι υπεύθυνοι φορείς (ΜΜΕ, Βουλή, κλπ) αγνόησαν τις συνεχιζόμενες καταγγελίες.

Αναφέρουμε πιο κάτω μια σειρά από γεγονότα τα οποία δείχνουν την συνεχή αυθαιρεσία των αρχών απέναντι σε ανυπεράσπιστους πολίτες.

12.11.1990 Ο Ηλίας Κωνσταντίνου από την Αγλαντζιά ξυλοκοπείται από αστυνομικούς δημοσίως στο Σίτυ Πλάζα της Λευκωσίας για «ύποπτη συμπεριφορά». Καθόταν στο συντριβάνι και έφτιαχνε χειροποίητο τσιγάρο. Την σκηνή φωτογράφισε ένας καταστηματάρχης που εργάζεται εκεί.

17.11.1991 Ο Ανδρέας Ζήνωνος κάτοικος και πρόεδρος του χωριού Φοινικάρια συλλαμβάνεται, ξυλοκοπείται και απειλείται με εικονική εκτέλεση (ρίξιμο από γκρεμό) γιατί οι αστυνομικοί των θεωρούσαν ύποπτο για χασισιοκαλλιέργεια. Όταν «αποκαλύφτηκε» το λάθος, του ζήτησαν συγνώμη και η αστυνομική διεύθυνση υποσχέθηκε «διερεύνηση της υπόθεσης»... Περιμένουμε ακόμα αυτό το πόρισμα της «επιτροπής».

Ιούλιος 1991 Ο Κούλλης Ψωμάς απ' τη Δευτερά συλλαμβάνεται σαν ύποπτος για την τοποθέτηση βόμβας. Κακοποιείται άγρια από την αστυνομία και μεταφέρεται στο δικαστήριο με επιδέσμους. Παρά τα εμφανή σημάδια των βασανιστηρίων που φαίνονται και στις φωτογραφίες ο γιατρός του νοσοκομείου δεν βλέπει κανένα σημάδι κακοποίησης.

27.10.1991 Ο Τουρκοκύπριος Χασάν Μεχμέτ απ' τη Λεμεσό ξυλοκοπείται άγρια απ' την αστυνομία μπροστά στο σπίτι των γονιών του μετά από οικογενειακή διένεξη. Παρά τις καταγγελίες επιτροπής πολιτών και των γειτόνων η αστυνομία αρνείται ότι έγινε οτιδήποτε!

27.4.1992 Ο Τζιανμπουλάτ Μεχμέτ, 22 χρονών διαφεύγει από τα κατεχόμενα, και έρχεται στη Λεμεσό και παρουσιάζεται στην Αστυνομία Λεμεσού, όπως προνοεί ο νόμος. Χωρίς λόγο υποβάλλεται σε πρωτοφανή βασανιστήρια-ξυλοδαρμός, σβήσιμο τσιγάρων σε μέρη του σώματος του.

3.6.1992 Ο Λοΐζος Κωνσταντίνου πρόσφυγας από την Αμμόχωστο και τώρα κάτοικος Λευκωσίας, ύποπτος για υποθέσεις πλαστογραφίας βασανίζεται άγρια στο ΤΑΕ Στροβόλου. Σε δήλωση του αναφέρει: «Δυο φορές έχασα τις αισθήσεις μου, μου έριχναν συνέχεια νερό κι όταν συνερχόμουν με κτυπούσαν με σίδερο κάτω από τα πόδια και στα γεννητικά όργανα».

13.6.1992 Ο Λοΐζος Χρυσοστόμου απ' τη Λευκωσία καθώς βρισκόταν υπό κράτηση για υπόθεση ναρκωτικών ξυλοκοπείται και βασανίζεται. Ο κ. Χρυσοστόμου έχει ήδη υποβάλει μήνυση για την κακοποίηση.

Αυτά τα περιστατικά αναφέρονται επιλεκτικά. Θα μπορούσε να αναφέρει κανείς ανάλογες καταγγελίες τον χειμώνα του 1992 από συλληφθέντες για τις βόμβες στη Λεμεσό και το πρόσφατο επεισόδιο πυροβολισμού πολίτη από αστυνομικό στη Λευκωσία. Αυτά τα επεισόδια δείχνουν ξεκάθαρα ότι το πρόβλημα είναι βαθύτερο από τυχαίο ξυλοδαρμό αθώων μετά από «διαβολικές συμπτώσεις».

Πιστεύουμε ότι έχει και η κοινωνία το μερίδιο της ευθύνης της. Το ότι υπάρχει αντίδραση σε περίπτωση κακοποίησης αθώων είναι δείγμα μιας μονομερής ευαισθησίας. Κανένας πολίτης (ακόμα και αν είναι ένοχος) δεν πρέπει να κακοποιείται και μαρτυρίες με βάση τα βασανιστήρια δεν πρέπει να γίνονται δεκτές από τα δικαστήρια. Αυτό προϋποθέτει το Δημοκρατικό Δίκαιο.

Σαν επιτροπή που παρακολουθεί τέτοια περιστατικά από το 1987 θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι υπάρχει ένα είδος μονομερούς ευαισθησίας (ιδιαίτερα του τύπου). Όταν τα θύματα της βίας ή της αυθαιρεσίας είναι άτομα που ανήκουν σε κοινωνικές μειοψηφίες όπως, οι Τουρκοκύπριοι, ομοφυλόφιλοι, νεαροί με ιδιόρυθμη εμφάνιση, μοτορατζήδες κλπ. τότε οι καταγγελίες παραγνωρίζονται και υποβαθμίζονται.

ΔΕΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΤΑΙ Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΑΠΟΨΗ

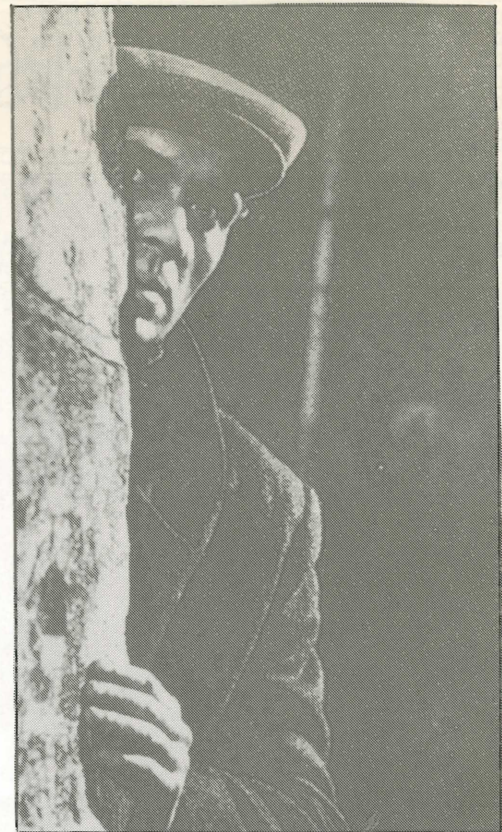
Κατηγορείται η Κύπρος για παραβίαση ανθρ. δικαιωμάτων από τη Δ. Αμνηστία

• Γράφει: Μ. Χατζηβασίλης

ΤΡΕΙΣ περιπτώσεις Κυπρίων πολιτών θέτουν την κυπριακή κυβέρνηση στο εδώλιο της Διεθνούς Αμνηστίας για παραβίαση των ατομικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.

Σύμφωνα με τη φετινή έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας, που κυκλοφόρησε περί τα τέλη του Ιουλη του 1992, η Κύπρος συγκαταλέγεται ανάμεσα στις χώρες στις οποίες παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το όνομα της χώρας μας βρίσκεται ανάμεσα σ' αυτά της Ελλάδας, της Τουρκίας και άλλων χωρών της γύρω περιοχής. Στην αναφορά της για την Κύπρο η Διεθνής Αμνηστία αφιερώνει στη φετινή της έκθεση τρεις σελίδες και αφού παραθέτει τις εξελίξεις που σημειώθηκαν όσον αφορά τη στράτευση των αντιρρησιών συνείδησης, καταχωρεί τις τρεις περιπτώσεις που, κατά την οργάνωση, η χώρα μας παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι τρεις περιπτώσεις είναι:

• **Σιδέρης Γεωργίου Ισιδώρου:** Όπως αναφέρεται στην έκθεση, το άτομο αυτό στις 2 Μαρτίου 1992 φυλακιστηκε για τέσσερις μήνες για λόγους συνείδησης, ήταν δηλαδή μάρτυρας του Ιεχωβά και δεν είχε καταταγεί στο στρατό. Αναφέρεται περαιτέρω ότι για άλλα επτά άτομα που δεν κατετάγηκαν στην Εθνική Φρουρά για τους ίδιους λόγους, η υπόθεσή τους έχει αναβληθεί για τις

Όλες οι εθνικόφρονες, φιλελεύθερες εφημερίδες το αγνόησαν... δηλαδή όλες

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΞΥΛΟΔΑΡΜΟ Τ/Κ

Στις 26/4/92 ο Τ/Κ CANBULAT MEHMET (22) ετών, στην αναζήτηση του για μια καλύτερη ζωή. ήρθε στη Λεμεσό για να εγκατασταθεί και να βρει δουλειά.

Στις 27/4/92 ο CANBULAT επισκέφθηκε τον Αστυνομικό Σταθμό Λεμεσού για να δηλώσει την είσοδο του στις περιοχές μας και την πρόθεση του να εγκατασταθεί εδώ. Αμέσως τέθηκε υπό κράτηση και κλειδώθηκε σε κελλί, μένοντας χωρίς τροφή μέχρι το επόμενο πρωί. Την επόμενη, αφού υποβλήθηκε σε ερωτήσεις από μέλη της ΚΥΠ για τους λόγους της επίσκεψης του, που συνοδεύονταν από φωνές, βρισιές και απειλές, ξυλοκοπήθηκε άγρια με χαστούκια στο πρόσωπο και στο σβέρκο και γροθιές στην πλάτη και στο πίσω μέρος της κεφαλής. Όταν ο Canbulat ξέσπασε σε κλάματα, εξακολούθησαν να τον κτυπούν και να τον αποκαλούν ομοφυλόφιλο γιατί «έκλαιγε σαν γυναίκα». Αφού τελικά τον άφησαν ελέυθερο, του είπαν να επιστρέψει ξανά την επομένη για να του δώσουν κάποια λεφτά και να του βρουν διαμονή μέχρις ότου τακτοποιηθεί. Την επόμενη που επέστρεψε στο σταθμό, αντί της βοήθειας που του υποσχέθηκαν, τρεις αστυνομικοί τον έκλεισαν σ' ένα δωμάτιο και αφού τον ακινητοποίησαν στο πάτωμα και κάλυψαν το κεφάλι του με το μπουφάν του, τον κτυπούσαν για αρκετή ώρα στο σώμα με γροθιές και κλωτσιές και με μεταλλικό χάρακα κάτω από τα πόδια. Στη συνέχεια του έριξαν νερό και τον έκαψαν με τσιγάρο πίσω από το αυτί. Καθ' όλη τη διάρκεια του ξυλοδαρμού, τον πίεζαν να υπογράψει δήλωση ότι επιθυμεί να επιστρέψει στον Ντεκτάς και του φώναζαν επανειλημμένα τη φράση «τα Τουρτζιά δεν τα θέλουμε στην απ' εδώ μεριά» απειλώντας τον πως αν εγκατασταθεί στις περιοχές μας θα τον σκοτώσουν. Μετά τον ξυλοδαρμό τον απείλησαν πως αν τους καταγγείλει οπουδήποτε θα του δημιουργούσαν και άλλα προβλήματα.

Επιτροπή για τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων

Ασκήσεις λογοκρισίας και πνευματικής τρομοκρατίας...

Ελληνικός Πολιτισμός - Limassol Style

Άνοιξη 92

με αφορμή τη συζήτηση στην πράσινη ηχώ για την Κυπριακή ταυτότητα

ΜΕ ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΚΑΙ Σ. ΠΑΥΛΟΥ

Εκρηκτική κατάσταση σε μπουάτ της Λεμεσού για «Χωρίς Πλαίσια»

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΣΕ ΑΠΟ ΚΟΝΤΑ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΜΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ

Η 21η Απριλίου σε μικρογραφία...

ΣΟΒΙΝΙΣΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΤΟ «ΧΩΡΙΣ ΠΛΑΙΣΙΑ»

Μιλάτε γιατί χανόμαστε *(για το Πανεπιστήμιο Κύπρου)*

Φθινόπωρο 92

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου άνοιξε. Θεωρητικά λοιπόν σ' αυτό έντυπο θα μπορούσατε να διαβάσετε μια κριτική γιατί είναι τεχνοκρατικό. Ή έστω μια αισιόδοξη ανάλυση για τις προοπτικές που δημιουργεί για τη διαμόρφωση και στην Κύπρο, επιτέλους, μιας νεολαϊστικής συνείδησης η οποία κάπως, κάπου, κάποτε θα μπορούσε, άμα λάχει κλπ, να έρθει σε σύγκρουση με τη σαβούρα των δεινοσαύρων της εξουσίας. Ένα όμως που έχει και η Κύπρος τη μοναδικότητα της. Ζούμε σε ένα μυστήριο χρόνο πλέον, που δεν είναι ούτε παραδοσιακός, ούτε μοντέρνος, ούτε μεταμοντέρνος. Κάπου εκεί στο Twilight zone μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας. Και τα εγκαίνια του Πανεπιστημίου μας θύμισαν πόσο εύκολο είναι να πεταχτείς στον 13ο αιώνα και μετά να κάνεις ένα απότομο fast forward στο 20ο. Τα εγκαίνεια λοιπόν. Λογικά η Ελληνική κυβέρνηση δεν έπρεπε να είχε έρθει καν. Αν υπήρχε τουλάχιστον λίγη ειλικρίνεια. Πράγματα που ψάχνεις και εσύ τώρα την εποχή του δεύτερου Μακεδονικού ε; Διότι όλες οι Ελληνικές κυβερνήσεις ήταν σαφέστατα ενάντια στην ίδρυση Κυπριακού Πανεπιστημίου. Διότι απλά ήθελαν να σπούδαζαν οι Κύπριοι στην Αθήνα για να μας έρχονται πίσω νεοέλληνες. Τέλος πάντων, μετά το 74, ήταν δύσκολοι καιροί και επεκράτησαν οι Κυπραίοι. Ε, έθεσε τις βάσεις ο Μακάριος, τί να γίνει;

Στα εγκαίνεια λοιπόν αποφάσισε η διοικούσα επιτροπή να μη γίνει θρησκευτική τελετή (μια και το πανεπιστήμιο είναι διακοινοτικό, άρα έπρεπε να φέρουν και Χότζα). Ύστερα αποφάσισαν να μη μιλήσουν πολιτικοί (αφού δεν θα μιλούσαν ακαδημαϊκοί). Το πρωτόκολλο της τελετής διευκρίνιζε επίσης ότι στην πρώτη σειρά θα καθόταν η διοικούσα επιτροπή. Και έγινε το έλα να δεις... μετά τη γιορτή. Γιατί στα εγκαίνεια κανένας δεν κατάλαβε τίποτα. Ανέλαβε όμως μετά ο Λόγος (ο σταθμός της Εκκλησίας), η Ελληνική πρεσβεία, το ΚΥΚΕΜ, το συγκρότημα ΔΙΑΣ και οι ανερχόμενοι νεοεθνικόφρονες δημοσιογραφίσκοι να μας πείσουν ότι έγινε ΤΟ σκάνδαλο.

«Δεν έγινε Χριστιανική λειτουργία...», δεν επιτράπηκε στον Πολύδωρα, εκ μέρους της Ελλάδας, να μιλήσει ...δεν άφησαν τον πρόεδρο της Ακαδημίας Αθηνών να κάτσει στην πρώτη σειρά...» Συνομωσία... μας τρώνε τη γαλανόλευκη από τα Σκόπια μέχρι την ψευδοΛευκωσία. Και ζουμ βρεθήκαμε στον 13ο αιώνα. Ο πρόεδρος της επιτροπής της Βουλής για την Παιδεία κ. Αναστασιάδης να απειλεί να φέρει την πρόεδρο της Δ.Ε. του Πανεπιστημίου «με τη βία» στη Βουλή και να δηλώνει από την τηλεόραση «αν είναι να παραβιάσουμε την ακαδημαϊκή ελευθερία για την εθνική συνείδηση, ας είναι».

Και ξαφνικά μια καθηγητούλα με ψώνιο στον Αριστοτέλη, μας έφερε στον 20ο αιώνα. Η Τσουγιοπούλου στην αρχή, τους έγραψε ωραιότατα λέγοντας ότι «συγχίστηκαν από τις πολλές τηβέννους». Μετά εμφανίστηκε στην Τηλεόραση με τον Αναστασιάδη. Cool, μαύρα γυαλιά και στυλ. Γυρίζει σε μια φάση σαρκαστικά στον Αναστασιάδη (που είχε δηλώσει σαν γνήσιος εθνικόφρονας ότι θα πάρει της τήβεννο «για τιμωρία»): «Μα η τήβεννος κ. Αναστασιάδη, δεν είναι κάτι που μπορείτε να το πάρετε **εσείς**». Και ύστερα γυρίζοντας στο συντονιστή είπε χαμογελαστά: «Κοιτάξετε, αν πρόκειται να επεμβαίνετε στο Πανεπιστήμιο συνεχώς, όπως τώρα... κλείστε το».

Το εντυπωσιακό ήταν αλλού όμως: Στο «φιλελεύθερο» που έχει την ίδια κυκλοφορία με όλες τις άλλες εφημερίδες μας, εκτός της Χαραυγής (η λεγόμενη εφημερίδα της «σιωπηλής πλειοψηφίας») ξέσπασε μια φοβερή θύελλα επιστολών. Έμοιαζε με ένα κίνημα απλών πολιτών διά μέσου των εφημερίδων. Και έτσι μπήκαμε στο 1993 αντί 1301. Ο Αναστασιάδης αναγκάστηκε να απαντήσει 2 φορές και την τρίτη φορά έβαλε ένα συνάδελφο του να απαντήσει ότι δεν είναι σωστό

— Ολος αυτός ο «ελληνοπρεπής» φανατισμός και τα μεγάλα λόγια μ' έχουν πραγματικά αηδιάσει. Το πανεπιστημιο μας, όπως λέει και το όνομα του, είναι το «Πανεπιστήμιο μας, όπως λέει και το όνομα του, είναι το «Πανεπιστήμιο της Κύπρου». Ολοι αυτοί που πιστεύουν ό... θάπρεπε να κυματίζει στο πρ... λιο του η ελληνική σημαία κι η κυπριακή, ότι ο σταυρός στο ιστό της σημαίας. Είναι απαραίτητος, ... ας μαζέψουν τα απαρα... κτίσουν

* * *

ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

Παρακαλώ όπως δημοσιευθεί το ακόλουθο απευθυνόμενο στον κ. Νίκο Αναστασιάδη, βουλευτή του ΔΗΣΥ.

«Κατόπιν των εθνικιστικών μύδρων και εξάρσεων σας, απλώς θάθελα να δημοσιεύσετε εάν τα παιδιά σας φοιτούν στην Ελλάδα σας ή στην Αγγλία σας».

ΕΝΑΣ ΛΕΜΕΣΙΑΝΟΣ

ΠΟΙΟ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ; ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Κύριε Κατσαμπά

Εδώ και βδομάδες παρακολουθώ με κατάπληξη το σήριαλ «Εξευτελίστε την κ. Τσουγιοπούλου», από τις εφημερίδες και το ραδιόφωνο, και από το δελτίο ειδήσεων του «Λόγου» και κατέληξα στο συμπέρασμα ότι πραγματικά αυτή η κυρία πρέπει να τιμωρηθεί:

Όχι γιατί δεν έβαλε τον Πρύτανη στην πρώτη θέση και τον έβαλε στη δεύτερη, αφού γι' αυτό απολογήθηκε στον ίδιο, κι αφού κι εκείνος απολογήθηκε σ' εκείνην γιατί σηκώθηκε κι έφυγε. Ούτε γιατί δεν διαβάστηκε το μήνυμα του κ. Σουφλιά, που για μέρες διαβάζαμε στις εφημερίδες πώς το είχαν δώσει στην κ. Τσουγιοπούλου από τις 12.30 την ημέρα των εγκαινίων και από τον «Λόγο» ακούσαμε τον υπουργό Παιδείας να ομολογεί πως δεν της το είχε δώσει, με τη δικαιολογία «αν σου το έδινα θα το διάβαζες;» Ούτε για άλλες τυχόν παραλείψεις, που σε μια άλλη χώρα μπορούσαν να προκαλέσουν σχόλια για μια δυο μέρες, κι εδώ πήραν διαστάσεις αρχαίας ελληνικής τραγωδίας.

Για άλλα πρέπει να τιμωρηθεί.

Γιατί τόλμησε να έρθει στην Κύπρο και νάχει την αφέλεια να πιστεύει πως όλα αυτά που της έλεγαν για το Πανεπιστήμιο τα εννοούσαν και τα ήθελαν. Πρώτα απ' όλα πίστεψε

...μιου. Όμως διαπράτ... σας πως σύντομα «θα ...ι έσφαλαν» αυτοί τους ... αυτοί και ολόκληρος ο ... αλλεργία τα τελευταία ...ηδήποτε δεν κινείται μέ...ιτος (οποιουδήποτε κόμ... ανάθεμα. Γι' αυτό ποτέ δεν θα ... ουν ό,τι έσφαλαν. Αντίθετα κινούνται με βάση ... νο και οργανωμένο σχέδιο να πνίγουν κάθε ανεξάρτητη κίνηση που παρουσιάζεται στη ζωή μας. Οι επιτυχίες των ανεξάρτητων πολιτικών μας (του Προέδρου Βασιλείου και του Δήμαρχου Λέλλου Δημητριάδη) τους έχουν δημιουργήσει σοβαρό κόμπλεξ: αν αυτή η «αρρώστεια» των ανεξαρτήτων αφεθεί να προχωρήσει, σίγουρα δεν θα έχουν λόγο ύπαρξης αυτοί οι ίδιοι, που ζουν και υπάρχουν μέσα στα δικά τους στενά κομματικά πλαίσια. Κάτω λοιπόν κάθε ανεξάρτητη κίνηση. Όλα να ελέγχονται και να κατευθύνονται από τα κόμματα και τη Βουλή. Μόνο έτσι θα μπορέσουν να διαιωνίσουν την κυριαρχία τους. Με αυτά τα μυαλά έγινε και η απαράδεχτη αυτή επίθεση με κύριο στόχο την ανεξαρτησία του Πανεπιστημίου μας. Πόσο όμως ακόμα θα τους ανέχεται ο κόσμος;

να «οξύνονται τα πράγματα». Look who is talking baby. Η επιτροπή της Βουλής τελικά ούτε καν την παραίτηση της Τσουγιοπούλου τόλμησε να ζητήσει. Και έτσι ζήσαμε την πρώτη σύγκρουση Πανεπιστημίου - Κοινωνικών προκαταλήψεων. Ε, αυτό είναι μια σοβαρή αρχή ότι και να πεις. Βεβαίως οι νεοέλληνες θα συνεχίσουν γιατί η ιδεολογία τους είναι η πιο μεγάλη προκατάληψη σ' αυτό τον τόπο.

Για την Πόλη... και πάλι

ΛΕΜΕΣΟΣ... Αυτή η «μυστήρια» πόλη

Σε ένα παράνομα ημικατεδαφισμένο σπίτι στη Λεμεσό φαίνεται ακόμα η μπογιά του graffiti: «Δεν έχετε δικαίωμα να περιφρονείτε το παρελθόν». Ψιλά γράμματα για το μένος των νεόπλουτων της Ερωνήσου. Κάθε μέρα σχεδόν εξαφανίζονται κτίρια απ' τους γνωστούς δρόμους. Και κάθε λίγους μήνες θα ξεσπάσει και πάλι το σκάνδαλο. «Γκρέμισαν το τάδε αρχοντικό». «Θέλουν να κάμουν τη βιβλιοθήκη καζίνο».

Είναι παράξενη πόλη η Λεμεσός. Παρά την μετατροπή κάθε σπιθαμής γης σε εμπορεύσιμο οικόπεδο υπάρχει μια μυστήρια ώρες ώρες αντίσταση που συντηρεί μνήμες της παλιάς πόλης. Ίσως το πιο ενδιαφέρον να είναι η δημιουργία μιας διάθεσης συνειδητής αντίστασης ανάμεσα σε ένα μέρος του «χώρου» (εναλλακτικού, οικολογικού) και των περιχώρων. Οι πρωτοβουλίες που ξεκίνησαν το 1990 για τη διάσωση του κινηματογράφου Ριάλτο και των διατηρητέων γενικότερα συνεχίστηκαν και το '91 με την πρωτοβουλία ενάντια στην δημιουργία πάρκινγκ δίπλα στο παντοπωλείο και το καλοκαίρι του '92 με την πρωτοβουλία για τη διάσωση του αρχοντικού της οδού Ιερουσαλήμ - μια πρωτοβουλία που κατέληξε στην ανακήρυξη 144 σπιτιών σε διατηρητέα. Κατά κάποιο τρόπο η κινητοποίηση του '92 και η επιτυχία της ολοκλήρωσε τον Κύκλο που ξεκίνησε το '90. Αναπόφευκτα αυτή η συνειδητή διάθεση αντίστασης έχει να κάνει με την ανθρωποκεντρική στροφή 2 οικολογικών ομάδων της πόλης - της Πράσινης Ηχώς που είναι και το ιστορικό στέκι των παρεμβάσεων των «ανένταχτων» στα κοινά της Λεμεσού, και των Φίλων της Γης που έχουν εξελιχθεί τα 2-3 τελευταία χρόνια στην πιο δυναμική ομάδα παρέμβασης στα οικολογικά θέματα. Αυτή ανέλαβε ουσιαστικά και το κύριο βάρος της κινητοποίησης του καλοκαιριού, διαθέτοντας το γραφείο και τις πηγές της στη διάθεση της πρωτοβουλίας πολιτών.

«Η Λεμεσός γκρεμίζεται, σώστε την»

Πως να φτιάξετε μια πρωτοβουλία πολιτών ή πως να γίνεται καταλύτης στους καυγάδες της εξουσίας.

Η εκπληκτική μεταστροφή του Δημοτικού Συμβουλίου μετά από δυο βδομάδες κινητοποιήσεων είναι ίσως χαρακτηριστική του πόσο ευάλωτη είναι η τοπική εξουσία σε τέτοια θέματα. Στην αρχή τόσο ο πολιτικός μηχανικός του Δήμου όσο και η πλειοψηφία του Δημοτικού Συμβουλίου είχαν αποφανθεί ξεκάθαρα ότι το αρχοντικό της οδού Ιερουσαλήμ, ήταν χαλαμάντουρο που έπρεπε να κατεδαφιστεί. Όταν η «πρωτοβουλία» (που ξεκίνησε ουσιαστικά από το καφενείο του παντοπωλείου ένα Σάββατο πρωί), εμφανίστηκε σαν η τοπική φωνή που συνηγορούσε με το σύνδεσμο αρχιτεκτόνων για την ιστορική σημασία του κτιρίου, η εικόνα άρχισε να μεταβάλλεται. Σε μια απρόσμενη κίνηση ορισμένοι δημοτικοί σύμβουλοι άλλαξαν στρατόπεδο και το Συμβούλιο τάχθηκε ξαφνικά ενάντια στην κατεδάφιση. Τα «στρατόπεδα» ακολούθησαν τότε τον κλασσικό διαχωρισμό - η αριστερά υποστήριζε τη διατήρηση, η δεξιά την κατεδάφιση. Η αντιπρόεδρος ωστόσο αποφάσισε να τηρήσει αποχή όταν η πρωτοβουλία (παρά τις κάποιες εσωτερικές διαφωνίες) αποφάσισε να δημοσιοποιήσει ότι η εταιρεία που σκόπευε να κατεδαφίσει το αρχοντικό ανήκε στην οικογένεια Συκοπετρίτη. Η αντιπρόεδρος του Δ.Σ. Τ. Συκοπετρίτου, θεώρησε τότε ότι για λόγους ευθιξίας έπρεπε να απόσχει από την ψηφοφορία διευκολύνοντας έτσι την ανατροπή της προηγούμενης απόφασης για κατεδάφιση.

Ήταν φανερό ότι παίζονταν «κόντρα παιχνίδια» στο Δημαρχείο με τις κατεδαφίσεις. Η ύπαρξη της πρωτοβουλίας και της συσπείρωσης διαφόρων περιβαντολογικών και επιστημονικών ομάδων ενάντια στην κατεδάφιση και η δημοσιοποίηση των θέσεων τους απ' τα τοπικά ραδιόφωνα, έδωσε την ευκαιρία στη μειοψηφία του Δημοτικού Συμβουλίου (την αριστερά) να πάρει το πάνω χέρι στις δημόσιες σχέσεις και την προβολή των θέσεων της. Ουσιαστικά η παρέμβαση της πρωτοβουλίας λειτούργησε σαν καταλύτης στις ισορροπίες του Συμβουλίου. Το σκηνικό είχε μεταβληθεί - αντί για κατεδάφιση ενός «χαλαμάντουρου» για την προστασία των πολιτών όπως παρουσιάστηκε αρχικά το θέμα, μεταβλήθηκε σε «υπεράσπιση της ιστορικής μνήμης» της πόλης που ήθελαν να την ισοπεδώσουν για φτηνό κέρδος. Αυτή ήταν ουσιαστικά και η λειτουργία της έμφασης στην εταιρεία Συκοπετρίτη - αφαιρούσε απ' τους υποστηρικτές της κατεδάφισης το επιχείρημα ότι η νομοθεσία για τα διατηρητέα αδικούσε τους μικροιδιοκτήτες.

Η ίδια η εταιρεία έκανε μετά ότι μπορούσε να ενισχύσει την κινητοποίηση. Παρά την απαγόρευση προσπάθησε δυο φορές να κατεδαφίσει το κτίριο αυθαίρετα. Ήταν φανερό ότι μερικοί διευθυντές σε κάποια γραφεία, θεωρούσαν απαράδεκτη την κατάσταση να εμποδίζουν τα σχέδια τους μια ομάδα νεαρών και περιβαλλοντιστών. Ήταν μια φοβερή πάσα για την «πρωτοβουλία». Το θέμα μεταβλήθηκε αμέσως σε θέμα «ηθικής τάξης» και «Δημοκρατίας». «Ποιός κυβερνά τέλος πάντων σ' αυτή την πόλη» ήταν το μύνημα που παρουσιάστηκε με ταμπλώ στην καλλιτεχνική αγορά στο Κάστρο (η οποία σαν ανοικτός δημόσιος χώρος λειτούργησε και σαν χώρος έκφρασης). Αυτό το μύνημα συνάντησε την οργή του ίδιου του Δημάρχου που ένοιωσε θιγμένος απ' την παραγνώριση των αποφάσεων του Δημαρχείου. «Μας γράφουν» φέρεται να δήλωσε όταν έμαθε για την απόπειρα κατεδάφισης.

ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

145 οικοδομές στη Λεμεσό κηρύττονται διατηρητέες

ΛΕΜΕΣΟΣ, (Του ανταπο-

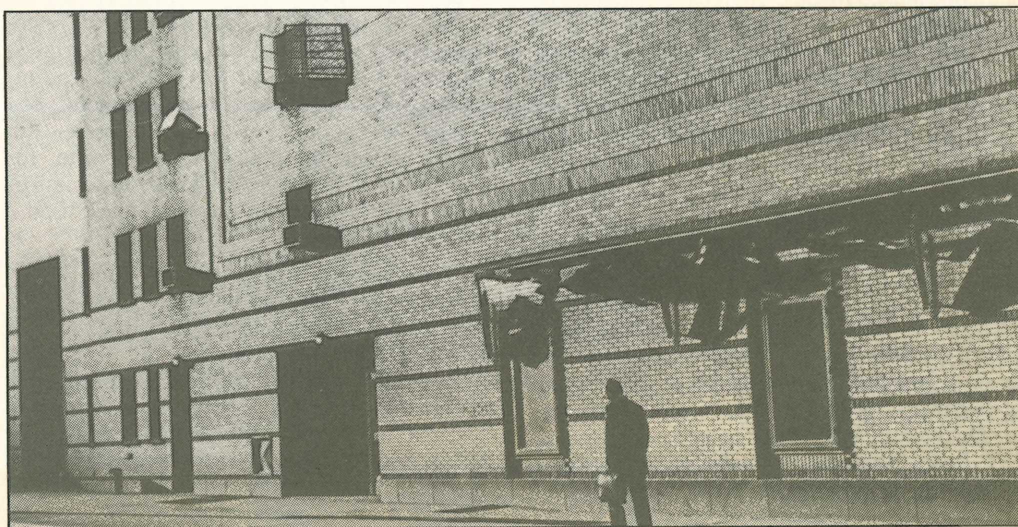
Μπροστά στην αυξανόμενη πίεση να κάνει κάτι το Δημαρχείο, το οποίο τώρα βρέθηκε και εκτεθιμένο σαν μια ανίσχυρη εξουσία, η πρωτοβουλία και οι φίλοι της Γης αποφάσισαν να οργανώσουν εκδηλώσεις στο κέντρο της Λεμεσού το Σάββατο. Από σύμπτωση, ή για να προλάβουν τα γεγονότα, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι αποφάσισαν να κάνουν έκτακτη συνεδρία το ίδιο Σάββατο. Στην έκτακτη συνεδρία αποφασίστηκε η κύρηξη 144 σπιτιών σαν διατηρητέων.

Ήταν σίγουρα η ολοκλήρωση των αιτημάτων του '90 (ο κατάλογος με τα σπίτια υπήρχε από τότε). Ταυτόχρονα βέβαια 3-4 σπίτια όπως το Φώτο-Κίνα δεν τη γλύτωσαν. Αυτονόητα τα συμφέροντα εκεί δεν θα έχαναν το παιχνίδι. Ήταν όμως δύσκολο πλέον να συντηρήσεις ένα κίνημα. Η επιτυχία φαινόταν υπερμεγέθης μπροστά στο τι αναμενόταν.

Από οράματα πως πάμε;

Το ζητούμενο αυτών των πρωτοβουλιών που εμφανίζοναι στη Λεμεσό για 2 χρόνια τώρα είναι η θετική τους πρόταση. Σαν μορφές αντίστασης ενάντια στην εμπορευματοποίηση της παλιάς πόλης υπήρξαν σίγουρα επιτυχημένες. Οι προτάσεις για Ιστορική συνέχεια όμως αναμένονται.

Θα πρέπει βέβαια να αναγνωρίσει κανείς τη δημιουργία της καλλιτεχνικής αγοράς στο Κάστρο (η οποία έγινε επίσης από μια ανάλογη «πρωτοβουλία») και τις εισηγήσεις προς το Δήμο που κατέληξαν στη διαμόρφωση της πλατείας μπροστά στο Παντοπωλείο. Και η διαμόρφωση μια «εντός της πόλης» περιοχής από μπαράκια και στέκια στο τέλος της Αγίου Αντρέου (όπως είχαμε γράψει σε προηγούμενο Τραίνο) είναι σίγουρα εκφραστική ενός νέου πνεύματος. Όραμα όμως; Το ερώτημα παραμένει: Θα διαμορφώσουμε την πόλη ή θα είμαστε αιχμάλωτοι της; Πώς θα δημιουργηθεί «εκ των έσσω» μια μεταμοντέρνα κοσμοπολίτικη πόλη σαν Ιστορική συνέχεια και όχι σαν εμπορική παραγγελία;

οι κωδικες της νυκτας

Απόπειρα ζωής

Τα χέρια της Σάρας, ήταν σκληρά.
Η Σάρα, δουλεύει, η Σάρα κουράζεται
Τα χέρια της ήταν σκληρά
και το βλέμμα τόσο ήπιο!
Το πανηγύρι μας κορόϊδευε.
Οι μαντράχαλοι με τα ανοικτά πουκάμισα
τα μακριά δεμένα μαλιά και τις μάσκες,
ήθελαν να μας γαμήσουν.
Το πανηγύρι μας κοίταξε ειρωνικά.
Τί γύρευα εγώ εκεί αόρατη,
με τις σκληρές παλάμες;
Τί γύρευε η Σάρα εκεί;
Ο διπλανός μου,
φιλιόταν άγρια με την πρώτη γκόμενα,
που ξέβγαλε.
Η Σάρα έφυγε! Έμεινα εγώ.
Κοίταξα τις παλάμε μου.
Πρόσωπα.
Τα πρόσωπα που βλέπω
στις δισκοθήκε και στις μπυραρίες,
ήταν εκεί ξανά.
Με είδαν και τους είδα.
Με προσπέρασαν, τους προσπέρασα
Με αναγνώρισαν, τους αναγνώρισα.
Με προσπέρασαν.
Η Σάρα έφυγε νωρίς! Έμεινα εγώ,
να κοιτάζω τις παλάμες μου.
Το πανηγύρι τέλειωνε και απόψε.
Έφευγα...
Στο βάθος της θάλασσας,
ένα φως που προδώνει τη νύχτα.
Η κάμαρα μου είναι κλειστή.
Πάλι μου γλύστρισες
και χάθηκες στα κύμματα.
Ο Αντώνης με ρώτησε:
«Θυμάσαι τον Ανθούλη;»
Του πήρα το χέρι.
Οι παλάμες του ήταν σκληρές,
ο Ανθούλης είναι νεκρός,
κι' αυτός μαστουρωμένος, χαμένος,
επιμένει να ζει χωρίς να ζει,
με δικαιολογία ένα φάντασμα.
Έφυγα.
Το πανηγύρι τέλειωσε γι' απόψε.
Αύριο πάλι,
αν θα έρθει το αύριο.
Έφυγα πικραμένη,
και οι παλάμες μου, πολύ σκληρές.
Το φως στο βάθος της θάλασσας,
είναι απόπειρα ζωής.

Stella

Περιμένουμε σε άκρες φωτισμένων δρόμων
εγκατελειμμένοι σε δωμάτια σκέψης
αφανείς παρατηρητές πτώσεων και γεγονότων
παρατηρώντας περιμένουμε υποσχέσεις συμβιβασμού
και εκρήξεις αποτελεσμάτων, ευθείας, και επαγγελματισμού.

Ορθωνόμαστε κάθε φορά διορθώνοντας αιτήσεις
Ο εαυτός μας ζητά κάθε τόσο αυτοέλεγχο,
Πειθαρχία, υπομονή, σε στάσεις αναμονής.
Ευχόμαστε ότι καλύτερο σε μάταια όνειρα.
Ευχόμαστε ζωή στο θάνατο μας τον υπερήφανο.

Καρέκλες, θέσεις, κλειδιά τοποθετημένα εδώ και χρόνια
από πανάρχαια μυαλά σαπίλλας, κατεστημένου και χάους.
Αναδυόμαστε από κουφές πόρτες, μπροστά από κάποιους
σαν αυτούς, κάθε στιγμή πως είμαστε ο χρόνος τους.

Χωρίς θύματα αλοίμονο στο δολοφόνο
αλοίμονο στις διαθέσεις του, και στο χαμένο του χρόνο.
Χρειαζόμαστε, μέσα σ' αυτό το αποχωρητήριο του κράτους.
Χρειάζονται θύματα, για κάθε διαθέσιμο Δολοφόνο
και μεις μόνο, περιμένουμε τη σειρά μας.

Hair

Περπατώντας στο γεφύρι του πεπρωμένου
σ' αντάμωσα χελιδόνι μου κι ήρθε με μιας
η Άνοιξη στο βροχερό ουρανό μου...
Έρχομαι και φεύγω, πάντα όμως μένω,
γράφοντας ευαίσθητα ηλίθια ρομαντικά στιχάκια
ένα σκαλί πριν την άβυσσο της μοναξιάς...
Που λες, στο γεφύρι του πεπρωμένου
σ' αντάμωσα χελιδόνι μου κι' άφησα το
βλέμμα μου σε σένα προχωρώντας και στο κενό
μιας σανίδας που έλειπε βρέθηκα να αιωρούμαι...
Γεράκια περιτρυγυρίζουν το κορμί μου
κι αρχίζω να γελάω καθώς διαβάζω τι γράφω
ακούγοντας τη μουσική της ψυχής μου,
την επιθυμία μου να δω το πρόσωπο της αγάπης μου
και στα χέρια μου σφικτά να το κρατήσω, να το φιλήσω
και τη ζωντάνια του να απορροφήσω
έστω για μια στιγμή...
Αιωρούμαι λοιπόν και τα όρνεα απειλούν
τα σωθικά μου να κατασπαράξουν
κρύβομαι στη νοσταλγία κι αυτός
βγαίνει από το στήθος με ορμή
και τα τρέπει σε φυγή...
Έρχομαι αγαπημένη...

Mamblie

Σαν σε χτυπήσει κάνα αστέρι κατακούτελα
οι ταυτότητες η μια μετά την άλλη μέσω σου
θ' αλλάξουν και μανιώδης τρέλα στο συνεπαρμό
της καταστροφής θα σε εκμηδενίσει. Αγνώριστη
συμπεριφορά κάθε προδιορισμό θα σου εξαφανίσει
σ' απεριόριστα καλούπια. Οι αρχές σου θα τελειώνουνε
στα άκρα ενώ αυτοί θα ψάχνουν να σε βρουν
να σε εκδικηθούν με κίνητρα τον εγωισμό,
την ηθική και άλλες μπούρδες συμφεροντολογικές.
Εσύ ήδη είχες φύγει ... ήδη είχες πεθάνει...
είχες ήδη ζήσει το απόλυτο...

Mamblie

ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

Νύκτωσε. Η παλιά γειτονιά εκεί όπου η θεοσεβούμενη Ελένη Παλαιολογίνα ολοκληρώνει τις αποκρυφιστικές ορμές της και σμίγει με τον Άγιο Ανδρέα, παίρνει το χρώμα της νύκτας, χρώμα δοσμένο από τα φώτα των πασάλλων της ηλεκτρικής και των σπιτιών... δοσμένο από την πανσέλληνο της δέκατης μέρας του Οκτώβρη... Πλακόστρωτα σκαλιά, κρασοβάρελλο αδειανό, ξύλινη καρέκλα κι εγώ κάτι να γράφω. Παραπάνω ένας μαυραγορίτης γέρος που το δρόμο έξω από το μαγαζάκι του σκουπίζει... Περίμετρος ματιού, κορνίζα για τη φωτογραφία που χωρίς καθρέφτη κρέμμεται στο στερεότυπο σκηνικό της εκθεσιακής μας πόλης.

Πολλοί επισκέπτες και μελετητές αμφισβητούν τη γνησιότητα του πίνακα. Λενε πως κάτι λείπει και δεν είναι αυθεντικός... Φέρνουν παλιά φωτογραφία και πράγματι κάτι λείπει. Λείπει ο γέρος που κοιμόταν στη βιτρίνα του μαγαζιού του πάντα στην ίδια καρέκλα με τα φώτα αναμμένα, με την τηλεόραση να παίζει, περιτριγυρισμένος από μπιτόνια με βεντζίνα ... βίδες... κατσαβίδια... ποδήλατα... και κάθε λογής εξάρτημα τους... Ο Γέρο Κολλητήρης ο Μαυραγορίτης ποδηλατάς που σε πιο παλιά φωτογραφία διακρίνεται ανάμεσα σε παρόμοιο περιβάλλον σε παρακάτω μαγαζί γωνιακό να πίνει τον καφέ του συντροφιά με παράγοντες του Ακέλ αριστεράς της τότε εποχής. Στον τοίχο μπορείς να τον ξεχωρίσεις παιδαρέλλι ακόμα με κοντοπαντέλονο στο μαγαζί ανάμεσα στα προηγούμενα δυο - το πρώτο του μαγαζί που ποτέ δεν έγινε δικό του - τυπωμένο σε κιτρινισμένη φωτογραφία... Ο Γέρο Κολλητήρης ο πρώτος αμαξάς που έγινε ταξιτζής και στα γεράματα του πίστευε πως ήταν ασυγχώρητος, παλιάνθρωπος.

Σβήνει η στιγμή και σε φωτογραφία σημερινή της Δέκατης πέμπτης μέρας του Οκτώβρη... πλακόστρωτα σκαλιά, κρασοβάρελλο αδειανό, ξύλινη καρέκλα κι εγώ κάτι να γράφω, παραπάνω ένας μαυραγορίτης γέροσπου το δρόμο έξω από το μαγαζάκι του σκουπίζει. Βιτρίνα μαγαζιού με τα φώτα σβησμένα. Μαύρο πανί με αρχικά Μ.Ν.Κ. στη θέση του Γέρο Κολλητήρη που στις φωτογραφίες των τελευταίων εβδομηνταέξι χρόνων ήταν πάντα εδώ ...

M

* Σοβαρή ερώτηση: Δημοσιογράφος του ΡΙΚ στον εκπρόσωπο των Μαρωνιτών: «Πόσο Έλληνας νοιώθετε»;

* Δωρεάν συνδρομή του τραίνου σε όποιον ανακαλύψει πόσοι ακριβώς «σύνδεσμοι αγωνιστών ΕΟΚΑ» υπάρχουν. «Σύνδεσμος ανταρτών», «Σύνδεσμος αγωνιστών ΕΟΚΑ», «Σύνδεσμος φυλακισμένων αγωνιστών», «Σύνδεσμος συλληφθέντων», «Σύνδεσμος καταδίκων» και ο μέγας... «Σύνδεσμος **μη** - συλληφθέντων αγωνιστών», δηλαδή τζιήνοι που επεταχτήκαν κανέναν τοιχαρούιν, όπως είπεν ο ... Οι «μη συλληφθέντες» ήταν το ανέκδοτο μέχρι πρόσφατα. Τώρα έχουμε και «Σύνδεσμο νεολαίας του Συνδέσμου αγωνιστών πόλης και επαρχίας Λεμεσού». Και να σκεφτείτε ότι η ΕΟΚΑ ήταν μυστική επιλεκτική οργάνωση με καμμια τρακοσαριά μέλη. Τί σου κάνει η εξαργύρωση υπηρεσιών α; Και ύστερα απορούσε πρόσφατα ο Λ. Λάρκου, που βρίσκεται η γενιά της ΕΟΚΑ σήμερα. Στα υπουργεία, το ΡΙΚ, τους ημικρατικούς οργανισμούς - κάθε λιθαράκι της εξουσίας έχει και λίγη ΕΟΚΑ από κάτω.

* Και να δείτε ότι εκείνοι που πραγματικά αγωνίστηκαν και πόνεσαν δεν συμμετέχουν σε κανένα σύνδεσμο. Μπορείτε να φανταστείτε τον Αυξεντίου, τον Παλληκαρίδη ή το Μάτση που έγραφε «δεν με νοιάζει αν αυτή τη γη την πατούν Έλληνες ή Τούρκοι... φτάνει να είναι ελεύθεροι», να είναι με αυτούς τους τύπους;

* Αναζητείται χώρα χωρίς Μακεδονικό πρόβλημα.

* Ο αγώνας για το μυαλό και τη ψυχή της νεολαίας συνεχίζεται αμείωτος - από τη μια η «ελληνοκεντρική παιδεία» και από την άλλη η «τόλμη και γοητεία». Είδες που μπορεί να μας βγει και επαναστατικό το θέαμα; Εσείς δηλαδή τι θα διαλέγατε ανάμεσα στη Madonna και την ελληνοχριστιανική παιδεία; Κάθε γενιά και οι αντιστάσεις της;

* Πέρσι όταν ο Πάρε - δώσε πήρε μεταγραφή από το ΡΙΚ στον ΑΣΤΡΑ οι διανοούμενοι της εθνικοφροσύνης είπαν ότι επιτελεί εθνικό έργο. Ζήτω η Ελλάδα και κάθε τι το ανταλακτικό. Φανελάκια, τσιπς, μίξερ, CD κ.λ.π.

* Καμια μπαταρία δεν δικαιώθηκε για την προσφορά της.

* Ευρολαγνεία: Άραγε αντιλαμβάνονται οι εθνικόφρονες μας ότι άμα, αν δηλαδή, όταν και λοιπά μπούμε στην Ευρώπη θα μας διοικούν κατά πάσα πιθανότητα οι Άγγλοι, οι Γάλλοι και οι Γερμανοί; Και τότε θα προσκαλούν και τον Άγγλο πρέσβυ στη φιέστα της 1ης Απριλίου και τον Γερμανό στην παρέλαση της 28ης του Οκτώβρη;

* Αμ το άλλο. Η γλώσσα μας.. Αυτός ο εθνικός πλούτος κλπ. κλπ., τι θα γίνει; Ή μήπως οι εθνικόφρονες μας νομίζουν ότι θα επιβάλουν την ελληνική γλώσσα στους ευρωπαίους; Βέβαια. Θα στείλουμε τον Αναστασιάδη να τους αφαιρέσει την τήβεννο όταν του μιλούν αγγλικά.

* Ο Αρχιεπίσκοπος μπορεί να διεκδικήσει κάλλιστα τον τίτλο του πιο αποτυχημένου δημόσιου προσώπου - ή ίσως και του πιο αντιπαθούς. Ιδού τα στοιχεία: Πριν λίγο καιρό πήγε να κάνει συλλαλητήριο έξω από την αρχιεπισκοπή και τελικά αναγκάστηκε να βγάλει λόγο μέσα στην εκκλησία μια και οι πιστοί του ήταν και δεν ήταν 100. Ύστερα έκανε κόμμα για τις βουλευτικές - το ΠΑΚΟΠ. Ούτε 1% δεν πήρε. Ύστερα έκανε το ΛΟΓΟ TV. Μέχρι και η ΕΡΤ με τα κουφά της έχει πιο ψηλή ακροαματικότητα. Να μην πούμε για το 4% του Ράδιο ΘΕΟΣ. Ύστερα «έπεισε» το ΔΗΚΟ και την ΕΔΕΚ να συμμαχήσουν μαζί του στην προεκλογική εκστρατεία. Από το 30% πήγαν στο 18%. Ότι αγγίζει ο μεγάλος γίνεται κάρβουνο. ΩΡΑΙΑ...

* Στην προεκλογική περίοδο ο Βασιλείου και το ΑΚΕΛ προσπάθησαν να αποφύγουν την αναφορά στο πραξικόπημα. Την Κυριακή μετά τις εκλογές οι κερκίδες είπαν την αλήθεια που καταπίεσε η εκλογική τακτική απέναντι στις ελληνικές σημαίες των εθνικοφρόνων, οι κερκίδες των αριστερών ομάδων ξέσπασαν με εντυπωσιακό συγχρονισμό: «ΕΟΚΑ Β, δολοφόνοι». Τα γήπεδα πάντα λένε την αλήθεια.

* «Ο Κληρίδης να αναλάβει τις ευθύνες του και να μη ζητά να τις φορτώσει αλλού». Ελληνική «ελευθεροτυπία» για την πανεθνική. Καλόόό.

* Η Λακατάμια πρέπει να γράφετε με «ει» - Λακατάμεια και για να διδάξουμε και στους ξένους ελληνική ορθογραφία, στα αγγλικά θα το γράφουμε Lakatameia. Άσχετο αν οι ξένοι θα το προφέρουν Λακαταμέϊα μια και δεν έχουν «ει» στη γλώσσα τους. Τους ανθέλληνες. Και όλα αυτά, η ελληνοποίηση των κυπριακών τοπονυμιών (σύμφωνα με την οποία το Λατσί πρέπει να γίνει Λακκί κοκ.) γίνονται στο όνομα της «διαφύλαξης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς». Βλέπετε οτιδήποτε δημιουργήθηκε πριν και μετά το 1000 π.Χ. πρέπει να εξαφανιστεί για να αποδειχτεί η ελληνικότητα της Κύπρου. Και οι άλλοι στο Βορρά τα ίδια κάνουν αγαπητοί Ελληνόπληκτοι. Για το έθνος τους κι αυτοί. Η εποχή του Doublespeak όπως θάλεγε και ο Όργουελ.

* Ίσως όμως να αδικούμε τους Ελληνοκεντρικούς... Ίσως έχουν δίκιο... Για την πλήρη καθαρότητα λοιπόν της ελληνικής γλώσσας εισηγούμαστε να απαγορευτούν οι ακόλουθες τούρκικες λέξεις: Λεβέντης, Καραμανλής, Ζεϊμπέκικο, τσιφτετέλι, Ζορμπάς, καραγκιόζης, ζόρικος, μερακλής, ΡΕΖΙΛΙ. Η Ελληνική λαϊκή κουλτούρα έχει δυστυχώς διαβρωθεί από τουρκικό δάκτυλο. Οϊμέ...

* «Οι Κύπριοι εθνικιστές είναι οι μόνοι στον κόσμο που προδίδουν ευχαρίστως τη χώρα τους». Ελέχθη και αυτό. Μέχρι και εδώ ανωμαλία, «ρε γαμώ το».

* Από τις 9 καθημερινές εφημερίδες ΜΟΝΟ ΜΙΑ εκφράζει την αντιπολίτευση. Από τους 5 παγκύπριους ραδιοφωνικούς σταθμούς και τους 3 τηλεοπτικούς ΚΑΝΕΝΑΣ δεν εκφράζει την αντιπολίτευση. Και να σκεφτείτε ότι στις εκλογές η δεξιά κέρδισε με χίλιους ψήφους διαφορά - και αυτούς δανεικούς από την ΕΔΕΚ.

* Ο πλουραλισμός που λέγαμε...

* Και ύστερα σου λένε ότι οι Κύπριοι δεν αντιστέκονται.

* Είναι να απορείς μετά γιατί ο φιλελεύθερος, που το παίζει τουλάχιστον ουδέτερος έχει περισσότερη κυκλοφορία από όλες τις φυλλάδες της δεξιάς συμπολίτευσης μαζί;

* Ώσπου να έρθουν καλύτερες μέρες... Μια εφημερίδα που να διαβάζεται για μισή ώρα το πρωί δηλαδή, δεν ζητάμε και πολλά πράγματα.

* Οπότε διαβάζετε και τον εξωκοινοβουλευτικό τύπο της αριστεράς - τη «σοσιαλιστική έκφραση», την «εργατική δημοκρατία»... Είναι τουλάχιστον αντιπολίτευση.

* Το Τραίνο, όμως, είναι cult.

* Ο Κούλλης ευχαριστεί για την συμπαράσταση

* Ο Αζίζ Νεσίν αποκάλεσε τους συμπατριώτες του νεότουρκους, «βάρβαρους», ο Βασίλης Βασιλικός αποκάλεσε τους νεοέλληνες «κάφρους», ο Κύπριος σκηνοθέτης Ανδρέας Πάντζης αποκάλεσε τους Κύπριους βουλευτές αλλά και κατ' επέκταση τον Κυπριακό κοινο «χώρκατους». Αθάνατο πνεύμα της Ανατολικής Μεσογείου.

* Το πρωί ο Κληρίδης βλέπει το Γάλλο πρέσβυ και δηλώνει ότι είναι πρόεδρος όλων των Κυπρίων. Το απόγευμα δέχεται ελληνική αντιπροσωπεία και δηλώνει ότι η Κύπρος είναι «Ελληνική». Φορέστε τα κράνη σας για κάθε ενδεχόμενο.

* Ρίκκου Κριθοπομπηία: Η αποκαλυπτική στιγμή για τις σχέσεις Αμαθούντας - Αθήνας. Τις λεπτομέρειες από τον Γόρη.

* Προσεχώς στο τραίνο... αφιέρωμα στον εναλλακτικό - αντιεξουσιαστικό χώρο της ανατολικής Μεσογείου. Ιδιαίτερη έμφαση βεβαίως στην Ελλάδα και την Τουρκία. Τους άλλους γείτονες. Μια και μαζί υποφέρουμε και μαζί πρέπει να αντιμετωπίσουμε τον εθνοκαφρισμό.

* Επειδή αυτό το φολκλόρ με τον Γρίβα συνεχίζεται πιστεύουμε ότι θα ήταν επιτέλους καλό να γίνει μια ανοιχτή συζήτηση Ελλήνων και Κυπρίων για το εν λόγω άτομο. Στην προσπάθεια να ενισχύσουμε την επικοινωνία δημοσιεύουμε το ακόλουθο λαϊκό τραγούδι της περιόδου 44-49. (Στο ρυθμό του γιούπι-γιούπι-για).

«Ποιός τα πήρε στο Νταχάου τα παιδιά; (δις)
Είναι ο Γρίβας, ο μοναρχοφασίστας,
ο ταγματοασφαλίτης, ο Γερμαναράς.

* Σε μια εποχή που ο αρχηγός του «Συναγερμού» αποκαλεί την ΕΟΚΑ Β' τα «αθωότερα θύματα» του '74 **πρέπει πλέον να υπερασπιστούμε όχι απλά τη μνήμη αλλά και το νόημα των λέξεων.**

* Τη νύχτα του μνημοσύνου του Κόκου Φωτίου (του πρώτου αντιστασιακού που δολοφόνησε η ΕΟΚΑ Β), ο σταθμός της εκκλησίας μας πληροφόρησε ότι «..τον σκότωσαν οι Άγγλοι αποικιοκράτες». Ύστερα στο μνημόσυνο, ο Λυσσαρίδης έβγαλε λόγο με το ρεφραίν «καλά... εσύ σκοτώθηκες νωρίς». Ναι όντως... Καλά εσύ σκοτώθηκες νωρίς, Κόκο, για να μη δεις τη μισή ηγεσία της ΕΔΕΚ να φέρνει το Σύρο «πιο κοντά στην εξουσία». Ίντα τζιαιρούς...

* «Ο αγώνας για τη μνήμη ενάντια στη λήθη είναι ο αγώνας του ανθρώπου ενάντια στην εξουσία».